T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİTLİS UZUNTAŞ KÖYÜ KIRSAL MİMARİ MİRASININ KORUMA SORUNLARI

GİZEM TAŞDELEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

EDİRNE-2021

Gizem TAŞDELEN'in hazırladığı "Bitlis Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Mirasının Koruma Sorunları" başlıklı bu tez, tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından Mimarlık Anabilim Dalında bir **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri: İmza

Doç. Dr. Ayten ERDEM

Dr. Öğr. Üyesi Tülay CANITEZ

Dr. Öğr. Üyesi Esin BENİAN

Tez Savunma Tarihi: 30 / 09 / 2021

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Tülay CANITEZ

Tez Danışmanı ……

Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü onayı

……

Prof. Dr. Hüseyin Rıza Ferhat KARABULUT

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

T.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

30/09/2021

Gizem TAŞDELEN

Yüksek Lisans Tezi

Bitlis Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Mirasının Koruma Sorunları

T. Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

ÖZET

Ülkemiz bulunduğu coğrafya nedeni ile zengin yaşam alanlarına sahiptir. Bu alanlar içerisinde kırsal alanlar önemli bir yer kaplamaktadır. Kırsal alanların doğal ve kültürel özellikler bakımından özgün bir karaktere sahip olması kırsal alanlar ile birlikte kırsal mimariyi de oluşturmaktadır.

Kırsal mimari, kırsal alan özelliklerinin göz önünde bulundurularak o bölge ihtiyaçlarına göre oluştuğu mimari olup ayrıca orada yaşayan halkın gereksinimlerini, yaşam kültürünü ve doğanın özelliklerini yansıtmıştır. Kırsal mimaride kullanılan malzeme ise doğanın ve yörenin oluşturduğu doğal malzemelerdir.

Bu yerleşimlerdeki özgün ve geleneksel dokunun toplumsal ve doğal şartlar nedeni ile bozulmalara uğradığı görülmektedir. Bozulmaların sebepleri olarak bilgi eksikliği, ekonomik ve sosyal yetersizlik, doğal kaynakların bilinçsiz tüketilmesi ve alt yapı eksikliği gibi nedenler olduğu söylenebilir.

Bitlis ili Hizan ilçesine bağlı Uzuntaş Köyü topoğrafyaya özgün bir şekilde yerleşmiş, kendi kimliğini oluşturmuş, ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yapıları barındıran, kırsal mimari niteliği taşıyan bir köy olmaktadır. Uzuntaş'ın daha önceden herhangi bir tez çalışmasında yer almaması çalışma alanı olarak seçilmesinde etkili olmuştur.

Çalışma altı ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; Araştırmanın amacı, kapsamı ve araştırmanın yöntemi anlatılmıştır.

İkinci bölümde; Uzuntaş Köyü ve çevresinin yerleşim dokusu anlatılmış olup bu doku içerisinde şehir merkezi olan Bitlis ili ve ilçe merkezi olan Hizan da coğrafi konum ve tarihçe başlıkları altında ele alınmıştır. Fiziksel özellikler, demografik yapı ve ekonomik yapı başlıkları da bu bölüm içerisinde yer almaktadır.

Üçüncü bölümde; Uzuntaş Köyü'nün geleneksel yerleşim dokusunun nitelikleri ve yerleşim dokusunun oluşmasında bir bütünlük sağlayan öğeler anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde; Geleneksel yerleşim dokusunun içerisinde yer alan geleneksel konut mimarisi kapsamlı olarak ele alınmıştır. Bu bölümde ada parsel konut ilişkisi, plan özellikleri ve tipleri, cephe özellikleri, strüktür ve son olarak köy içerisinde misafirhane ve kafeterya olarak önerilen 2 yapının rölöveleri bu bölümde yer almıştır.

Beşinci bölümde; Uzuntaş Köyü kırsal mimari dokusunun korunması ile ilgili, sorunlar araştırılmıştır. Bu kapsamda, yasal yönetsel sorunlar, sosyokültürel ve ekonomik nedenler, çevre sorunları, yapı ölçeğindeki sorunlar ve teknik uygulama sorunları incelenmiştir.

Altıncı bölümde; Uzuntaş Köyü kırsal mimari dokusunun korunması ile ilgili, öneriler araştırılmıştır. Bu bölümde beşinci bölümde yer alan sorunlara çözüm önerileri aranmış olup ayrıca misafirhane ve kafeterya olarak önerilen yapıların restorasyon projeleri yapı ölçeğinde koruma önerileri başlığı altında bulunmaktadır.

Yıl : 2021

Sayfa Sayısı : 254

Anahtar Kelimeler **:** Geleneksel Konut, Uzuntaş, Kırsal Yerleşim, Koruma Sorunları

Master Thesis
Conservation Problems of Rural Architectural Heritage of Bitlis Uzuntaş Village
Trakya University Institute of Natural Sciences
Architecture of Department

ABSTRACT

Our country has rich living spaces due to its geography. Rural areas occupy an important place among these areas. The fact that rural areas have a unique character in terms of natural and cultural characteristics creates rural architecture together with rural areas.

Rural architecture is the architecture that was formed according to the needs of that region by considering the characteristics of the rural area, and also reflected the needs of the people living there, the culture of life and the characteristics of nature. The materials used in rural architecture are natural materials created by nature and the region.

It is seen that the original and traditional texture in these settlements has been deteriorated due to social and natural conditions. It can be said that the causes of deterioration are lack of information, economic and social inadequacy, unconscious consumption of natural resources and lack of infrastructure.

Uzuntaş Village, which is connected to the Hizan district of Bitlis province, is a village with a rural architectural character, which is located in the topography in a unique way, has formed its own identity, and has structures to meet its needs. The fact that Uzuntaş did not take part in any thesis work before was effective in choosing it as a field of study.

The study consists of six main parts.

In the first part; The purpose, scope and method of the research are explained.

In the second part; The settlement pattern of Uzuntaş Village and its surroundings has been explained, and the city of Bitlis, which is the city center, and Hizan, which is the district center, are discussed under the headings of geographical location and history. Physical characteristics, demographic structure and economic structure are also included in this section.

In the third part; The characteristics of the traditional settlement texture of Uzuntaş Village and the elements that provide integrity in the formation of the settlement texture are explained.

In the fourth chapter; The traditional residential architecture, which is located in the traditional settlement pattern, has been comprehensively discussed. In this section, the relationship between the island parcel and the housing, the plan features and types, the facade features, the structure, and finally the surveys of the 2 buildings proposed as a guest house and cafeteria in the village are included in this section.

In the fifth section; The problems related to the preservation of the rural architectural texture of Uzuntaş Village have been investigated. In this context, legal administrative problems, sociocultural and economic reasons, environmental problems, problems at the building scale and technical implementation problems were examined.

In the sixth section; Suggestions regarding the preservation of the rural architectural texture of Uzuntaş Village have been researched. In this section, solutions to the problems in the fifth section have been sought, and the restoration projects of the buildings proposed as guesthouses and cafeterias are under the title of protection proposals at the building scale.

Year : 2021

Number of Pages : 254

Keywords Issues :Traditional Housing, Uzuntaş, Rural Settlement, Conservation

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın ileri ki dönemlerde bölgenin geleneksel dokusunun korunması adına yapılacak çalışmalar için kaynaklık etmesi ve bir basamak oluşturması amacıyla, çalışmalarım boyunca beni destekleyen, yönlendiren, bilgi ve birikimini esirgemeyen değerli Danışman Hocam; Dr. Öğr. Üyesi Tülay CANITEZ'e,

Tez çalışmasına sağladıkları katkılardan dolayı değerli hocalarım Doç. Dr. Ayten ERDEM ve Dr. Öğr. Üyesi Esin BENİAN'a,

Hayatımın her döneminde olduğu gibi tez çalışmam boyunca da desteklerini esirgemeyip benimle birlikte saha çalışmalarına katılan babam Turgut TAŞDELEN, kardeşlerim Berfin TAŞDELEN ve Seyid TAŞDELEN her türlü zorlukta yanımda olduklarını hissettiren annem Leman TAŞDELEN ve ablam Selen TAŞDELEN' e,

Uzuntaş Köyü'ne olan seyahatlerimde destek amacı ile bizimle olan Salih HERGÜL'e, gerekli dokümanları benimle paylaşan Hizan İl Özel İdaresi'nde çalışan Beşir MUVAFIK ve Zülküf NARMAN'a, Muş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden Burak ŞAHİN'e çalışmalar sırasında bize kapılarını açan ve bizleri kusursuz ağırlayan Uzuntaş Halkına, ARVAS ailesine, çalışma kapsamında desteklerini esirgemeyen Hüseyin ÇAL ve Canan BALLİ'ye teşekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT ..... **vi**

TEŞEKKÜR ..... **viii**

İÇİNDEKİLER ..... **ix**

KISALTMALAR ..... **xii**

ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **xiii**

ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **xiv**

BÖLÜM 1. GİRİŞ **1**

1.1. Araştırma Amacı ve Gerekçesi 2

1.2. Araştırmanın Kapsamı 2

1.3. Araştırma Yöntemi 3

BÖLÜM 2. HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ VE ÇEVRESİNİN YERLEŞİM DOKUSU **4**

2.1. Coğrafi Konum ve Fiziksel Özellikleri 4

2.2. Tarihçe 13

2.3. Demografik Yapı 20

2.4. Ekonomik Yapı 22

BÖLÜM 3. UZUNTAŞ KÖYÜ GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSU. **27**

3.1. Geleneksel Dokunun Nitelikleri 27

3.1.1. Çalışma Alanı Sınırları 27

3.1.2. Doku Analizi Çalışmaları 27

3.2. Geleneksel Dokuyu Oluşturan Öğeler 42

3.2.1. Yollar 44

3.2.2. Mahalleler 46

3.2.3. Cami 48
3.2.4. Okul 50
3.2.5. Gasilhane 52
3.2.6. Çeşmeler 52
3.2.7. Kabaltılar 53
3.2.8. Konutlar 54

BÖLÜM 4. HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ 55

4.1. Ada Parsel Konut İlişkisi 55
4.2. Plan Özellikleri ve Tipleri 59
4.2.1. Katların Kullanım Biçimleri 60
4.2.2. Plan Elemanları 61
4.3. Cephe Özellikleri 73
4.4. Strüktür 77
4.4.1. Temeller 77
4.4.2. Duvarlar 78
4.4.3. Döşemeler 83
4.4.4. Çatı Örtüsü 86
4.4.5. Saçaklar 90
4.4.6. Doğramalar 90
4.4.7. Dolaplar/Nişler 100
4.4.8. Ahır 101
4.4.9. Kiler 102
4.4.10. Tandır 104
4.5. Hediye Malgaç Evi Rölövesi 106
4.6. Muhsin Aydın Evi Rölövesi 118

BÖLÜM 5. HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ KIRSAL MİMARİYİ KORUMA SORUNLARI 128

5.1. Yasal Yönetsel Sorunlar 128
5.2. Sosyokültürel ve Ekonomik Nedenler 129
5.3. Çevre Sorunları 130
5.4. Yapı Ölçeğindeki Sorunlar 132
5.5. Teknik Uygulama Sorunları 136

BÖLÜM 6. HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ KIRSAL MİMARİYİ KORUMA ÖNERİLERİ 137

6.1. Yasal Yönetsel Öneriler 137

6.2. Sosyokültürel ve Ekonomik Öneriler 139

6.3. Doğal Çevre Önerileri 140

6.4. Yapı Ölçeğinde Koruma Önerileri 141

6.4.1. Hediye Malgaç Evi Restorasyonu 143

6.4.2. Muhsin Aydın Evi Restorasyonu 148

6.5. Teknik Uygulama Önerileri 152

SONUÇLAR 153

KAYNAKLAR 155

EKLER 157

ÖZGEÇMİŞ 234

KISALTMALAR

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

S. : Sayı

TUİK : Türkiye İstatistik Kurumu

Yay. : Yayın

s. : Sayfa

m. : Metre

y.y. : Yüzyıl

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.2.1. Uzuntaş ve çevresinin 1928 yılı, öncesi, 1928-1980 yılları arası ve günümüzdeki köy isimleri……19

Çizelge 2.3.1. 1914 yılı Osmanlı Nüfus Sayımına göre Hizan ilçesindeki Müslüman ve Ermeni Nüfusu 20

Çizelge 2.3.2. 1927 Genel Nüfus Sayımına göre Hizan ilçesindeki Erkek, Kadın ve Toplam nüfus sayısı..... 20

Çizelge 2.3.3. TÜİK verilerine göre yıllar içerisinde, Hizan ilçesindeki toplam nüfus 21

Çizelge 2.3.4. TÜİK verilerine göre yıllar içerisinde Uzuntaş Köyü nüfus verileri... 22

Çizelge 3.2.1. İncelenen Geleneksel Yapıların Bilgileri..... 43

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 2.1.1. Doğu Anadolu Bölgesi Fiziki haritasında Bitlis şehri 4
Şekil 2.1.2. Deprem bölgeleri haritası ve fay hatları 5
Şekil 2.1.3. Deprem bölgeleri haritası..... 5
Şekil 2.1.4. Van Gölü ve Süphan Dağı gölgesinde Bitlis, Hizan ve Uzuntaş 6
Şekil 2.1.5. Uzuntaş Köyü, Etrafındaki Köyler, Bahçesaray Yolu ve Pervari Yolu 7
Şekil 2.1.6. Bölgede yer alan Uzuntaş Köyü ve civarı..... 8
Şekil 2.1.7. Bahçesaray yolu ile Pervari yolunun ayrımı 8
Şekil 2.1.8. Uzuntaş Köprüsü 9
Şekil 2.1.9. Değirmen Deresi..... 9
Şekil 2.1.10. Uzuntaş Köy yolu etrafı, dağlar ve ovalar 10
Şekil 2.1.11. Kış dönemi Uzuntaş Köy Yolu 10
Şekil 2.1.12. Kış ayında Uzuntaş Köy Yolu..... 11
Şekil 2.1.13. Pervari yolu ile Uzuntaş Köyü arasında kalan, yaklaşık 2 km olan Uzuntaş Köy yolu..... 11
Şekil2.1.14. Sağda yer alan Doğancı Köyü ve solda yer alan Oğlaklı Köyü ….....12
Şekil 2.1.15. Uzuntaş Köyünden Doğancı Köyü görünümü 12
Şekil 2.2.1. 1341 tarihli Osmanlı Devleti haritası içerisinde Bitlis ve Hizan..... 13
Şekil 2.2.2. Osmanlı Döneminde Bitlis Vilayeti ve çevresi 13
Şekil 2.2.3. Eski Osmanlı Haritasında Hizan ve Uzuntaş Köyü..... 14
Şekil 2.2.4. Hicri 1319 (Miladi 718) tarihli Rusça hazırlanmış Osmanlı Haritası içerisinde Hizan, Sürücüler ve Uzuntaş..... 15
Şekil 2.2.5. 1901 yılı Osmanlı haritasında Hizan ilçesinde yer alan Oraniz ve Kesen Deresi..... 15
Şekil 2.2.6. Türkiye Cumhuriyeti'nde değiştirilen yer adları oranı 16
Şekil 2.2.7. Türkiye Cumhuriyeti'nde değiştirilen Kürtçe ve Zazaca yer adları dağılımı..... 17
Şekil 2.2.8. Köyün ismini aldığı taş ve etrafı 17
Şekil 2.2.9. Günümüzde köyün ismini aldığı taş 18
Şekil 2.2.10. 1928 yılında Uzuntaş Köyü ve çevresinin Kürtçe ya da Ermenice isimleri..... 18

Şekil 2.4.1. Düz Ovası akan suyu ile Hizan 23
Şekil 2.4.2. Van Gölü 23
Şekil 2.4.3. Tütün ekilmiş bir tarla..... 24
Şekil 2.4.4. Köy içerisinde yer alan büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar 24
Şekil 2.4.5. Köy içerisinde yer alan yük taşımada kullanılan at..... 25
Şekil 2.4.6. TÜİK verilerine göre 2000 yılında Uzuntaş Köyü'nde hane içerisinde yaşayan kişi sayısı 26
Şekil 3.1.2.1.1. Uzuntaş Köyü yapılarının bulunduğu eğimli arazi kesiti……...28
Şekil 3.1.2.1.2. Köy içerisinde inceleme yapılan konutlar..... 29
Şekil 3.1.2.1.3. Uzuntaş Köyü Mevcut Durum Analizi 30
Şekil 3.1.2.2.1. Uzuntaş Köyü İşlev Analizi 32
Şekil 3.1.2.2.2. Çalışma alanında bulunan yapıların işlev analizine göre dağılımı 33
Şekil 3.1.2.3.1. Uzuntaş Köyü Taşıyıcı Sistem Analizi 34
Şekil 3.1.2.3.2. Çalışma alanında bulunan yapıların taşıyıcı sistem analizine göre dağılımı..... 35
Şekil 3.1.2.4.1. Uzuntaş Köyü Kat Adedi Analizi 36
Şekil 3.1.2.4.2. Çalışma alanında bulunan yapıların kat adedi analizine göre dağılımı… 37
Şekil 3.1.2.5.1. Uzuntaş Köyü Özgünlük Analizi..... 38
Şekil 3.1.2.5.2. Çalışma alanında incelenen konutların özgünlük analiz dağılımı 39
Şekil 3.1.2.5.3. Çalışma alanında incelenen konutlar dışındaki diğer yapıların özgünlük analiz dağılımı 39
Şekil 3.1.2.6.1. Önceki dönemlerde kış mevsiminde Uzuntaş Köyü yapılarının üst örtüsü 40
Şekil 3.1.2.6.2. Önceki dönemlerde yaz mevsiminde Uzuntaş Köyü yapılarının üst örtüsü 40
Şekil 3.1.2.6.3. Uzuntaş Köyü Üst Örtü Analizi..... 41
Şekil 3.1.2.6.4. Çalışma alanında incelenen yapıların üst örtü analiz dağılımı..... 42
Şekil 3.2.1. Uzuntaş Köyü'ne genel bakış..... 42
Şekil 3.2.1.1. Uzuntaş Köy Yolu 44
Şekil 3.2.1.2. Köy içinde yer alan dar ve özgün toprak yollar 44
Şekil 3.2.1.3. Uzuntaş'ta dar ve dik sokakta yer alan basamaklar..... 45
Şekil 3.2.1.4. Uzuntaş'ta yer alan basamak örnekleri..... 45
Şekil 3.2.1. 5. Uzuntaş'ta yer alan rampa örnekleri..... 46
Şekil 3.2.1.6. Ağaç ekilmiş bir bahçe örneği..... 46
Şekil 3.2.2.1. Uzuntaş Köyü Yukarı, Orta ve Aşağı Mahalleleri 47
Şekil 3.2.3.1. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan Uzuntaş Camisi 48

Şekil 3.2.3.2. 2000'li yıllarda Uzuntaş Camisi 48
Şekil 3.2.3.3. 2000'li yıllarda Uzuntaş Köyü ve camisi 49
Şekil 3.3.3.4. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan Uzuntaş Camisi 49
Şekil 3.3.3.5. Uzuntaş Köyü Camisi mihrap ve minber görüntüsü 50
Şekil 3.2.4.1. Uzuntaş İlköğretim Okulu girişi 50
Şekil 3.2.4.2. Uzuntaş İlköğretim Okulu arka cephesi 51
Şekil 3.2.4.3. Uzuntaş İlköğretim Okulu tuvalet birimi 51
Şekil 3.2.5.1. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan gasilhane ve gasilhanenin alt katında kalan, kaynak suyunun kullanıldığı halı yıkama alanı 52
Şekil 3.2.6.1. Köy içerisinde yer alan çeşmeler 52
Şekil 3.2.7.1. Uzuntaş Köyü içerisindeki kabaltı örnekleri 53
Şekil 3.2.7.2. Uzuntaş Köyü içerisinde kabaltı 54
Şekil 3.2.8.1. Uzuntaş Köyü konutları 54
Şekil 4.1.1. 1700 rakımlı dağların üzerine kurulmuş Uzuntaş Köyü 56
Şekil 4.1.2. Uzuntaş Köyü genel yerleşimi 57
Şekil 4.1.3. Mashar Arvas ve İsa Aydoğdu yapıları arasından alınmış arazi kesiti 58
Şekil 4.1.4. 138 ve 140 adanın bir kısmını kapsayan arazi kütle çalışması 58
Şekil 4.1.5. Uzuntaş Köyü geleneksel konutlarının giriş yönüne göre sınıflandırılması 59
Şekil 4.2.1. Uzuntaş Köyü geleneksel konutların plan tipolojisi 60
Şekil 4.2.2.1.1. Öneri No: 25 İsa Aydoğdu Evi sofa bölümü 61
Şekil 4.2.2.1.2. Öneri No: 25 İsa Aydoğdu Evi sofa birimi 62
Şekil 4.2.2.1.3. Öneri No: 12 Tahsin Aslan Evi sofa bölümünde, sofanın hem kaynaşma alanı hem de hazırlık alanı olarak kullanılması 62
Şekil 4.2.2.1.4. Öneri No:12 Tahsin Aslan Evi sofa-mutfak birimi 63
Şekil 4.2.2.2.1. Öneri No:18 Abdulcabbar Aydoğdu Evi odası 63
Şekil 4.2.2.2.2. Öneri No: 6 Farız Karataş Evi başoda örneği 64
Şekil 4.2.2.2.3. Öneri No: 6 Farız Karataş Evi başodası 64
Şekil 4.2.2.2.4. Öneri No: 13 Tahir Çelik Evi başodası 65
Şekil 4.2.2.2.5. Öneri No:13 Tahir Çelik Evi başodası 65
Şekil 4.2.2.2.6. Uzuntaş Köyü yüklük örnekleri 66
Şekil 4.2.2.2.7. Tahir Çelik Evi yüklük detayı 67
Şekil 4.2.2.3.1. Öneri No: 3, 5 ve 12 konutlarının mutfakları 68
Şekil 4.2.2.3.2. Kış dönemi mutfak içerisinde ve bahar dönemi dışarıda yer alan üzerinde yemek pişirilen soba 69
Şekil 4.2.2.3.3. Yemek pişirmek için yakılmış ateş 69
Şekil 4.2.2.4.1. Öneri No: 5, 9, 14, 4, 2, 1 yapılarının hela ve banyo mekanları 70

Şekil 4.2.2.5.1. Öneri No: 11, 13, 4 yapılarının dam/teras ilişkisi 71
Şekil 4.2.2.5.2. Dam/Teras oluşumu 72
Şekil 4.2.2.5.3. Öneri No: 11, 13, 4 yapıların ölçeksiz kesiti 72
Şekil 4.2.2.5.4. Öneri No: 11 Tahir Çelik Evi damı 72
Şekil 4.2.2.5.5. Öneri No:13, 4 Vahit Çelik ve Ali Çelik Evi damları 73
Şekil 4.2.2.5.6. Yaz ayında üzerinde meyve kurutulan dam 73
Şekil 4.3.1. Kapı üstünde ve pencere altında yer alan çiçeklik 74
Şekil 4.3.2. Pencere üstünde yer alan sundurma 74
Şekil 4.3.3. Yapılarda farklı hizada yerleştirilmiş pencereler 75
Şekil 4.3.4. Ahşap malzemesi ile yapılmış çıkma örneği 75
Şekil 4.3.5. Briket ile oluşturulmuş çıkma örneği 75
Şekil 4.3.6. Badem ağacı dallarından oluşturulmuş cephe örnekleri 76
Şekil 4.3.7. Sokağa göre pahlanmış bir konut cephesi 76
Şekil 4.4.1.1. Ahşap dikmelerin taş bloğa oturtulması 78
Şekil 4.4.2.1. Yıkılmış bir yapıdan geriye kalan moloz taşlar 78
Şekil l **4.4.2.2.** Kuru duvar örme tekniği ile örülmüş yol set duvarı 79
Şekil 4.4.2.3. Çamur harç ile örülmüş duvar 79
Şekil 4.4.2.4. Dış cephenin köşesinde yer alan yarım bindirmeli hatıl birleşimi 80
Şekil 4.4.2.5. İç cephe kiler alanında yer alan hatıl birleşimi 81
Şekil 4.4.2.6. Öneri No:2, 8 Abdulvahid Çelik ve Kerem Öcal konutlarında kullanılan kireç badana uygulaması 81
Şekil 4.4.2.7. Öneri No: 4 Ali Çelik evi banyo birimi çamur harçlı duvar 82
Şekil 4.4.2.8. Öneri No: 3 Abdulkadir Özcan evi banyo birimi çimento harcı ile sıvanmış duvar 82
Şekil 4.4.3.1. Öneri No:19 Sebahattin Çelik evinde ahşap dikme üzerinde yer alan kirişler 83
Şekil 4.4.3.2. Öneri No:10, 12 Salih Aydın ve Tahsin Aslan konutlarında yer alan ahşap dikme 84
Şekil 4.4.3.3. Öneri No: 12 Salih Aydın konutu ahşap tavanı 84
Şekil 4.4.3.4. Öneri No: 2, 4 Abdulvahip Çelik, Ali Çelik konutlarında, yapı içi su almaması için kullanılan örtü 85
Şekil 4.4.3.5. Öneri No:4, 6 Ali Çelik, Farız Karataş konutu badana yapılmış tavan 85
Şekil 4.4.3.6. Ahır tavan döşemesi 85
Şekil 4.4.4.1. Dam detayı 86
Şekil 4.4.4.2. Damdaki toprağı sıkıştırmak için kullanılan loğ taşı 87
Şekil 4.4.4.3. Çörten örneği 87
Şekil 4.4.4.4. Üzerine su geçirmeyen örtü serilmiş dam 88

Şekil 4.4.4.5. Kış ayında damdaki karı süpüren bir kişi 88
Şekil 4.4.4.6. Çatı örtüsü olarak kullanılan muhdes malzeme 89
Şekil 4.4.4.6. Hediye Malgaç Evi soba borusu çıkışı 89
Şekil 4.4.4.7. Yaz aylarında üstü kapatılmış soba baca çıkışı 90
Şekil 4.4.5.1. Uzuntaş Köyü saçak örneği 90
Şekil 4.4.6.1. Kapı üstünde yer alan lento görevi üstlenen hatıl 91
Şekil 4.4.6.2. Pencere boşluğu üstünde yer alan lento görevi üstlenen hatıl 91
Şekil 4.4.6.1.1. Uzuntaş Köyü giriş kapı örnekleri 92
Şekil 4.4.6.1.2. Uzuntaş Köyü çakma iç kapıları 93
Şekil 4.4.6.1.3. Öneri No: 26 Hediye Malgaç evi özgün oda kapısı 94
Şekil 4.4.6.1.4. Uzuntaş Köyü ahşap ahır, kiler ve tandır kapıları 94
Şekil 4.4.6.2.1. Öneri No: 5 Bahattin Aydoğdu evinin pencere üstü lentosu 95
Şekil 4.4.6.2.2. Uzuntaş Köyü günümüz ahşap pencereleri 96
Şekil 4.4.6.2.3. Öneri No: 26 Hediye Malgaç evi pencere detayı 97
Şekil 4.4.6.2.3. Köy içerisinde yer alan küçük ebatlı pencereler 97
Şekil 4.4.6.2.4. Sofayı aydınlatmak için bırakılmış pencereler 98
Şekil 4.4.6.2.5. Ahırda yer alan lento 98
Şekil 4.4.6.2.6. Uzuntaş Köyü'nde ahırlarda pencere boşluklarındaki ahşap dikmeler.. 99
Şekil 4.4.6.2.7. Uzuntaş Köyü'nde yer alan kiler/depo ve tandır mekânlarının pencere boşlukları 99
Şekil 4.4.7.1. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan çerçeveli nişler 100
Şekil 4.4.7.2. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan örtü ile kapatılmış nişler 100
Şekil 4.4.7.3. Ali Çelik Evi ve ahır içerisinde yer alan nişler 101
Şekil 4.4.8.1. Uzuntaş Köyü'nde bir ahır 102
Şekil 4.4.8.2. Rahime Aydoğdu evinin alt katında yer alan ahır 102
Şekil 4.4.9.1. Nezir Çelik evinde kilere inen merdiven üzerinde yer alan ahşap kapak 103
Şekil 4.4.9.2. Yaşar Aydoğdu Evi mutfakta yer alan merdiven 103
Şekil 4.4.9.3. Yaşar Aydoğdu Evi bodrum kat planı 104
Şekil 4.4.9.4. Yaşar Aydoğdu Evi bodrum katı 104
Şekil 4.4.10.1. Abdulkadir Özcan ve Nezir Çelik'e ait olan tandırlar 105
Şekil 4.4.10.2. Toprağa gömülü olan tandır detayı 105
Şekil 4.5.1. Hediye Malgaç Evi Batı cephesi ve konum planı 106
Şekil 4.5.2. Alt kat ve yaşam katı girişleri 107
Şekil 4.5.3. Bırakılan kapı boşluğu 107

Şekil 4.5.4. Yapının yaşam katı giriş kapısı 108
Şekil 4.5.5. Sofa bölümü ve sofayı aydınlatan pencere 108
Şekil 4.5.6. Başoda kapısı ve oda alanı 109
Şekil 4.5.7. Başodayı aydınlatan doğu ve güney cephesinde bulunan pencereler ... 109
Şekil 4.5.8. Kiler kapısı ve kiler alanı 110
Şekil 4.5.9. Yapının doğu cephesi, başoda ve kileri aydınlatan pencereler 110
Şekil 4.5.10. Yapının güney cephesi 111
Şekil 4.5.11. Sofa ile odayı ayıran bölücü duvar 112
Şekil 4.5.12. Kirişler üzerinde bulunan ahşap kaplama tahtası 112
Şekil 4.5.13. Giriş kapısı ve başoda ahşap lento döşemesi 113
Şekil 4.5.14. Sofa bölümünde meydana gelen çökme 113
Şekil 4.5.15. Hediye Malgaç Evi kat planları 114
Şekil 4.5.16. Hediye Malgaç Evi tavan planları 115
Şekil 4.5.17. Hediye Malgaç Evine ait kesitler ve güney cephe görünüşü 116
Şekil 4.5.18. Hediye Malgaç Evine ait görünüşler 117
Şekil 4.6.1. Muhsin Aydın Evi ve konum planı 118
Şekil 4.6.2. Tandır ve oda alanı girişleri 118
Şekil 4.6.3. Girişte bulunan çift açılımlı ahşap kapı 119
Şekil 4.6.4. Zeminden yüksekte yer alan tandır 119
Şekil 4.6.5. Sokağa bakan pencere 120
Şekil 4.6.6. Ahşap kapı ve ahşap pencere 120
Şekil 4.6.7. Ara yolda yer alan üst örtü 121
Şekil 4.6.8. Odada yer alan ahşap giriş kapısı ve ahşap pencere 121
Şekil 4.6.9. Oda bölümünde yer alan yüklük 122
Şekil 4.6.10. Oda bölümünde yer alan ahşap kapaklı dolaplar 122
Şekil 4.6.11. Oda bölümünde yer alan niş 122
Şekil 4.6.12. Kirişe dayandırılmış ahşap dikme 123
Şekil 4.6.13. Tandır alanı tavanı ahşap kirişleme 123
Şekil 4.6.14. Oda alanı tavanı 124
Şekil 4.6.15. Muhsin Aydın Evine ait planlar 125
Şekil 4.6.16. Muhsin Aydın Evine ait tavan planları ve kesitler 126
Şekil 4.6.17. Muhsin Aydın Evi güney cephesi 127
Şekil 5.3.1. Uzuntaş Köyü parke taşı döşeme uygulaması 130
Şekil 5.3.2. Uzuntaş Köyü basamak üstü şap uygulaması ve betonarme merdiven . 131
Şekil 5.3.3. Uzuntaş Köyü Değirmen Deresi ve etrafı 131
Şekil 5.4.1. Köy İçerisinde kullanılan muhdes pencereler 132

Şekil 5.4.2. Köy İçerisinde kullanılan muhdes kapılar 132
Şekil 5.4.3. Kerem Öcal kiler bölümü ve ahır yapısında depremden dolayı oluşan duvarlardaki ayrılmalar 133
Şekil 5.4.4. Dış cephede depremden kaynaklanan duvar çatlamaları 134
Şekil 5.4.5. Yapılarda depremden sonra duvarda oluşmuş çatlaklar 134
Şekil 5.4.6. Bakımı yapılmadığı için bitkilenen bir dam 135
Şekil 5.5.7. Toprak dam uygulaması yerine çatı uygulaması yapılmış konutlar 135
Şekil 6.1.1. Köy içerisinde yer alan betonarme bir yapı 139
Şekil 6.4.1. Uzuntaş Köyü için oluşturulmuş rota 142
Şekil 6.4.1.1. Hediye Malgaç Evi restorasyonu 144
Şekil 6.4.1.2. Hediye Malgaç Evi restorasyonu 145
Şekil 6.4.1.3. Hediye Malgaç Evi restorasyonu 146
Şekil 6.4.1.4. Hediye Malgaç Evi restorasyonu 147
Şekil 6.4.2.1. Muhsin Aydın Evi restorasyonu 149
Şekil 6.4.2.2. Muhsin Aydın Evi restorasyonu 150
Şekil 6.4.2.3. Muhsin Aydın Evi restorasyonu 151

BÖLÜM 1.

GİRİŞ

Kırsal yerleşmeler belli bir zaman aralığında çevre ve çevrenin sunduğu doğal ürünler ile birleşerek ortaya çıkmış organik yaşam alanlarıdır. Bu yerleşim alanları aynı zamanda özgün yerleşimlerdir. Bunun nedeni kırsal mimariyi oluşturan etkenlerde coğrafyanın, iklimin ve doğa gibi birçok unsurun bir bütün içerisinde yer alması ve bu parçaların farklı etkenleri barındırmasıdır. Yani kırsal mimari, yerel mimarinin kimliğini yansıtması ile bulunduğu coğrafyanın doğa unsurlarına göre çeşitlilik gösterip, bu kimliğin çeşitliliğini yansıtmıştır. Her bir kırsal yerleşim, bulunduğu bölgeye özgün karakterler kazandırarak, mimari doku çeşitliliğinin zenginleşmesinde büyük rol oynamıştır.

Bitlis'in Hizan ilçesinde bulunan Uzuntaş Köyü kırsal mimari bağlamında kültürel kimliğini kaybetmeyip belli bir nüfusu ile kırsal mimarisini sürdürmeye devam eden, özgün dokusunu ise birçok etkene karşı korumaya çalışan bir yerleşim yeridir. Çalışma içerisinde özgün değerlerin incelenmesi ve belgelenmesi amaçlanmıştır. Uzuntaş Köyü'nün kısmen var olan nüfusu ile, köy içerisinde doku bütünlüğünü büyük oranda sağlaması ve günümüz şartlarına göre çok fazla değişikliğe uğramayıp özgünlüğü ile bir yaşamı devam ettirmesi çalışma alanı olarak köyün seçilmesini etkili kılmıştır.

1.1. Araştırma Amacı ve Gerekçesi

Kırsal yerleşimlerin her geçen gün nüfus kaybetmesinin sonucu olarak ortaya çıkan nüfus azalması, kırsal yerleşimler içindeki kimliksizleşen yapılaşmalar gibi etkenler kırsal mimarideki geleneksel dokuya zarar vererek hem dokuda bozulmaya hem de yeni yapılarda değişmelere neden olmaktadır. Geleneksel mimarinin korunması için dünya genelinde bu konu üzerine çözümler aranmış ve de koruma yaklaşımları ile bu durumun seyreltilmesi ya da durdurulması hedeflenmiştir.

Bitlis ilinin Hizan ilçesinde bulunan Uzuntaş Köyü, çevresi ile birlikte yıllar içerisinde birçok savaşa, kullanıcı değişikliğine şahit olmuştur. Köy her kırsal mimari mirasta olduğu gibi kendine özgü bir kimlik taşımaktadır. Uzuntaş Köyü içerisinde olmasa da çevre köylerde etnik değişikliklerin oluşması bu kimliğe kültürel miras açısından katkı sağlamıştır.

Uzuntaş Köyü kırsal mimari bütünlüğünü büyük oranda koruması, kırsal yaşamın ise kısmen süregelmesi ile yerleşim özelliği bakımından incelenmesi ve belgelenmesi gerekliliğini oluşturmuştur.

Kırsal yerleşimlerden daha iyi bir yaşam sürme amacı ile nüfusun göç etmesi Uzuntaş Köyü'nde de ortaya çıkmış bir durumdur. İnsanların yapılarını terk etmeleri köy içerisinde geleneksel dokuda koruma olmaması ile bozulmaları meydana getirmektedir. Böylelikle köy içerisindeki kırsal mimari zamanla yok olma tehlikesi altındadır. Kırsal yapıların belgelenmesi ve korunmasının önemi bu noktada oldukça önemlidir.

Bu nedenle, Uzuntaş Köyü'nün günümüzde varlığını devam ettiren, fakat gerekli önlemlerin alınmadığında özgünlüğünü yitirmesi ya da tamamen yitip gitmesi ile sonuçlanabilecek durumlar neticesinde bu tarihi mirası belgeleyebilmek adına, kırsal konut mimarisi çalışmaları yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma kapsamında Uzuntaş Köyü içerisinde kırsal mimariyi oluşturan öğeler ele alınmıştır. Öncelikle Uzuntaş ve çevresinin kırsal mimarisinin oluşmasında büyük katkısının bulunmasından dolayı coğrafi konumu, tarihçesi, demografik ve ekonomik yapısı incelenmiştir. Tüm bunlar kırsal mimariyi oluşturan yapı taşları olmaktadır.

Çalışma içerisinde Uzuntaş Köyü'nün kırsal mimarisini biçimlendiren faktörler ele alınarak günümüze ulaşmış olan kırsal mimari bölümlerinin analizleri yapılmıştır. Uzuntaş Köyü'nde yer alan geleneksel konut mimarisi ve diğer yerleşim öğeleri incelenmeye çalışılmıştır. Köy içerisinde yer alan 56 konuttan 27 tanesinde inceleme yapılabilmiş ve her bir yapı için öneri formları oluşturulmuştur. Bu öneri formları ekler kısmında yer almaktadır.

1.3. Araştırma Yöntemi

Uzuntaş Köyü geleneksel konut mimarisinin incelenmesi 3 aşamadan oluşmuştur. Bunlar; kırsal mimaride geleneksel konutlar ile ilgili literatür taraması, alan çalışması (yapı incelemesi, belgeleme, fotoğraflama, analiz) ve elde edilen verilerin çizime dökülerek öneri formlarının oluşturulmasıdır.

Çalışmada önemli noktalara ışık tutacağı düşünüldüğü için Uzuntaş Köyü'nün tarihi ve kültürel yapısı araştırılmıştır. Köyün bulunduğu il merkezi ve ilçe merkezi kaynaklarda çalışılmış olsa da tarihi olarak köy hakkında çok fazla detaylı bilgiye ulaşılamamıştır. Bu, köyün bulunduğu güzergâhla alakalı olabilmektedir. Köyün sahip olduğu mevcut geleneksel mimari dokusu üzerine ilgili çalışmalar yapılıp, çalışma içerisinde kırsal alanlarda çalışılmış tezlerden de yararlanılmıştır.

Araştırmanın en önemli kaynağı kırsal mimariyi oluşturan köy içinde yer alan yapılar olmuştur. Uzuntaş kırsal alan yerleşiminin kırsal mimari özelliklerinin belirlenmesi amacı ile köye yaz ve kış dönemlerinde inceleme ve belgeleme çalışması yapılmış ve çalışma alanında yer alan yapılar incelenerek, yapıların plan krokileri çıkarılıp, cephe özellikleri, yapım teknikleri incelenmiştir. Yapıların sorunları ele alınarak bu sorunlara çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Son olarak ise köy içerisinde bulunan 56 konuttan 27 tanesine girilebilmiş ve konutlara ait öneri formları oluşturulmuştur.

BÖLÜM 2.

HİZAN-UZUNTAŞ KÖYÜ VE ÇEVRESİNİN YERLEŞİM DOKUSU

2.1. Coğrafi Konum ve Fiziksel Özellikleri

Uzuntaş Köyü Bitlis ilinin Hizan ilçesine bağlı bir köydür. Bitlis Güneydoğu Toros dağının geçit verdiği, Güney Doğu Anadolu ile Doğu Anadolu Bölgesi arasındaki geçişi sağlayan bir konuma sahiptir (Payaslı, Aksulu, 2016). Şehir ayrıca Doğu Anadolu'nun en dağlık bölgesinde yer almaktadır. Deniz seviyesinden 1400-1450 m yükseklikte kurulan merkez Adilcevaz, Ahlat, Güroymak, Hizan, Mutki ve Tatvan olmak üzere altı ilçeye sahiptir (Uluçam, 2012). Şehir Van Gölü'nün bir kısmını içine almakta ve şehrin kara yüzölçümünü 2000 metreyi aşan dağlar kaplamaktadır (Şekil 2.1.1.). Şehrin topraklarının geri kalanını ise platolar, yaylalar ve ovalar oluşturmaktadır (Sayan, Öztürk, 2001).

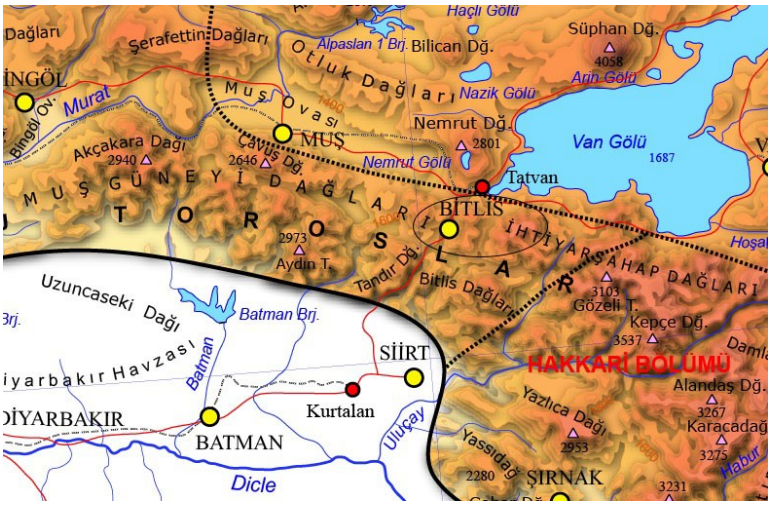

Şekil 2.1.1. Doğu Anadolu Bölgesi Fiziki Haritasında Bitlis Şehri (Coğrafya Harita, 2021).

Bitlis Şehri ve çevresi bitki örtüsü bakımından zengindir. İl topraklarının büyük bir kısmı ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlar içerisinde meşe, karaağaç ve ardıç gibi ağaç türleri bulunmaktadır. Akarsu kıyılarında ise bol miktarda çınar, söğüt, gürgen gibi ağaçlar oluşmuştur. Şehir merkezi ve ilçelerde ceviz, armut, dut, vişne, ayva, kayısı ve badem gibi çeşitli meyveler yetiştirilmektedir (Yakut, 1995).

Bitlis Şehri 1996 İmar ve İskan Bakanlığı Deprem Bölgeleri Haritasında da görülebileceği gibi Hizan İlçesi ile birlikte Uzuntaş Köyü II. derece deprem bölgesi içindedir (Şekil 2.1.2.). Şehir merkezinde günümüze kadar birçok büyük deprem meydana gelmiş ve kent içinde büyük ölçekli yıkımlar olmuştur (Şekil 2.1.3.).

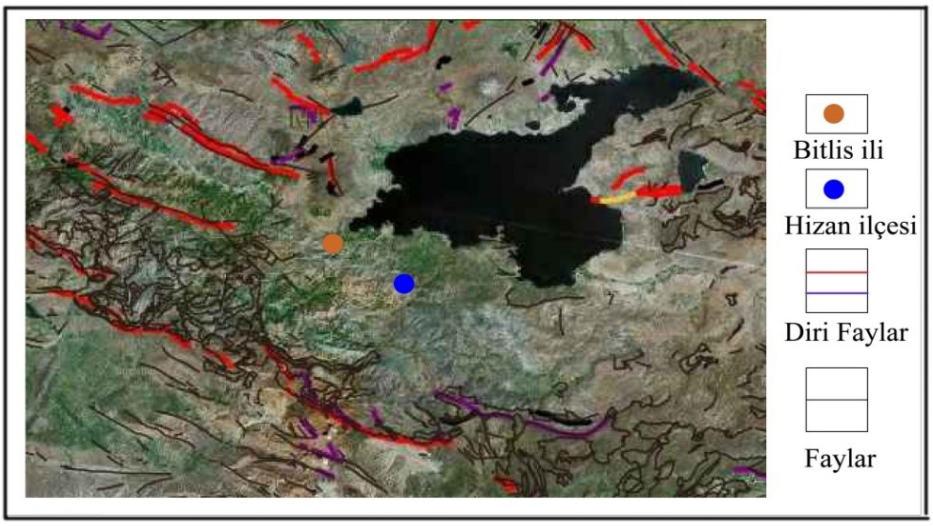

Şekil 2.1.2. Deprem bölgeleri haritası ve fay hatları (Yer Bilimleri Haritası, 2021).

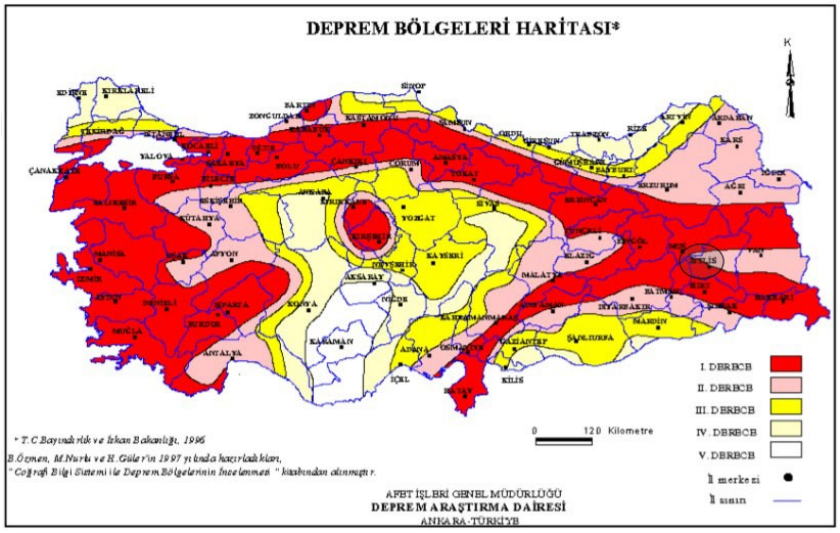

Şekil 2.1.3. Deprem bölgeleri haritası (AFAD, 2021).

Deprem sadece şehir merkezi için değil köyler içinde büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Kent merkezinde bulunan betonarme yapılar depreme nispeten de olsa depreme dayanıklı olabilirken köylerde yer alan depreme dayanıksız kâgir yapılar köylerde yaşayan halk için son derece olumsuz sonuçlar yaratmaktadır.

Bitlis şehir merkezinin Hizan'a bağlı bir köyü olan Uzuntaş; Doğu Anadolu Bölgesinde, 38° 5' 6'' Doğu ve 42° 33' 56'' Kuzey koordinatlarında yer almaktadır. Köy Van Gölü'nün ise güneyindedir (Şekil 2.1.4.). Köyün Bitlis merkeze olan uzaklığı yaklaşık 70 kilometre olup Hizan'a olan uzaklığı ise 35 kilometredir. Uzuntaş Köyü rakımı yaklaşık olarak 1767 metredir.

Şekil 2.1.4. Van Gölü ve Süphan Dağı çevresinde Bitlis, Hizan ve Uzuntaş (Google Earth, 2021).

Uzuntaş'a ulaşımı sağlayan yol vadide yer almaktadır. Uzuntaş ve çevresinde yer alan: Yolbilen, Bölüklü, Sarıtaş, Sağınlı Bucağı, Soğuksu, Doğancı, Oğlaklı, Sürücüler Köyleri dağ yamacı üzerine aralıklar ile kurulmuş olup tüm bu köylere ulaşım vadide yer alan yol ile sağlanmaktadır.

Yolbilen ve Soğuksu köylerine ulaşımı sağlayan ana yol Bahçesaray Hizan Yolu olarak isimlendirilirken Soğuksu'dan sonra yol Pervari Yolu olarak geçmektedir (Şekil 2.1.5.). Yolbilen, Sarıtaş, Bölüklü, Uzuntaş, Sağınlı Bucağı köyleri ana yol güzergâhının güneyinde yer alan dağ yamaçlarına kurulmuşken Soğuksu, Doğancı, Oğlaklı ve Sürücüler köyleri ise yolun kuzey dağ yamaçlarında yer almıştır (Şekil 2.1.6.).

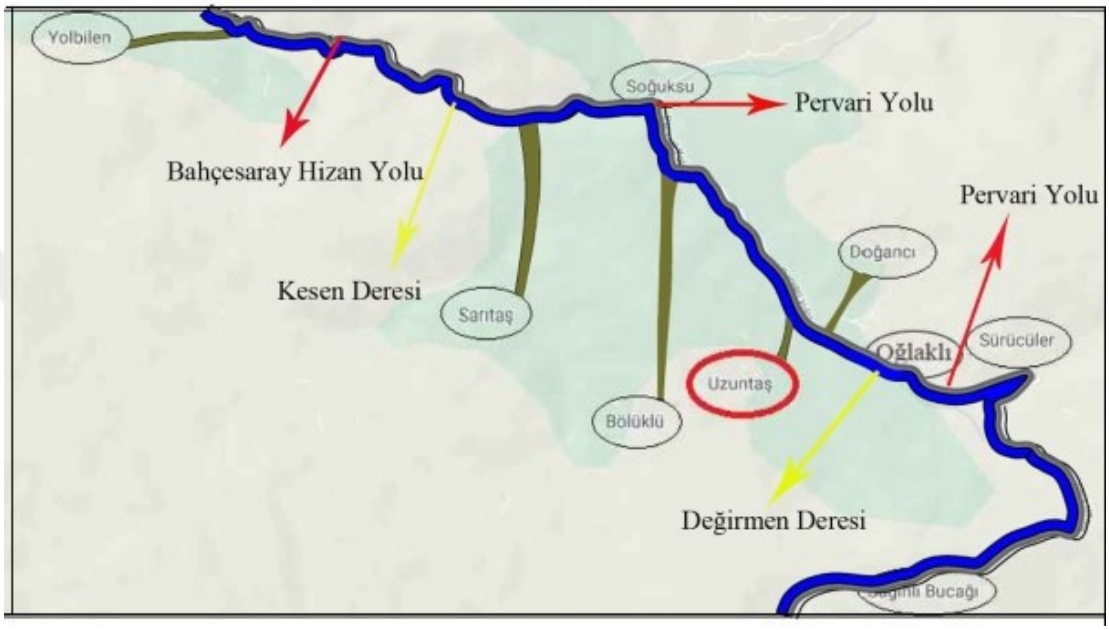

Şekil 2.1.5. Uzuntaş Köyü, Etrafındaki Köyler, Bahçesaray ve Pervari Yolu (Google Earth, 2021).

Uzuntaş Köyü'ne ulaşımı sağlayan yolun kuzeyinde yol ile paralel olan bir dere bulunmaktadır. Bahçesaray Hizan yolunun batısında Büyükdere olarak başlayan dere Bahçesaray Hizan yolunda iki kola ayrılmıştır.

Bunlar; Oraniz Deresi ve Kesen Deresi'dir. Oraniz Deresi güney yönünde ilerlerken Kesen Deresi doğu yönünde devam etmektedir. Kesen deresi yol takibinde Harnikan Deresi ve Değirmen Deresi olarak isimlendirilmektedir (Şekil 2.1.7.). Bölgede dere adları köy adlarının da kaynağı olmaktadır.

Şekil 2.1.6. Bölgede yer alan Uzuntaş Köyü ve civarı (Google Earth, 2021).

Şekil 2.1.7. Bahçesaray yolu ile Pervari yolunun ayrımı (Taşdelen, 2021).

Değirmen Deresi, Uzuntaş Köyü ile Pervari yolunun ortasında yer almaktadır. Bu sebeple köye geçit verebilmek için bir köprü yapılmıştır. Orada yaşayan halk arasında köprü Uzuntaş Köprüsü olarak anılmaktadır (Şekil 2.1.8.). Köprünün altında kalan dere ise Değirmen Deresidir (Şekil 2.1.9.).

Şekil 2.1.8. Uzuntaş Köprüsü (Taşdelen, 2021).

Şekil 2.1.9. Değirmen Deresi (Taşdelen, 2021).

Uzuntaş'ı ve civarındaki köylerin kurulduğu noktaları vadilerde kurulan yol güzergâhları, dere geçişleri ve dağlar belirlemiştir (Şekil 2.1.10.). Dağların yükseklikleri yaklaşık olarak 3000 metreyi bulmaktadır. Yüksek dağlar üzerine kurulmuş yaşamlar özellikle kış aylarında zorlukları da beraberinde getirmiştir (Şekil 2.1.11.). Burada kışlar çetin ve mücadeleci geçmektedir.

Şekil 2.1.10. Uzuntaş Köy yolu etrafı, dağlar ve ovalar (Taşdelen, 2021).

Şekil 2.1.11. Kış dönemi Uzuntaş Köy yolu (Taşdelen, 2020).

Kış aylarında köy içerisinde hiç araç bulunmamaktadır. Haftanın belirli günlerinde Pervari ana yolundan transit araçlar Hizan ilçe merkezine götürmektedir. Pervari ana yoluna ulaşabilmek için ise köy ile Pervari yolunda kalan Uzuntaş Köy yolu

yürünerek aşılmalıdır. Köyde yaşayanların belli bir sağlık problemi olduğunda ise sağlık personelleri köye gelip müdahalede bulunmaktadır.

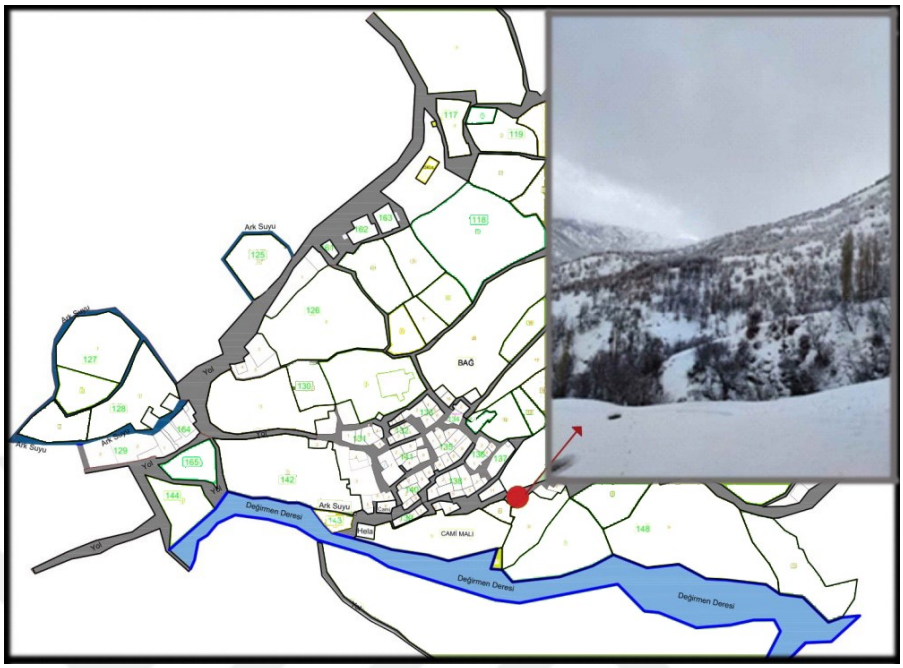

Şekil 2.1.12. Kış ayında Uzuntaş Köy yolu (Taşdelen, 2020).

Uzuntaş Köy yolu kış aylarında yerde karın olması, yol genişliğinin dar olması, yolun dik ve kavisli olmasından dolayı tehlike teşkil etmektedir. Kış aylarında yolun kullanımı seyrektir. Bu yol yaklaşık olarak 2 kilometredir (Şekil 2.1.13).

Şekil 2.1.13. Pervari yolu ile Uzuntaş Köyü arasında kalan, yaklaşık 2 km olan Uzuntaş Köy yolu (Google Haritalar, 2020).

Köyün en üst kotundan ise civardaki köyler olarak Oğlaklı ve Doğancı Köyleri görülmektedir (Şekil 2.1.14., Şekil 2.1.15.).

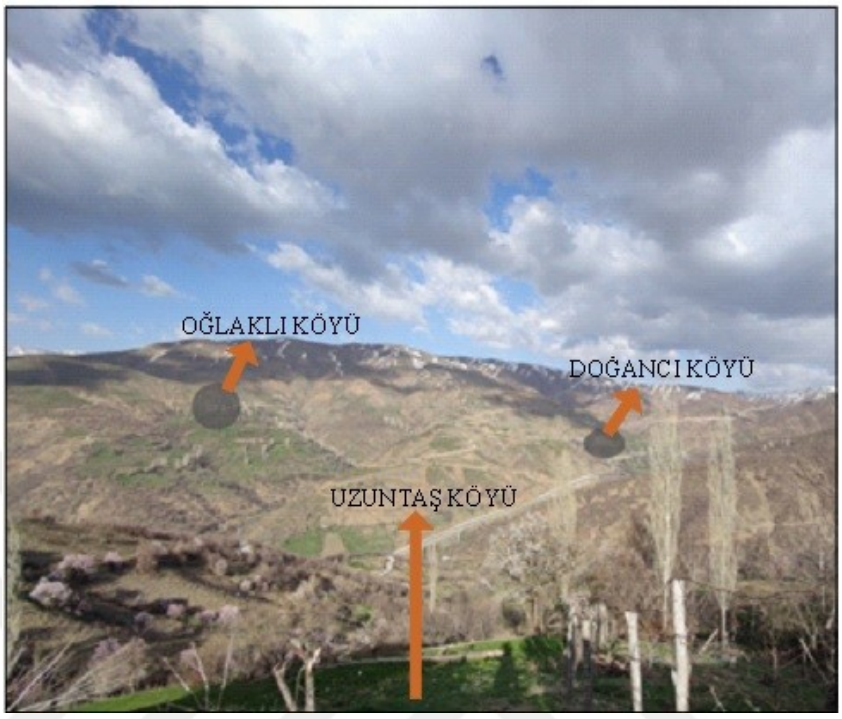

Şekil 2.1.14. Sağda yer alan Doğancı Köyü ve solda yer alan Oğlaklı Köyü (Taşdelen, 2021).

Şekil 2.1.15. Uzuntaş Köyü'nden Doğancı Köyü görünümü (Taşdelen, 2021).

2.2. Tarihçe

Uzuntaş Köyü'nü daha iyi anlayabilmek için köyün il merkezi olan Bitlis ve ilçe merkezi olan Hizan (Khizan) tarihine bakmak yerleşimin geçmişi hakkında daha fazla bilgi verecektir. İl merkezi olan Bitlis birçok hükümdarlık geçirmiştir (Aydın, 1967). Şehir Osmanlı Devleti himayesine geçmeden önce 1230-1243 yıllarında Anadolu Selçukluların, 1243-XIV. yüzyıl başlarında İlhanlıların (Şekil 2.2.1.), XIV.-1467 yüzyılında Karakoyunların himayesinde olup, 1534 yılında ise Osmanlı Devleti'ne (Şekil 2.2.2.) geçmiştir (Aydın, 1967).

Şekil 2.2.1. 1341 tarihli Osmanlı Devleti haritası içerisinde Bitlis ve Hizan (Salt Araştırma, 2021).

Şekil 2.2.2. Osmanlı Döneminde Bitlis Vilayeti ve çevresi (Serdar, 2017).

İlçe merkezi olan Hizan eski ismi ile Khizan ise X. yüzyıla kadar Vasburaganlı Ardzıruni kralı ve prenslerinin hâkimiyetinde olup, 1514'te Van'daki Kürt Paşalığı'na (Şekil 2.2.3.) geçmiştir (Serdar, 2017). Orta çağdaki siyasi merkez Hizan (Khizan) 1860'larda kaza merkezi olarak yerini Karasu'ya bırakmıştır (Aydın, 1967). XIII. yüzyılda yaşamış olan Arap coğrafyacı Yakut, bu yerin Hayzan adlı gelişmiş bir yer olduğuna değinirken, Ermeni kaynaklar ise bu yerin İslamlaştırılması nedeni ile birçok Ermeni nüfusunun bölgeden ayrıldığını belirtmektedir (Raymond, Paul, 2012). Bölge için Ermeni kaynaklarında hepsinin Ermeni olduğu ve yaklaşık 2000 kişinin bulunduğu bir kazada ilahiyat araştırmaları yapıldığı da söylenmektedir (Raymond, 2012).

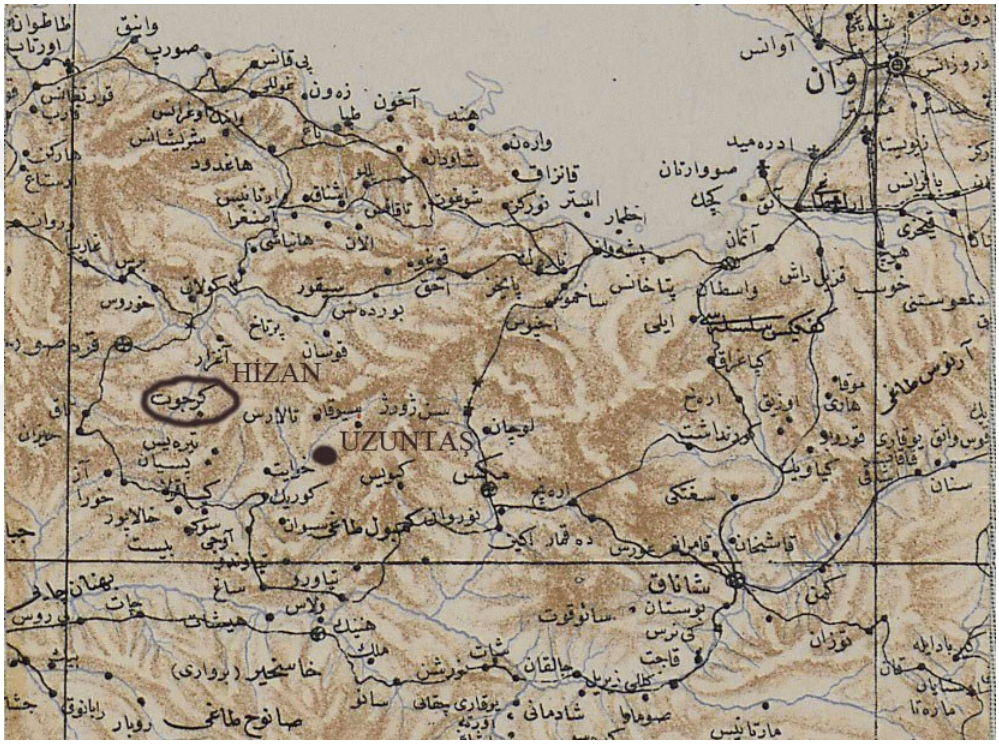

Şekil 2.2.3. Eski Osmanlı Haritasında Hizan ve Uzuntaş Köyü (Devlet Arşivleri, 2021).

Birinci Dünya Savaşı sırasında Rus işgaline uğrayan bölge Nisan 1916'da düşman işgalinden kurtulmuştur. Fakat söz konusu işgalden büyük zarar görmüştür. Nitekim savaş sırasındaki göçler ve çıkan isyanlar sebebiyle eski görkemini ve önemini yitirmiştir (Yınanç, 1961).

Bölge için arşivler tarandığında bölge üzerine Rusça olarak hazırlanmış bir haritaya da ulaşılmaktadır (Şekil 2.2.4.). 1319 tarihli Rusça hazırlanmış Osmanlı haritasındaki yer isimlerinin Türkçe karşılığı olarak Sürücüler, eski Ermeni ismi olan

Sborgerd olarak yer almıştır. Uzuntaş Köyü haritada belirtilmese de Sürücüler Köyü'nün hemen alt kısımlarında yer almaktadır.

Şekil 2.2.4. Hicri 1319 (Miladi 718) tarihli Rusça hazırlanmış Osmanlı Haritası içerisinde Hizan, Sürücüler ve Uzuntaş (Devlet Arşivleri, 2021).

Hizan (Khizan) Bitlis'e bağlanıp ilçe olmadan önce bir kısmı ile Bitlis'e bir kısmı ile de Van vilayetlerine bağlanan bir kaza olmuştur (Raymond, 2012). İlçenin böyle olmasının sebebi köylerinin bir kısmının Van'a çok yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Edinilen bilgiye göre o köylerde yaşayan kişiler ilçe merkezi olarak Hizan'a değil de Van ilinin şehir merkezine yürüyerek gidebilmekteymişler.

Eski haritalarda bulunan önemli bir bölüm ise Hizan'ın büyük su kaynağı olan ve günümüzde hala varlığını koruyan Kesen ve Oraniz Deresi olmuştur. 1901 yılı Osmanlı Haritası içerisinde bu dereler yer almaktadır (Şekil 2.2.5).

Şekil 2.2.5. 1901 yılı Osmanlı haritasında Hizan ilçesinde yer alan Oraniz ve Kesen Deresi (Salt Araştırma, 2021).

Uzuntaş Köyü'nün çeşitli dönemlerde farklı isimler alması köyün tarihini aydınlatacak konulardan biridir. Köy yerleşimleri Fiziki Coğrafya terimleri ile Beşerî ve İktisadi Coğrafya terimlerinden isimlerini alanlar olarak kategorize edilebilir (Doğanay, 1994, s. 333). İsimlendirmelerde doğal ortam, beşerî ortam ve ekonomik faaliyetlerden de yararlanılmıştır (Şekil 2.2.6.). Buna ek olarak köy yerleşmeleri genellikle isimlendirmelerini Kürtçe, Ermenice ve Arapça gibi dillerden (Şekil 2.2.7.) yapmıştır (Doğanay, 1994, s. 334).

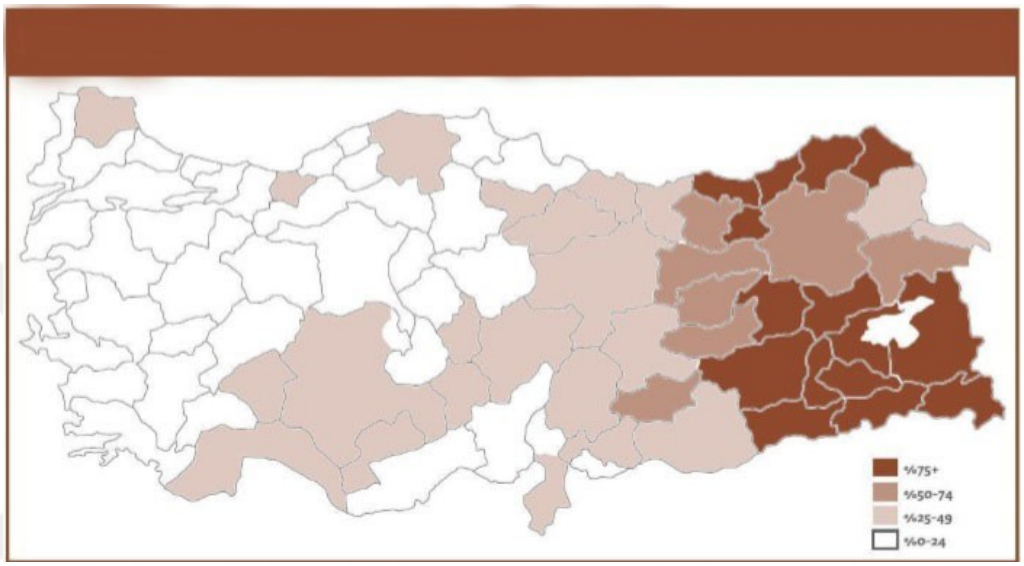

Şekil 2.2.6. Türkiye Cumhuriyeti'nde değiştirilen yer adları oranı (Nişanyan, 2011).

Türkiye'de yer adlarının değiştirilmesi Cumhuriyetin ilk yıllarından beri yapılmaya başlamıştır fakat değiştirilme işlemleri 1940 yılında İçişleri Bakanlığının hazırladığı 8589 sayılı genelge ile resmileşmiştir (Tunçel, 2000). O dönem içerisinde II. Dünya savaşının olması ile bu durum uzun bir süre aksamıştır. 1949 yılında 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile yer adlarının değiştirilmesi, 1957 yılında Ad Değiştirme İhtisas Kurulu ve son olarak 1978 yılında değişiklikler için birkaç defa kanunlar konulup uygulanmaya çalışılması ile oluşmuştur (Tunçel, 2000).

Cumhuriyet döneminde Türkiye'deki köylerin yaklaşık %35'inin ismi değiştirilmiştir (Elmastaş, Şahinalp, Günal 2011). Bu değişimlerde Kürtçe ve Zaza'ca isimleri de büyük değişikliğe uğramıştır (Şekil 2.2.7.). Cumhuriyet döneminde Bitlis ilinde ise köylerin %95'inin ismi değişikliğe uğramıştır (Elmastaş, 2011).

Uzmanlar kuruluna göre bir yere yeni isim verileceğinde, bu isim eski isminin Türkçe karşılığı olmamalıdır fakat topoğrafya ve doğallık olarak o yeri tanımlıyorsa bunda bir sakıncanın olmadığı belirtilmiştir (Gökçeer, 1984).

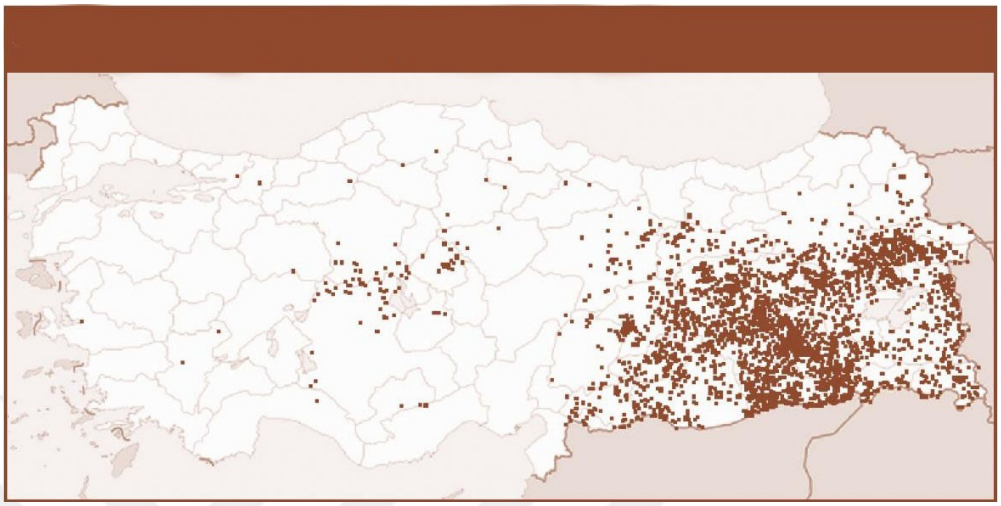

Şekil 2.2.7. Türkiye Cumhuriyeti'nde değiştirilen Kürtçe ve Zazaca yer adları dağılımı (Nişanyan, 2011).

Uzuntaş Köyü'nün eski ismi Kuç olup bu isim Kürtçe bir kelimedir. Kuç'un anlamı Kürtçe'de taş olarak geçmektedir. Köy halkı ile yapılan görüşmelerde edinilen bilgiye göre köy halkı, köy içerisinde büyük bir taş olduğunu ve köyün isminin oradan geldiğini belirtmektedir (Şekil 2.2.8., Şekil 2.2.9.). Daha sonra köy Türkçe olarak isimlendirilirken taş kelimesi eski isminde olduğu gibi ve önüne ek gelerek Uzuntaş olmuştur.

Şekil 2.2.8. Köyün ismini aldığı taş ve etrafı (Tahsin Aslan Fotoğraf Arşivi, 2012).

Şekil 2.2.9. Günümüzde köyün ismini aldığı taş (Taşdelen, 2021).

Hizan ilçesinde köylerin eski isimlerinin kimi öncelikle Ermenice olup sonra Kürtçe olmuş ve daha sonra Türkçe olmuştur. Böyle olan köyler eski Ermeni yerleşimleridir. Kimileri ise sadece Kürtçe kökenli olmuşlardır. Bu köyler ise eski Kürt yerleşimleridir. 1928 yılında Uzuntaş ve civarına baktığımızda köy isimlendirmelerinde Ermenice ve Kürtçe isimler kullanılmıştır (Şekil 2.2.10).

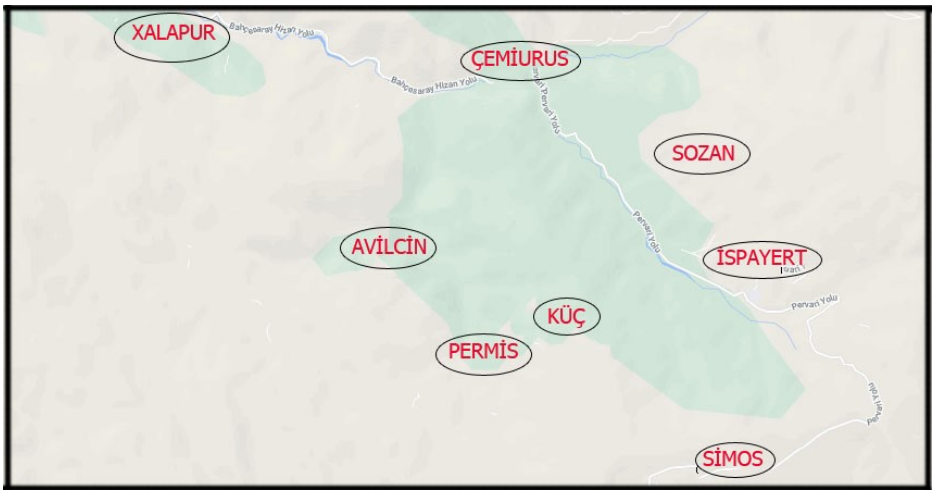

Şekil 2.2.10. 1928 yılında Uzuntaş Köyü ve çevresinin Kürtçe ya da Ermenice isimleri (Taşdelen, 2020).

Uzuntaş Köyü ve civarında 1928 yılı öncesi, 1928 yılı 1928-1980 yılları arası ve daha sonra günümüze kadar bazı köylerde isim değişiklikleri meydana gelmiştir. Bu değişiklikler Ermeni bir isme sahip köyün daha sonra Kürtçe isim alması ile olmuştur (Çizelge 2.2.1.). Bu bilgi köylerde yaşayan halk içerisinde değişikliğin meydana geldiğini ortaya koymaktadır.

Çizelge 2.2.1. Uzuntaş ve çevresinin 1928 yılı, öncesi, 1928-1980 yılları arası ve günümüzdeki köy isimleri (Nişanyan, 2010).

Günümüzdeki Köy İsimleri	1928 Öncesi Köy İsimleri	1928 Yılı Köy İsimleri	1928-1980 Yılları Arası Köy İsimleri
Sarıtaş	Yeğviçin (Ermenice)	Avilcin (Kürtçe)	Değişmemiştir
Yolbilen	-	Xalapur (Kürtçe)	Değişmemiştir
Bölüklü	-	Permis (Ermenice)	Permiz (Kürtçe)
Soğuksu	-	Çemiurus (Kürtçe)	Değişmemiştir
Uzuntaş	-	Küç (Kürtçe)	Değişmemiştir
Doğanlı	Sozants (Ermenice)	Sozan (Kürtçe)	Değişmemiştir
Sağınlı	-	Simos (Ermenice)	Uçum (Kürtçe)
Sürücüler	Sborgerd (Ermenice)	İspayert	Uçum (Kürtçe)

Uzuntaş Köyü için geçmişte bir Kürt Köyü olduğu net bir şekilde söylenebilmektedir. Bölge üzerine yazılmış Ermeniler hakkındaki kaynaklar incelendiğinde Uzuntaş yani eski ismi ile Kuç Köyü yer almamaktadır. Köyün eski isimlerine bakıldığında da sadece Kuç ismi vardır ve bu Kürt kökenli bir isimdir. Köyde herhangi bir kilise ya da Ermenilere atıfta bulunabilecek bir yapı da gözlemlenmemektedir.

Köy halkı ile konu üzerine görüşmeler yapıldığında onlarda bu fikri destekler nitelikte konuşmaktadır. Fakat tablolarda da görüldüğü üzere çevredeki köylerin hepsi Kürt yerleşimleri değillerdir. Örneğin Uzuntaş'a diğer köylere göre daha yakın olan Sarıtaş, Bölüklü, Doğanlı, Sağınlı ve Sürücüler Köyleri eski Ermeni yerleşimleri olup günümüzde ise Kürt yerleşimleri olmaktadırlar.

Köyün geçmişi hakkında çok fazla detaylı bilgiye ulaşılamamaktadır bunun en büyük sebeplerinden biri köyün güzergâhı olmaktadır. Evliya Çelebi, Yakut gibi seyyahlar yakın merkezler hakkında bilgiler verirken Uzuntaş Köyü için bu tür bilgilere ulaşılamamaktadır.

2.3. Demografik Yapı

Nüfus verilerinde en eski kaynaklarda Uzuntaş için veriler bulunmasa da Uzuntaş'ın ilçe merkezi olan Hizan için verilere ulaşılabilmektedir (Çizelge 2.3.1.) Hizan ilçesinin toplam nüfusu 1914 Osmanlı Nüfus Sayım sonuçlarına göre 16.647 kişidir (Karpat, 2010). Toplam nüfus içerisinde sadece Müslümanlar olmayıp Ermeni nüfusu da yer almaktadır. Fakat nüfusun çoğunluğunu yine de Müslümanlar sağlamaktadır.

Çizelge 2.3.1. 1914 yılı Osmanlı Nüfus Sayımına göre Hizan ilçesindeki Müslüman ve Ermeni Nüfusu (Karpat, 2010).

Bölge	Müslüman	Ermeni
Hizan	11.624	5.023

Bir başka nüfus sayımı olan 1927 yılı Genel Nüfus Sayımında Hizan ilçesi toplamına bakıldığında toplam nüfus 8.408 kişidir (Çizelge 2.3.2.). Bu veriler ile 1914 yılı verileri karşılaştırıldığında Hizan ilçesinde nüfus neredeyse yarı oranda azalmıştır. Bunun büyük nedeni dönem içerisinde çıkan savaşlardan kaynaklanmaktadır. 1927 yılında nüfus sayımından birkaç ay önce bastırılan Mutki (Bitlis ilinin bir ilçesi) Ayaklanması da bunun bir etkenidir (Sertel, 2014).

Çizelge 2.3.2.1927 Genel Nüfus Sayımına göre Hizan ilçesindeki Erkek, Kadın ve Toplam nüfus sayısı (BİUM, 1929).

Bölge	Erkek	Kadın	Toplam
Hizan	4.186	4.222	8.408

Hizan ilçe merkezin toplam nüfusu için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 1965 yılından 1927 yılına oranla nüfus artmış ve 9.851 kişi olmuştur. Daha sonraki yıllarda 1990 yılına kadar nüfus sürekli artış göstermiştir fakat 2000

yılından sonra artış dengeli olarak devam etmemiş hatta belli dönemlerde düşüş görülmüştür. En son sayım olan 2020 yılında nüfus 32.831 kişi olmuştur (Çizelge 2.3.3.).

Çizelge 2.3.3. TÜİK verilerine göre yıllar içerisinde, Hizan ilçesindeki toplam nüfus (TÜİK, 2021).

Yıllar	Toplam Nüfus
1965	9.851
1970	11.627
1975	13.519
1980	33.746
1985	38.121
1990	43.790
2000	42.953
2007	39.949
2012	39.051
2016	34.605
2020	32.831

Hizan Uzuntaş Köyü'nün TÜİK verilerine göre ulaşılabilen en eski nüfus verisi 2000 yılında olup bu yıl içerisinde köyde yaşayan nüfusun 280 kişi olduğu görülmektedir. Ulaşılabilen son sayım 2020 yılında ise nüfus 160 kişi olmuştur. Yıllar içerisinde nüfusun genel olarak azaldığı görülmektedir (Çizelge 2.3.4.).

Son yıllardaki nüfustaki azalmanın en büyük nedenlerinden biri ise işsizliktir. Uzuntaş Köyü'nün coğrafi konumu bu konuda büyük rol oynamaktadır. Köy ve çevresinin ticari anlamda gelişememesi, insanların aile içerisindeki temel ihtiyaçları karşılayamaması, göçe zorlamıştır.

Çizelge 2.3.4. TÜİK verilerine göre yıllar içerisinde Uzuntaş Köyü nüfus verileri (TÜİK, 2021).

Yıllar	Toplam Nüfus
2000 Yılı	280
2007 Yılı	254
2008 Yılı	271
2009 Yılı	263
2010 Yılı	252
2011 Yılı	237
2012 Yılı	215
2013 Yılı	219
2014 Yılı	202
2015 Yılı	186
2016 Yılı	192
2017 Yılı	175
2018 Yılı	162
2019 Yılı	157
2020 Yılı	160

2.4. Ekonomik Yapı

İslam coğrafyacıları, seyyahlar kitaplarında Uzuntaş Köyü ile ilgili olmasa da ilçe merkezi olan Hizan hakkında bilgi vermektedir. Bu bilgilerden yola çıkıldığında yörede tarım ve ekonomiyi nelerin sağladığı hakkında bilgi sahibi olunmaktadır.

Coğrafya ve tarih bilgini olan Yakut El Hamevi Hizan'da birçok su kaynağı bulunduğunu söylemektedir (Hamevi,1995). Hizan'da bulunan su kaynakları sayesinde çok fazla bağ bahçeye sahip olunduğunu ve iklimin elverişli olması ile birlikte bölgede çeşitli ürün yetiştirildiği söylenmektedir (Aylar, 2019). Sadece bağ ve bahçeden değil ağaçlardan da bahsedilmiştir (Şekil 2.4.1.). İslam coğrafyacısı olan Ebül Fida Hizan'da ağacın çok olduğunu ve fındık ağacının çokluğundan bahsetmektedir (Fida, 2017).

Hizan'a ekonomik açıdan geçmişte ve günümüzde fayda sağlayan diğer etken ise Van Gölüne kıyısının olmasıdır (Şekil 2.4.2.).

Geçmiş dönemde Havkal göl ile ilgili olarak ''Bu gölde bir karış büyüklüğünde küçük balıkların avlandığını ve Tarrih (gümüş kefali/inci kefali) adı verilen bu balıkların tuzlandığı Musul, El-Cezire, Irak ve Şam bölgelerine nakledildiği kaydedilir. Bölge ticaretine büyük katkısı olan inci kefali dışında yine gölün kıyılarından elde edilen soda tuzları da önemli

bir ticaret ve gelir kaynağı olmuştur. Nitekim buralardan çıkarılan soda tuzu Irak ve diğer bölgelerdeki fırıncılara ekmek yapımı için satılmaktadır.'' (Havkal, El-Arz, 2014).

Bölge madencilik bakımından da zengin olmuştur. Antik Çağ'da bölgede gümüş, bakır ve demir madenleri işletildiği belirtilmektedir (Raynmod, 2012).

Şekil 2.4.1. Düz Ovası, akan suyu ile Hizan (Taşdelen, 2021).

Şekil 2.4.2. Van Gölü (Taşdelen, 2021).

Coğrafyacı, seyyah ve tarih bilginlerinin anlattıkları gibi Hizan günümüzde de bağları bahçeleri çok olan, yaz aylarında birçok meyve veren, tütün ekiminin aktif olduğu (Şekil 2.4.3.), arıcılığın yapıldığı bir yerdir. Fakat günümüzde gümüş, bakır ve

demir işletmeciliği eskisi kadar yoğun değildir. İnsanların büyük bir kısmı güz döneminde topladıkları cevizlerden para kazanmaktadır.

Şekil 2.4.3. Tütün ekilmiş bir tarla (Taşdelen,2021).

Köy halkı ile ekonomik geçim hakkında edinilen bilgilere göre köyün büyük bir kısmı ceviz ağacından, arıcılıktan ve hayvancılıktan (Şekil 2.4.4.) geçimlerini sağlamaktadır. Ceviz ağacından ve arıcılıktan kazanılan kazanç masrafsız, işgücü gerektirmeyen bir kazanç kapısı olmuştur.

Şekil 2.4.4. Köy içerisinde yer alan büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar (Taşdelen, 2021).

Uzuntaş' ta köy içerisinde ve köy dışına yük taşımak için atlar kullanılmaktadır (Şekil 2.4.5.).

Şekil 2.4.5. Köy içerisinde yer alan yük taşımada kullanılan at (Taşdelen, 2021).

Köyün ekonomik gücünün fazla olmaması, sermayenin bulunmaması köy halkını daha az masraflı olan işlere yöneltmektedir.

Köy bahçelerine ekilen ürünler genellikle yaz ve kış döneminde köy halkının ihtiyaçlarını karşılayacak sebze ve meyveler olmaktadır. Ekilen ürünlerin dışarı satışı çok azdır. Yaz aylarında ağaçlardan ve topraktan toplanan meyve ve sebzeler damlarda kurutulduktan sonra köye, ürünlerin alımını yapmak için gelen kişilere satılır.

Köy içerisinde gerçekleşen hayvancılıkta ise, hayvanlara sahip olan haneler hayvanlardan elde ettikleri ürünleri, köy içerisinde diğer hanelere satmaktadır. Bu ürünler genel olarak süt, yoğurt, peynir, yumurta ve bal gibi gıdalardan oluşmaktadır.

Uzuntaş'ta hane sahipleri ile yapılan görüşmelerde edinilen bilgiye göre köyde, çok az genç nüfus bulunmaktadır. Var olan genç nüfusu ise büyük oranda kızlar sağlamaktadır. Uzuntaş'ta ergenlik çağını geçmiş çoğu erkek gencin, batı şehirlerinde inşaat, ticaret gibi kollarda çalışmak için göç ettiği söylenilmektedir. Ticaretin gelişmemesi, imkânların dar olması gibi nedenler gençleri kendi coğrafyalarından başka coğrafyalara itmektedir.

2000 yılında yapılmış hane içerisinde yaşayan kişi sayısına bakıldığında verilerin en büyük kısmını hane içerisinde 10 kişi yaşayan aile sayısı oluşturmaktadır (Şekil 2.4.6.). Hane içerisinde en az yaşayan kişi sayısı ise verilere göre 2 kişi olarak görülmektedir. Bu durumu TÜİK nüfus verileri ile karşılaştırdığımızda paralellik göstermektedir.

TÜİK verisinde 2000 yılında köy içerisindeki nüfus 280 kişi olurken son sayım olan 2020 yılında 160 kişidir. Köy halkı ile yapılan görüşmelerde edinilen bilgiye göre, çalışmak için köy içerisinden ayrılan nüfusun genç nüfus olduğu söylenilmektedir. Genç nüfus köyden ayrılmış olup yaşlı nüfus köyde kalarak yaşamlarını idame ettirmektedir.

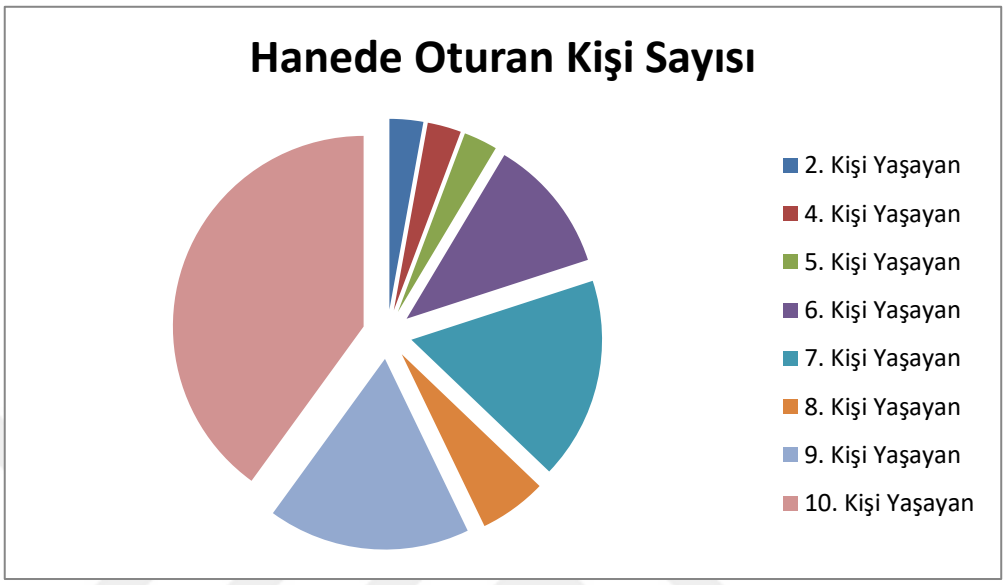

Şekil 2.4.6. TÜİK verilerine göre 2000 yılında Uzuntaş Köyü'nde hane içerisinde yaşayan kişi sayısı (TÜİK, 2021).

BÖLÜM 3.

UZUNTAŞ KÖYÜ GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSU

3.1. Geleneksel Dokunun Nitelikleri

3.1.1. Çalışma Alanı Sınırları

Çalışma alanı sınırlarını köyün Değirmen Deresi yönünde olan girişinden itibaren kuzeydoğu ve kuzeybatı yönlerinde yer alan Yukarı Mahalle, Aşağı Mahalle ve Orta Mahalle'de bulunan yapıların incelenmesi oluşturmaktadır. Uzuntaş Köyü içerisinde, içerisine girilemeyecek metruk yapılar ve sahibine ulaşılamayan yapılar dışında diğer geleneksel konutlarda detaylı bir çalışma yapılmıştır.

3.1.2. Doku Analizi Çalışmaları

Çalışma sınırları içerisinde yer alan yapıların mevcut durumunu tespit etmek için mevcut durum, işlev, taşıyıcı sistem, kat adedi, özgünlük, üst örtü analizleri yapılmıştır. Çalışma alanı kentsel sit alanı içerisinde olmayıp çalışma sınırları içerisinde günümüze dek tescillenmiş herhangi bir yapı bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda çalışma sınırları içerisinde 92 tane yapı tespit edilmiştir. Bu yapılar içerisinde 2 tane oldukça harap durumda olan yapı bulunmaktadır.

3.1.2.1. Mevcut Durum Analizi

Çalışma alanı içerisinde eğimli arazi (Şekil 3.1.2.1.1.) üzerinde yer alan 56 tane konut yapısı dışında ahır, kiler, tandır, okul, cami, gasilhane bulunmaktadır. Köy

içerisinde yapılan çalışmalar sonucu geleneksel özelliklerini büyük oranda korumuş olan 27 tane konut tescil için önerilmektedir (Şekil 3.1.2.1.2.).

Bu konutlar içerisinde çatıya ek müdahale, yapı içerisinde muhdes bölmeler ve muhdes eleman kullanımları görülse de konutlar yapım sistemi, kullanım biçiminin büyük oranı ile özgünlüğünü korumaktadır. Köy içerisinde harap durumda olup içine girilemeyen 2 tane yapı bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında Uzuntaş Köyü büyük oranda özgünlüğünü korumaktadır.

Mevcut durum analizinde tescile öneri olarak verilen 27 tane yapı yer alırken buna ek olarak köyün camisi, okulu, çeşmeleri, gasilhanede mevcut durum analizinde belirtilmiştir (Şekil 3.1.2.1.3.).

Köyün eğimli bir arazide katları kullanarak yükselmesinden dolayı arazinin daha anlaşılır olabilmesi yapı kat yükseklikleri köyün tamamının içinde olduğu görsellerden yararlanılarak oluşturulmuştur.

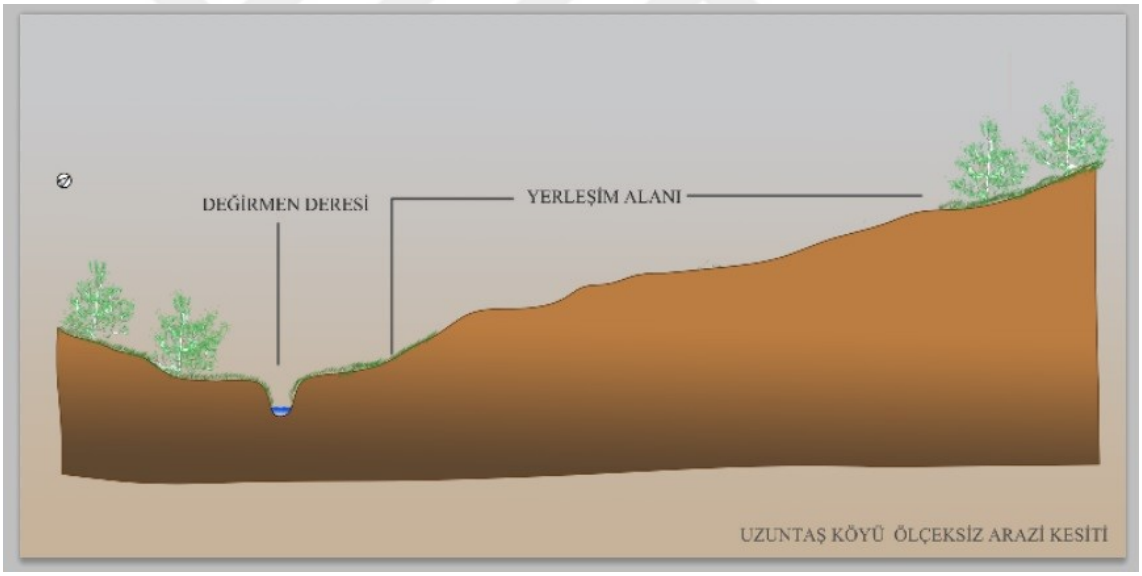

Şekil 3.1.2.1.1. Uzuntaş Köyü yapılarının bulunduğu eğimli arazi kesiti (Taşdelen, 2021).

Şekil 3.1.2.1.2. Köy içerisinde inceleme yapılan konutlar (Taşdelen, 2021).

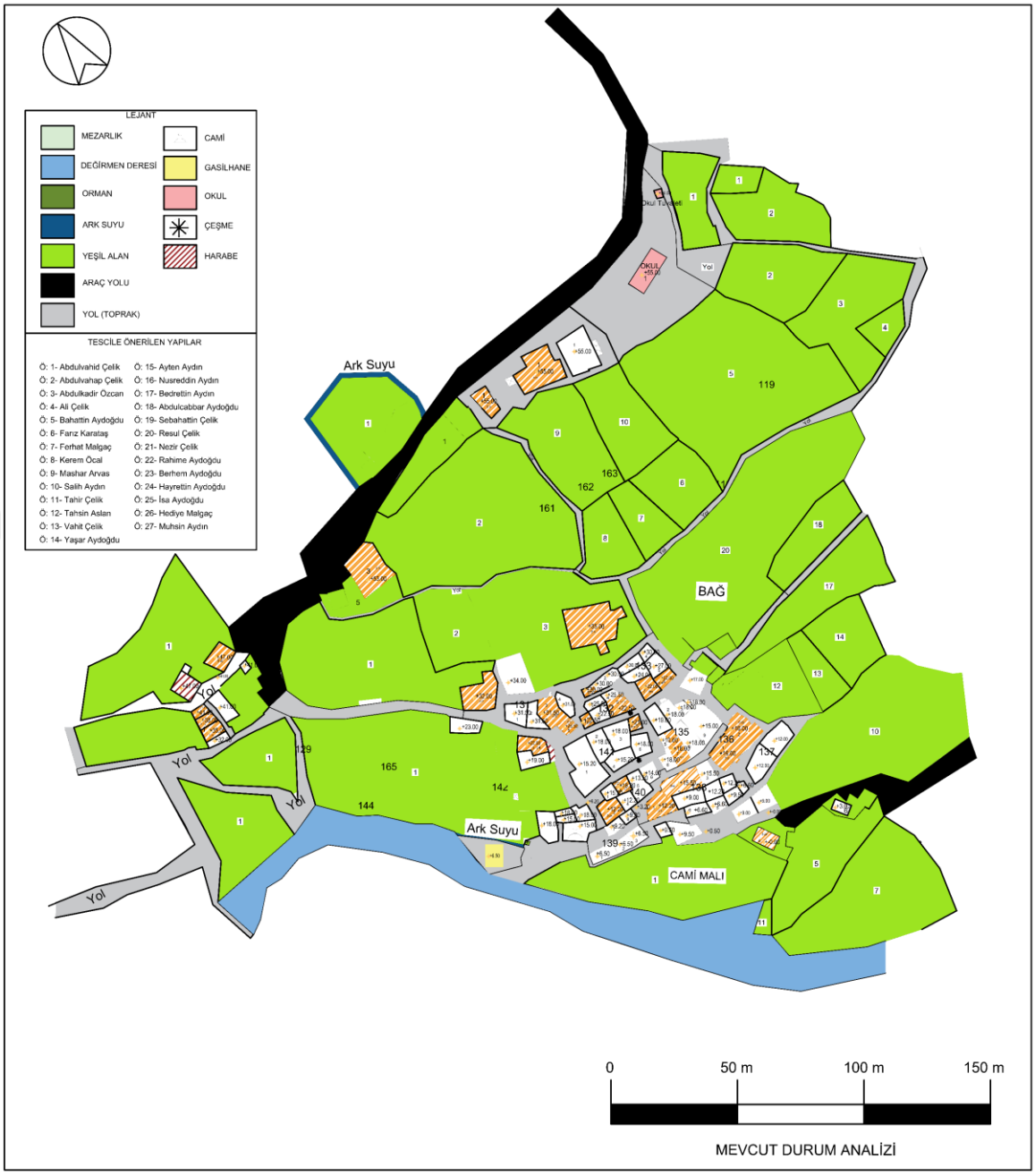

Şekil 3.1.2.1.3. Uzuntaş Köyü Mevcut Durum Analizi (Taşdelen, 2021).

3.1.2.2. İşlev Analizi

Uzuntaş Köyü'nde yerleşim dokusu ağırlıklı olarak konutlardan oluşmaktadır. Fakat köy içerisinde konutlar kadar ahır ve kiler sayısı da oldukça fazladır. Ticari herhangi bir yapı bulunmamaktadır. Köyde hem ekmek yapmak hem de yemek pişirmek için tandır da yapılmıştır. Diğer yapılar ise 1 adet okul, 1 adet okula ait tuvalet, 1 adet cami, 1 adet gasilhanedir (Şekil 3.1.2.2.1.).

Eski dönemlerde hayvancılığın köy için önemli bir ticari kaynak oluşturması insanların hayvanlar için çok sayıda yapı yapmasını gerektirmiştir. Edinilen bilgiye göre geçmiş dönemlerde sadece Arvas ailesinin 400 tane keçisi bulunmaktaymış (Pınar Arvas, Kişisel Görüşme, 1 Eylül 2021). Köyde ahır ya da samanlık için kullanılan 20 tane yapı bulunmaktadır.

Kış dönemlerinin uzun ve şiddetli geçmesinden ve köyden dışarı çıkıp gıda alımının zor olmasından dolayı, köy halkı için kilerler önemli bir mekân olmaktadır. Kilerler çoğu konutta mutfağın daha sonradan ilave edilmesi ve yeteri alanın bulunmamasından, yiyecekleri kış aylarında soğuktan yaz aylarında ise sıcaktan koruyabilmektedir. Köy içerisinde sadece kiler olarak kullanılan 7 yapı bulunmaktadır.

Uzuntaş'ta 3 tane tandı vardır. Fakat köy içerisinde ahır, kiler ve tandırlar birkaç katlı yapılarda bir katın konut olarak kullanılmasından sonra diğer katlarda da yer almışlardır. İşlev analiz çalışması bu yönde ele alınmıştır (Şekil 3.1.2.2.2.).

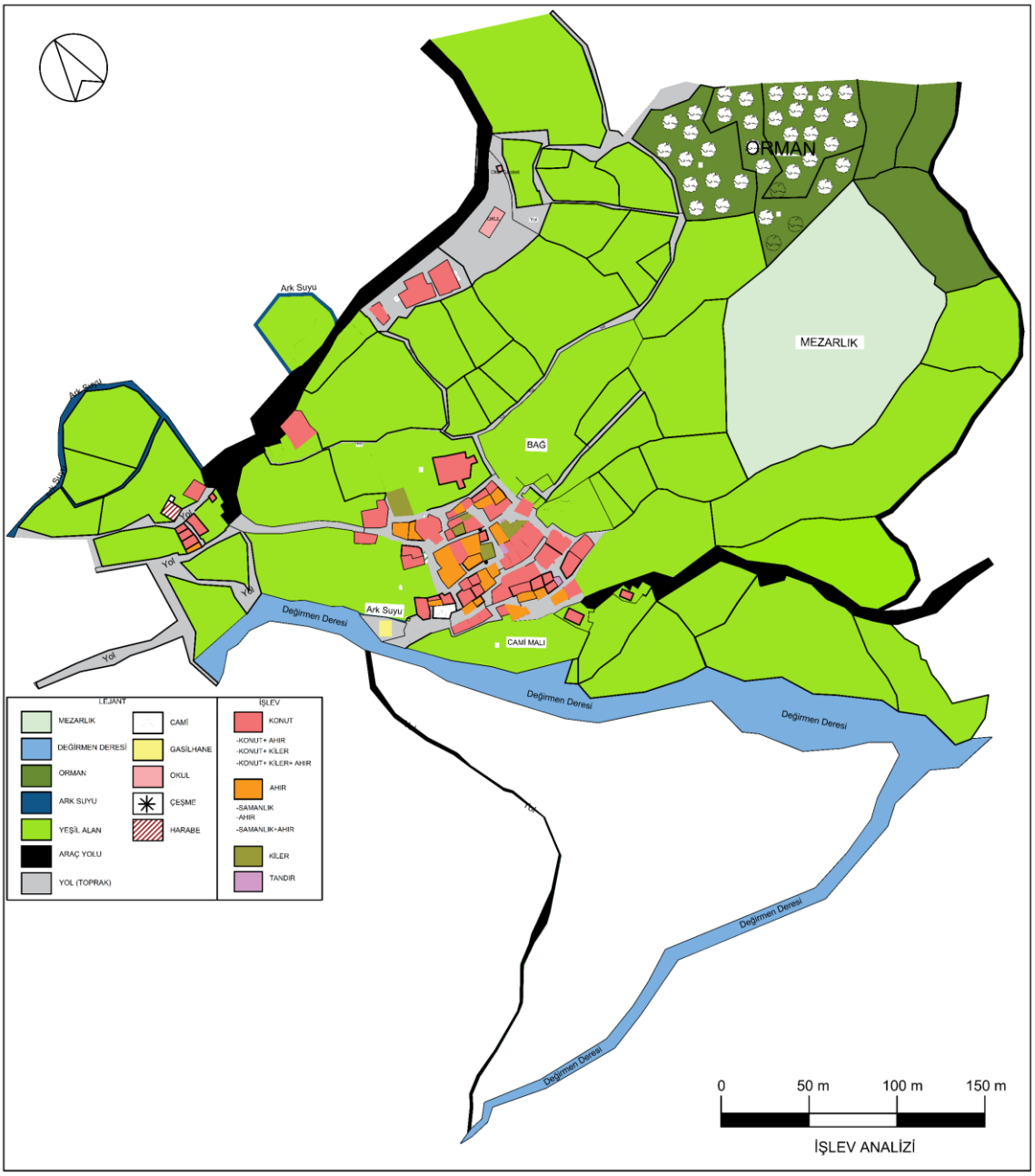

Şekil 3.1.2.2.1. Uzuntaş Köyü İşlev Analizi (Taşdelen, 2021).

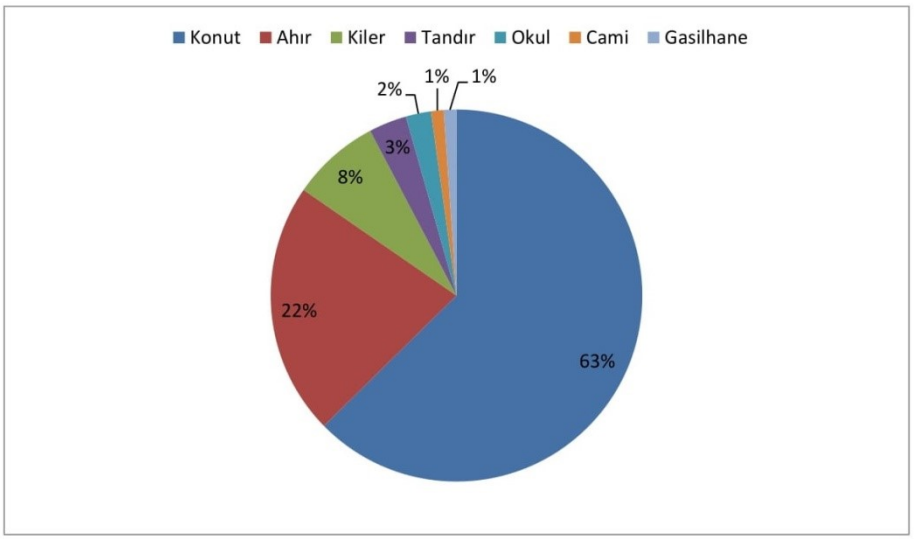

Şekil 3.1.2.2.2. Çalışma alanında bulunan yapıların işlev analizine göre dağılımı (Taşdelen, 2021).

3.1.2.3. Taşıyıcı Sistem Analizi

Uzuntaş Köyü içerisinde yapıların büyük çoğunluğu yığma moloz taş duvarlardan oluşan kagir yapılardır. Geleneksel yapıların iç bölmelerinde yığma moloz taş ile birlikte yığma tuğlada bulunmaktadır. Fakat taşıyıcı sistem analizinde beden duvarları esas alınmıştır. Köy içerisinde son dönemlerde betonarme olarak da yapılmış yeni yapılar bulunmaktadır. Bunlar cami, gasilhane, okul tuvaleti ve bir konut yapısıdır (Şekil 3.1.2.3.1.).

Uzuntaş geleneksel konutlarında kış aylarında damı süpürmenin zor olmasından dolayı hanelerin bir kısmı yapının dam katını yığma tuğla ile yükselterek çatı yapmışlardır. Bu yüzden bu yapılar analizde 'Yığma taş+ Yığma tuğla' olarak yer almıştır. Uzuntaş Köyü'nde yığma moloz taştan yapılmış beden duvarlarına sahip 76 yapı, yığma taş+ yığma tuğla olarak yapılmış 10 yapı ve betonarme olarak yapılmış 4 adet yapı bulunmaktadır (Şekil 3.1.2.3.2.).

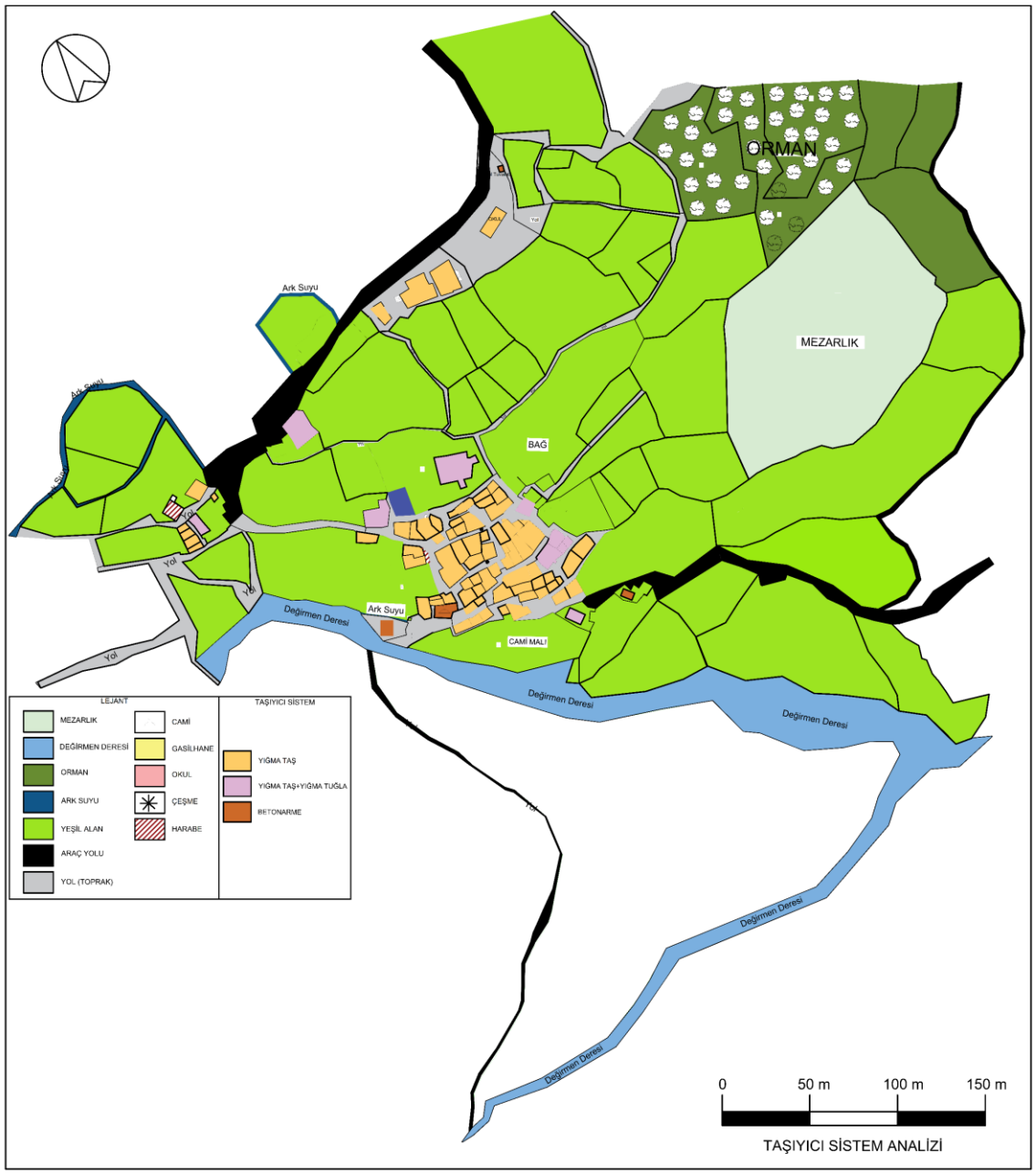

Şekil 3.1.2.3.1. Uzuntaş Köyü Taşıyıcı Sistem Analizi (Taşdelen, 2021).

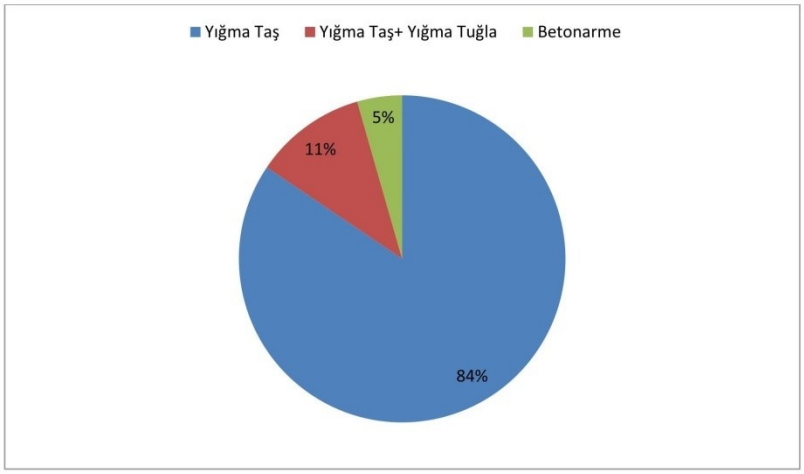

Şekil 3.1.2.3.2. Çalışma alanında bulunan yapıların taşıyıcı sistem analizine göre dağılımı (Taşdelen, 2021).

3.1.2.4. Kat Adedi Analizi

Köy içerisinde yapılar genel olarak tek kat, iki kat ve üç katlı olarak yapılmıştır. Köyde 49 tane iki katlı yapı 20 tane tek katlı yapı ve 18 tane üç katlı yapı vardır. Yapıların kat yükseklikleri ve yerleşmenin eğimin arttığı yöne doğru gelişmesi cephe açısından yapılara avantaj sağlamıştır (Şekil 3.1.2.4.1.).

Zemin katlar kısmen karanlıkta kalsa da bir üst katlar genel olarak güneybatı yönünde açık bir cepheye sahiptir. Köy içerisinde tek ya da iki katlı yapıların üzerine daha sonradan eklenmiş tek katlı yapılar vardır. Köyün gelişimi bu yönde olmaktadır.

Yapılar bitişik nizam ve eğimli arazide olmalarına bağlı olarak güneybatı ve kuzeydoğu yönlerinde farklı katlarda girişlere sahip olabilmektedir. Köyde tek, iki ve üç katlı yapılar dışında 3 tane 4 katlı yapı bulunmaktadır (Şekil 3.1.2.4.2.).

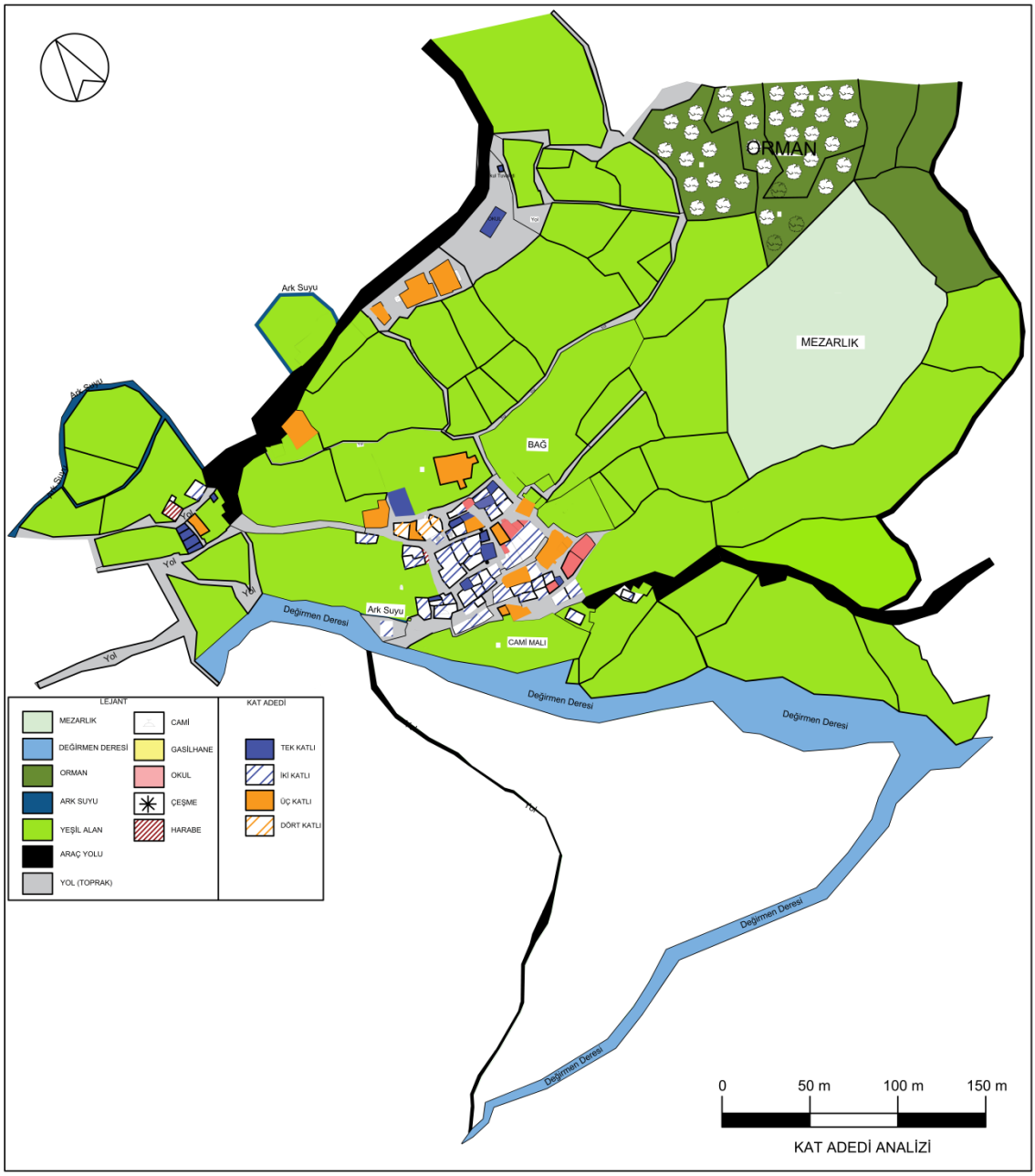

Şekil 3.1.2.4.1. Uzuntaş Köyü Kat Adedi Analizi (Taşdelen, 2021).

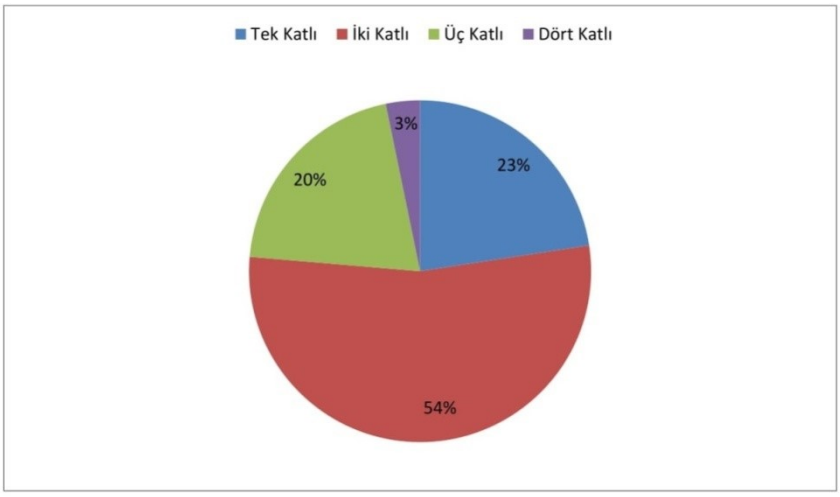

Şekil 3.1.2.4.2. Çalışma alanında bulunan yapıların kat adedi analizine göre dağılımı (Taşdelen, 2021).

3.1.2.5. Özgünlük Analizi

Özgünlük durum analizi hem köy içerisinde araştırma yapılan 27 konut için hem de köyde bulunan diğer yapılar için yapılmıştır (Şekil 3.1.2.5.1.). Araştırma yapılan 27 konutta cephede ve yapı içerisinde basit değişiklikler içeren, üst örtünün değişmemiş olduğu, çimento harcın kullanılmadığı ve yapı içinde muhdes bölmelerin olmadığı yapılar özgün yapılar olarak belirtilmiştir. Yapı içinde ve cephede basit değişikliklerin olduğu yapılar özgünlüğünü kısmen yitirmiş, yapıya çatının eklendiği, yapı içinde değişikliklerin fazla olduğu yapılar özgünlüğünü büyük oranda yitirmiş yapılar olarak ele alınmıştır.

Köy içerisinde geriye kalan yapılar dış cepheleri, üst örtüleri ve cephede yer alan öğeleri ile ele alınmışlardır. Bu yapılarda özgün toprak dama sahip, dış cephede muhdes eklerin olmadığı yapılar özgün, yapıya çatı eklenmiş ve muhdes eklerin bulunduğu yapılar özgünlüğünü kısmen yitirmiş olarak ele alınmıştır.

İncelemeler sonucu 27 konut içerisinde 6 tane özgün, 17 tane özgünlüğünü kısmen yitirmiş, 4 tane özgünlüğünü büyük oranda yitirmiş yapı bulunmaktadır (Şekil 3.1.2.5.2.).

İncelemeler sonucu araştırma yapılan konutların dışındaki yapıların 53 tanesi özgün, 9 tanesi özgünlüğünü kısmen yitirmiş, 4 tanesi ise betonarmedir (Şekil 3.1.2.5.3.).

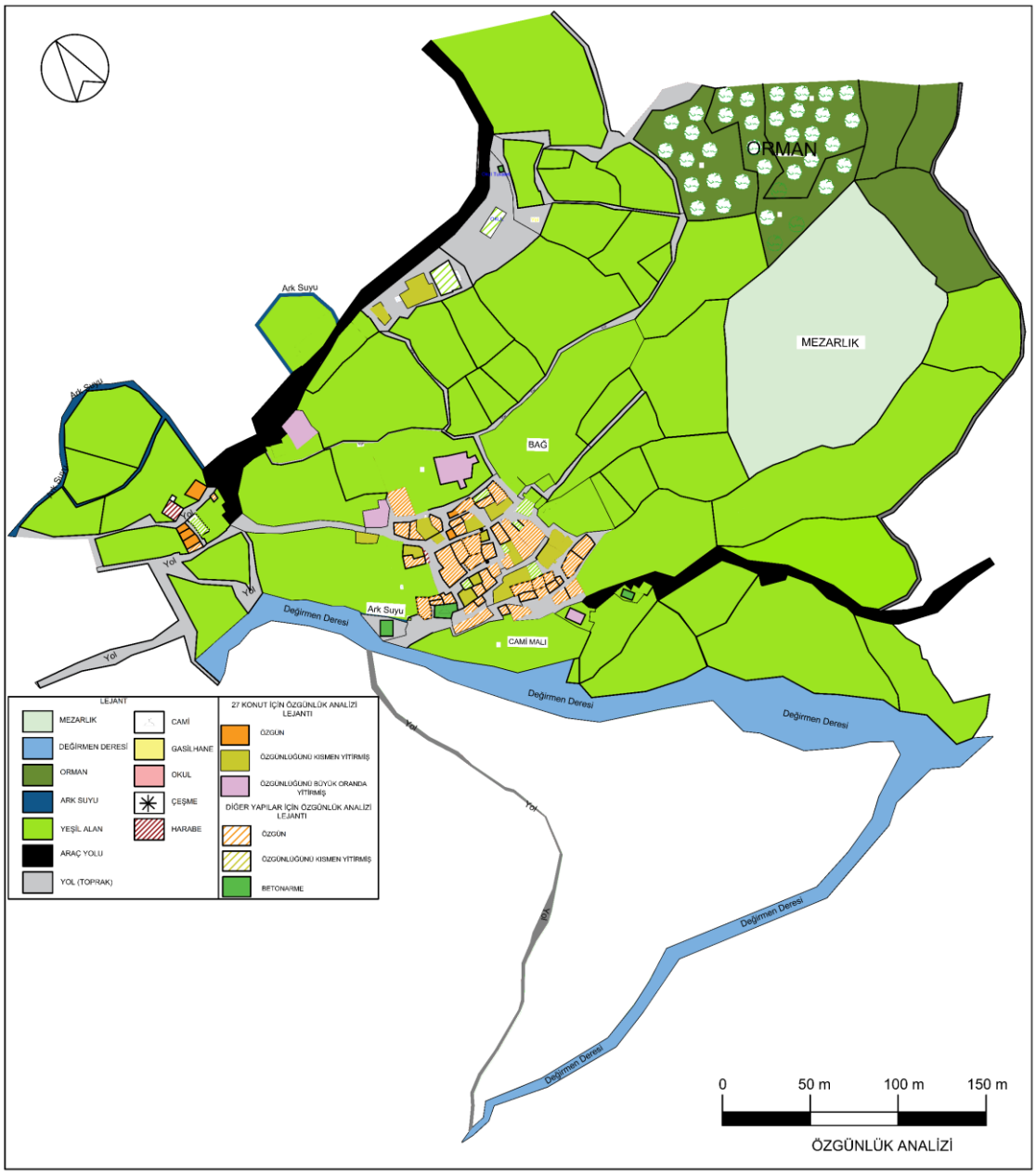

Şekil 3.1.2.5.1. Uzuntaş Köyü Özgünlük Analizi (Taşdelen, 2021).

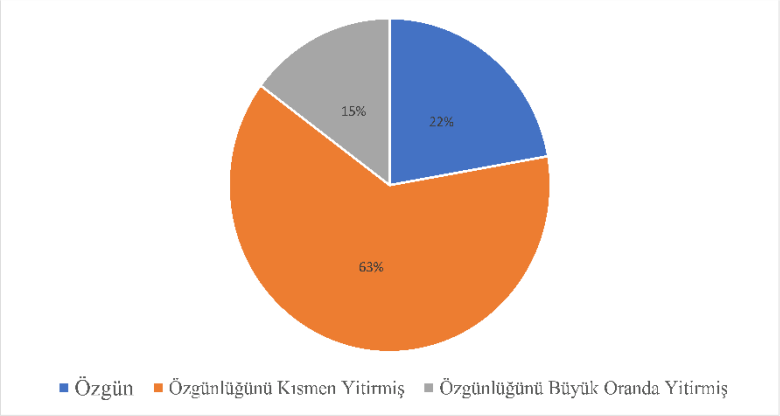

Şekil 3.1.2.5.2. Çalışma alanında incelenen konutların özgünlük analiz dağılımı (Taşdelen, 2021).

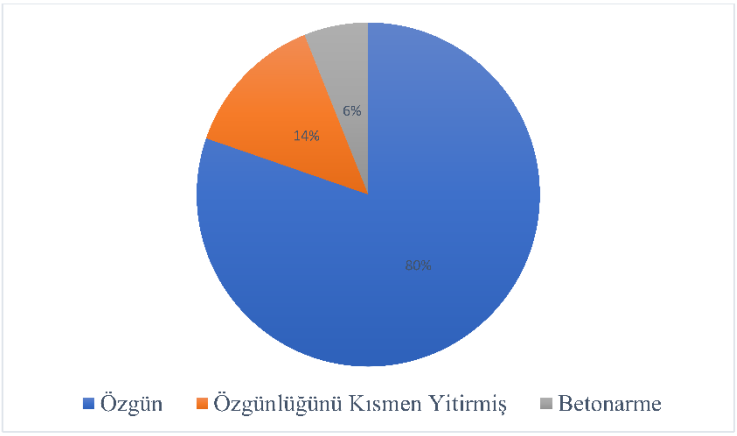

Şekil 3.1.2.5.3. Çalışma alanında incelenen konutlar dışındaki diğer yapıların özgünlük analiz dağılımı (Taşdelen, 2021).

3.1.2.6. Üst Örtü Analizi

Uzuntaş Köyü yapılarının üst örtüsü büyük oranda toprak damlı olmaktadır (Şekil 3.1.2.6.1., Şekil 3.1.2.6.2.). Fakat köy içerisinde geleneksel yapıların damına çatı yapıldığı da görülmektedir. Bu yapılarda, düz dam üzerine çatı yapılmıştır. Çatı kaplama malzemesi alüminyum olmuştur. Köy içerisinde sonradan yapılmış betonarme yapıların çatılarında da alüminyum kaplama malzemesi kullanılmıştır.

Mashar Arvas ve Mahmut Aydoğdu yapılarında, yapının tamamı çatı malzeme örtüsü ile kapatılmamış olup yapının bir kısmında bu uygulama yapılmıştır. Uzuntaş'ta yapılara çatı yapılamamasının büyük nedeni bir başka konutun önünün kapatılmamasından kaynaklanmaktadır. Çatı malzemesinin kullanıldığı çatılar beşik, kırma ve tek yöne eğimli olmaktadır (Şekil 3.1.2.6.3., Şekil 3.1.2.6.4.).

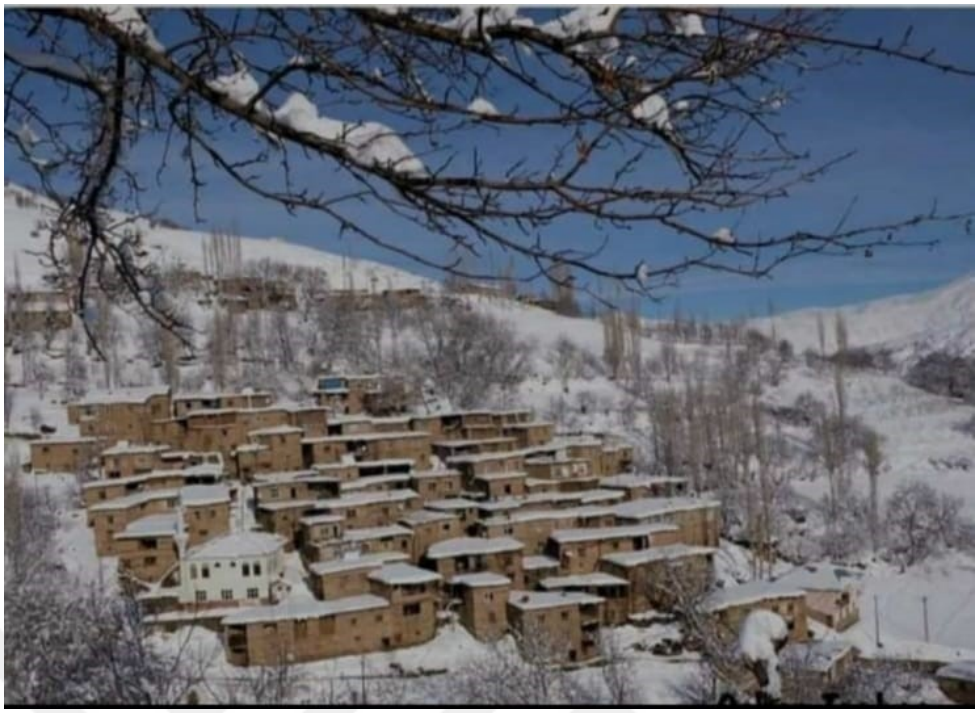

Şekil 3.1.2.6.1. Önceki dönemlerde kış mevsiminde Uzuntaş Köyü yapılarının üst örtüsü (Burhan Gündoğdu Fotoğraf Arşivi, 2013).

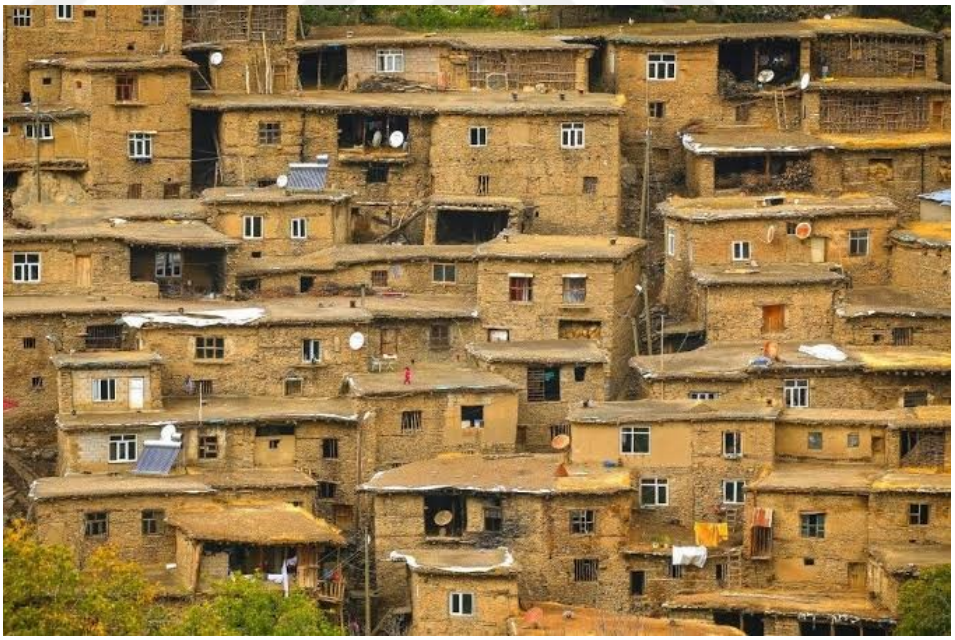

Şekil 3.1.2.6.2. Önceki dönemlerde yaz mevsiminde Uzuntaş Köyü yapılarının üst örtüsü (Selahattin Aydın Fotoğraf Arşivi, 2014).

Çalışma içerisinde yer alan yapıların 75 tanesi toprak damlı, 11 tanesi toprak dam üstüne sonradan eklenen çatı ve 4 tanesi ise çatı olarak yapılmıştır (Şekil 3.1.2.6.4.).

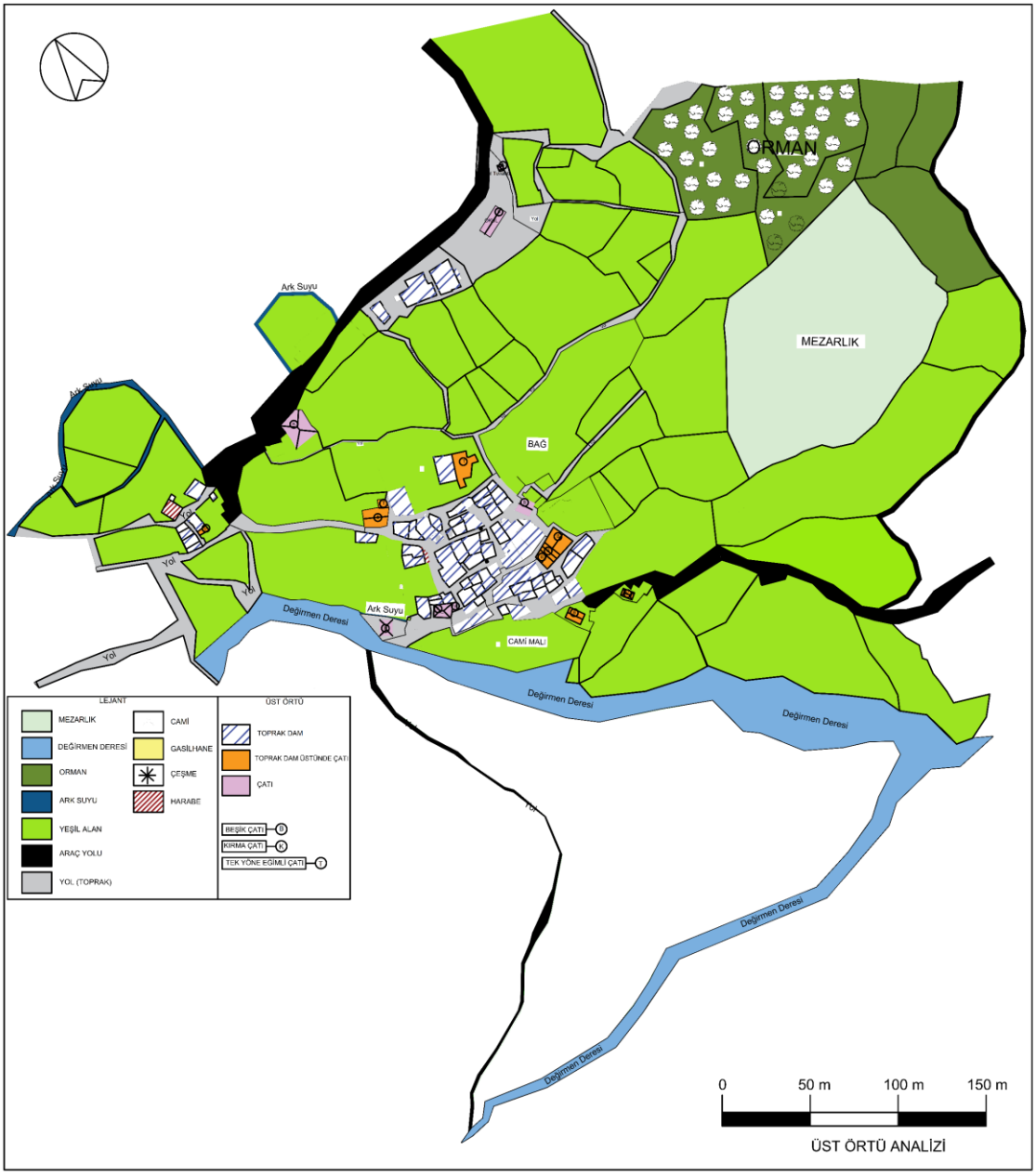

Şekil 3.1.2.6.3. Uzuntaş Köyü Üst Örtü Analizi (Taşdelen, 2021).

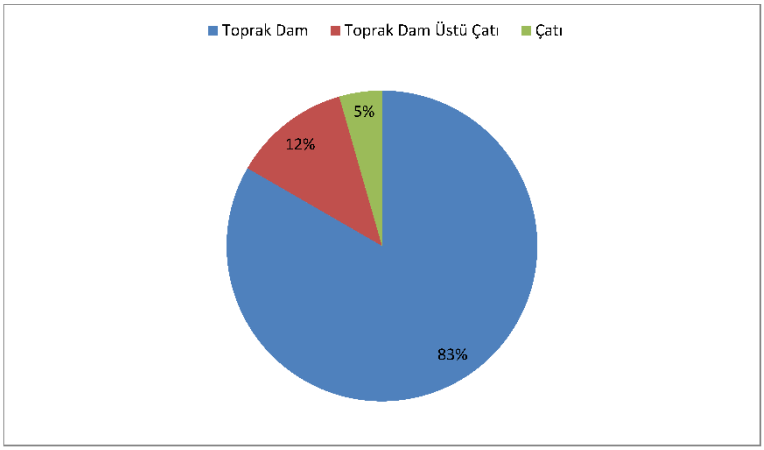

Şekil 3.1.2.6.4. Çalışma alanında incelenen yapıların üst örtü analiz dağılımı (Taşdelen, 2021).

3.2. Geleneksel Dokuyu Oluşturan Öğeler

Uzuntaş Köyü'nde geleneksel yerleşim dokusunu: Köy içerisinde yer alan geleneksel konutlar, Uzuntaş Köy Camisi, Uzuntaş İlköğretim Okulu, Değirmen Deresi ve diğer yapılar oluşturmaktadır (Şekil 3.2.1.). Köyün hangi tarihte kurulduğu tam olarak bilinmemektedir. Köy gelişimini kuzey güney doğrultusunda gerçekleştirmiştir. Bu doğrultuda yapıların olduğu alanlar arasında yaklaşık olarak 50 metre kot farkı bulunmaktadır. Yapılar genel olarak bitişik nizamlıdır.

Şekil 3.2.1. Uzuntaş Köyü'ne genel bakış (Taşdelen, 2020).

Uzuntaş Köyü ve çevresi kentsel sit çevresi içerisinde yer almayıp köy içerisinde tescillenmiş yapı bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda köyde yer alan 27 yapı incelenmiş bu yapılar tescile örnek olarak gösterilmiştir (Çizelge 3.2.1.).

Çizelge 3.2.1. İncelenen Geleneksel Yapıların Bilgileri (Taşdelen, 2021).

YAPI ADI	ÖNERİ NUMARASI	ADA	PARSEL
Abdulvahid Çelik Evi	1	135	7
Abdulvahap Çelik Evi	2	162	1
Abdulkadir Özcan Evi	3	161	1
Ali Çelik Evi	4	129	1
Bahattin Aydoğdu Evi	5	138	1
Farız Karataş Evi	6	126	3
Ferhat Malgaç Evi	7	130	1
Kerem Öcal Evi	8	133	1
Mashar Arvas Evi	9	130	3
Salih Aydın Evi	10	132	5
Tahir Çelik Evi	11	129	1
Tahsin Aslan Evi	12	142	4
Vahit Çelik Evi	13	129	1
Yaşar Aydoğdu Evi	14	138	2
Ayten Aydın Evi	15	131	3
Nusreddin Aydın Evi	16	131	5
Bedrettin Aydın Evi	17	141	5
Abdulcabbar Aydoğdu Evi	18	133	6
Sebahattin Çelik Evi	19	133	7
Resul Çelik Evi	20	136	2
Nezir Çelik Evi	21	136	1
Rahime Aydoğdu Evi	22	140	3
Berhem Aydoğdu Evi	23	140	3
Hayrettin Aydoğdu Evi	24	140	2
İsa Aydoğdu Evi	25	148	4
Hediye Malgaç Evi	26	128	1
Muhsin Aydın Evi	27	132	1

3.2.1. Yollar

Uzuntaş Köyü yolları genel olarak organik bir yapıya sahip olmaktadır. Yol sınırlarını yapı cepheleri belirlemektedir. Yapılar genel olarak bitişik düzende yapıldığı için yapılar arasında yer alan yollar ayırıcı öğe olmaktadır. Yolların genişlikleri 2- 3.5 m arasında değişmektedir. Yapılar arasında kalan yollar daha dar ve kıvrımlı olup bu yollara araç ile giriş yapılamamaktadır. Geniş olan yollar ise köyün üst ve alt kotlarındaki yollar olmaktadır. Geniş olan yollar araç ile köyün üst ya da alt kotuna ulaşımı sağlamaktadır. Bu kotlara ulaşımı sağlayan yol Uzuntaş Köy yoludur (Şekil 3.2.1.1.).

Uzuntaş Köyü'nde özgün sokak kaplaması genellikle sıkıştırılmış topraktır. Köye varış yollarında ise irili ufaklı taşlar kullanılmıştır (Şekil 3.2.1.2.). Bunun nedeni yolların kaymasını ve çamur olmasını önlemektir. Yollarda kaldırım öğesi bulunmamaktadır. Yolların kimi kısımlarında kilitli parke taşı ve beton uygulamaları da yer almaktadır.

Şekil 3.2.1.1. Uzuntaş Köy Yolu (Taşdelen, 2021).

Şekil 3.2.1.2. Köy içinde yer alan dar ve özgün toprak yollar (Taşdelen, 2021).

Köyün dik bir arazide yer almasından dolayı farklı kotlardaki yolları birbirine bağlamak için basamaklar kullanılmıştır. Basamaklar bağlayıcı öğe olup cephelerin sınırlandırdığı dar sokaklarda da sık sık kullanılmaktadır (Şekil 3.2.1.3.).

Şekil 3.2.1.3. Uzuntaş'ta dar ve dik sokakta yer alan basamaklar (Taşdelen, 2021).

Basamaklar genellikle yassı taşlardan oluşmaktadır. Bu yassı taşlar çamur harç ya da çimento harcı ile birleştirilerek basamakları oluşturmuştur (Şekil 3.2.1.4.). Uzuntaş'ta daha sonradan özgün basamakların son katmanına şap uygulamasının yapıldığı basamaklarda bulunmaktadır. Köy içerisindeki yollarda yapılar ile yolu bağlamak için basamaklarla birlikte rampalarda kullanılmaktadır.

Rampalar ahşap tahtaların birleştirilmesi ile yapılmıştır (Şekil 3.2.1.5.). Köy içerisinde rampaların kullanımı genellikle ahırların girişlerinde görülmektedir. Hayvanların gereksinimlerini kolaylıkla ahıra götürebilmek ve hayvanların ahıra rahat ulaşabilmesi için rampa ile çözüm oluşturulmuştur.

Şekil 3.2.1.4. Uzuntaş'ta yer alan basamak örnekleri (Taşdelen, 2021).

Şekil 3.2.1. 5. Uzuntaş'ta yer alan rampa örnekleri (Taşdelen, 2020).

Uzuntaş'ta bahçelik alanlar yerleşimden uzakta yer almaktadır. Hanelerin ekin ektiği alanlar konutların, bitişik nizamda yer almasından ve alanın bulunmamasından dolayı konut yerleşiminin dışında kalmıştır (Şekil 3.2.1.6.). Yerleşimden uzakta bulunan bahçeler çitlerle çevrilmemiştir. Bahçeler arasındaki sınırları ağaçlar ve ark suyu belirlemektedir.

Şekil 3.2.1.6. Ağaç ekilmiş bir bahçe örneği (Taşdelen, 2021).

3.2.2. Mahalleler

Uzuntaş Köyü'nde üç tane mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler: Yukarı Mahalle, Orta Mahalle ve Aşağı Mahalledir. Mahalle isimlendirmeleri resmi olarak yapılmamış olup köy halkının yapı gruplarını bölgesel olarak ayırması ile sözlü görüşmeler neticesinde belirlenmiştir. Bu sebeple mahalle ayrımlarında keskin çizgiler çizilmemiş alansal olarak belirtilmeye çalışılmıştır (Şekil 3.2.2.1.).

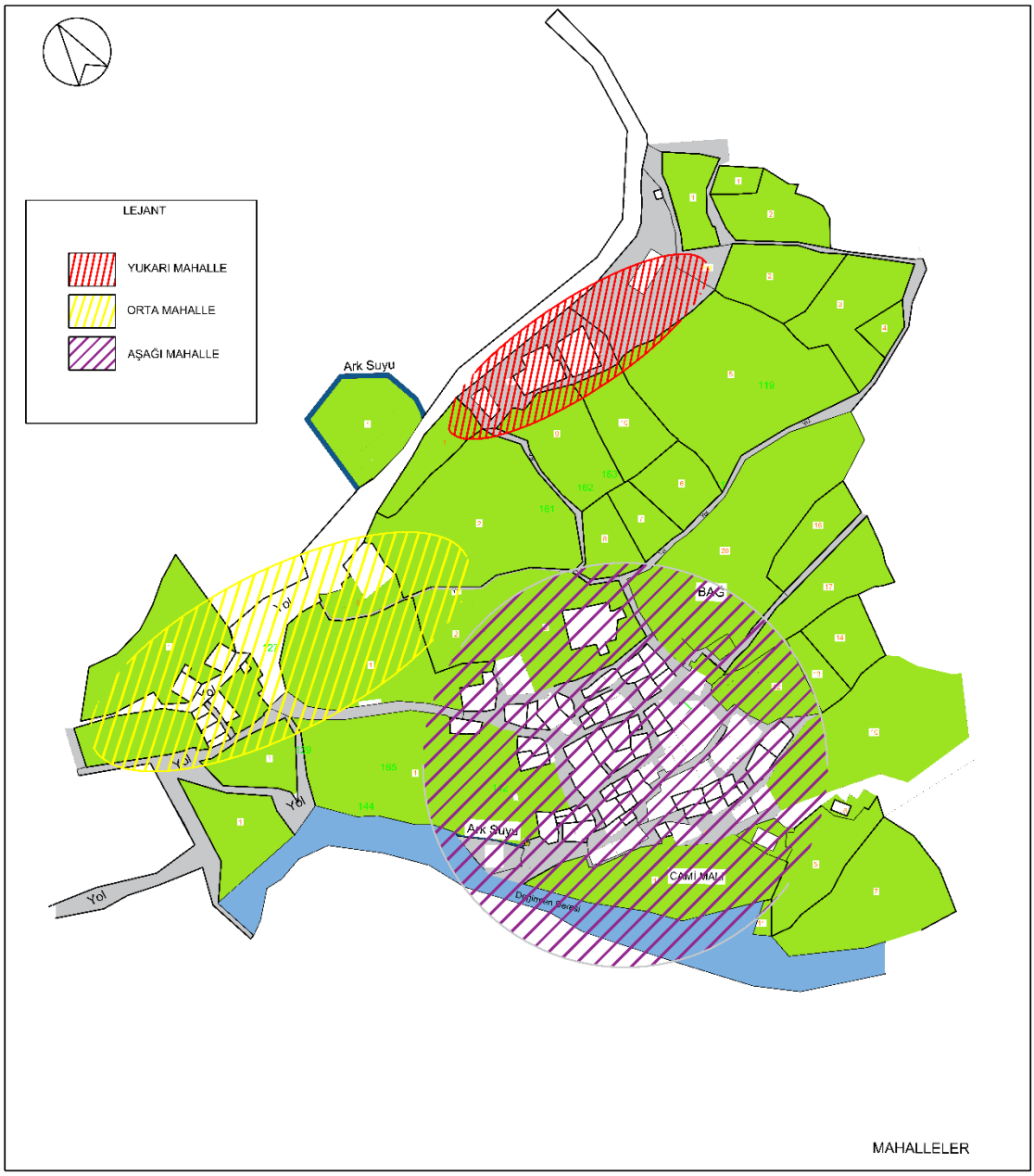

Şekil 3.2.2.1. Uzuntaş Köyü Yukarı, Orta ve Aşağı Mahalleleri (Taşdelen, 2021).

Köyde bulunan konutların en fazla olduğu yer Uzuntaş Köy Camisi'nin de yer aldığı Aşağı Mahalledir. Aşağı Mahallede yer alan konutlar sık sık ve bitişik nizamda yer almışlardır. Orta Mahalle ve Yukarı Mahallede daha az konut bulunmaktadır.

3.2.3. Cami

Köy içerisinde dini yapı olarak sadece bir adet cami bulunmaktadır (Şekil 3.2.3.1.) Cami köyün giriş kısmında yer almaktadır.

Şekil 3.2.3.1. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan Uzuntaş Camisi (Taşdelen, 2021).

Hem dini ibadetlerin yapıldığı hem de toplanma alanı olarak kullanılan cami, köyün şiddetli depremler görmesi nedeni ile daha sağlam yapılmak amacı ile 2015 yılında yıkılıp yeniden betonarme olarak, imece usulü ile yapılmıştır. 2015 yılından önce var olan cami köyde yer alan evler gibi yığma kagir, toprak damlı ve iki katlı bir yapıdır (Şekil 3.2.3.2., Şekil 3.2.3.3.).

Şekil 3.2.3.2. 2000'li yıllarda Uzuntaş Camisi (Malgaç fotoğraf arşivi, 2000).

Şekil 3.2.3.3. 2000'li yıllarda Uzuntaş Köyü ve camisi (Malgaç fotoğraf arşivi, 2002).

Günümüzde var olan camide iki katlı olup alt katını kadınlar kullanırken üst katını ise erekler kullanmaktadır (Şekil 3.3.3.4.). Kadınlar bölümünün kilitli olması nedeni ile bu bölüme girilememiştir.

Şekil 3.3.3.4. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan Uzuntaş Camisi (Taşdelen, 2021).

Şekil 3.3.3.5. Uzuntaş Köyü Camisi mihrap ve minber görüntüsü (Taşdelen, 2021).

3.2.4. Okul

Uzuntaş Köyü'nde bir tane okul vardır (Şekil 3.2.4.1.). Köyün en yüksek yerleşim kotunda yer alıp geleneksel konutlardan uzak bir yerdedir. Okul ilköğretim öğrencileri içindir. Uzuntaş İlköğretim Okulu kâgir yapı olup taştan inşa edilmiştir (Şekil 3.2.4.2.). Okulun üst örtüsü köyün çoğu geleneksel konutundan farklı olarak çatıdır. Tek katlı olarak yapılmış olan okulda su basmanı da bulunmaktadır. Bu nedenle okulun girişinde birkaç basamak yer almaktadır. Uzuntaş Okulu köydeki diğer yapılar ile büyük oranda uyum içindedir.

Şekil 3.2.4.1. Uzuntaş İlköğretim Okulu girişi (Taşdelen, 2021).

Şekil 3.2.4.2. Uzuntaş İlköğretim Okulu arka cephesi (Taşdelen, 2021).

Okulun karşısında öğrencilerin kullanması için tuvalet birimi oluşturulmuştur (Şekil, 3.2.4.3.). Tuvalet betonarme olarak yapılmış olup tek katlıdır. Köyde sadece ilköğretim öğrencileri için okul yapısı bulunurken lise çağına gelmiş öğrencilerin Hizan ilçe merkezinde yatılı okula gitmeleri gerekmektedir.

Şekil 3.2.4.3. Uzuntaş İlköğretim Okulu tuvalet birimi (Taşdelen, 2021).

3.2.5. Gasilhane

Gasilhane Uzuntaş Camisi inşa edilirken (2015 yılı) betonarme ve iki katlı olarak yapılmıştır (Şekil 3.2.5.1.). Gasilhane yapısından önce yapının bulunduğu konumda Aşağı Mahalle halkının kullandığı hela yer almaktaymış.

Yapının üst katı gasilhane olarak kullanılırken alt katta ise köy halkı için yapılmış bir halı yıkama yeri bulunmaktadır. Halı yıkama alanında bulunan su kaynak suyudur. Bu yapıda imece usulü ile yapılmıştır.

Şekil 3.2.5.1. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan gasilhane ve gasilhanenin alt katında kalan, kaynak suyunun kullanıldığı halı yıkama alanı (Taşdelen, 2021).

3.2.6. Çeşmeler

Köy içerisinde belli yerlerde çeşmeler bulunmaktadır. Köy halkı su problemi yaşadığında su ihtiyacını bu çeşmelerden karşılamaktadır (Şekil 3.2.6.1.). Çeşmelerden akan sular kaynak suyudur. Çeşmelerin önüne bir su haznesi yapılmış ve çimento esaslı sıva ile sıvanmışlardır.

Şekil 3.2.6.1. Köy içerisinde yer alan çeşmeler (Taşdelen, 2021).

3.2.7. Kabaltılar

Kap veya kab yerel dilde, tonozlu oda, evin içerisindeki mekân anlamında kullanılmaktadır. Sokak içerisinde gölge ve serinleme mekânları oluşturan alanlara kabaltı denilmektedir. Bina ve bahçe duvarları yüksek tutularak günün her saati sıcaktan korunmak amacıyla sokakta gölgelik alan oluşması sağlanmıştır. (Yurt Ansiklopedisi, 1984).

Bazı yapılar sokakların üstünü örtecek şekilde yapılmıştır. Örtü düzenini bu alanlarda sokağın derinlemesine ve genişliğinde devam eden sivri kemerli, beşik tonoz veya çapraz tonozlu, ahşap mertekli, ahşap kaplamalı ve lentolu geçişler olarak yapılmıştır (Yurt Ansiklopedisi, 1984). Kabaltılar çıkmaz sokakları diğer sokaklara bağlayan sokak öğeleri olmuşlardır.

Uzuntaş Köyü'nde de kabaltı kullanımı görülmektedir. Köy içerisinde bulunan kabaltı örnekleri sade bir şekilde yapılmıştır. Köyde kabaltılar üzerinde konutlar yer almaktadır. Halk dilinde kabaltılar 'akıt' olarak da nitelendirilmektedir (Şekil 3.2.7.1.). Ayrıca köy içerisindeki kabaltılar her zaman üzerinde yapı bulundurmayıp yapı girişlerinin dar ve eğimli olduğu alanlarda kış dönemi, yapı girişlerini kardan korumak ve yapıya kolay erişim sağlamak için yapılmıştır (Şekil 3.2.7.2.).

Şekil 3.2.7.1. Uzuntaş Köyü içerisindeki kabaltı örnekleri (Taşdelen, 2021).

Şekil 3.2.7.2. Uzuntaş Köyü içerisinde kabaltı (Taşdelen, 2021).

3.2.8. Konutlar

Uzuntaş Köyünün oluşmasında ana etken olan konutlardır. Konutlar köyde bulunan yapıların %63'lük kısmını kaplamaktadır (Şekil 3.2.8.1.). Genel olarak yığma kagir, toprak damlı olarak imece usulü ile yapılmışlardır. Konutlar yapıldıkları dönemi büyük oranda yansıtmaktadır. Fakat değişen zaman ile yaşam şartlarının kolaylaşması için konutların içinde ve üst örtülerinde muhdes öğeler kullanılmıştır.

Konutlar köy içerisinde Yukarı Mahalle, Orta Mahalle ve Aşağı Mahallede bulunmaktadır. Konutların büyük bir kısmı Aşağı Mahallededir. Genel olarak teraslama olarak yapılan konutların damları genellikle bir üst kotta kalan konut tarafından kullanılmaktadır. Bu damlar bir üst katta kalan konutların terasları olmaktadır. Kış aylarında alt kattaki konuta ait damı süpürmek üst kattaki konuta ait olmaktadır.

Şekil 3.2.8.1. Uzuntaş Köyü konutları (Burhan Gündoğdu Fotoğraf Arşivi, 2018).

BÖLÜM 4.

HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ

4.1. Ada Parsel Konut İlişkisi

Hizan Uzuntaş Köyü 1700 rakımlı dağların üzerine kurulmuş (Şekil 4.1.1.) yaz ayları kurak kış ayları ise soğuk ve yağışlı geçen bir bölgededir. Köyün dik bir dağ üzerine kurulmasından dolayı ada parsel konut ilişkisinde çok fazla bir çeşitlilik oluşmamış ve planlama olmadan yapılan yerleşim, organik bir görünüm sergilemektedir. Yerleşimin eğimi, en yüksek kotta yer alan yapı ile en düşük kotta yer alan yapı baz alınarak yaklaşık olarak yüzde 30 olarak hesaplanmıştır.

Geleneksel Uzuntaş Köyü Evleri'nin oluşumundaki en önemli etmen, içinde bulunduğu bölgenin iklim ve topografyasıdır. Köyün topografik yapısı eğimli olduğu için yapılarda eğim yönüne (güneybatı) doğru yönelmiştir. Tasarlanmış büyük bir merdiven gibi algılanan dokuda evler, birbirinin cephesini kapatmayarak etkisi sadece kendi parselleri ve ona rastlayan arazi üzerinde kalacak biçimde yapılmıştır.

Köy içerisindeki yapılar gruplar halindedir. Yapılar konumlandırılırken kuzeydoğu yönünde yer alan dağ yamacına bakan taraflara hela, banyo gibi birimler, güneybatı yönünde yer alan cepheye ise günlük yaşam içerisinde uzun vakitlerin geçtiği mutfak, oda gibi birimler konulmuştur. Yapılar güneybatıya yönlendiğinden cephelerde bu yönde önem kazanmıştır. Hiçbir yapı birinci kattan itibaren bir diğerinin önünü kesmediği gibi pencerelerde birbirini görmez. Böylelikle köy içerisinde bir evin damı bir başka evin zemin katını oluşturmaktadır (Şekil 4.1.2.).

Şekil 4.1.1. 1700 rakımlı dağların üzerine kurulmuş Uzuntaş Köyü (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.1.2. Uzuntaş Köyü genel yerleşimi (Burhan Güngördü Fotoğraf Arşivi, 2018).

Yapılar doğal zemine dayanılarak yapıldığı için (Şekil 4.1.3.) zemin katta yer alan yapının arkası (kuzeydoğu yönü) tamamen araziye otururken üst katlar arazinin eğimine bağlı olarak kimi zaman açıkta kalırken kimi zaman ise tamamı ya da belli bir bölümü ile doğal zemine dayandırılır. Eğim üzerinde yer alan yapıların bir kısmı zemin katta ki yapının sınırlarını aşarak genişletilip araziye oturtulmaktadır (Şekil 4.1.4.).

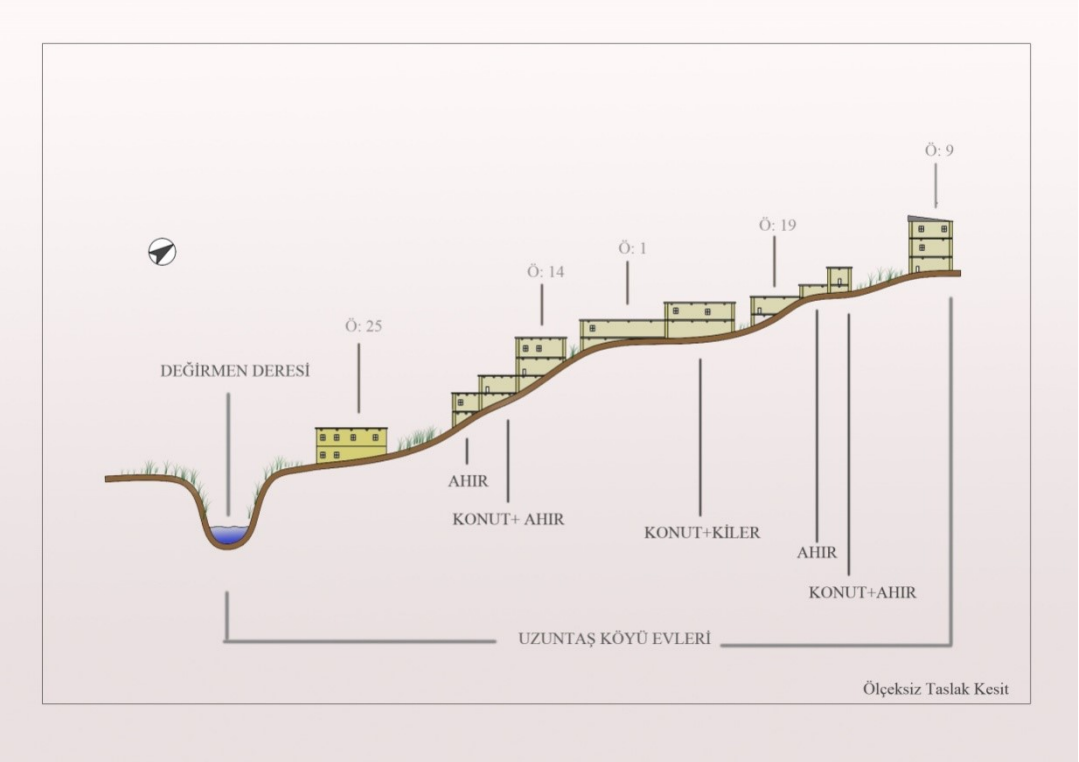

Şekil 4.1.3. Mashar Arvas ve İsa Aydoğdu yapıları arasından alınmış arazi kesiti (Taşdelen,2021).

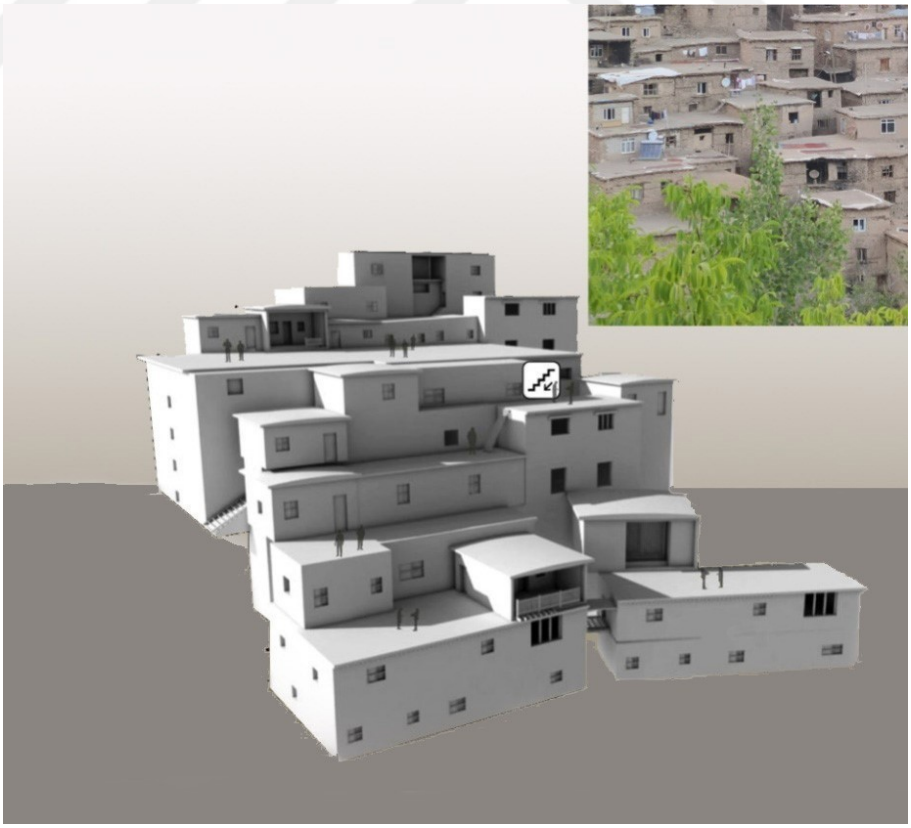

Şekil 4.1.4. 138 ve 140 adanın bir kısmını kapsayan arazi kütle çalışması (Taşdelen,2021).

Konutun 2 ya da 3 katlı olduğu örneklerde yapıya tek bir kottan giriş yapıldıktan sonra katlar arası düşey bağlayıcı olarak merdiven kullanılmaktadır. Bodrum katta kilerin bulunduğu örneklerde merdivenin üstü kapakla örtülüp ısı kaybının önüne geçilmesi amaçlanmıştır (Şekil 4.1.5.).

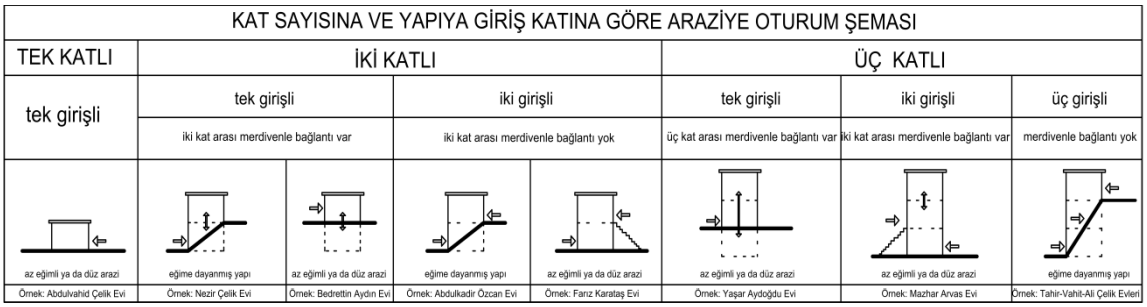

Şekil 4.1.5. Uzuntaş Köyü geleneksel konutlarının giriş yönüne göre sınıflandırılması (Taşdelen, 2021).

Uzuntaş Köyü'nde avlu içerisinde yapı bulunmamaktadır. Bunun büyük sebebi yapıların bitişik nizam olarak kullanılması ve yapı etrafında alanın bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Fakat Yukarı ve Orta Mahallelerde yapılar mesafeli bir şekilde araziye yerleşmesine ve bahçeye sahip olmasına rağmen bu bahçeler etrafında avlu duvarları yine yoktur.

4.2. Plan Özellikleri ve Tipleri

Uzuntaş Köyü'nde ki geleneksel evler mekân sayısı açısından çok fazla zengin değildir. Neredeyse her evde bulunan plan elemanları; Sofa, oda, hela, banyo, mutfak gibi birimler olmaktadır. Geleneksel konutlara hela, mutfak gibi birimler daha sonradan eklenmiştir.

Günümüzde geleneksel evler içerisinde hela, banyo ve mutfak gibi birimlerin hepsinin bir arada olmadığı yapılarda yer almaktadır (Öneri No: 8, 11, 13, 16, 23, 27). Bu konutlar genellikle yatma alanı olarak kullanılmaktadır. Yapı sakinleri gündüz vakitlerini ailenin diğer üyelerinin sahip olduğu konutlarda geçirirken toplanma ve dinlenme amaçları ile konutlara gelmektedirler.

Bu durum genellikle aile içerisinde erkek çocukların evlenip, eşleri ve çocukları ile birlikte günün çoğu vaktini anne ve babaları ile geçirip yine de kendilerine ait bir alan olması için köy içerisinde uygun bir yere tek birimli yapılar yapmışlardır. Bu durum, aile içerisinde beraberliğin tamamen bozulmaması ve şartların daha büyük

yapılar yapmaya elverişli olmamasından kaynaklanmaktadır. Buna örnek olarak Berhem Aydoğdu ve Rahime Aydoğdu konutları örnek verilebilir.

Köy içerisindeki geleneksel konutlar yapının iç kısımlarında yatayda ve düşeyde her mekâna ulaşım sağlamaktadır. Konutlar genel olarak tek katlı olurken iki katlı ve üç katlı örnekleri de bulunmaktadır. Odaların kat yükseklikleri 2.60m./ 2.70m./ 2.80m. gibi ölçülerde değişmektedir. Buna bağlı olarak dış cephedeki kat yüksekliği, kat sayısına bağlı olmaktadır.

Konutlar içerisine ek yapılan birimlerde muhdes öğeler kullanılmıştır. Geleneksel evlerin alt katlarının ahır veya kiler olarak kullanıldığı konutlar yer alırken köy içerisinde ahır ve kilerin ayrı çözümlendiği konutlarda bulunmaktadır.

Geleneksel Uzuntaş evlerinin plan gelişimi; tek oda+ sofa, iki oda+ sofa, üç ve daha fazla oda+ sofa şeklindedir. Konutlarda ıslak birimler daha sonradan ya sofanın içerisinde ya da sofayla bağlantılı olacak şekilde yerleştirilmiştir. Birden fazla kata sahip konutların her katında ıslak hacim bulunmamaktadır ve bu yapılarda katlar arası mekân yerleştirmeleri tamamen aynı olmamaktadır (Şekil 4.2.1.).

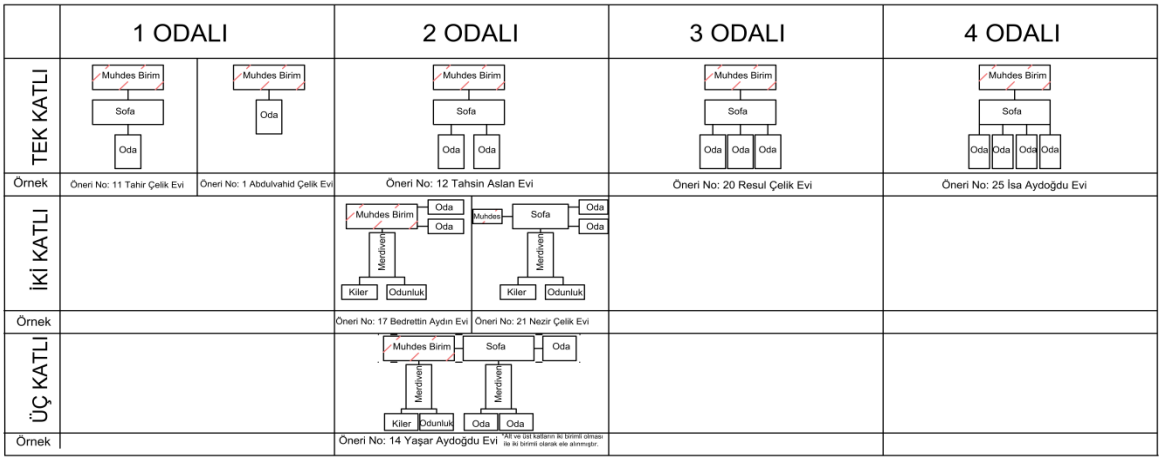

Şekil 4.2.1. Uzuntaş Köyü geleneksel konutların plan tipolojisi (Taşdelen, 2021).

4.2.1. Katların Kullanım Biçimleri

Uzuntaş geleneksel konutları yapı içerisinde genel olarak tek katlı olan konutlardır. Köy içerisinde iki ve üç katlı örneklerde bulunmaktadır. Tek katlı konutlar yaşam için gerekli ihtiyaçları karşılayacak şekilde kurgulanmıştır. Genel olarak sofa, odalar ve daha sonradan eklenmiş mutfak, hela ve banyodan meydana gelmektedirler.

Evin alt katında ya da başka bir yapı içerisinde kiler, odunluk gibi birimleri olmayan konutlar kiler ve odunluğu evlerin girişlerinde düzenlemişlerdir (Öneri No: 6, 7, 15, 19).

Anadolu'nun geleneksel birçok yerleşkesinde giriş katı hizmet mekanlarından üst katlar ise yaşam alanı katlarından oluşmaktadır (Alioğlu, 2003). İki veya üç katlı konutlarda kiler ve odunluk genellikle yaşam alanı katının dışında tutulmuştur. Konutlarda yer alan bodrum kat, hanenin kiler ve odunluk gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılmaktadır. Bu mekânlara esas yaşam alanı katından ahşap bir merdiven ile ulaşılmaktadır.

4.2.2. Plan Elemanları

4.2.2.1. Sofa

Sofa odanın önünde bir hizmet alanı olan ve odalar arası ortak kullanım alanı oluşturan yerdir (Küçükerman, 1991). Uzuntaş Köyü içerisindeki yapılar kurulduğu araziye göre şekil almasından dolayı yapı içerisindeki mekânlarda bu kıstasta değişmektedir. Böylelikle sofalar geniş dikdörtgen planlı ya da ince uzun bir koridor şeklinde olabilmektedir. İnce uzun şeklinde yer alan sofaların bir istek olarak değil, tamamen arsanın dar ve olumsuz şartlarından dolayı ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Sofa sadece hizmet alanı olarak kullanılmamaktadır. Ayrıca aile bireylerinin günlük hayatı paylaştıkları oturma ve toplantı yeri olan sofa, yaşamın ve dışa dönüklüğün sembolleştirildiği alandır (Ertürk, 1996, s.167). Uzuntaş Köyü'nde de sofa hem aile bireylerinin kaynaştığı hem de hizmet alanı olarak kullanıldığı bir mekân olmuştur (Şekil 4.2.2.1.1., Şekil 4.2.2.1.2.).

Şekil 4.2.2.1.1. Öneri No: 25 İsa Aydoğdu Evi sofa bölümü (Taşdelen, 2021).

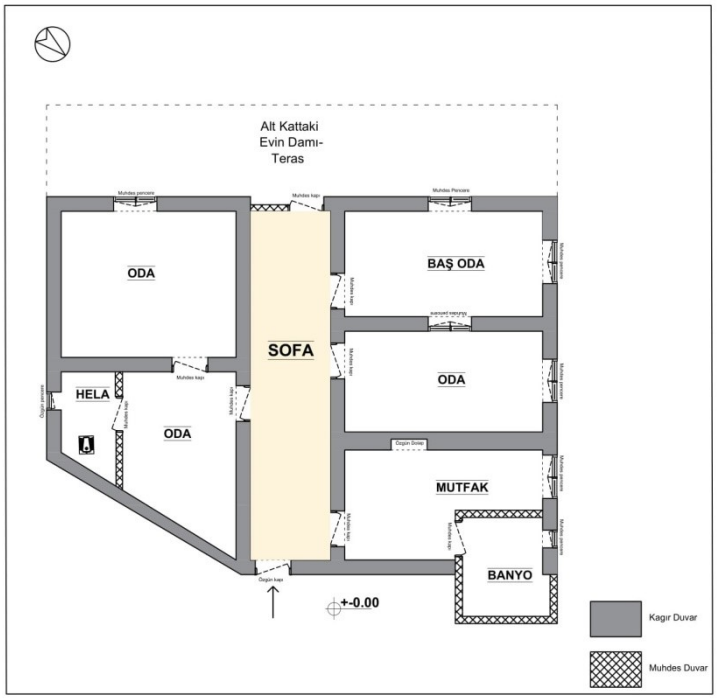

Şekil 4.2.2.1.2. Öneri No: 25 İsa Aydoğdu Evi sofa birimi (Taşdelen, 2021).

Sofanın içerisine daha sonradan mutfak mekânı eklenmiştir. Eklenen mutfağın sofa mekânı içerisinde olup olmaması genellikle yapının büyüklüğüne bağlı olmuştur. Küçük konutlarda alan olmadığı için sofa mekânı mutfak olarak da kullanılmıştır. Daha büyük yapılarda mutfak için ayrı bir alan oluşturulmuştur (Şekil 4.2.2.1.3., Şekil 4.2.2.1.4.).

Şekil 4.2.2.1.3. Öneri No: 12 Tahsin Aslan Evi sofa bölümünde, sofanın hem kaynaşma alanı hem de hazırlık alanı olarak kullanılması (Taşdelen, 2021).

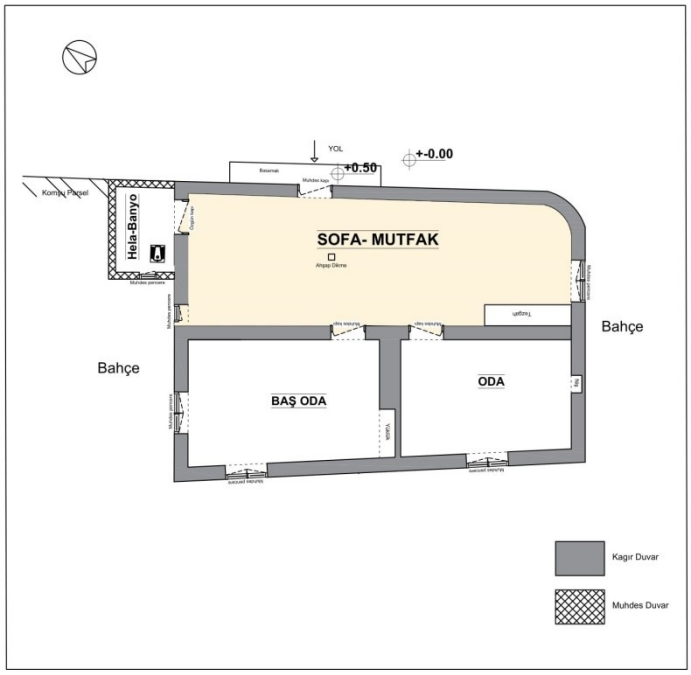

Şekil 4.2.2.1.4. Öneri No:12 Tahsin Aslan Evi sofa-mutfak birimi (Taşdelen, 2021).

4.2.2.2. Oda

Uzuntaş Köyü içerisindeki geleneksel evlerin odaları sofa ya da geçiş hollerine açılmaktadır. Odaların konumları arsanın ve sokağın konumuna göre değişmektedir. Odaların yerleşimi hem manzaraya sahip olması hem de odanın ısınması ile güneybatı yönünde yerleştirilmiştir. Odalar genellikle dikdörtgen bir alana sahiptir (Şekil 4.2.2.2.1.) Oda içerisinde bir ya da iki pencere bulunmaktadır. Pencereler genel olarak yerden 50-60 cm. yukarıda yer almaktadır. Odalar içerisinde yüklüklerde bulunmaktadır.

Şekil 4.2.2.2.1. Öneri No:18 Abdulcabbar Aydoğdu Evi odası (Taşdelen, 2021).

Konut içerisinde diğer odalardan farklı olarak başoda bulunmaktadır. Başoda, mekânsal olarak daha büyük olup, aydınlık ve manzaraya hâkim bir konumda yer almaktadır (Öztürk, Sayan, 2001).

Başoda Uzuntaş Köyü'ndeki evlerde yatma haricinde kullanılan evin genellikle en büyük odası olan, manzara cephesine bakan ve diğer odalara oranla daha fazla pencere bulunduran odalar olmuştur. Başodaların çoğunda mobilya bulunmamaktadır (Şekil 4.2.2.2.2., Şekil 4.2.2.2.3.). Oda içerisinde oturmak için minderler kullanılmaktadır.

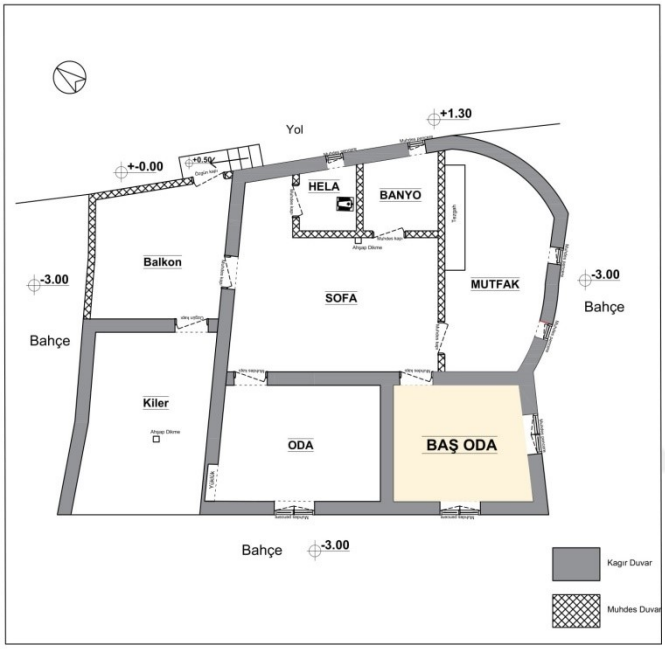

Şekil 4.2.2.2.2. Öneri No: 6 Farız Karataş Evi başoda örneği (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.2.3. Öneri No: 6 Farız Karataş Evi başodası (Taşdelen, 2021).

İnsanların özellikle kış aylarında zamanlarının büyük kısmını geçirdikleri bu oda onlar için rahat ve ferah olmalıdır. Bu başodaların kiminde nişlere yer verilmiş ve iç duvarlarda yer alan nişler, ahşap kapaklar ile örtülmüştür.

Çok fazla odaya sahip olmayan evlerde tek bir oda yatma, misafir ağırlama, uzun kış günlerinde zamanın geçtiği tek yer olmaktadır (Şekil 4.2.2.2.4., Şekil 4.2.2.2.5.). Kış aylarında odaları ısıtabilmek için soba kullanılmaktadır.

Şekil 4.2.2.2.4. Öneri No: 13 Tahir Çelik Evi başodası (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.2.5. Öneri No:13 Tahir Çelik Evi başodası (Taşdelen, 2021).

Uzuntaş Köyü'nde baş oda ya da odalarda yüklükler bulunmaktadır. Yüklükler gece yatmak için kullanılan yorgan, döşeklerin konulduğu yerdir. Yerden yaklaşık olarak 0-40 cm yüksektedirler. Yüklüklerin bulunduğu duvarlar diğer duvarlara oranla daha kalın yapılmaktadır. Bu duvarlar 80 cm kadar kalınlıkta olabilmektedir. Yüklüğün genişliği 110-130 cm arasında değişmekte olup, derinlikleri ise 50-60 cm arasındadır.

Yüklüklerin uzunlukları tavana kadar ya da tavandan 50-60 cm aşağıda bitebilmektedir (Şekil 4.2.2.2.6., Şekil 4.2.2.2.7.). Yüklükler bulunduğu mekân içerisinde açık bırakılmayıp duvara çakılan korniş ya da çivi ile tutturulan örtüler ile kapatılmaktadır.

Şekil 4.2.2.2.6. Uzuntaş Köyü yüklük örnekleri (Taşdelen, 2021).

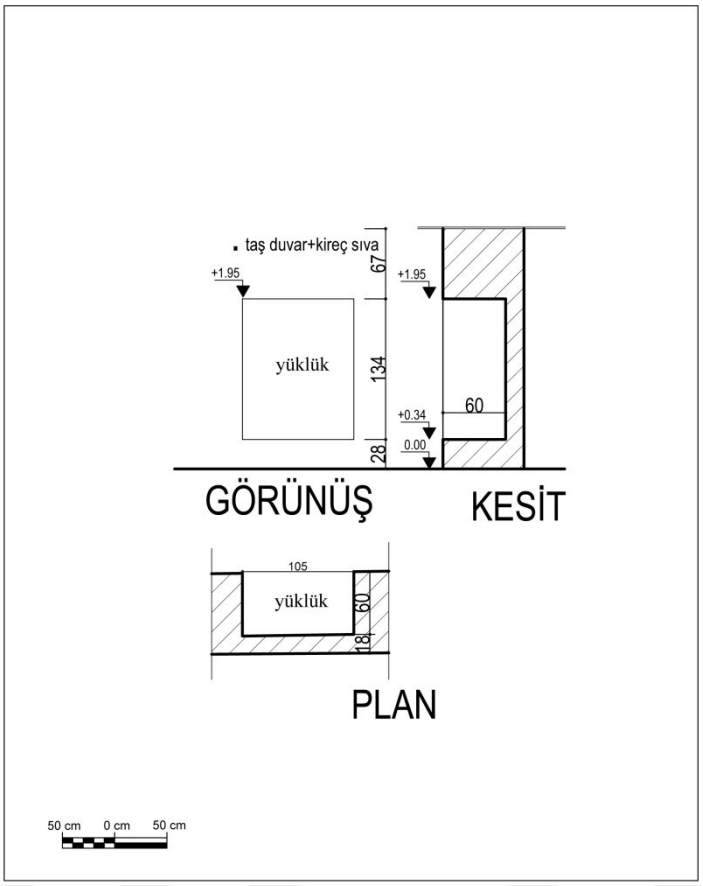

Şekil 4.2.2.2.7. Tahir Çelik Evi yüklük detayı (Taşdelen, 2021).

4.2.2.3. Mutfak

Eski dönemlerde köy halkı yaz ve kış dönemlerinde yemeklerini yapı dışında bulunan tandır ya da ev içinde yer alan soba üzerinde pişirmekteydiler. Fakat değişen zaman ile kolaylık sağlaması için pişirme eylemi yapıların içerisine alınmış ve böylelikle yapılar içerisinde mutfak birimleri oluşmuştur.

Köy içerisinde yapımı eski olan konutlara mutfak mekanının sonradan ilave edilmesi farklı şekillerde olmuştur. Bu ilavelerde mutfağın ayrı bir ek olarak yapıldığı (Öneri No:3 Abdulkadir Özcan Evi), mutfağın sofa ya da giriş birimi ile birlikte yer aldığı (Öneri No:5 Bahattin Aydoğdu Evi), ya da sofanın bir kısmının bölünerek mutfak birimini oluşturduğu (Öneri No:19 Sebahattin Çelik Evi) örnek verilebilir (Şekil 4.2.2.3.1.).

Mutfak içerisinde tezgâh, ocak ve dolaplar bulunmaktadır. Kimi mutfakları aydınlatmak için küçük ebatlı pencereler kullanılmıştır.

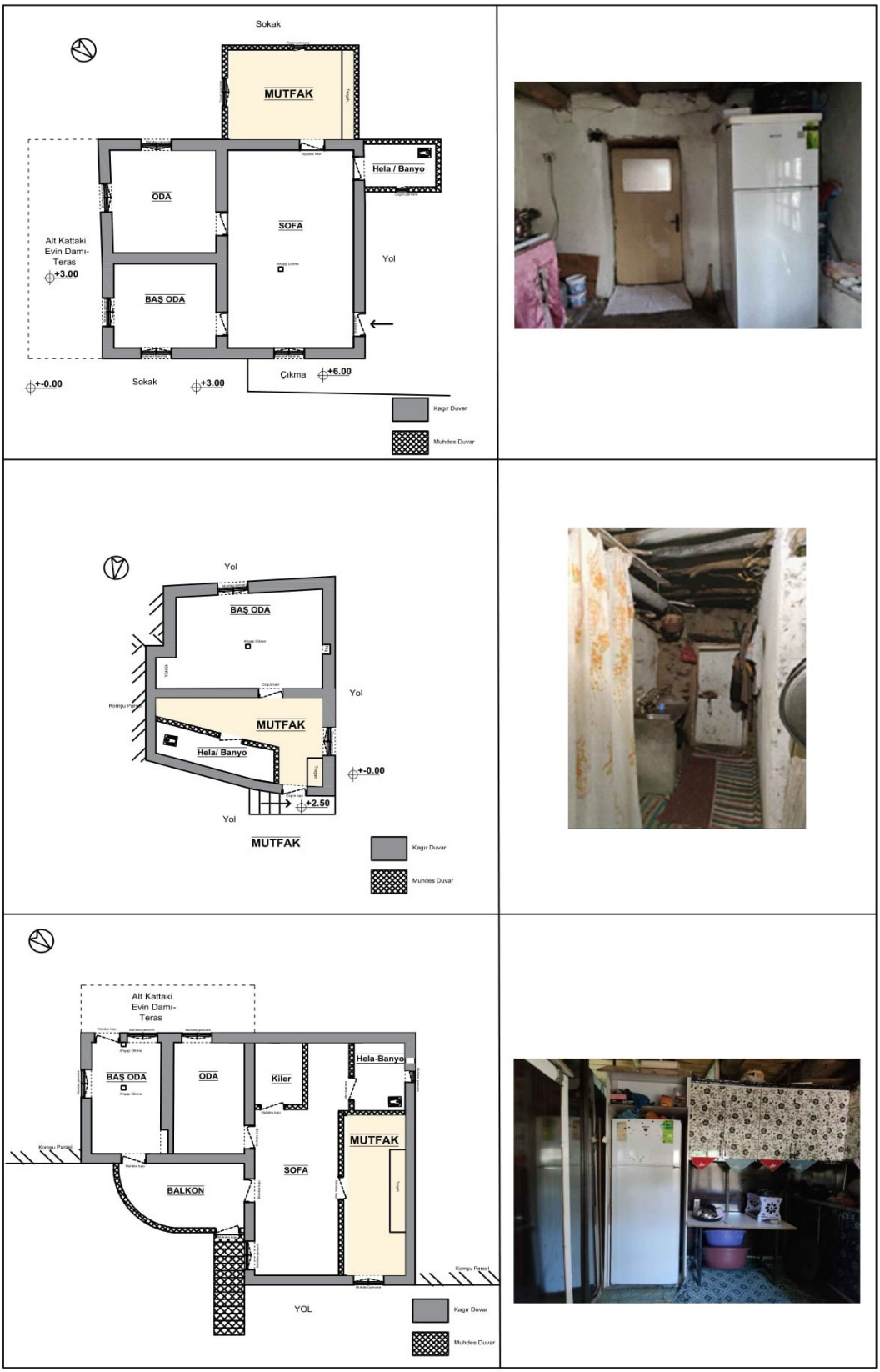

Şekil 4.2.2.3.1. Öneri No: 3, 5 ve 12 konutlarının mutfakları (Taşdelen, 2021).

Mutfaklar içerisinde ocak bulunmamaktadır. Köy halkı yemeklerini ocakta yapmayıp günümüzde kullandığımız tüplü ocakları kullanmaktadır. Kış dönemlerinde ise sobanın kurulması ile soba da yemek pişirmek için kullanılmaktadır.

Şekil 4.2.2.3.2. Kış dönemi mutfak içerisinde ve bahar dönemi dışarıda yer alan üzerinde yemek pişirilen soba (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.3.3. Yemek pişirmek için yakılmış ateş (Taşdelen, 2021).

4.2.2.4. Hela ve Banyo

Yapımı eski olan konutlarda hela ve banyo daha sonradan konuta eklenmiştir. Günümüzde köyün neredeyse tüm hanelerinde hela ve banyo bulunmaktadır. Köyün eski dönemlerinde hela ve banyo konutun dışında yer almaktadır. Geçmiş dönemlerde köy içerisindeki bu birimlerin 3 ayrı yerde yerleştirildiği söylenmektedir (Kübra Arvas, Kişisel Görüşme, 15 Ağustos 2021).

Köyün üç ayrı mahalleden oluşmasından, nüfus sayısından ve de mahallelerin arasında mesafe olmasından dolayı her mahalle için bir tane hela, banyo mekanının

oluşturulduğu görüşmeler neticesinde öğrenilmiştir. Fakat zamanla hela ve banyonun konutlar içerisine girmesi ile köy içerisinde yapı dışında sadece bir tane hela kalmıştır. Bu birim ise günümüzde köy içerisinde yer alan gasilhane yapısının içindedir. Gasilhane içerisinde yer alan hela biriminin özgünlüğü bozulmuş ve tuvalet taşı kullanılmıştır.

Uzuntaş Köyü'nde ki hela ve banyo girişi genellikle mutfak ve dış kapı girişine yakın bir yerde olmuştur. Buna tesisatın neden olduğu düşünülmektedir (Şekil 4.2.2.4.1.).

Şekil 4.2.2.4.1. Öneri No: 5, 9, 14, 4, 2, 1 yapılarının hela ve banyo mekanları (Taşdelen, 2021).

Oda sayısının az olduğu evlerde hela ve banyo aynı birim olarak kullanılırken oda sayısının daha fazla olduğu hanelerde hela ve banyo birbirinden ayrılmış birimler olarak çözülmüştür. Bu alanlar küçük tek kanatlı pencereler ile aydınlatılmışlardır. Alanlar içerisine sabun koyabilmek için küçük nişler ve duvara bir çivi ile asılmış ayna bulunmaktadır.

4.2.2.5. Dam

Köyün çoğu bölgesinde teraslamalar birbirinin önünü en azından birinci kattan itibaren kapatmamayı benimseyerek oluşmuştur. Köyde damın oluşması, evlerin dik bir dağın üzerine sıralı bir şekilde dizilmesinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Üst üste gelen konutların, aynı hizada yükselmeyip üst kotta kalan konutun geri çekilmesi ile dam oluşmuştur.

Damın teras olarak kullanıldığı yapı grubuna örnek olarak Tahir Çelik, Vahit Çelik ve Ali Çelik evleri örnek olarak gösterilebilir (Şekil 4.2.2.16.). Üst üste yapılmış olan evlerin damları bir diğerinin terasını oluşturmuştur. Ali Çelik evi en alt kattadır fakat onun altında yer alan ahır nedeni ile bu yapıda bir dama sahip olmuştur. Üzerinde bulundukları eğimli arazi ile birbiri üzerine gelecek şekilde oluşarak dam alanını oluşturan bu yapıların kat planları da oldukça benzerdir.

Köy içerisinde damlar yaz aylarında meyve ve sebze kurutmak için sık sık kullanılmaktadır. Ağaçlardan toplanan meyveler bu alanlarda kurutularak kış ayları için kilerde saklanmaktadır (Şekil 4.2.2.5.1.).

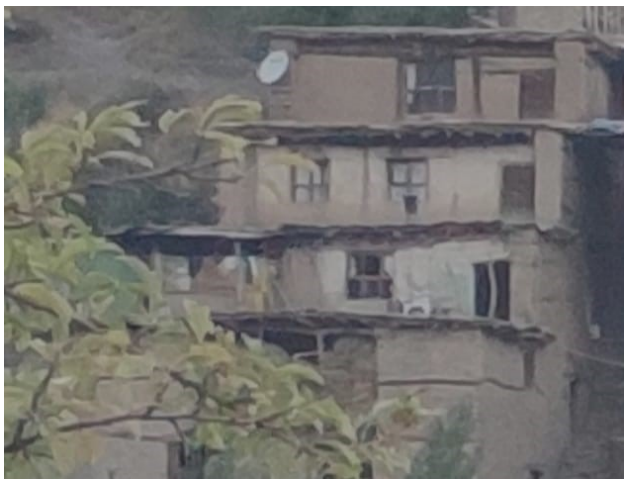

Şekil 4.2.2.5.1. Öneri No: 11, 13, 4 yapılarının dam/teras ilişkisi (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.5.2. Dam/Teras oluşumu (Taşdelen, 2021).

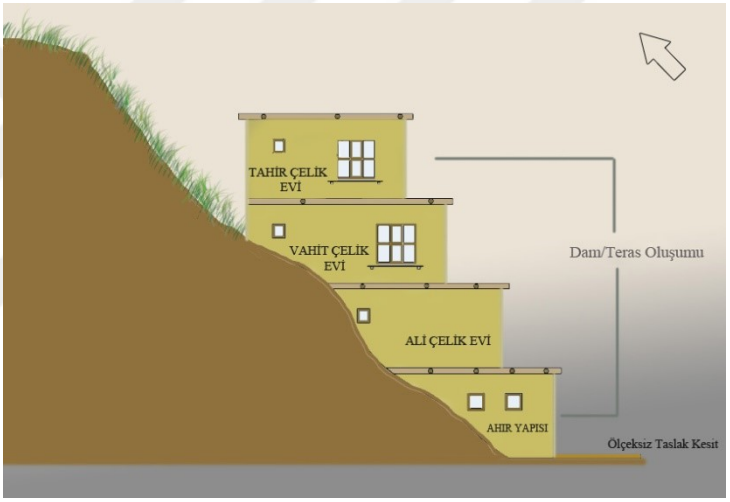

Şekil 4.2.2.5.3. Öneri No: 11, 13, 4 yapıların ölçeksiz kesiti (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.5.4. Öneri No: 11 Tahir Çelik Evi damı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.5.5. Öneri No:13, 4 Vahit Çelik ve Ali Çelik Evi damları (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.2.2.5.6. Yaz ayında üzerinde meyve kurutulan dam (Taşdelen, 2021).

4.3. Cephe Özellikleri

Uzuntaş' ta topoğrafyaya ve parsel boyutuna bağlı olarak yatayda yayılmış bir planlamanın yerine düşeyde katları kullanabilecek bir ilke ile evler yapılmıştır. Teraslar şeklinde inen bu çok katlılık arazi eğimi ile birleşerek özgün bir görünüş ortaya koymaktadır. Uzuntaş Köyü'ndeki konut yapılarının cepheleri sadedir.

Yapıların cephelerinde dikdörtgen formlu kapı ve pencereler yer almaktadır. Köy içerisindeki tüm kapı ve pencere öğeleri dikdörtgen formludur. Köy halkı kapı ve pencerelerin üst ya da alt kısmına çiçek koymak için ahşaptan alanlar oluşturmuşlardır (Şekil 4.3.1.). Hanelerde pencere ve kapı üstlerinde çiçeklik dışında kar ve yağmurdan korunmak için sundurma saçak da kullanılmıştır (Şekil 4.3.2.).

Şekil 4.3.1. Kapı üstünde ve pencere altında yer alan çiçeklik (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.3.2. Pencere üstünde yer alan sundurma (Taşdelen, 2020).

Dış cephede çamur sıva kullanılmıştır. Cephelerde yatay ve dikey aksta pencere ve kapı yerleştirmelerinde simetri yoktur (Şekil 4.3.3.).

Şekil 4.3.3. Yapılarda farklı hizada yerleştirilmiş pencereler (Taşdelen, 2020).

Köyde yapılara sonradan yapılan eklerde briket veya tuğla kullanılmıştır. Bu durum genellikle yapıların en üst katlarında görülmektedir. Yapılarda balkon çıkması yoktur, çıkmalar genellikle alan genişletmek amacı ile yapılmıştır (Şekil 4.3.4., Şekil 4.3.5.).

Şekil 4.3.4. Ahşap malzemesi ile yapılmış çıkma örneği (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.3.5. Briket ile oluşturulmuş çıkma örneği (Taşdelen, 2020).

Köy içerisinde cephelerde özellikle depolama alanı olarak kullanılan saman ve kiler birimlerinde moloz ve muhdes öğeler haricinde badem ağacının ince dallarından yapılmış ve örgü sistemi ile oluşturulmuş cephe örnekleri de bulunmaktadır (Şekil 4.3.6.).

Şekil 4.3.6. Badem ağacı dallarından oluşturulmuş cephe örnekleri (Taşdelen, 2020).

Uzuntaş Köyü içerisinde cephelerin oluşmasında önemli bir diğer faktör ise sokaklardır. Sokak köşelerinde yer alan konutların köşeleri geçişi kolaylaştırmak için pahlanmıştır (Şekil 4.3.7.). Bu pahlanma üst katlarda da aynı şekilde devam etmektedir. Üst katlarda dışa doğru çıkma ya da geri çekilme yer almamaktadır.

Şekil 4.3.7. Sokağa göre pahlanmış bir konut cephesi (Taşdelen, 2021).

4.4. Strüktür

Kırsal mimari, yapı malzemesi ve yapım tekniği olarak hem dönemin şartları hem de yakın çevreden kolay bir şekilde temin edilecek malzemeler, kullanılarak oluşmuştur.

Konutları oluşturan yapım malzemeleri saha içerisinde incelenen örnekler, literatür taramaları ve sözel görüşmeler neticesinde araştırılmıştır. Yapı içerisinde kullanılan taş, ahşap ve toprak malzemelerinin köyün yakın çevresinden temin edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Uzuntaş Köyü yapıları yığma yapım tekniği ile yapılmıştır.

4.4.1. Temeller

Uzuntaş Köyü'nün bulunduğu yer dağlık ve kayalık bir bölge olmasından dolayı temeller çok fazla derine inmeden yüzeysel bir şekilde oluşturulmuştur. Temel türünü geleneksel yapılarda etkileyen önemli etken sağlam zeminin derinliğidir. Sağlam zeminin olduğu yere kadar temel çukuru kazılır ve içerisi iri taşlar ile doldurulur. Daha sonra dizilen taşlar düzeltilerek inşaata başlanır.

Köyde kendi evini inşa eden Ferhat Malgaç ile yapılan görüşmede temel derinliğini yapının kurulacağı zeminin eğimi ve ulaşılabilecek sağlam zeminin bulunmasının bu mesafeyi belirlediğini söylemektedir. Temel derinliği belirlendikten sonra yapının sınırlarına dikmeler bırakılarak yapı inşasına başlandığı belirtilmektedir (Ferhat Malgaç, Kişisel Görüşme, 29 Nisan 2021).

Yapıların zemin katlarında üst katın yükünü dağıtmak ve döşemelerde kullanılacak olan mertek uzunluğunu kısaltmak için ahşap dikmeler kullanılmıştır. Bu dikmelerin bir kısmı toprağa gömülü bir şekilde olup münferit temel görevi gören iri boyutlu taşlar içerisine oturtulmuştur. Taş ile ahşap dikme arasında herhangi bir bağlayıcı malzeme yer almamaktadır (Şekil 4.4.1.1.).

Şekil 4.4.1.1. Ahşap dikmelerin taş bloğa oturtulması (Taşdelen, 2021).

4.4.2. Duvarlar

Duvarların ana malzemesi taş olup kayaların kırılması ile elde edilen farklı boyutlarda moloz taşlar kullanılmıştır. Zaman zaman yıkılan yapıların taşları da yeni bir yapıda kullanılmaktadır (Şekil 4.4.2.1.).

Şekil 4.4.2.1. Yıkılmış bir yapıdan geriye kalan moloz taşlar (Taşdelen, 2021).

Yapım sisteminde iki farklı örgü tipi yer almaktadır. Bunlardan biri kuru duvar örgüsüdür (Şekil 4.4.2.2.). Kuru duvar örgü tekniği genellikle eğime sahip yolları yükseltmekte olan set duvarlarında kullanılmıştır. Bu örgü tekniğinde harç yoktur. Diğer örgü tekniği ise harç kullanılarak yapılır. Duvarı oluşturan büyük taşların arasına küçük ve yassı taşlar, toprak ve harç konulmaktadır. Harç içerisinde su, saman ve toprak yer almaktadır. Molozları tutturmak için kullanılan harç çok ince tutulmuştur. Harç kullanımı yapıya sağlamlık vermektedir (Şekil 4.4.2.3).

Şekil 4.4.2.2. Kuru duvar örme tekniği ile örülmüş yol set duvarı (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.4.2.3. Çamur harç ile örülmüş duvar (Taşdelen, 2020).

Moloz taş duvarlarda 1.5 metreden sonra tesviye amacıyla ahşap hatıllar kullanılmıştır (Şekil 4.4.2.4.).

Taş örgünün düzgün olmadığı durumlarda (kaba yonu taşlar ya da moloz taş kullanımı gibi), ahşap hatıllar duvarın belirli aralıklarla aynı seviyede birleştirilmesi görevini üstlenir. Kargır duvarların ahşap malzemeye göre daha kalın olmasından dolayı, ahşap malzeme duvarın hem iç hem de dış yüzeyinde kullanılmaktadır. Hatıllar duvar yüzlerini birbirine bağlayıp sağlamlaştırmaktadır (Şekil 4.4.2.5.).

Şekil 4.4.2.4. Dış cephenin köşesinde yer alan yarım bindirmeli hatıl birleşimi (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.4.2.5. İç cephe kiler alanında yer alan hatıl birleşimi (Taşdelen, 2021).

Duvar kalınlığını yapının bulunduğu cephe, yüklük gibi etkenler değiştirebilmektedir. Bu durumlar duvar kalınlığını 80 cm kadar çıkarabilirken genellikle duvar 40-50 cm kalınlıkta örülmüştür.

Köy içerisinde yapıların dış cephesinde yer yer çamur sıva kullanılmıştır. Yapıların iç kısımlarında ise kiler ve depo kısımları hariç diğer bölümlerde çamur sıva bulunmaktadır. Konutların ıslak birimlerinin çamur sıva hali ile bırakılmış örnekleri bulunmaktadır. Hane içerisinde sofa, mutfak, oda gibi birimler çamur sıvadan sonra kireç harç ile sıvanmıştır (Şekil 4.4.2.6.).

Şekil 4.4.2.6. Öneri No:2, 8 Abdulvahid Çelik ve Kerem Öcal konutlarında kullanılan kireç badana uygulaması (Taşdelen, 2021).

Köy içerisinde çamur sıvalı yapıların (Şekil 4.4.2.7.) yanı sıra çimento ile sıvanan konutlarda mevcuttur (Şekil 4.4.2.8.). Çimentolu sıva uygulaması yapının hava almasını engelleyerek yapı içerisinde rutubetlenmelere yol açmıştır. Bu sıva işleminden sonra duvar üzerine boya uygulanmıştır.

Şekil 4.4.2.7. Öneri No: 4 Ali Çelik evi banyo birimi çamur harçlı duvar (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.4.2.8. Öneri No: 3 Abdulkadir Özcan evi banyo birimi çimento harcı ile sıvanmış duvar (Taşdelen, 2020).

4.4.3. Döşemeler

Uzuntaş Köyü konutlarında tavan döşemesi ahşaptır. Döşeme, duvarlar arasına atılan mertekler üzerinde oluşturulmaktadır. Mertekler 20-50 cm ara ile döşenip çapı genellikle 5 cm olmaktadır. Merteklere destek vermek amacı ile çoğu konutta merteklere ters yönde olacak şekilde ahşap kütükler yerleştirilir.

Alt sıradaki bu kütükler iç mekânlarda düzgün yuvarlak şekilli çapı 15-25 cm aralıklarında 50-60 cm mesafe ile bırakılan keran denilen ahşap malzeme olmaktadır. Edinilen bilgiye göre merteklerin yapımında, kavak ve söğüt ağacından serpiştirilen dallar kullanılmıştır (Malgaç, 2021). İkincil olarak kullanılan keranlar ise kiraz ağacından yapılmıştır. Döşeme son katman olan dallar konulduktan dalların arasına sıkıştırmak için kamış, ot ya da hasır gibi malzemeler konulmaktadır. Son olarak toprak dökülerek sıkıştırılma işlemi yapılır.

Mertekler ana duvarlar ile taşınmaktadır. Fakat mesafenin fazla olduğu durumlarda bütün yükü duvarlara vermemek için yatayda yer alan keran ya da merteğin üzerine dik doğrultuda ahşap bir dikme de kullanılmıştır (Şekil 4.4.3.1.). Ahşabın ve dikmenin yuvarlak kesitli olmasından dolayı ikisi arasına dikdörtgen kesitli bir ahşap parça yerleştirilir.

Şekil 4.4.3.1. Öneri No:19 Sebahattin Çelik evinde ahşap dikme üzerinde yer alan kirişler (Taşdelen, 2021).

Yapılar içerisinde yer alan dikmeler uzun mesafelerde kullanılacak olan merteklerin kısa kalması ile dikey doğrultuda kısa boyutlarda bulunan merteklerin kullanımına da olanak sağlamaktadır (Şekil 4.4.3.2.).

Şekil 4.4.3.2. Öneri No:10, 12 Salih Aydın ve Tahsin Aslan konutlarında yer alan ahşap dikme (Taşdelen, 2021).

Köy içerisinde tavanda iyi bir görünüm sağlayabilmek için ahşap tavan kaplamasının bulunduğu konutlar vardır (Şekil 4.4.3.3.). Çoğu tek katlı yapılarda ise damdan mekân içerisine su gelmemesi için su geçirmeyen örtü merteğe tutturularak alan su alma açısından korunmaya çalışılmıştır (Şekil 4.4.3.4.).

Köyde tavanlara badana uygulamasının yapıldığı konutlarda bulunmaktadır (Şekil 4.4.3.5.).

Şekil 4.4.3.3. Öneri No: 12 Salih Aydın konutu ahşap tavanı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.4.3.4. Öneri No: 2, 4 Abdulvahip Çelik, Ali Çelik konutlarında, yapı içi su almaması için kullanılan örtü (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.4.3.5. Öneri No:4, 6 Ali Çelik, Farız Karataş konutu badana yapılmış tavan (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.4.3.6. Ahır tavan döşemesi (Taşdelen, 2021).

4.4.4. Çatı Örtüsü

Uzuntaş Köyü üst örtüsü büyük oranda düz toprak damlı olarak yapılmıştır. Merteklerin üzerinde yer alan söğüt ağacından serpiştirilen dalların üzerine sıkıştırılmış toprak serilir. Köy halkından edinilen bilgiye göre bu toprak içerisine toprağın gevşememesi ve yalıtım değerinin artması için saman konulmaktadır. Bu harç duvarlarda derz için kullanılandan çok daha kalındır. Bu karışıma yörede püşürük denilmektedir (Sayan, Öztürk,2010). En üst seviyeye ise tuzlanmış toprak serilmektedir. Serilen tuzlu toprak dam yüzeyinde bitkilenmenin önüne geçmektedir (Şekil 4.4.4.1.).

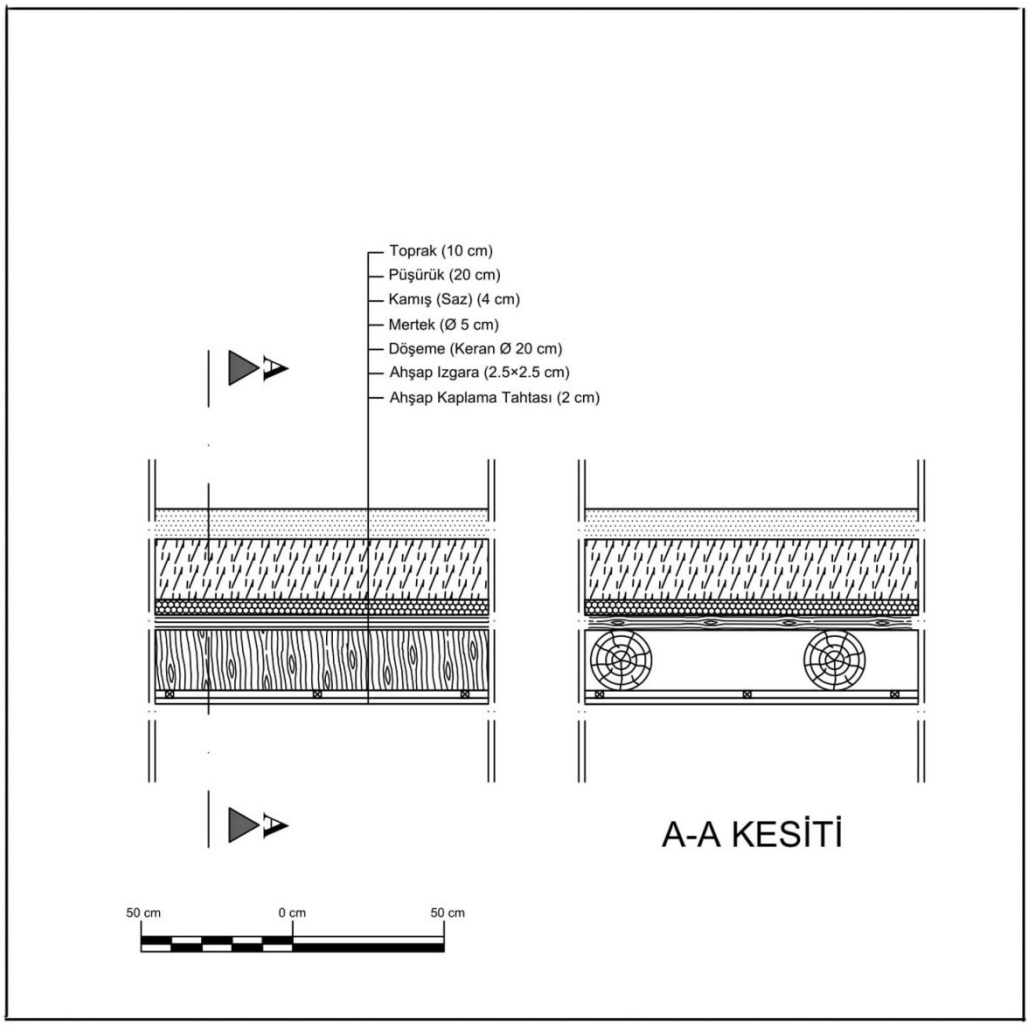

Şekil 4.4.4.1. Dam detayı (Taşdelen, 2021).

Daha sonra loğ adı verilen silindirik taşlarla toprak sıkıştırılır. Bu işlem damın loğlanmasıdır (Şekil 4.4.4.2.).

Şekil 4.4.4.2. Damdaki toprağı sıkıştırmak için kullanılan loğ taşı (Taşdelen, 2021).

Yaz aylarında su içerisinde tuzun çözünmüş olması ile dama sıva takviyesi yapılmaktadır. Köy içerisindeki damlara toprak ile biraz eğim verilmiştir. Bunun sebebi yağmur ve karın dam yüzeyinden atılmasıdır. Köyde her yapıda olmasa da birkaç konutta çörten, suyun damdan akması için saçak ucuna bırakılmış muhdes bir boru ile olmaktadır. Muhdes öğenin yüzeyde kalması için üzerine taş bırakılmıştır (Şekil 4.4.4.3.). Köy içerisinde damda bulunan çörtene çok fazla rastlanılmamaktadır.

Şekil 4.4.4.3. Çörten örneği (Taşdelen, 2020).

Toprak damlı evler birkaç yıl ara ile bakım gerektirir. Akan sularla birlikte, sürekli olarak bir miktar toprak kaybı olduğundan damlara zaman zaman toprak ilavesi

yapılarak tuz atılmalı ve sıkıştırılmalıdır. Damlara bakım yapılmadığı zamanlarda içeriye su sızması ile damın çürüyerek çökme tehlikesi meydana gelecektir.

Damlar için bulunan bir çözüm kış aylarında dam üzerine su geçirmeyen örtü serilerek yapının su almasını önlemektir (Şekil 4.4.4.4.). Kimi haneler bu örtüyü yapının içinde ki mertekler altına bırakırken kimi haneler ise damların üzerine sermektedir.

Şekil 4.4.4.4. Üzerine su geçirmeyen örtü serilmiş dam (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.4.4.5. Kış ayında damdaki karı süpüren bir kişi (Taşdelen, 2020).

Köy içerisinde damların bakımı kış aylarında, sürekli yağışın olması ile zahmetli bir hal almaktadır. Kar tabakasının dam yüzeyinde kalmaması için sık sık süpürülmesi gerekmektedir. Hane içerisinde bu iş gücünü karşılayacak kişilerin olmaması farklı muhdes yapı elemanlarının damda kullanımını ortaya çıkarmaktadır.

Bu durum dam yüzeyinin tuğla ile örülüp yükseltildikten sonra eğimli ya da düz bir şekilde bırakılarak muhdes malzemenin tuğla yüzeyine serilerek kullanılması ile sonuçlanmıştır (Şekil 4.4.4.6.).

Şekil 4.4.4.6. Çatı örtüsü olarak kullanılan muhdes malzeme (Taşdelen, 2020).

Damlar üzerinde yer alan diğer öğe bacalardır. Evler içerisinde tandır bulunmadığı için baca çıkışları sadece sobalardan olmaktadır. Sobanın kurulmadığı fakat soğuk olan hava şartlarında damdan soba bacası kapatılarak hane içerisine soğuk havanın girmesi önlenmektedir (Şekil, 4.4.4.7., Şekil 4.4.4.8.).

Şekil 4.4.4.6. Hediye Malgaç Evi soba borusu çıkışı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.4.4.7. Yaz aylarında üstü kapatılmış soba baca çıkışı (Taşdelen, 2021).

4.4.5. Saçaklar

Üzeri toprak damlı olan Uzuntaş geleneksel evlerinin saçağını, üst örtü hizasından dışarı taşırılan mertekler sağlamaktadır (Şekil 4.4.5.1.).

Şekil 4.4.5.1. Uzuntaş Köyü saçak örneği (Taşdelen, 2021).

Saçak oluşturabilmek için mertekler saçağın genişliği kadar dışarı taşacak şekilde bırakılmaktadır. Saçak genişliği yaklaşık olarak 15-20 cm olmaktadır. Köy içerisinde saçaklarda çeşitlilik bulunmamakta ve yapılar düz saçaklı olarak yapılmaktadır.

4.4.6. Doğramalar

Kapı ve pencere doğramalarında açıklıklar ahşap lento ile geçilmektedir. Hatıl olarak kullanılan ahşaplar kapı ve pencerenin sınır noktasına göre ayarlanarak konulmaktadır (Şekil 4.4.6.1.). Bu lentonun uzunluğu aynı zamanda hatıl görevi de

üstlendiğinden pencere ve kapı üst sınırının bittiği noktada bitmeyerek yatayda devam etmektedir (Şekil 4.4.6.2.).

Hatıl, bulunduğu hizada kot farkı oluşturmamak için duvarın iç ve dış yüzeyinde aynı noktada devam eder. Lento görevi üstlenen hatıl yeniden duvarın iç ve dış hizasında devamlı olarak kullanılmıştır. İç kısma çamur sıva yapıldıktan sonra badana ile kapatılan lento dış cephede çamur sıva olmadığında özgün hali ile görülmektedir.

Şekil 4.4.6.1. Kapı üstünde yer alan lento görevi üstlenen hatıl (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.4.6.2. Pencere boşluğu üstünde yer alan lento görevi üstlenen hatıl (Taşdelen, 2021)

4.4.6.1. Kapılar

Giriş Kapıları

Uzuntaş Köyü'nde edinilen bilgiye göre eski zamanlarda evlerin tüm giriş kapıları ahşaptan tek kanatlı olarak yapılmıştır. Fakat zamanla emprenyelenmemiş ahşabın su karşısında güçsüz kalmasından dolayı sonradan kapı seçiminde, malzeme olarak demirin kullanıldığı söylenmektedir (Şekil 4.4.6.1.1.).

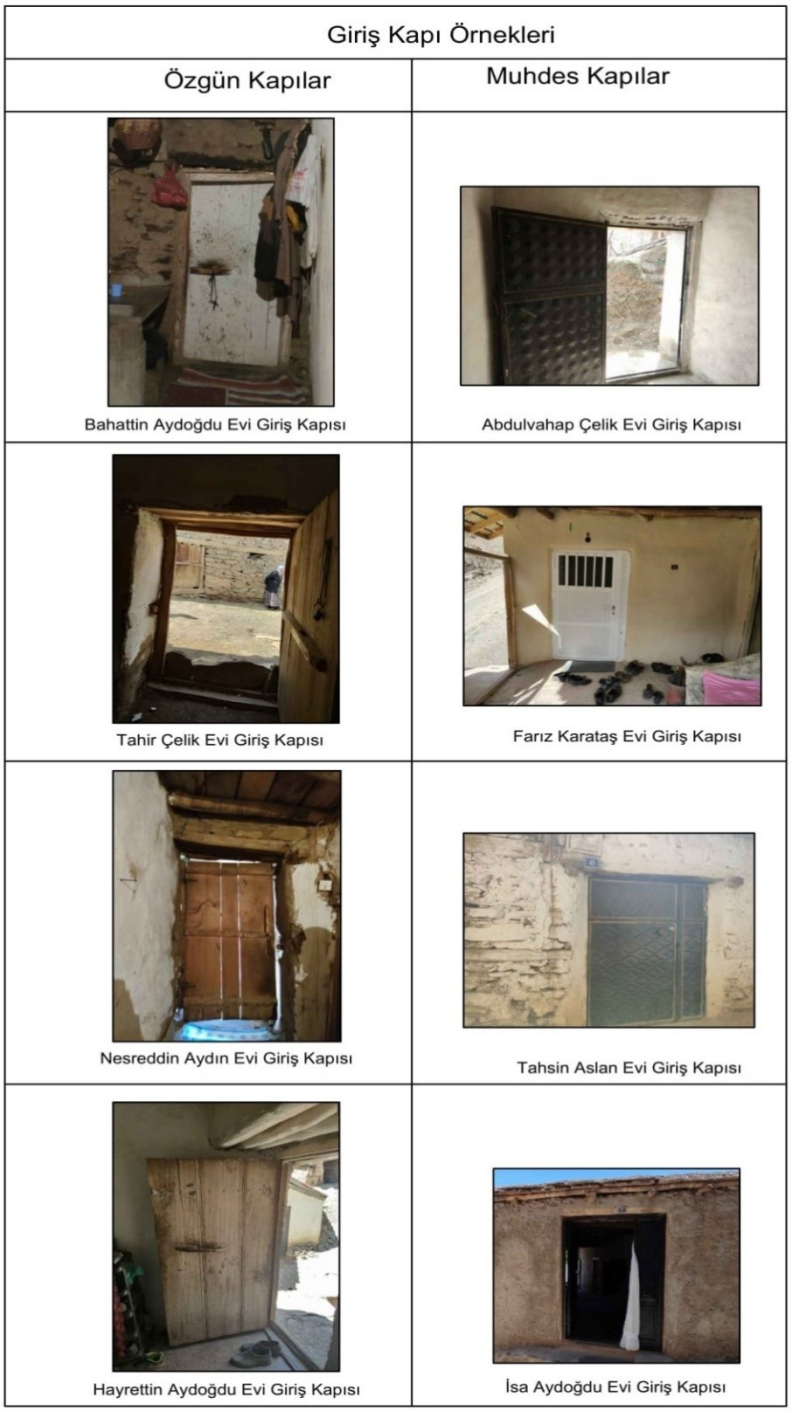

Şekil 4.4.6.1.1. Uzuntaş Köyü giriş kapı örnekleri (Taşdelen, 2021).

Günümüzde köy içerisinde giriş kapısının ahşap olduğu hanelerde vardır. Ahşap olan giriş kapıları yapının zeminden yüksekte olduğu konutlarda görülmektedir. Kış aylarında bölgenin yoğun kar almasından dolayı muhdes öğelerin tercih edildiği düşünülmektedir**.**

Konut İç Kapıları

Uzuntaş'ta konut içerisinde yer alan özgün kapılar ahşaptan yapılmıştır. Fakat ıslak hacimlerde ki kapılar pvc esaslı veya metaldir. Ahşap olarak yapılmış kapılarda süsleme ya da detaya rastlanılmamaktadır. Kapı açıklıklarının genişlikleri, 70-110 cm, yükseklikleri ise 150-220 cm aralığında değişmektedir.

Ahşap çakma kapılar köyün şartlarında oluşturulabilecek, ahşap tahtaların yan yana sıralanması ve bu sıralanmanın üzerine gelen üç kayıt parçasının ahşap malzemeyi bir arada tutması ile oluşturulmuştur (Şekil 4.4.6.1.2.). Birleştirici eleman olarak çivi kullanılmıştır.

Şekil 4.4.6.1.2. Uzuntaş Köyü çakma iç kapıları (Taşdelen, 2021).

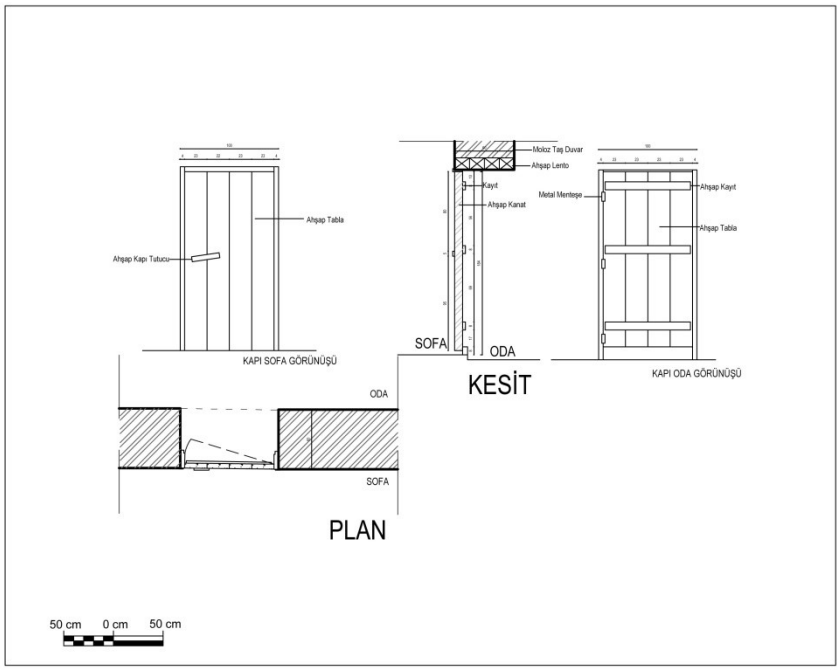

Şekil 4.4.6.1.3. Öneri No: 26 Hediye Malgaç evi özgün oda kapısı (Taşdelen, 2021).

Ahır Kiler Tandır Kapıları

Uzuntaş Köyü ahır, kiler ve tandır kapıları özgün ahşap kapılardır (Şekil 4.4.6.1.4.).

Şekil 4.4.6.1.4. Uzuntaş Köyü ahşap ahır, kiler ve tandır kapıları (Taşdelen, 2020).

Bu kapılarda hane içerisinde kullanılan kapılar gibi basit bir şekilde oluşturulmuş kapılardır. Kapılarda oluşturulan kilit sistemi, anahtar kilidi ile yapılmaktadır. Köy halkı yöredeki malzeme ve kendi imkânları ile ihtiyaçlarını giderecek yönde uygulamalar yapmış ve bunu uzun yıllar boyunca kullanmaya çalışmışlardır.

4.4.6.2. Pencereler

Konut Pencereleri

Uzuntaş Köyü pencerelerinin eski dönemlerde camın pahalı bir malzeme olması ve köye ulaşımının zor olması gibi nedenlerden dolayı, pencere açıklıklarının cam malzemesi kullanılmadan yapıldığı düşünülmektedir. Bu açıklıkların badem ağacı gibi ağaç dallarının hasır örgü yapılarak dış tarafta kalması ve konut içerisindeki alana ise soğuğu engellemek için ahşap kapakların yapıldığı düşünülmektedir. Yaz aylarında ahşap kapakların açılıp hasır örgünün konutu tozdan korumuş olacağı varsayılmaktadır.

Uzuntaş Köyü'ndeki günümüz pencereleri ahşap malzemesinden oluşmuştur. Pencere oluşumu düzgün bir şekilde dışarıda kesilmiş taşlar ile söve yapıldıktan sonra yaklaşık 15×15 cm ölçülerinde ki kayıtların lento görevi görmesi ile oluşturulmuştur (Şekil 4.4.6.2.1.). Denizlikler düzgün kesme taştan yapılmış olup sıvanmıştır.

Şekil 4.4.6.2.1. Öneri No: 5 Bahattin Aydoğdu evinin pencere üstü lentosu (Taşdelen, 2021).

Pencere ebatlarını ve sayılarını kullanıldıkları mekânlar değiştirmektedir. Pencere sayısının fazla olduğu oda köy içerisinde başodalar olmaktadır. Bu odalarda ki pencere boşlukları en az dört olmak üzere kayıtlar ile parçalara bölünmüş olup, kanat sayısı olarak tek kanatlı veya iki kanatlı olabilmektedirler. Kanatlar arasında Ferhat Malgaç evinde olduğu gibi cam boşluğu olurken Ali Çelik evi gibi konutlarda pencerelerde ki açılır kanatlar üst üste gelmektedir (Şekil 4.4.6.2.2.).

Bu pencerelerin genişliği 120-140 cm olurken yükseklikleri 140-150 cm ölçülerinde değişmektedir. Fakat ne yazık ki günümüzde kapılarda olduğu gibi, ahşap malzemenin su karşısında bozulması köy içerisindeki çoğu ahşap pencerenin yerini başka malzemeye bırakmıştır. Yine de köyde ahşap pencereler kullanılmaya devam etmektedir.

Şekil 4.4.6.2.2. Uzuntaş Köyü günümüz ahşap pencereleri (Taşdelen, 2021).

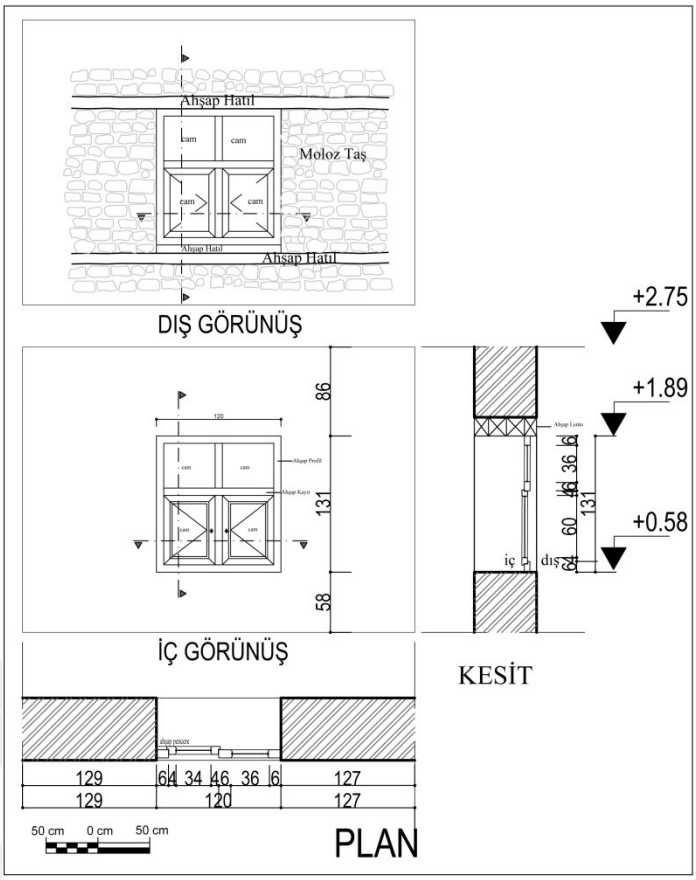

Şekil 4.4.6.2.3. Öneri No: 26 Hediye Malgaç evi pencere detayı (Taşdelen, 2021).

Köyde mutfak, oda gibi mekânlarda hela veya banyoda kullanıldığı gibi küçük ebatlı pencereler kullanılmıştır (Şekil 4.4.6.2.4).

Şekil 4.4.6.2.4. Köy içerisinde yer alan küçük ebatlı pencereler (Taşdelen, 2021).

Küçük ebatlı pencerelerin tek kanatlı küçük boyutta olanlarının ebatları 40×40 ya da 50×50 cm ölçülerinde olabilmektedir.

Sofayı aydınlatmak için Öneri No: 14 ve 8 evlerinde olduğu gibi pencere düşünülmüş ve bu pencereler giriş kapılarının üzerinde tek kanatlı 40×40 ya da 50×60 ebatlarındadır (Şekil 4.4.6.2.4.).

Şekil 4.4.6.2.4. Sofayı aydınlatmak için bırakılmış pencereler (Taşdelen, 2020)

Ahır Kiler Tandır Pencereleri

Uzuntaş Köyü'nde ahır, kiler/depo ve tandırın yer aldığı mekân pencerelerinde konutlarda, pencere yapımı için kullanılan teknik kullanılmıştır (Şekil 4.4.6.2.5.). Hatıllar pencere boşluklarını oluşturmak için bir başlangıç olmuş ve pencere yüksekliğinin bittiği bir noktadan yeniden hatıl geçmektedir.

Şekil 4.4.6.2.5. Ahırda yer alan lento (Taşdelen, 2020).

Köydeki ahırlarda sadece pencere boşlukları oluşturulmuştur. Cammneredeyse hiçbir ahırda kullanılmamıştır. Ahır içerisinde yer alan uzun pencere boşlukları için üstündeki yükü taşıyabilmek için uzunluğa bağlı olarak ahşap dikmeler kullanılmıştır (Şekil 4.4.6.2.6.).

Şekil 4.4.6.2.6. Uzuntaş Köyü'nde ahır pencere boşluklarındaki ahşap dikmeler (Taşdelen, 2020).

Köy içerisinde kiler/depo ve tandır gibi mekanların pencere boşluklarının soğuktan etkilenmemesi için örtü ile kapatılmış örnekleri de mevcuttur (Şekil 4.4.6.2.7.). Bu birimlerdeki pencereler ahır pencereleri kadar büyük ebatta olmamıştır. Gün ışığından yeterince faydalanılabilecek ve yaz aylarında fazla ışığın kiler/depo ve tandır birimine gelmesini önlemek amacı ile daha küçük ebatlarda yapılmıştır.

Şekil 4.4.6.2.7. Uzuntaş Köyü'nde yer alan kiler/depo ve tandırlara ait pencere boşlukları (Taşdelen, 2020).

4.4.7. Dolaplar/Nişler

Uzuntaş Köyü'nde duvar içerisine gömülmüş ahşap kapaklı veya kapaksız olmak üzere yaklaşık olarak 30-40 cm derinliğinde nişler bulunmaktadır. Kapaklı olan nişlerin kapakları ahşap ile yapılmıştır. Bu nişler genel olarak başodalarda yer almaktadır (Şekil 4.4.7.1.). Kapaksız nişler içine konulan malzemelerin tozlanmasını önlemek amacı ile örtü ile kapatılmıştır (Şekil 4.4.7.2.). Köy içerisinde duvara asılı olan her şeyin üzerinde örtü bulunmaktadır. Bu örtüler beyaz olup kanaviçe nakışı ile süslenmiştir.

Şekil 4.4.7.1. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan çerçeveli nişler (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.4.7.2. Uzuntaş Köyü içerisinde yer alan örtü ile kapatılmış nişler (Taşdelen, 2021).

Nişler banyoda da bulunmaktadır. Banyo içerisinde yer alan nişler kapaksız olup musluğa yakın bir yere konulmuştur (Şekil 4.4.7.3.). Genellikle içerisine sabun, tarak gibi malzemeler konulmaktadır.

Ahırlarda da nişler vardır. Ahırlar içerisinde yer alan nişler banyoda kullanılması ile eşdeğerdir. Kapaksız olan bu nişlerin içerisine tavuk yumurtaları bırakılmaktadır.

Şekil 4.4.7.3. Ali Çelik Evi ve ahır içerisinde yer alan nişler (Taşdelen, 2021).

4.4.8. Ahır

Köy içerisinde genellikle konutların zemin katı ahır olarak kullanılmıştır. Ev sahipleri için ahırların bu şekilde yakın olması hem işleri kolaylaştırmakta hem de güvenlik açısından faydalı olmaktadır. Bunlara ek olarak ahırların zemin katta olması, üst kattaki evleri daha sıcak tutmaktadır. Fakat ahırların, yapıların alt kattın da olmayıp başka yerde yer aldığı da olmuştur. Bu durumun nedeni genellikle ahırın ya daha büyük olması ya da alt katta yer bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Ahır yapıları köy halkı için önem teşkil etmektedir. Çünkü çoğu hane geçimini hayvancılıktan kazanmaktadır. Ahırların yapımında kullanılan malzemeler köy içerisindeki evlerde kullanılan malzemeler ile aynı olmuştur.

Zeminin hayvanlar üşümesin diye toprak olarak bırakıldığı ahırlarda tavan kirişlerle desteklenmektedir. Yapı içerisinde bir alandan başka bir alana geçişi sağlayan kapılar basit bir şekilde ahşaptan yapılmıştır.

Şekil 4.4.8.1. Uzuntaş Köyü'nde bir ahır (Taşdelen, 2020).

Şekil 4.4.8.2. Rahime Aydoğdu evinin alt katında yer alan ahır (Taşdelen, 2021).

4.4.9. Kiler

Köy halkı yazın, kış ayları için yaptığı bütün hazırlıkları kilerde muhafaza etmektedir. Kiler evin yakın bölümünde yer alacak şekilde konumlanmıştır.

Bazen evin içerisinde bir odada olurken bazen de evin alt katında yer almıştır. Evin alt katında olduğu durumlarda köy halkı kilere ulaşmak için pratik bir yöntem oluşturmuş ve mutfağın olduğu yerden alt kata bir kapak ile ulaşacak şekilde boşluk açmıştır.

Kapak açıldıktan sonra merdiven ile kilere ulaşmak mümkündür (Şekil 4.4.9.1.). Bazı evlerde kapak olmadan direk merdiven ile de alt kata inilebilmektedir (Şekil 4.4.9.2., Şekil 4.4.9.3. ve Şekil 4.4.9.4.).

Şekil 4.4.9.1. Nezir Çelik evinde kilere inen merdiven üzerinde yer alan ahşap kapak (Taşdelen, 2021).

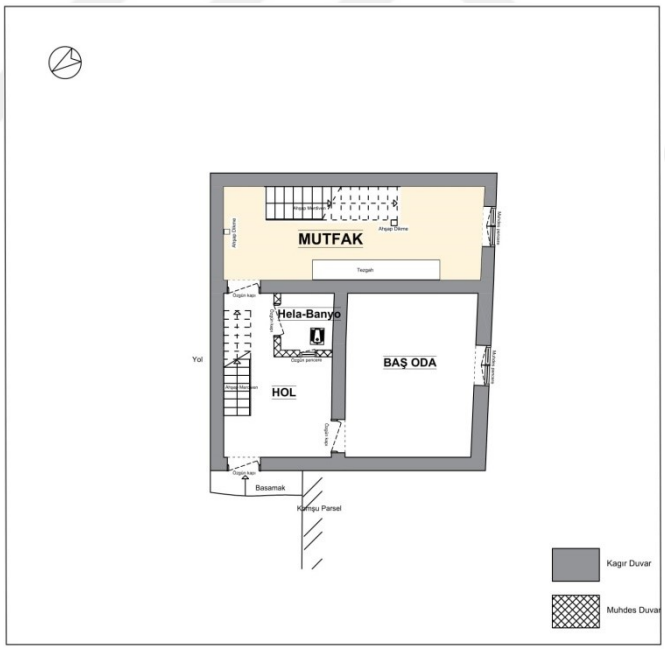

Şekil 4.4.9.2. Yaşar Aydoğdu Evi mutfakta yer alan merdiven (Taşdelen, 2021).

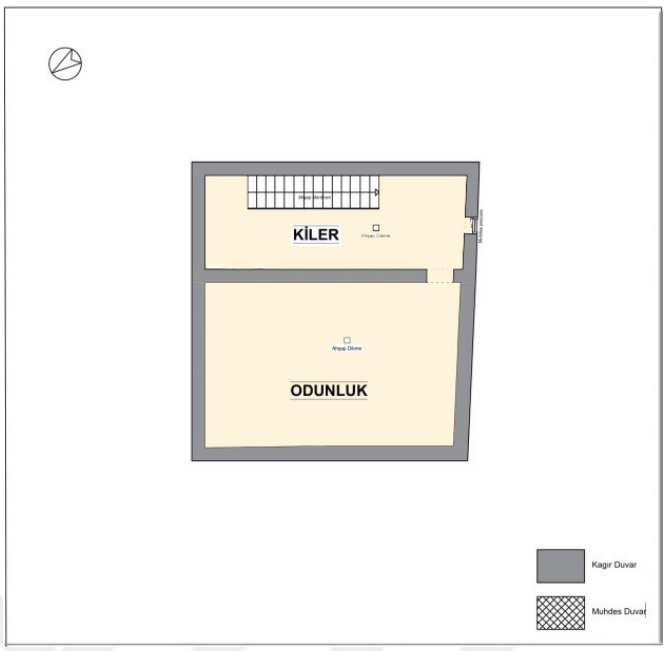

Şekil 4.4.9.3. Yaşar Aydoğdu Evi bodrum kat planı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.4.9.4. Yaşar Aydoğdu Evi bodrum katı (Taşdelen, 2021).

4.4.10. Tandır

Tandır yörede çok fazla kullanılmaktadır. Köyde fırın ya da ekmeğin satın alınabileceği herhangi bir yer yoktur. Bu sebeple kadınlar ekmeklerini tandırda kendileri yapmaktadır. Ekmek yapmanın dışında tandır, yemek pişirmek içinde kullanılmaktadır. Yaz ve kış aylarında kullanılan tandır Abdulkadir Özcan konutunda olduğu gibi kiler içinde yer alırken Nezir Çelik evindeki gibi dış kapıya yakın bir yerde de olabilmektedir (Şekil 4.4.10.1., Şekil 4.4.10.2.).

Tandırın toprağa gömülü yapımı bulunurken (Şekil 4.4.10.2.) topraktan yüksekte yer aldığı durumlarda mevcuttur. Tandırı yakmak için çevreden toplanan çalı çırpı kullanılmaktadır.

Şekil 4.4.10.1. Abdulkadir Özcan ve Nezir Çelik'e ait olan tandırlar (Taşdelen, 2020).

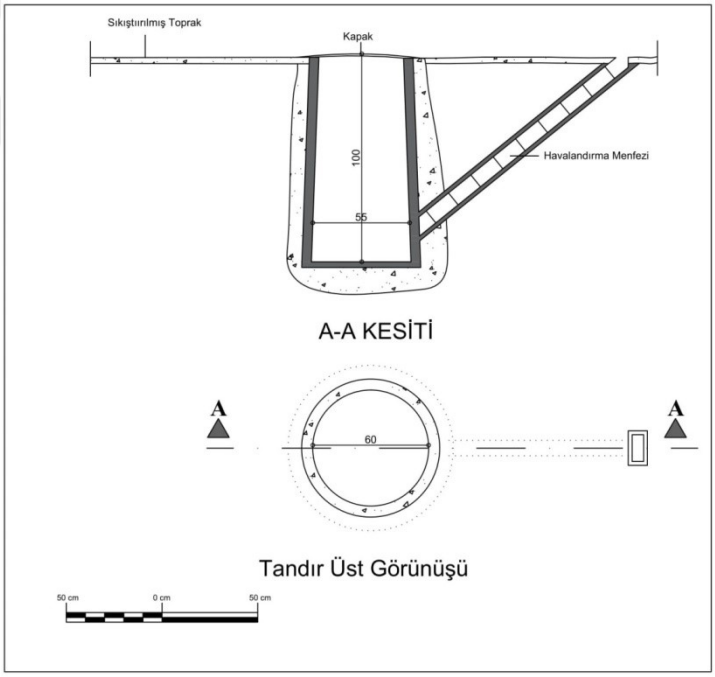

Şekil 4.4.10.2. Toprağa gömülü olan tandır detayı (Taşdelen, 2021).

4.5. Hediye Malgaç Evi Rölövesi

Çalışmanın bu bölümünde Hediye Malgaç Evi detaylı olarak ölçülmüş ve rölövesi oluşturulmuştur. Yapı günümüze kadar büyük oranda özgünlüğünü korumuştur.

Hediye Malgaç Evi (ÖNERİ NO: 26)

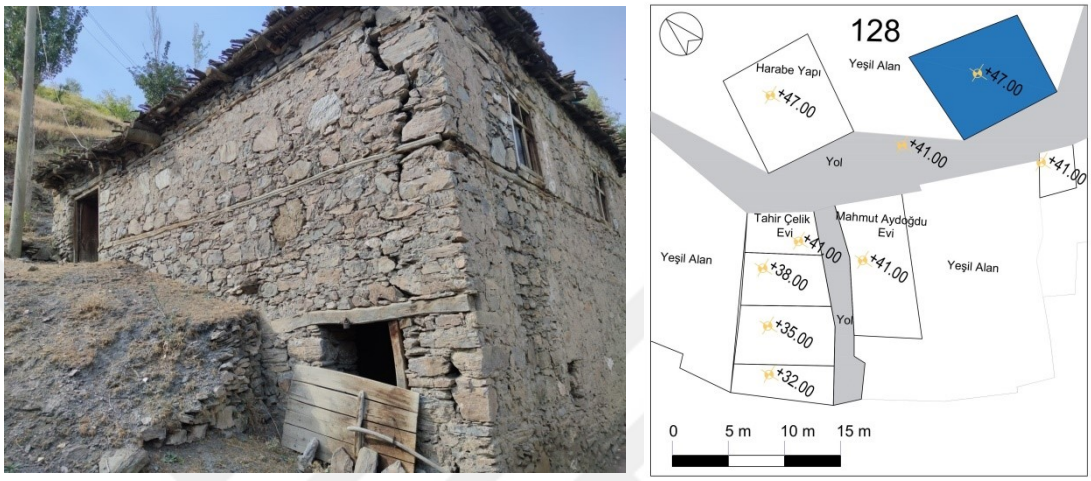

Şekil 4.5.1. Hediye Malgaç Evi Batı cephesi ve konum planı (Taşdelen, 2021).

Hediye Malgaç Evinin 19. yüzyılın sonlarında 2 katlı olarak yapıldığı söylenmektedir. Günümüzde uzun bir süredir boş olan yapı son olarak samanlık olarak kullanılıp yapının çökme tehlikesi ile terk edilmiştir. Orta Mahallede yer alan yapı, sahiplerinin köyden taşınması ile boş kalmış ve bulunduğu bölgenin sakin olması nedeni ile çok fazla işlev görmemiştir. Yapı sahiplerinden sonra yapıyı kullanan kişiler yapıya herhangi bir müdahalede bulunmamışlardır.

Plan Özellikleri

Hediye Malgaç Evi köyde bulunan diğer geleneksel evler gibi bir avluya sahip değildir. Orta Mahallede yer alan yapının girişi batı cephesindendir. İki katlı olarak yapılmış yapının alt katı odunluk ve kiler olarak kullanılırken yaşam alanı üst katta olmaktadır. Alt kat ile yapının yaşam katının girişleri arazinin farklı kotlarında yer almaktadır (Şekil 4.5.2.).

Yapının alt katı güney cephesine göre +0.20 kotunda olmaktadır. Fakat katın zemin kotu girişe oranla daha düşük kotta olup -0.20 olmaktadır. İki bölümden oluşan katı, ayırıcı bir duvar kullanılmıştır. İki alan arasında geçişi sağlayan bir kapı boşluğu bulunmaktadır. Yapının ilk yapıldığı dönemlerde alt katın ahır olarak kullanıldığı

söylenilmektedir. Bu durum iki alan arasında kapının konulmamasının hayvanların geçişi için daha kolay olabileceği düşüncesini oluşturmaktadır (Şekil 4.5.3.). Daha sonradan hayvancılığın azalması ile giriş kısmı kış aylarında odunu daha rahat alabilmek için odunluk olarak, doğu tarafında kalan alanın ise kiler olarak kullanıldığı söylenmektedir. İki alanda da pencere bulunmamaktadır. Yapının çökme tehlikesinin bulunması nedeni ile doğu kısmında kalan kiler alanına girilememiştir.

Şekil 4.5.2. Alt kat ve yaşam katı girişleri (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.5.3. Bırakılan kapı boşluğu (Taşdelen, 2021).

Yapının yaşam katı güney cephesine göre +1.70 kotunda olmaktadır. Herhangi bir merdiven öğesi olmayıp doğal arazi kotu ile kata ulaşım sağlanmaktadır. Kat girişinde çift açılımlı ahşap bir kapı bulunmaktadır (Şekil 4.5.4.). Katta sofa, kiler ve bir oda mekânı bulunmaktadır. Girişte yer alan sofadan oda ve kiler mekânına ulaşım sağlanmaktadır. Sofa mekânını aydınlatmak için tek kanatlı bir adet ahşap pencere bulunmaktadır. Sofada niş ve yüklük bulunmamaktadır (Şekil 4.5.5.).

Şekil 4.5.4. Yapının yaşam katı giriş kapısı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.5.5. Sofa bölümü ve sofayı aydınlatan pencere (Taşdelen, 2021).

Oda ve kiler mekânı yapının doğu tarafında yer almaktadır. Oda mekânı sofaya göre daha düşük kottadır. Odaya giriş ahşap çakma bir kapı ile olmaktadır (Şekil 4.5.6.). Odada iki adet ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 4.5.7.). Pencerelerden biri güney cephesine bakarken diğer pencere doğu cephesine bakmaktadır. Pencerenin fazla olması

ve odanın büyük olarak oluşturulması bu alanın başoda niteliğinde yapıldığını düşündürmektedir.

Şekil 4.5.6. Başoda kapısı ve oda alanı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.5.7. Başodayı aydınlatan doğu ve güney cephesinde bulunan pencereler (Taşdelen, 2021).

Kiler bölümü odanın hemen yanında yer almış olup bu bölüm için küçük bir alan bırakılmıştır. Yapının ilk kullanıldığı zamanlarda alt katın ahır olarak kullanılması yaşam katında kiler alanı gereksinimi oluşturduğu için katta kilere yer verilmiştir. Kiler girişi de çakma ahşap bir kapı ile olmaktadır (Şekil 4.5.8.). Kiler mekânı sofadan yüksek kotta olup bu alan +1.90 kotunda olmaktadır. Alanı aydınlatmak için doğu cephesine küçük ahşap bir pencere bırakılmıştır (Şekil 4.5.9.).

Şekil 4.5.8. Kiler kapısı ve kiler mekânı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.5.9. Yapının doğu cephesi, başoda ve kileri aydınlatan pencereler (Taşdelen, 2021).

Yapıda tuvalet ve mutfak bulunmamaktadır. Yapı köy içerisinde ilk yapıldığı zamanın özgünlüğünü korumaktadır. Dönem içerisinde hane içerisinde yaşayan insanların tuvalet için bulundukları mahallede eskiden var olan tuvaleti kullandıkları ve yemek pişirmek, hazırlamak içinde köy içerisinde yer alan tandırları kullandıkları düşünülmektedir.

Cephe Özellikleri

Yapı yerleştirilirken yaşam alanları güneyi görecek şekilde yerleştirilmiştir. Her iki kata da giriş, aynı yön olan doğu cephesinden verilmiştir. Güney cepheye bırakılan

pencereler batı cephesine bırakılan pencerelere oranla daha büyük olmuştur. Cephede yer alan kapı ve pencereler dikdörtgen formludur. Cephede ahşap hatıllar ile kimi yerlerde çamur harçlı sıva da bulunmaktadır (Şekil 4.5.10.).

Şekil 4.5.10. Yapının güney cephesi (Taşdelen, 2021).

Yapısal Özellikler

Yapının beden duvarları ve yapı içi bölücü duvarlar çamur harçlı moloz taştan yapılmıştır. Giriş kat zemini toprak olarak bırakılmıştır. Giriş katta odunluk bölümünde kirişe dayandırılmış 20 cm çapında bir dikme bulunmaktadır. Odunluk alanından kiler alanına geçmek için kapı boşluğu bırakılmıştır. Kapı üstü ahşap hatıl ile geçilmiştir. Kiler ve odunluk mekânlarını ayıran bölücü duvar yaşam alanı katında başoda ve sofa bölümlerini ayıran bölücü duvar ile aynı aksta olmaktadır. Yapının giriş katı ile yaşam katı arasındaki döşeme ahşap kirişleme ile yapılmıştır. Beden duvarlarına oturan ahşap kirişler 40-50 cm mesafe ile bırakılmıştır. Kirişleri desteklemek için ters yönde 2 metre ara ile ana kirişler bulunmaktadır. Kiler alanına girilemediğinden, o alanında böyle olduğu düşünülmektedir.

Yaşam katında zemin ile tavan arasında dikme bulunmamaktadır. Başoda ve sofa arasında kalan 50 cm kalınlığındaki duvar bu konuda önemli olmaktadır (Şekil 4.5.11.).

Şekil 4.5.11. Sofa ile odayı ayıran bölücü duvar (Taşdelen, 2021).

Yaşam katı duvarlarında kiler mekânı dışındaki alanlarda yer yer kireç sıva bulunmaktadır. Tavanlarda ahşap kaplama tahtası bulunmamaktadır. Yaşam katında yer alan pencere ve kapılar ahşap malzemesinden yapılmıştır. Zemin toprak olarak bırakılırken tavan ahşap kirişlemeden yapılmıştır. Başoda ve sofa mekânında duvarlara oturtulmuş 40 50 cm ara ile bırakılan kirişler ters yönde 2 metre ara ile bırakılan ana kirişler ile desteklenmektedir (Şekil 4.5.12.).

Yapının başoda ve sofa tavanı diğer mekânlardan farklı olup kirişler üzerine ince ağaç dalları yerine ahşap kaplama tahtaları bırakılmıştır.

Şekil 4.5.12. Kirişler üzerinde bulunan ahşap kaplama tahtası (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.5.13. Giriş kapısı ve başoda ahşap lento döşemesi (Taşdelen, 2021).

Mevcut Durum

Yapı günümüzde boş olması nedeni ile hızlı bir şekilde bozulmaya uğramaktadır. Yaşam katı sofa bölümü zemininde çökme meydana gelmiş ve boşluklar oluşmuştur (Şekil 4.5.14.). Hatılların bulunduğu aksta sürekliliğinin olmaması nedeni duvarlarda düşey ayrılmalar meydana gelmiştir. Kireç ve çamur harçlı sıva duvarlardan dökülmüştür. Yapıda elektrik hattı bulunup su tesisatı bulunmamaktadır.

Şekil 4.5.14. Sofa bölümünde meydana gelen çökme (Taşdelen, 2021).

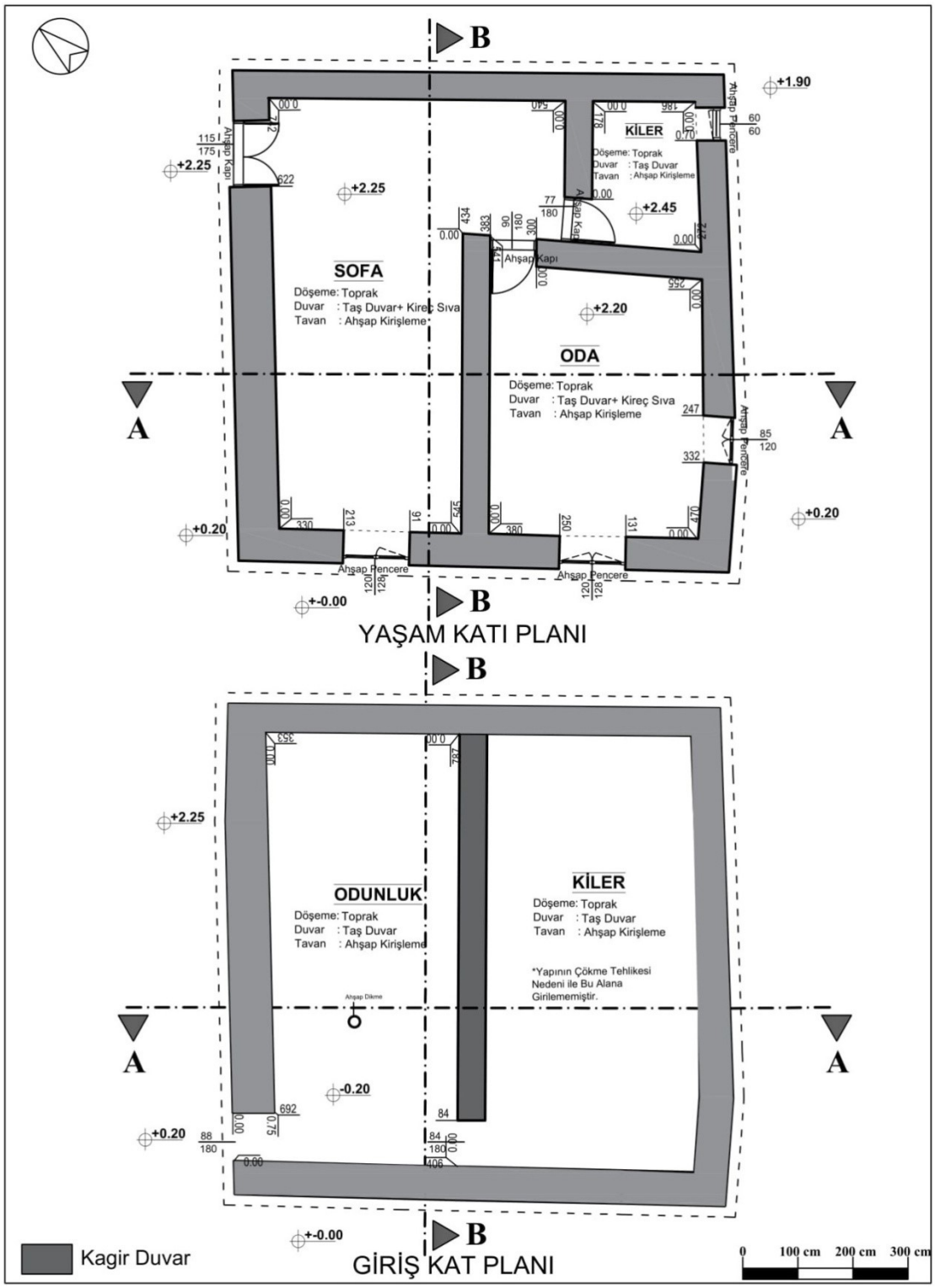

Şekil 4.5.15. Hediye Malgaç Evi kat planları (Taşdelen, 2021).

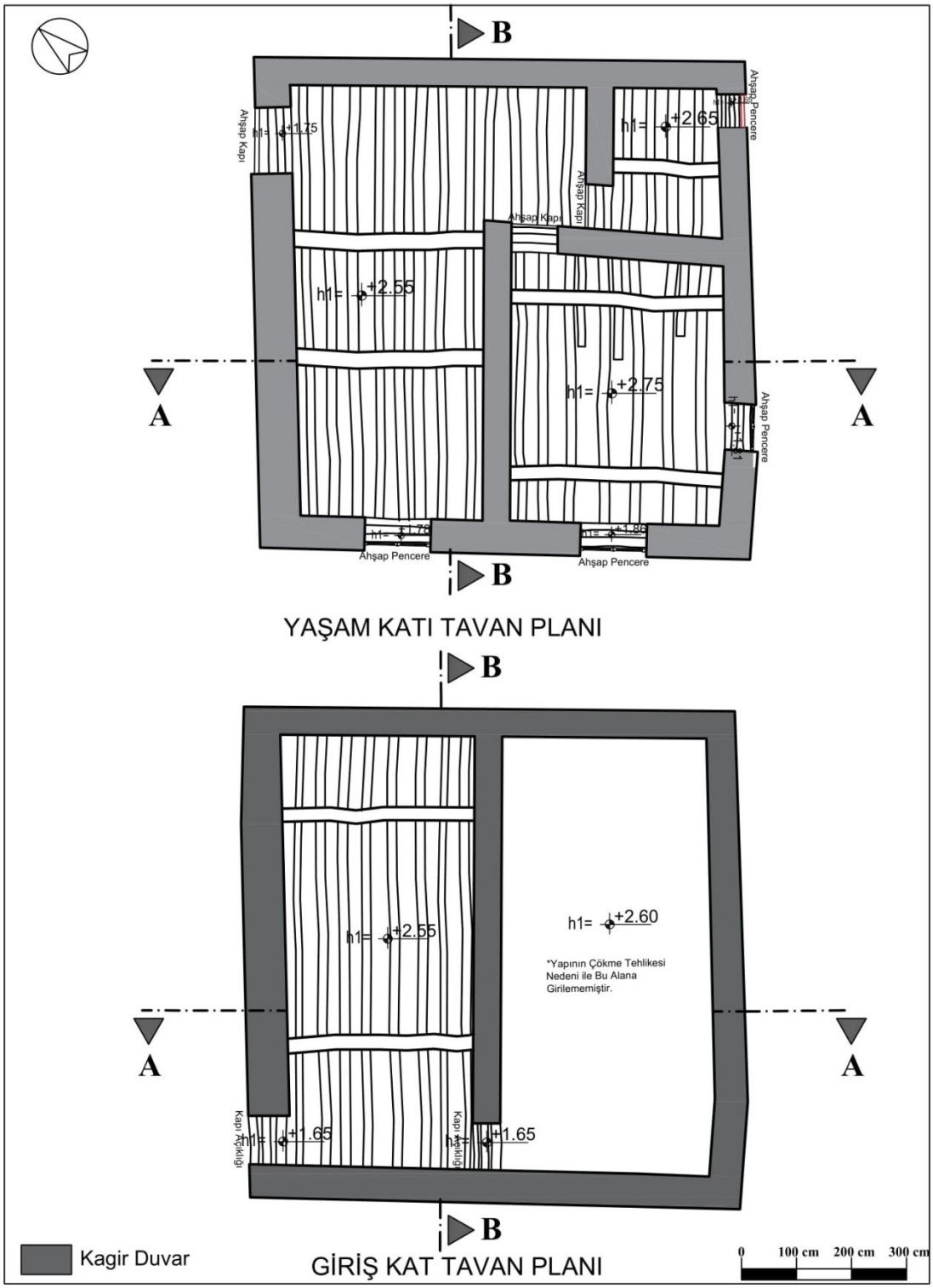

Şekil 4.5.16. Hediye Malgaç Evi tavan planları (Taşdelen, 2021).

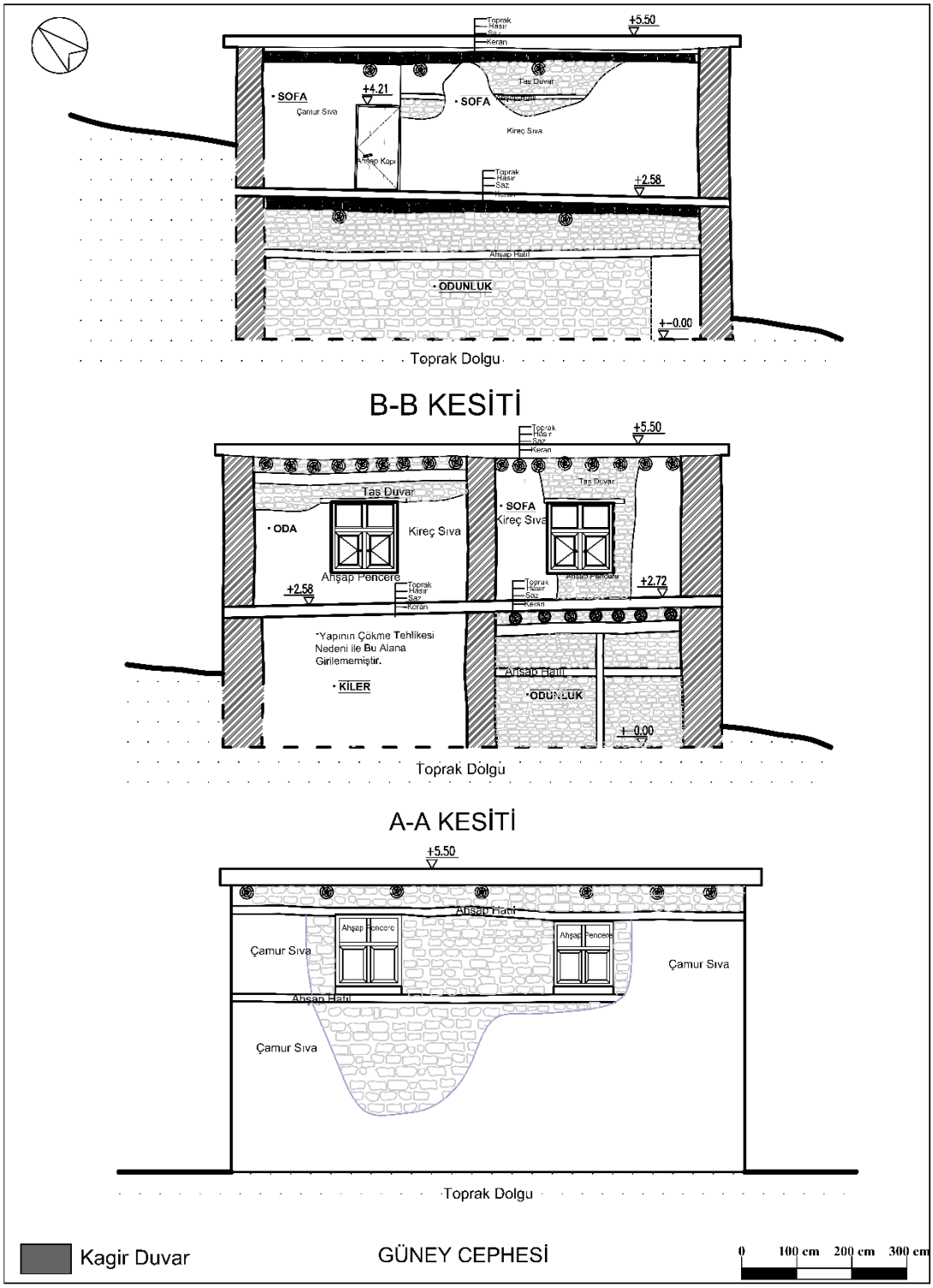

Şekil 4.5.17. Hediye Malgaç Evine ait kesitler ve güney cephe görünüşü (Taşdelen, 2021).

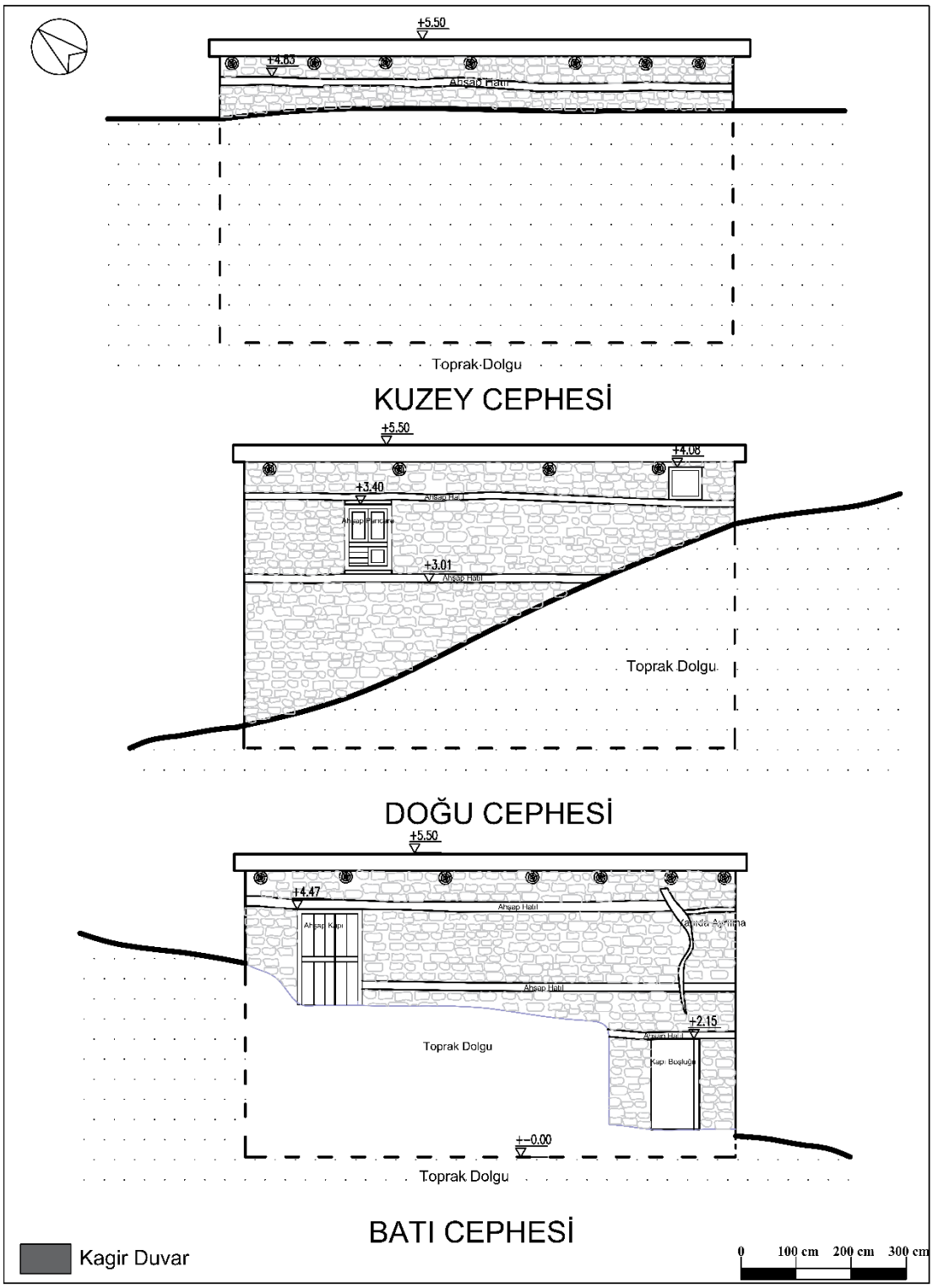

Şekil 4.5.18. Hediye Malgaç Evine ait görünüşler (Taşdelen, 2021).

4.6. Muhsin Aydın Evi Rölövesi

Çalışmanın bu bölümünde Muhsin Aydın Evi detaylı olarak ölçülmüş ve rölövesi oluşturulmuştur. Yapı günümüze kadar özgünlüğünü korumuştur.

Muhsin Aydın Evi (ÖNERİ NO: 27)

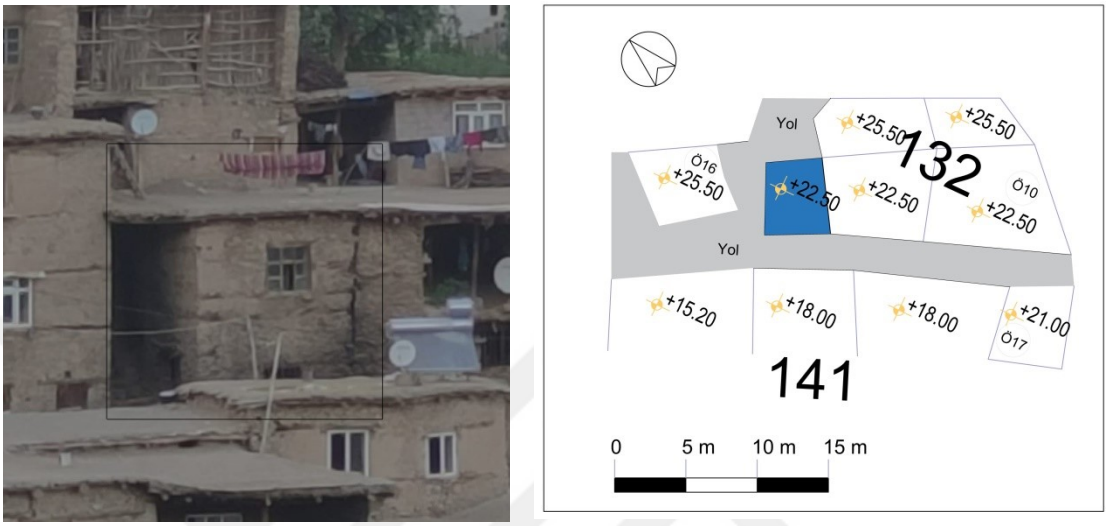

Şekil 4.6.1. Muhsin Aydın Evi ve konum planı (Taşdelen, 2021).

Muhsin Aydın Evinin 20. yüzyılın başlarında yapıldığı söylenmektedir. Yapı iki katlı olarak yapılmıştır. Alt katta tandır bölümü bulunurken üst kat tek oda olarak oluşturulmuştur. Yapı sahiplerinin şehir dışında yaşaması nedeni ile tandırın olduğu kat komşu haneler ile ortak kullanılırken, üst kat ise belirli aralıklarda yapı sahibinin akrabaları tarafından bakımı yapıldıktan sonra boş bırakılmaktadır.

Plan Özellikleri

Muhsin Aydın yapısı 132 ada 1 parselde yer almaktadır. (Şekil 4.6.2.).

Şekil 4.6.2. Tandır ve oda alanı girişleri (Taşdelen, 2021).

Yapı 132 ada 2 parselde yer alan yapı ile bitişik nizamlıdır. Yapının alt katı tandır olarak kullanılıp üst kat ise oda olarak yapılmıştır.

Tandır bölümüne giriş kuzeybatı yönünde +0.60 kotunda olurken, oda katının girişi kuzeydoğu yönünde +3.57 kotundadır. Tandırın bulunduğu kat 132 ada 2 parselde kalan yapının zemin katı ile tamamen ayrılmamış olup geçiş için bir kapı bırakılmıştır. Tandır ahşap giriş kapısının (Şekil 4.6.3.) solunda yerden yüksekte oluşturulmuş olup zeminden +0.60 kot yüksekte yer almaktadır (Şekil 4.6.4.).

Şekil 4.6.3. Girişte bulunan çift açılımlı ahşap kapı (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.6.4. Zeminden yüksekte yer alan tandır (Taşdelen, 2021).

Bu bölümde 2 tane pencere bulunmaktadır. Pencerelerden biri bitişikte yer alan kilere bakarken diğer pencere sokağa bakmaktadır. Sokağa bakan pencerede cam kullanılmamış olup ahşap dikmeler ile boşluklar kısmen kapatılmıştır (Şekil 4.6.5.).

Şekil 4.6.5. Sokağa bakan pencere (Taşdelen, 2021).

132 ada 2 parsele ait olan kiler bölümüne ulaşmak için zemin kotundan +0.79 yüksekte basamaklar ile çıkılarak ulaşılan ahşap bir kapı bırakılmıştır (Şekil 4.6.6.).

Şekil 4.6.6. Ahşap kapı ve ahşap pencere (Taşdelen, 2021).

Yapının yaşam katına çıkmak için tandır girişinin olduğu ara yoldan devam edip doğu yönünde kalan ahşap giriş kapısından giriş yapmak gerekmektedir. İki kat arasında kalan kot farkında arazinin eğimi kullanılmıştır. Bu ara yola bir üst örtü eklenmiştir (Şekil 4.6.7.). Yapının üst örtüsü yolun üst kısmını tamamen kapatacak şekilde uzatılıp sonlandırılmıştır. Bunun nedeninin kış aylarında alanın darlığı nedeni ile karı

temizlemenin oldukça zor olmasından, koruyucu bir örtü amacı ile yapıldığını düşündürmektedir.

Şekil 4.6.7. Ara yolda yer alan üst örtü (Taşdelen, 2021).

Odaya ahşap bir kapı ile giriş yaptıktan sonra güneybatı yönüne bakan ahşap bir pencere bulunmaktadır. Pencere zemine göre +0.39 kotunda yer almaktadır. Pencerede bir açılır kanat vardır (Şekil 4.6.8.).

Şekil 4.6.8. Odada yer alan ahşap giriş kapısı ve ahşap pencere (Taşdelen, 2021).

Odada diğer geleneksel konutlarda olduğu gibi yüklük bulunmaktadır. Zemine göre +0.38 kotunda bulunan yüklüğün derinliği 50 cm olmaktadır. Yüksekliği ise 146 cm'dir (Şekil 4.6.9.).

Şekil 4.6.9. Oda bölümünde yer alan yüklük (Taşdelen, 2021).

Oda içerisinde duvarda 1 tane niş ve 2 tane tek kanatlı ahşap kapaklı dolap bulunmaktadır (Şekil 4.6.10., Şekil 4.6.11.).

Şekil 4.6.10. Odada yer alan ahşap kapaklı dolaplar (Taşdelen, 2021).

Şekil 4.6.11. Odada yer alan niş (Taşdelen, 2021).

Cephe Özellikleri

Yapıda pencereler güneyi görecek şekilde yerleştirilmiştir. Pencere ve kapılar dikdörtgen formda oluşturulmuştur. Güneye bakan cephede kimi yerlerde çamur sıva bulunmaktadır. Saçak yapıdan 20 cm ileride bitmektedir. Yapı, yapıya bitişik olan 132 ada 5 parseldeki yapı ile aynı kotta biterek bir bütünlük oluşturmuştur.

Yapısal Özellikler

Yapının beden duvarları çamur harçlı moloz taştan yapılmıştır. Giriş kat zemini toprak olarak bırakılmıştır. Giriş katta bulunan tandır alanında kirişe dayandırılmış 10 cm çapında bir dikme bulunmaktadır (Şekil 4.6.12.).

Şekil 4.6.12. Kirişe dayandırılmış ahşap dikme (Taşdelen, 2021).

Giriş kat ile üst katı ayıran döşeme ahşap kirişleme ile yapılmıştır (Şekil 4.5.3.13.). Beden duvarlarına oturan ahşap kirişler 20-30 cm mesafe ile bırakılmıştır. Kirişleri desteklemek için ters yönde 2 metre ara ile ana kirişler bulunmaktadır. Pencere ve kapı üstlerinde de ahşap lentolar kullanılmıştır.

Şekil 4.6.13. Tandır alanı tavanı ahşap kirişleme (Taşdelen, 2021).

Yapının üst katında bulunan oda bölümünde duvarlar kireç sıva ile sıvanmıştır. Tavan ahşap kirişleme ile yapılmış olup kirişlerin üzerinde muhdes bir malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.6.14.). Muhdes malzemenin üstü yeniden toprak ile örtülüp dam oluşturulmuştur. Bu uygulamanın damın çökmemesi için yapıldığı düşünülmektedir. Kapı, pencere, niş ve dolapların üstü ahşap lentolar ile geçilmiştir. Zemin ise şaptır.

Şekil 4.6.14. Oda alanı tavanı (Taşdelen, 2021).

Mevcut Durum

Günümüzde yapının giriş katı aktif olarak kullanılmasına rağmen yaşam alanı katı yapı sahiplerinin geldiği dönemlerde kullanılmaktadır. Bu nedenle bozulmalar hızlı bir şekilde meydana gelmektedir. Oda duvarlarında çatlaklar, rutubetlenme ve tuzlanma görülmektedir. Her iki katta da elektrik hattı olup su tesisatı bulunmamaktadır. Yapı büyük oranda özgünlüğünü günümüze kadar korumuştur.

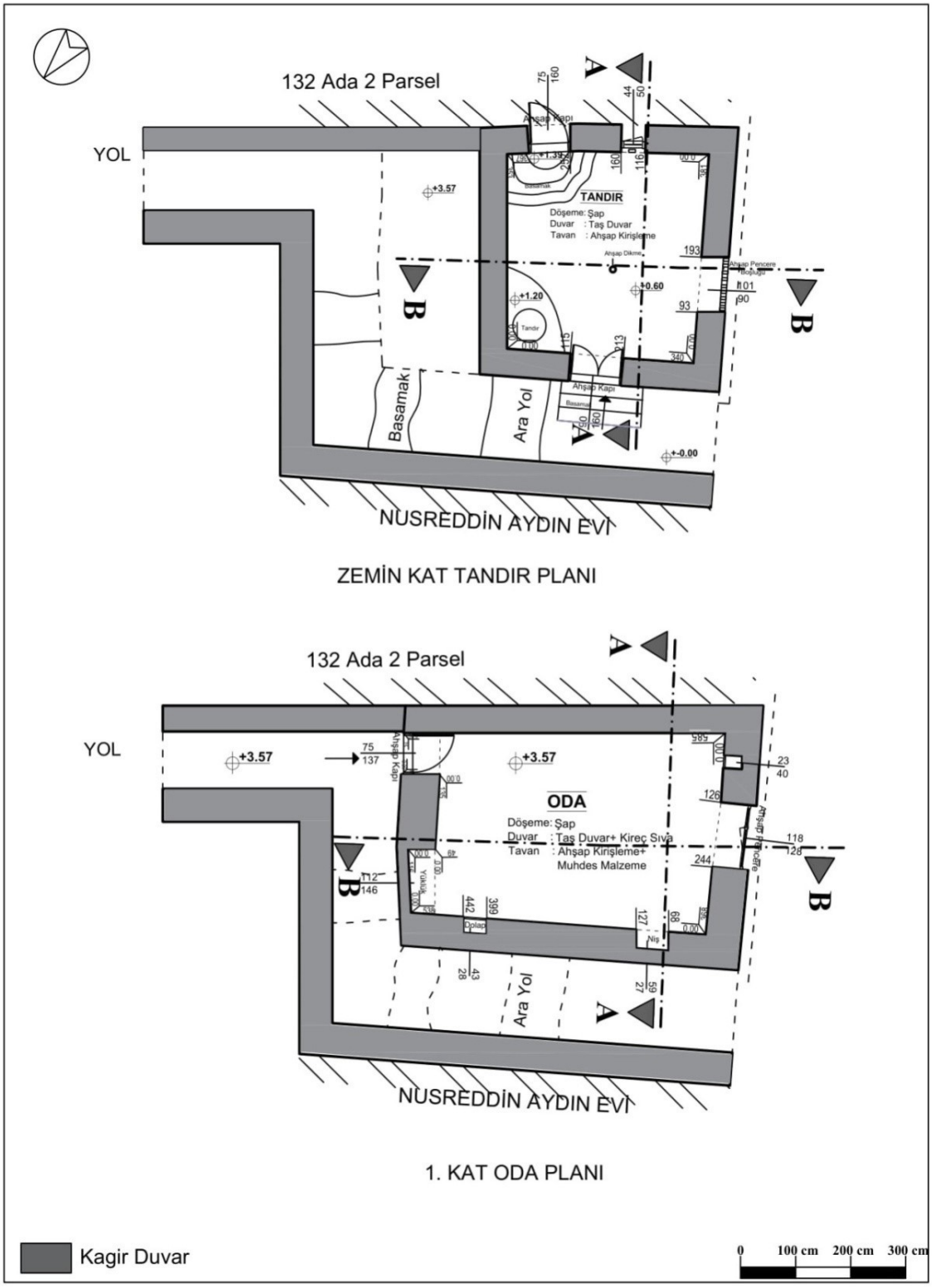

Şekil 4.6.15. Muhsin Aydın Evine ait planlar (Taşdelen, 2021).

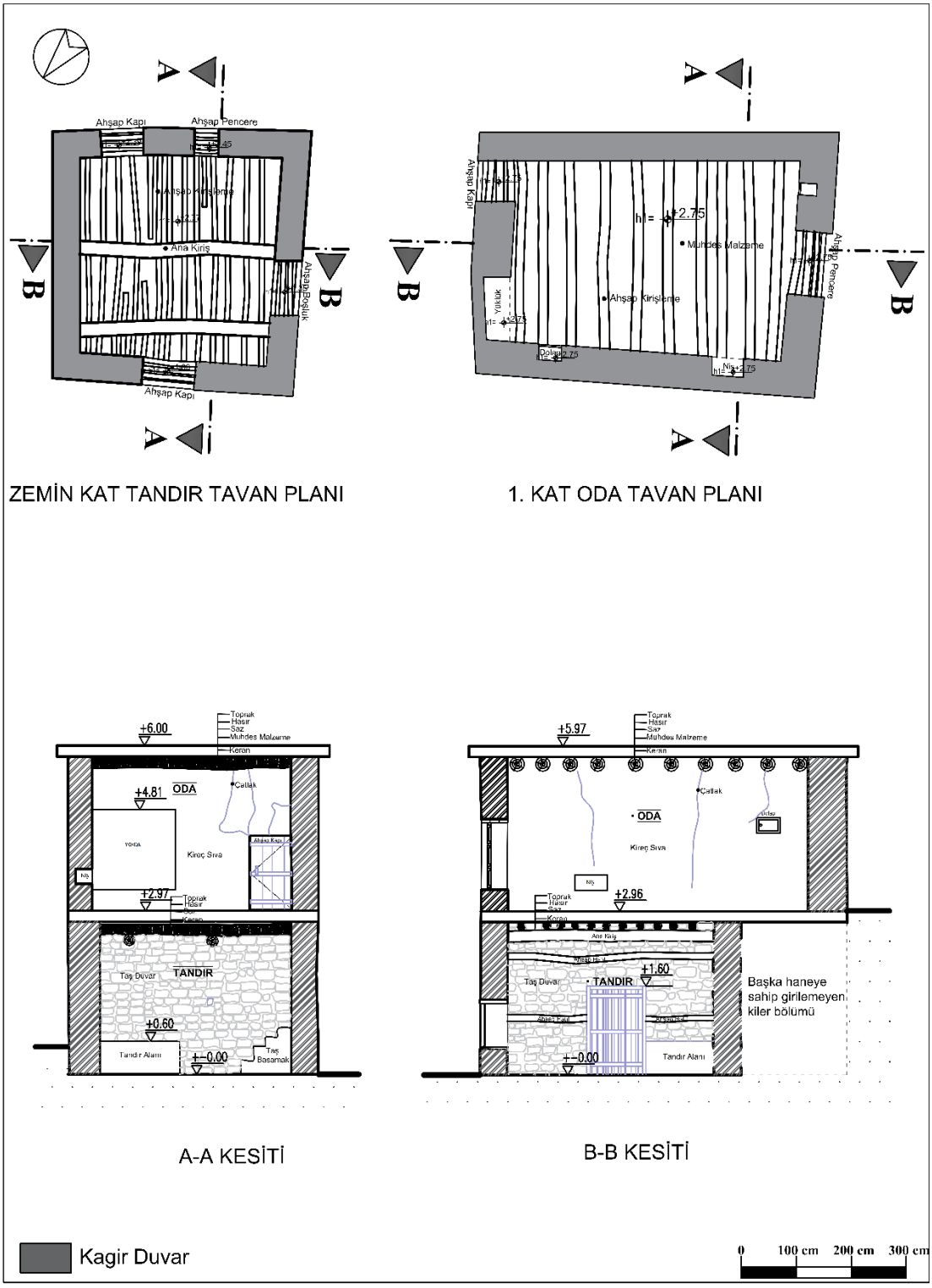

Şekil 4.6.16. Muhsin Aydın Evine ait tavan planları ve kesitler (Taşdelen, 2021).

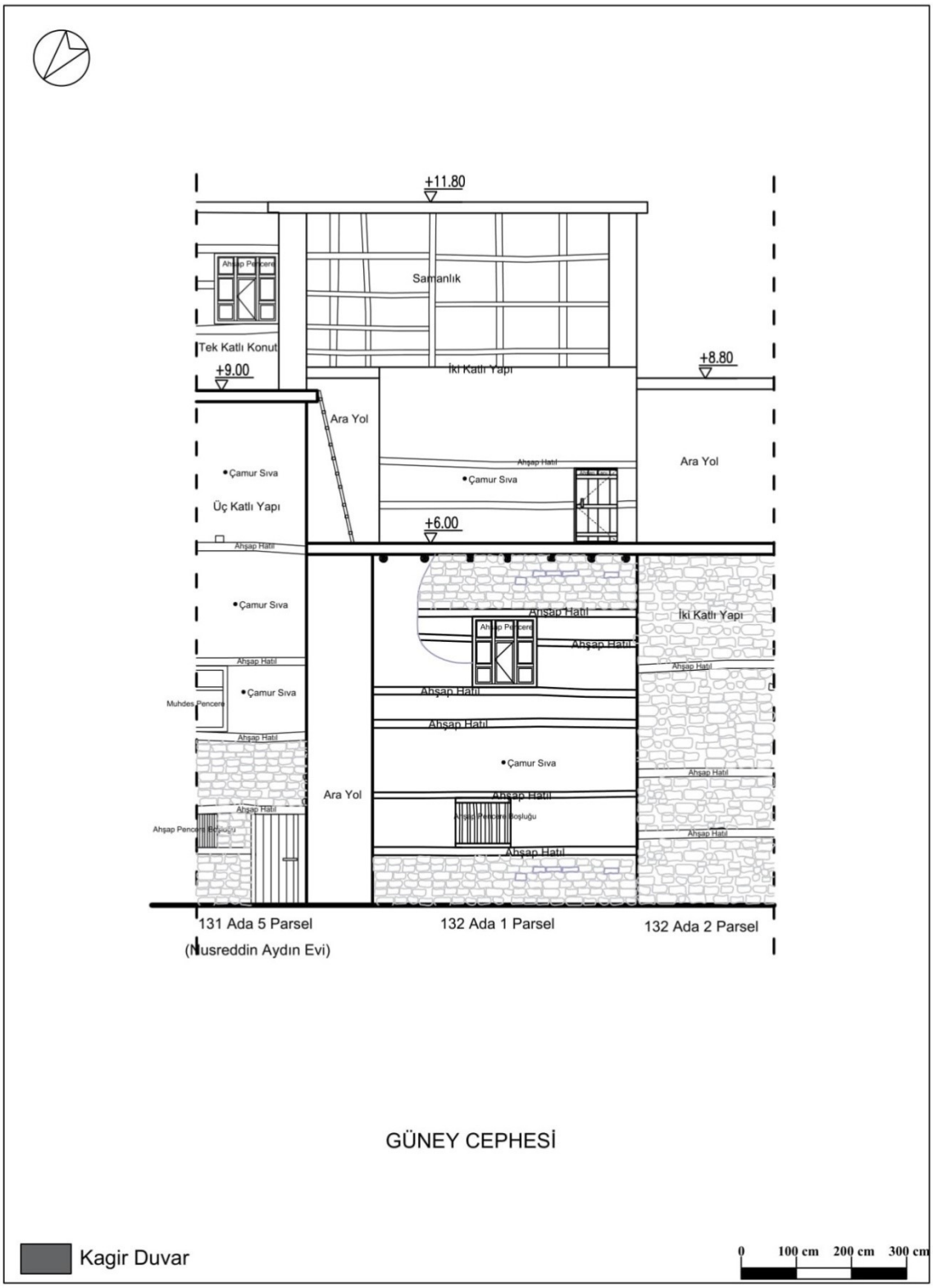

Şekil 4.6.17. Muhsin Aydın Evi güney cephesi (Taşdelen, 2021).

BÖLÜM 5.

HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ KIRSAL MİMARİYİ KORUMA SORUNLARI

Uzuntaş Köyü ve çevresinde yapılan incelemeler sonucu köyün nüfusunu kaybetmesinin, doğal etkenlerin, köyün bulunduğu coğrafi konumun, fiziksel etkenlerin köyün kırsal mimarisini korumasına karşı olumsuz etkileri incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda köydeki kırsal mimarinin bozulma nedenlerinin birçok etkene bağlı olduğu sonucuna varılmıştır.

5.1. Yasal Yönetsel Sorunlar

Yerleşim alanı ve çevresiyle ilgili olarak yerel yönetimler tarafından herhangi bir planlama çalışması yer almamaktadır.

Yapı ölçeğinde durum değerlendirildiğinde geleneksel yapım sistemine, özgün malzemeye ve yapıların nitelikli olmasına rağmen günümüze dek tescil korunmalarına yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Hizan içerisinde bulunan Uzuntaş Köyü de koruma altına alınmamıştır. Bu sadece Uzuntaş Köyü için değil çevrede bulunan Uzuntaş Köyü gibi özgünlüğe sahip çoğu köyde de görülmektedir.

Uzuntaş'ın korunması nüfus kaybı, iş imkânı, çok mülkiyetlilik gibi konularda önlem almayı gerektirmektedir. Bu önlemlerin alınmadığı durumlarda köy içerisinde ki nüfus düşüşü devam edecek ve koruma daha da zor bir hal alacaktır. Nüfusun düşüşüne neden olan sebeplere kısaca bakılacak olunursa;

Köyün coğrafi konum açısından ulaşılabilirliği, merkezi noktalara olan yakınlığı koruma konusunda büyük etken olmaktadır. Yaşam şartları, eğitim, ekonomi, altyapısal koşullar coğrafi konumun sunduğu durumlar olmaktadır.

Koruma konusunda mülkiyet durumu da olumsuz olarak ortaya çıkmaktadır. Uzuntaş'ta geleneksel yapıların mülkiyetleri şahıslara aittir. Fakat bir evin birden fazla mülk sahibi olduğu geleneksel konutlarda bulunmaktadır. Genellikle evler babadan evlatlara kaldığı için aile içerisindeki kardeş sayısı kadar mülkiyet hakkı olan kişi sayısı oluşmuştur.

Mülkiyet sayısının fazla oluşu ve mülkiyet sahipleri içerisinden sadece bir kardeşin hane içerisinde yaşamını sürdürmesi hane için büyük bütçe ayırıp onarılmasına engel olmaktadır. Durumun böyle olması yapıların zaman içerisinde hızlı bir şekilde bozulmasına neden olmaktadır.

Nüfusu etkileyen bir faktör ise köyün geçmişte temel geçim kaynağını sağlayan iş kollarının zamanla azalıp günümüzde artık yapılamayacak seviyeye gelmesi ile gençlerin çalışamayarak, geçimlerini sağlamak amacı ile başka şehirlere gitmesidir.

Ekonomik etkenlerin gelişememesi, köy halkının bu durum karşısında genç nüfusunun göç etmesi geleneksel mimarinin terk edilmesine neden olmuş ve geleneksel yapılara bakım ve onarımın yapılmaması nedeni ile yapılarda bozulma, yıkılma gibi sonuçları ortaya çıkarmıştır.

5.2. Sosyokültürel ve Ekonomik Nedenler

Kırsal yerleşimlerdeki nüfus kaybının sosyokültürel ve ekonomik nedenlerle oluşmasının temeli Avrupa'da başlamış olan Endüstri Devrimi olarak düşünülebilmektedir. Teknolojinin gelişmesi, üretimin makineleşmesi ve bunun sonucu olarak üretim yöntemlerinin makinelere bırakılması tarım sektöründe birçok durumu değiştirmiştir ve ne yazık ki bu sadece sektöre yansımamış sıralı bir şekilde devam ederek geleneksel konutlara kadar etkisini göstermiştir. Tarımda makineleşme kırsal nüfus içerisinde yaşayan genç nüfusu kentlere doğru göç etme durumunu oluşturmuştur. Kentlere göç eden genç nüfus kırsaldaki tarım işçisinin sayıca düşmesine neden olmuştur.

Kırsal ekonominin temeli olan tarımdaki sorunlar, işsizliğin artması, hizmetlerin ulaşılamamazlığı, eğitim, sağlık, kültür gibi hizmetlere erişimin mücadeleyici oluşu, altyapı yetersizliği gibi nedenler kırsal alanda yaşayan insanların kentte yaşayan insanlara göre daha düşük hayat standartlarına sahip olmasını sağlamıştır. Durumun böyle olması genç nüfusu kırsal bölgelerden terk ettirmiştir. Genç nüfusun gitmesi ile doğurganlık düşmüş, köy içerisindeki genç nüfus azalmış ve yaş ortalamasının yükselmesine neden olmuştur.

Köyde ne yazık ki lise çağlarında olup hane halkının ekonomisinin olmaması nedeni ile liseye gidemeyen gençler bulunmaktadır. Tüm bunlar sosyoekonomik ve kültürel nedenlerin zemin oluşturduğu ve köyün nüfusunun zaman içerisinde düşmesine neden olan etkenlerdir.

5.3. Çevre Sorunları

Uzuntaş Köyü'nde en büyük çevre sorunlarından biri Pervari ana yolundan köy içerisine geçişi sağlayan Uzuntaş Köy yoludur. Bu yolun kış aylarında kullanılması yolun kavisli, dik ve dar olmasından dolayı oldukça zordur. Araçlar bu yolda hem kayma tehlikesi, hem de yolun sol tarafında kalan uçurumdan düşme tehlikesi yaşamaktadır. Durumun böyle olması kış aylarında köyü oldukça hareketsizleştirmektedir. Uzuntaş'ta yollar genel olarak doğal olarak bırakılmış ve topraktır. Fakat bazı alanlarda yolların özgün halleri değiştirilmiş ve parke taşı kullanılmıştır (Şekil 5.3.1.). Yolların bir kısmına ise beton dökülmüştür.

Şekil 5.3.1. Uzuntaş Köyü parke taşı döşeme uygulaması (Taşdelen, 2021).

Köy içerisinde yollar dışında özgünlüğünü kaybetmiş bir öğe ise basamaklardır. Köyde çoğu basamak üzerine şap uygulaması yapılmıştır (Şekil 5.3.2.). Uzuntaş'ta merdivenlerin betonarme olarak yapıldığı örnekler de mevcuttur.

Şekil 5.3.2. Uzuntaş Köyü basamak üstü şap uygulaması ve betonarme merdiven (Taşdelen, 2020).

Diğer önemli olan bir konu ise köyün başlangıç noktasında Pervari yoluna paralel olarak kalan Değirmen Deresinin bakımsız olarak bırakılmasıdır. Dere etrafı atılan çöpler ile dolmuştur (Şekil 5.3.3.). Yabani otların dere çevresinde büyümesi de dereyi görünmez hale getirmiştir. Tüm bunlar çevredeki doğal görünümü bozup kırsal mimariyi bozmaktadır.

Şekil 5.3.3. Uzuntaş Köyü Değirmen Deresi ve etrafı (Taşdelen, 2021).

5.4. Yapı Ölçeğindeki Sorunlar

Kırsal mimarinin temelini oluşturan, yapılarda kullanılan malzemelerdir. Kullanılan malzemelerin değişmesi yapıların özgünlük durumlarını yitirmesine neden olmaktadır. Malzeme değişikliğine, köy içerisinde kapı ve pencere öğelerinde sıkça rastlanılmaktadır.

Edinilen bilgiye göre ilk yapıldığı dönemlerde kapı ve pencereler ahşap olup fakat ahşap malzemenin zamanla yıpranması ile değiştirilmesine neden olduğudur. Değişimden sonra seçilen malzemeler muhdes yapı malzemeleridir (Şekil 5.4.1., Şekil 5.4.2.). Günümüzde kullanılan özgün ahşap pencere ve kapılar ilk yapıldığı dönemlerden kalmaktadır.

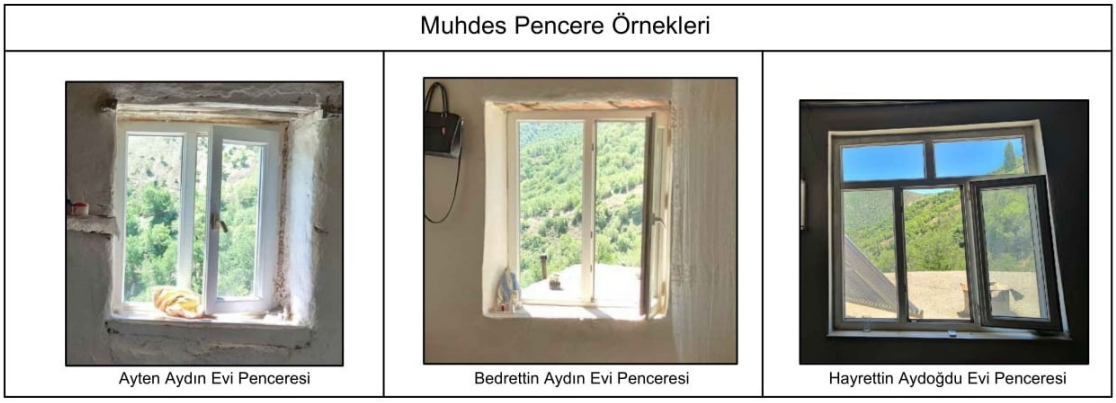

Şekil 5.4.1. Köy İçerisinde kullanılan muhdes pencereler (Taşdelen, 2021).

Şekil 5.4.2. Köy İçerisinde kullanılan muhdes kapılar (Taşdelen, 2021).

Ahşap malzemenin sık bir şekilde kullanıldığı diğer öğeler ise mertek ve hatıllardır. Yapılarda önemli bir yere sahip olan bu öğelerin bakımları belli periyotlarda

yapılmalıdır. Köyün II. Derece deprem bölgesinde yer alması bu konunun önemini daha da arttırmaktadır (Şekil 5.4.3.).

Kerem Öcal hanesindeki deprem etkisi, derin çatlaklar oluşturmuştur. Birçok konutta bunun örneği gözlemlenmektedir (Şekil 5.5.4.). Köy halkı ayrılmış yerleri ve derin çatlakları çamur harç ile onarmaktadır.

Şekil 5.4.3. Kerem Öcal kiler ve ahırda depremden dolayı oluşan duvarlardaki ayrılmalar (Taşdelen, 2021).

Şekil 5.4.4. Dış cephede depremden kaynaklanan duvar ayrılmaları (Taşdelen, 2020).

Şekil 5.4.5. Yapılarda depremden sonra duvarda oluşmuş çatlaklar (Taşdelen, 2021).

Köy içerisindeki bir diğer malzeme sorunu ise toprak damlardır. Toprak damlar dönemsel olarak bakım isteyen öğelerdir.

Kış aylarında dam yüzeyine eğim verilerek, yağan karın eğimli olan yüzeyden akması ile dam yüzeyinden kar ve yağmur suları ile birlikte toprakta aşağıya doğru akmaktadır. Dam yüzeyinin incelmemesi için zaman zaman dama toprak ilavesi yapılıp sıkıştırılmalıdır. Yani dam loğ taşı ile loğlanmalıdır. Bu durum yapılmadığı dönemlerde dam içerisinden yapı içine su sızması ile dam yavaş yavaş çürüyerek çökecektir.

Toprak damlar kış aylarında damda kar biriktiği müddetçe, kar yüküne maruz kalmamak için süpürülmeyi de gerektirir. Ayrıca kış ayının sona ermesi ile gelen bahar ayında damlarda bitkilenmelerin oluşmaması için dam yüzeyine tuz serpilip loğlanmalıdır (Şekil 5.4.6.)

Şekil 5.4.6. Bakımı yapılmadığı için bitkilenen bir dam (Taşdelen, 2020).

Toprak damlar yapının en üst katmanını oluşturdukları için yağmur, kar gibi doğa olayları ile karşılaşan ilk yüzeyler olmuşlardır. Yapıyı sudan korumak için damlara önem verilmeli, gerekli bakımlarının zamanında yapılması gerekmektedir.

Köy halkı bakım gerektiren damları, kış aylarında süpürülmesinin zor olmasından dolayı çatı ile kapatmaktadır (Şekil 5.4.7.).

Şekil 5.5.7. Toprak dam uygulaması yerine çatı uygulaması yapılmış konutlar (Taşdelen, 2021).

5.5.Teknik Uygulama Sorunları

Geçmişte yaşayan insanlara doğanın sunduğu malzemeler, dönemin yapım teknikleri ve şartları ile oluşturdukları kırsal mimarinin günümüz ve geleceğimizde olmaması kültürel değerlerimiz açısından büyük bir yoksunluk oluşturmuş olacaktır.

Geleneksel konut mimarisi kırsal alanlarda yetişmiş ustaların bilgi ve birikimini bir sonraki nesile aktarması ile devam edebilmektedir. Günümüzde bu durum yok olma tehlikesi altındadır. Çünkü eski ustalar yaşamlarını yitirip bunu yapacak yeni nesil ise başka yerlere göç etmiştir.

BÖLÜM 6.

HİZAN UZUNTAŞ KÖYÜ KIRSAL MİMARİYİ KORUMA ÖNERİLERİ

6.1. Yasal Yönetsel Öneriler

Kırsal mimari; yerel kullanıcıların genel ihtiyaçları doğrultusunda biçimlenen, sosyal hayatın merkezinde yer alan, yerel malzeme ve dönemin yapım tekniğiyle, yörenin iklim ve topoğrafya koşullarına göre doğa ve insanın ortaklaşa oluşturduğu yerleşmelerdir (Akkaya, Usman, 2012). Kırsal mimariyi oluşturan birçok etmen vardır. Bunları kısaca tarım alanları, su kaynakları, ekolojik etmenler, yollar, insanlar, hayvanlar ve canlıların sahip oldukları yapılar gibi sıralanabilmektedir.

Kırsal alanlarda yaşayan nüfusun daha ulaşılabilir, daha konforlu ve ekonominin daha canlı olduğu yerlere göç etmesi ve göç etme isteği kırsal mimariyi temelinden etkilemektedir. Sadece bunlar olmayıp kırsal alanlarda yaşayan halkın yapı içinde ve yapı dışında yaşam standartlarını değiştirmesi, netice olarak bilinçsiz müdahaleler kırsal mimariyi tehdit etmektedir.

Kırsal mimarlık döneminin kültürel, ekonomik ve fiziksel özelliklerinin tümü ile yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir (Eres, 2013).

Kırsal yerleşmeler toplumun kültürel yansımalarıdır. Onların yok olması demek toplumun geçmişini bilmemesi, mimari anlamda çeşitliliğin zayıflaması, geçmiş belleğin okunamaması, yüzyıllar boyunca birçok ustanın dokunduğu izlerin yok olması gibi durumları beraberinde getirmektedir.

Kırsal yerleşmelerin muhafaza edilmesi gereken değerler olduğu, sanayileşmenin başlaması ile kırsal yerleşimlerdeki insanların kırsaldan ayrılıp kentlere göç etmesi, kırsal yerleşimlerde farklılaşan geleneksel yaşam biçimlerinin değişmesi ve gelenekselliğini sürdürmüş kırsal çevrenin farklılaşmaya başlaması ile sonuç fark edilmiştir (Güler, 2016).

Geçen zaman içerisinde kırsal yerleşimlerdeki dokunun bozulmaya başlaması, göz önüne serilen sonuçlar ile kırsal mimarinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekliliği kendini göstermektedir.

Yasal süreç olarak kırsal mimarinin korunması kavramı incelendiğinde ne yazık ki kırsal mimarinin korunmasına ilişkin net bir düzenlemenin varlığı görülmemektedir. Fakat kentsel sit kavramının yapıyı, yakın çevresini ve peyzajı ile birlikte ele alması, ilerleyen zaman dilimlerinde ülkemiz için kırsal mimarinin korunması açısından olumlu gelişmelerin olabileceğine dair değerlendirilebilmektedir.

Kırsal alanların korunması için kırsal alanların bulunduğu yerlerde bu alanları değerlendirecek rehber oluşturulması ve yasalarla bu duruma destek verilmesi gerekmektedir. Kırsal alanların her biri kendi özel kategorisinde sınıflandırılmalı ve çalışmalarında bu kategorilere göre yol almaları gerekir. Kırsal alanlarda tescile örnek olarak gösterilen hanelerin ve bunların çevresinde yer alan diğer yapılarda değerlendirmeye alınıp gözden geçirilmelidir.

Bir diğer öneri ise alan çalışmasının olduğu yerlerde Kırsal Sit Alanı sınırlarının belirlenmesi ve tescillenme yapılması için çalışmaların başlaması gerekmektedir. Ayrıca tescillenecek olan kırsal ve doğal sit alanlarında bir yönetim planı da oluşturulmalıdır. Geleneksel yapıların, kendi ölçeği içerisinde tescillenmesi büyük önem arz etmektedir.

Tüm bunlar ile köy içerisinde ve çevresinde oluşacak yeni yapılaşmaların Uzuntaş Köyü'nün doğal ve kültürel mirasının bozulmasına engel olmak amaçlanmaktadır (Şekil 6.1.1.). Yeni yapılaşmalar denetim altında tutularak, zarar verecek yapılaşmaların önüne geçilmiş olacaktır.

Uzuntaş Köyü içerisinde koruma amacı ile yapılacak olan bakım onarım çalışmalarının ve köy için oluşturulacak kırsal mimari kültür rotalarının yerel yönetimler tarafından destek görüp desteklenmesi gerekmektedir. Koruma çalışmaları

sonrasında yapılar denetlenmeye devam etmeli ve bakımları belli periyotlarda yapılmalıdır.

Şekil 6.1.1. Köy içerisinde yer alan betonarme bir yapı (Taşdelen, 2020).

6.2. Sosyokültürel ve Ekonomik Öneriler

Uzuntaş Köyü ve çevre köylerin başlıca geçim kaynağı hayvancılık ve tarım sektöründen geçmektedir. Köy içerisinde hayvancılık az da olsa yapılmaktadır fakat bakılan hayvanlar genellikle hane halkına süt, peynir verecek büyüklüğe sahip kapasitededir. Bu ürünlerin dışarıya satışı yoktur. Tarım sektörü ise neredeyse bitmiştir. Her iki sektöründe canlandırılması köyün günümüz ve geleceği için bir temel yatırımdır. Ekonomi sirkülasyonunun olmadığı yerlerde yaşam donuk olmakta ve böyle yerlerde insanlar daha iyisini yaşayabilmek için bir kaçış fırsatı aramaktadır. Bu sebeple kırsal alan yerleşimlerinde ki yaşamlar için hayvancılık ve tarım desteklenmelidir. Çoraklaşan tarım arazilerinin sürdürülebilirliği sağlanmalı kırsal mimari halkı ekolojik tarım yönünden bilgilendirilmeli ve bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Köy ve çevresine turizmi kazandırmak onlar için ekonomik anlamda olumlu bir durum oluşturabilmektedir. Uzuntaş Köyü'nde turizm genellikle yaz aylarında olmaktadır. Köye gelen insanlar köyü gezip birkaç hanede insanlarla sohbet ettikten sonra geri dönmektedir. Bu ziyaretlerin köy halkı için herhangi bir ticari faydası bulunmamaktadır. Ziyaretlerin ticari boyuta ulaşabilmesi için tarımdan elde edilen ürünlerin, kurulan pazar alanlarında satılabilecek el işçiliği ürünlerinin ve bunun gibi

emek sarf edilerek oluşturulmuş birikimlerin ticari yolla bir kazanca dönüştürülmesi sağlanabilir. Bu turizmin ayrıca sadece yaz aylarında değil yılın büyük zamanını kış olarak geçiren zaman dilimlerinde de yapılması gerekmektedir.

Yapılacak ve köye kazanım sağlayacak ekonomik iş kolları için Sivil Toplum Kuruluşlarından, kamu kuruluşlarından ve diğer sektörlerden yapılması beklenen yatırımlar ile kırsal turizme destek verilmelidir. Ekonomik anlamda köy ve çevresine hareketlilik katmak insanlar için hem bir uğraş olup hem de kazandıkları ile yaşamlarını daha iyi idame etmeyi sağlayabilmektedir.

Köyde alt yapıdan kaynaklı internet ve şebeke sorunu yaşanmaktadır. Alt yapı problemlerine çözüm odaklı sonuçlar getirilmelidir.

Yapıların bakım onarım çalışmaları yapıldıktan sonra düşük seviyelerde alt yapıya sahip evlere alt yapı konusunda da destek verilmesi gerekmektedir. Ayrıca kış aylarında da sık sık elektrik kesintisinin yaşandığı köyde bu konuda da gerekli alt yapı çalışmalarının yapılıp destek sağlanması ve köy içerisinde ki yapıların güncel hayata uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Uzuntaş Köyü ve çevresi için korumanın temeli her kırsal mimariyi koruma çabasında olduğu gibi halkın kültürel, tarihi ve doğal çevreyi koruma konusunda bilinçlendirilmesi, sahip olunan değerlerin önemi, eksik bilgilerin giderilmesi ve koruma olmadan kaybedilecek değerlerin neler olabileceği gibi konuların ortaya konup, tartışılması ile koruma düzeyinin artacağına inanılmaktadır. Çünkü her koruma aslında anlama çabasından geçmektedir.

6.3. Doğal Çevre Önerileri

Doğal çevre kırsal mimariyi oluşturan etkenlerden birisi olmaktadır. Bu sebeple doğal çevrenin bozulması, kırsal mimarinin bozulmasına neden olan bir faktördür. Köy içerisinde bu bozulmalar yollarda ve çoraklaşan topraklarda ve Değirmen Deresinde kendini göstermektedir.

Köy içerisinde tarıma önem verilerek ilgisiz kalıp çoraklaşan topraklarda yeniden tarım yapılmalı ve verimliliği arttırılmalıdır. Belli bir üretim yakalayabilmesi için bu konuda Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimler, diğer kamu sektörleri ve özel kuruluşlar bu kalkınma için destek sağlamalıdır.

Doğal çevrenin bozulmasına neden olan diğer faktörler doğal bir örtü olan toprak yolların bozularak beton ya da parke taşına dönüştürülmesidir. Bu konuda da halkın bilinçlendirilip doğal bir şekilde oluşmuş yolların bozulmaması ve yeni oluşturulacak yollarında doğal bir şekilde kullanılması gerekir.

Diğer bir konu olan köyün başlangıcında yer alan Değirmen Deresinin çevresinde yer alan niteliksiz otların temizlenerek ıslah edilmesi ve dere için gerekli bakımların yapılıp etrafındaki çöplerin toplanarak temiz bir şekilde yeniden doğaya ve köye kazandırılması gerekir.

6.4. Yapı Ölçeğinde Koruma Önerileri

Köy içerisindeki malzeme bozulmaları birçok sebebe dayalı olurken en fazla bozulma deprem kaynaklı olmaktadır. Depremin getirmiş olduğu bozulmalar onarıma, bakıma ve sağlamlaştırmaya ihtiyaç duymaktadır. Gerekli müdahalelerin yapılmaması sonucu yapılarda daha büyük sorunlar ortaya çıkabilirken, bu durum son olarak yapıların yıkılmasına yol açabilmektedir. Bu sebeple meydana gelen depremlerden sonra uzman kişilerin analizleri sonucu gerekli müdahalelerin yapılması gerekir. Aslında burada bakım onarım çalışmalarının da rolü büyüktür. Hiç bakım yapılıp, onarılmayan yapılar her geçen gün kendini bırakmakta ve zamanla yitip gitmektedir. Korumanın önemi burada kendini göstermektedir.

Köydeki yapıların bir kısmı kullanıcılar tarafından mevsimlik olarak kullanılırken, hane sahiplerinin bir kısmı ise uzun yıllar boyunca evlerine gelmemektedir. Uzun süre kapalı kalan yapılar kış aylarının ağır geçmesi, kar yüküne maruz kalınması, damın süpürülmemesi gibi nedenlerle daha hızlı bozulmakta ve yapıda tahribatlar oluşturmaktadır. Kullanıcısının uzun süre ya da artık geri dönmeyeceği yapılar özgünlük ve bütünlüğünün bozulmaması ile onarılmalı, şartları iyileştirilmeli daha sonra da işlevlendirilmelidir. Bu yapılar içerisinde rölövesi alınan 2 yapı turizm amacı ile köyü seyahat eden turizmcilerin kullanabileceği misafirhane, kafe, el ürünlerinin sergilendiği bir sergi alanı ya da belli ürünler üzerine kurulmuş satış noktası olarak değerlendirilebilir.

Tez çalışması kapsamında köy için bir gezi rotası oluşturulmuştur (Şekil 6.4.1.). Bu rota içerisinde Uzuntaş'ta gezilmesi gereken yerler, konaklama ve kafeterya noktaları verilmiştir.

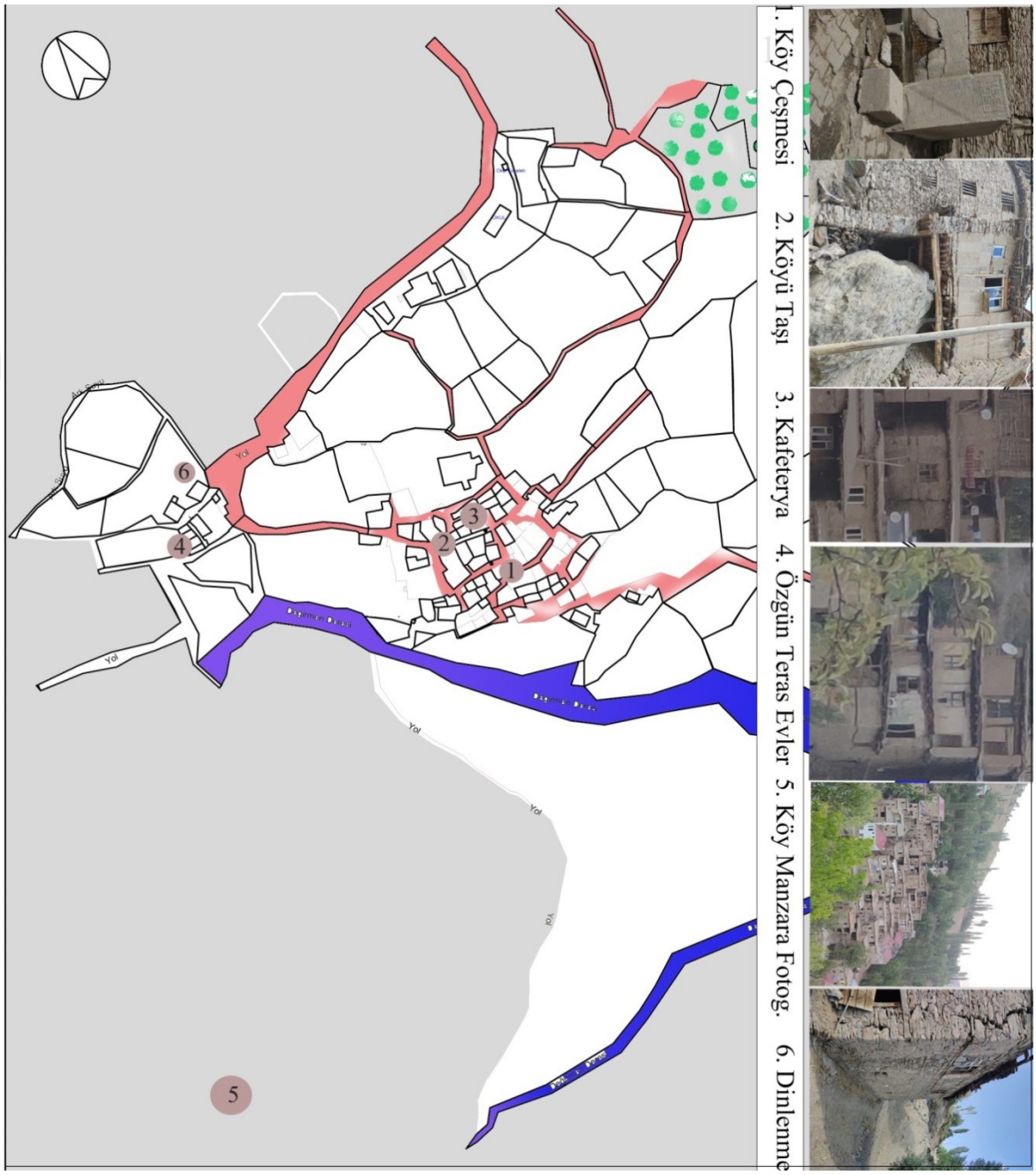

Şekil 6.4.1. Uzuntaş Köyü için oluşturulmuş rota (Taşdelen, 2020).

6.4.1. Hediye Malgaç Evi Restorasyonu

Hediye Malgaç Evi yapı sahiplerinin yapıyı uzun zaman önce terk etmeleri ve yapının daha sonradan konut olarak kullanılmayıp sadece depolama alanı olarak kullanılması yapının günümüze kadar özgünlüğünü korumasında önemli rol oynamıştır. Böylelikle yapıda muhdes duvar ve muhdes öğe bulunmamaktadır.

Yapının restorasyon önerisi köyün ihtiyacı olan bir yapıyı oluşturma doğrultusunda ilerlemiştir. Köye özellikle yaz aylarında yurtiçi ve yurtdışından olmak üzere birçok turist gelmektedir. Köyün kalkınabilmesi amacı ile köyde yapılmış ürünlerin sergilenmesi ve satışı ve köye gelen kişilerin konaklayabileceği bir yer olması amacı ile Hediye Malgaç Evi düşünülmüştür. Bu konuda yapının özgünlüğünü korumuş olması önemli bir faktördür.

Yapının gerekli bakım ve onarımları yapıldıktan sonra yapının giriş katı hem zemine daha yakın olması hem de kiler alanının karanlıkta kalması nedeni ile bu katın bir sergi ve satış noktası haline gelmesi uygun görülmüştür. Köyde bulunan okulda belirli kurslarla sergi alanı için ürünler oluşturulabilir ve kadınların yaptığı el işi ürünleri bu mekânda satılabilir. Bunlara ek olarak yaz aylarında kurutulan meyve ve sebzelerde bu alanda yer alabilir.

Yapının özgünlüğünün bozulmaması için kiler alanının bir sergi alanı olarak değiştirilip kullanılması önerisine rağmen mekânda bir pencere oluşturulmamıştır. Odunluk ve kiler arasında bulunan kapı boşluğu günümüzde olduğu gibi boş bırakılarak mekâna ışığın gelmesi amaçlanmıştır. Burada yapay ışıklandırmalar ile mekânın ışıklandırılması arttırılabilir. Odunluk alanı meyve, sebze, bal gibi ürünlerin sergilenip satışının gerçekleşeceği bir yer olarak belirlenmiştir. Dışarı ile iç mekân arasında kot farkının bulunmasından dolayı odunluk alanına basamak eklenmiştir. Kat girişine de uygun ahşap bir kapı eklenmiştir.

Yapının üst katı küçük bir misafirhane olarak tasarlanmıştır. Bu katta da yapının özgünlüğünü bozmamak için plan olarak değişiklik yapılmamıştır. Sofa bölümü misafirlerin dinlenebileceği bir alan olarak oluşturulup, başoda bölümü yatma mekânı olarak tasarlanmıştır. Köy içerisinde halka açık tuvalet birimi sadece gasilhane yapısının alt katında olup banyo birimi olmadığı için misafirhanede konutlar için önceden kiler olarak kullanılan alan tuvalet ve banyo olarak çözülmüştür.

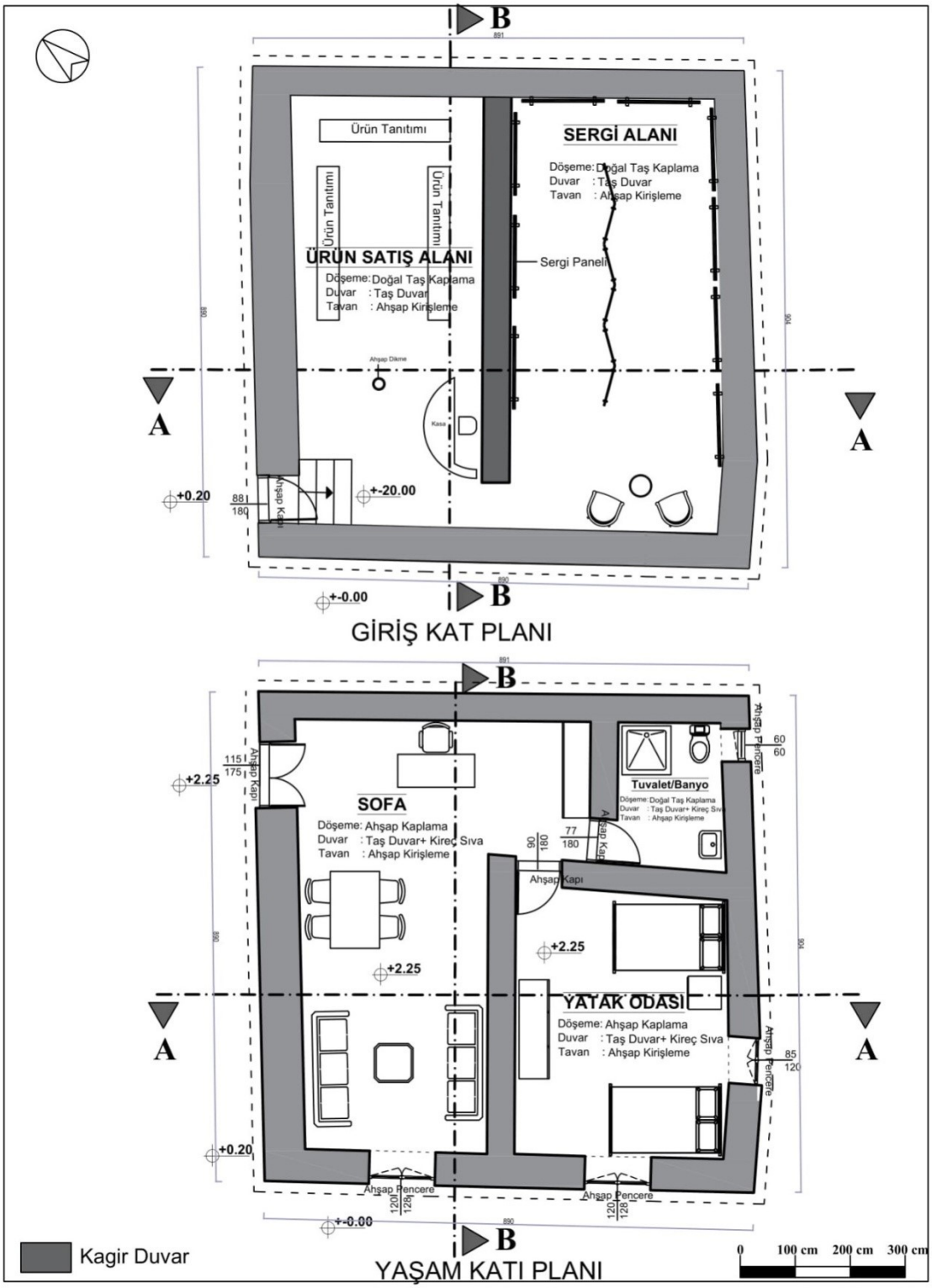

Şekil 6.4.1.1. Hediye Malgaç Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

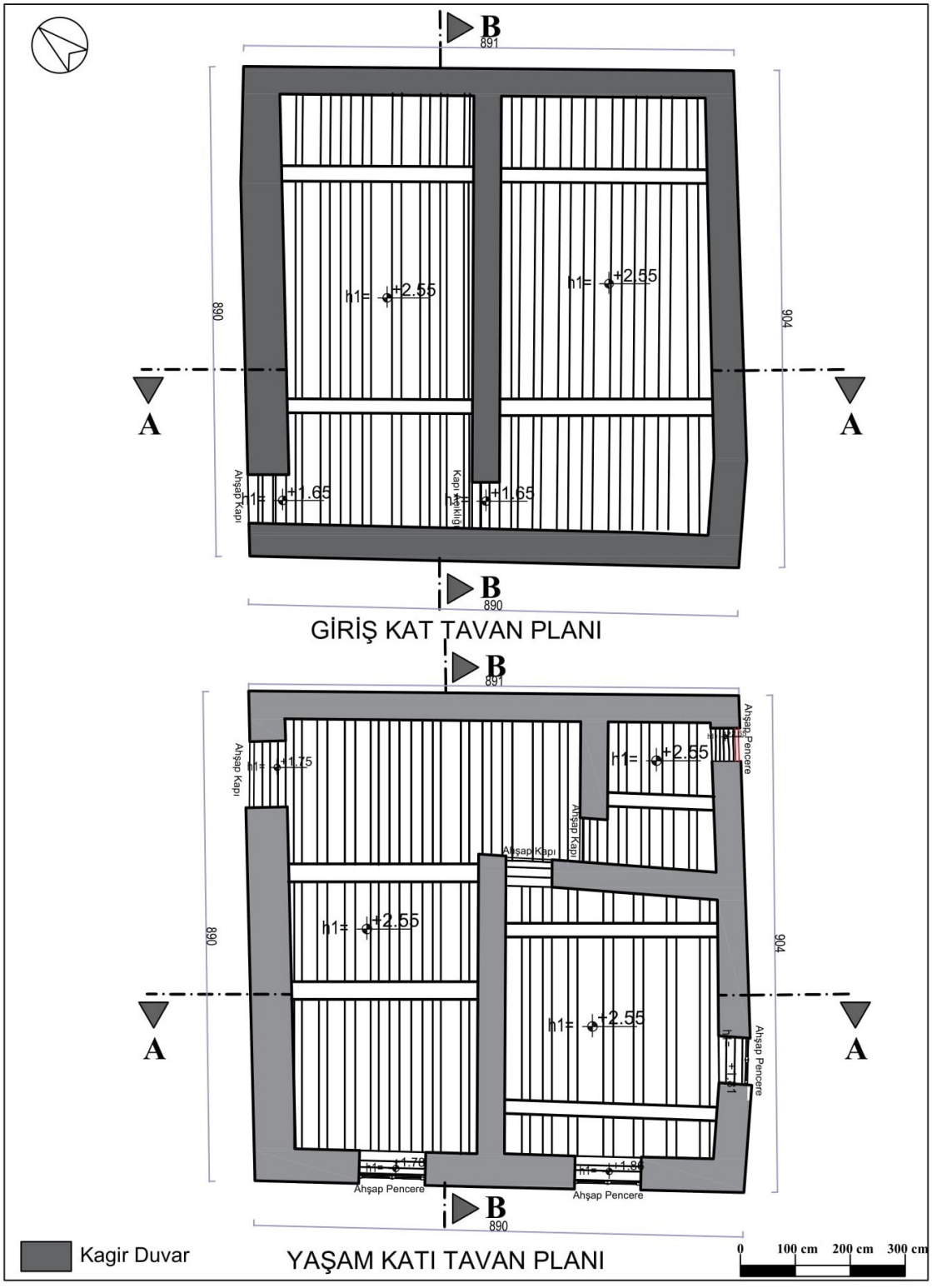

Şekil 6.4.1.2. Hediye Malgaç Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

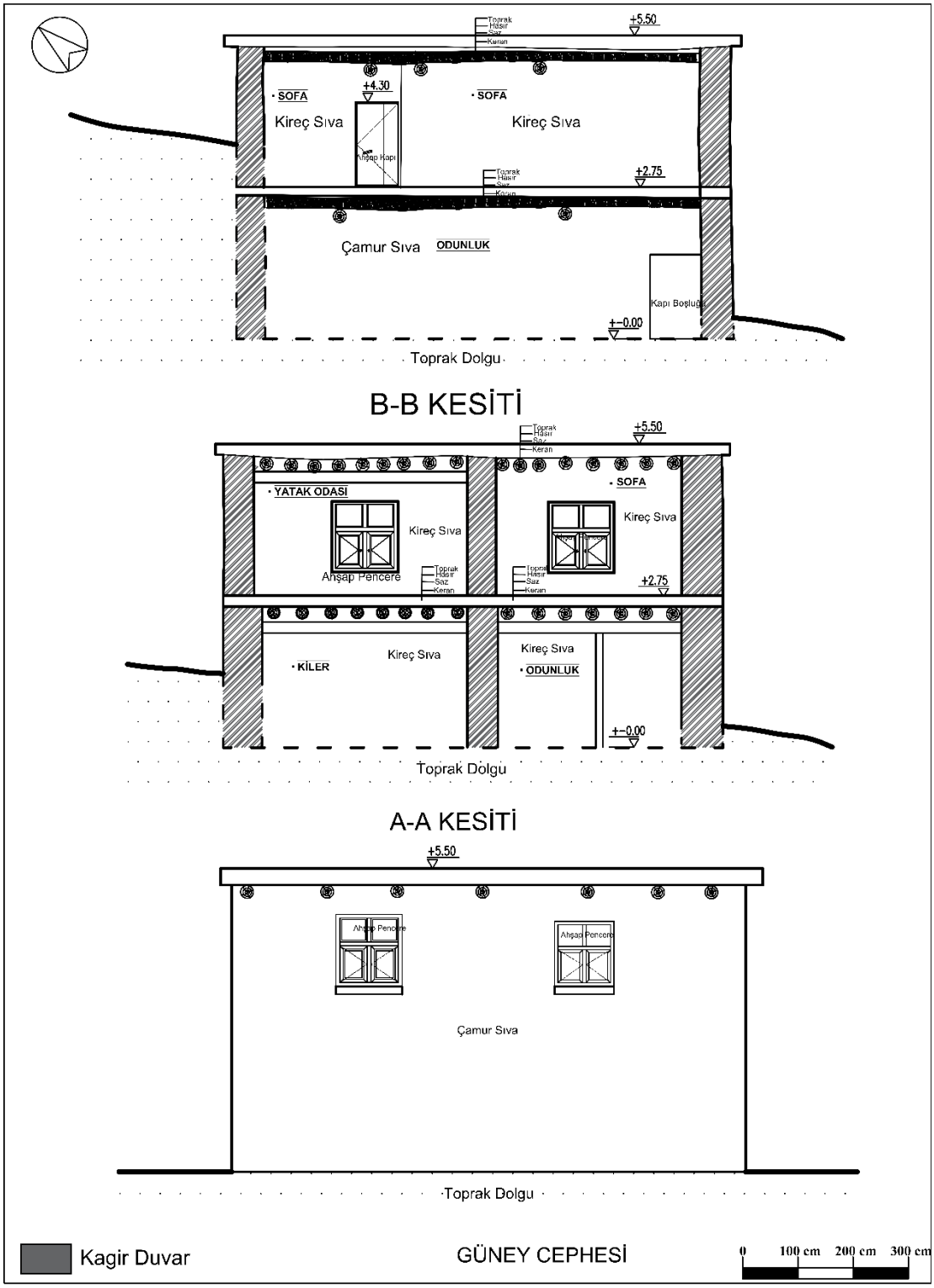

Şekil 6.4.1.3. Hediye Malgaç Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

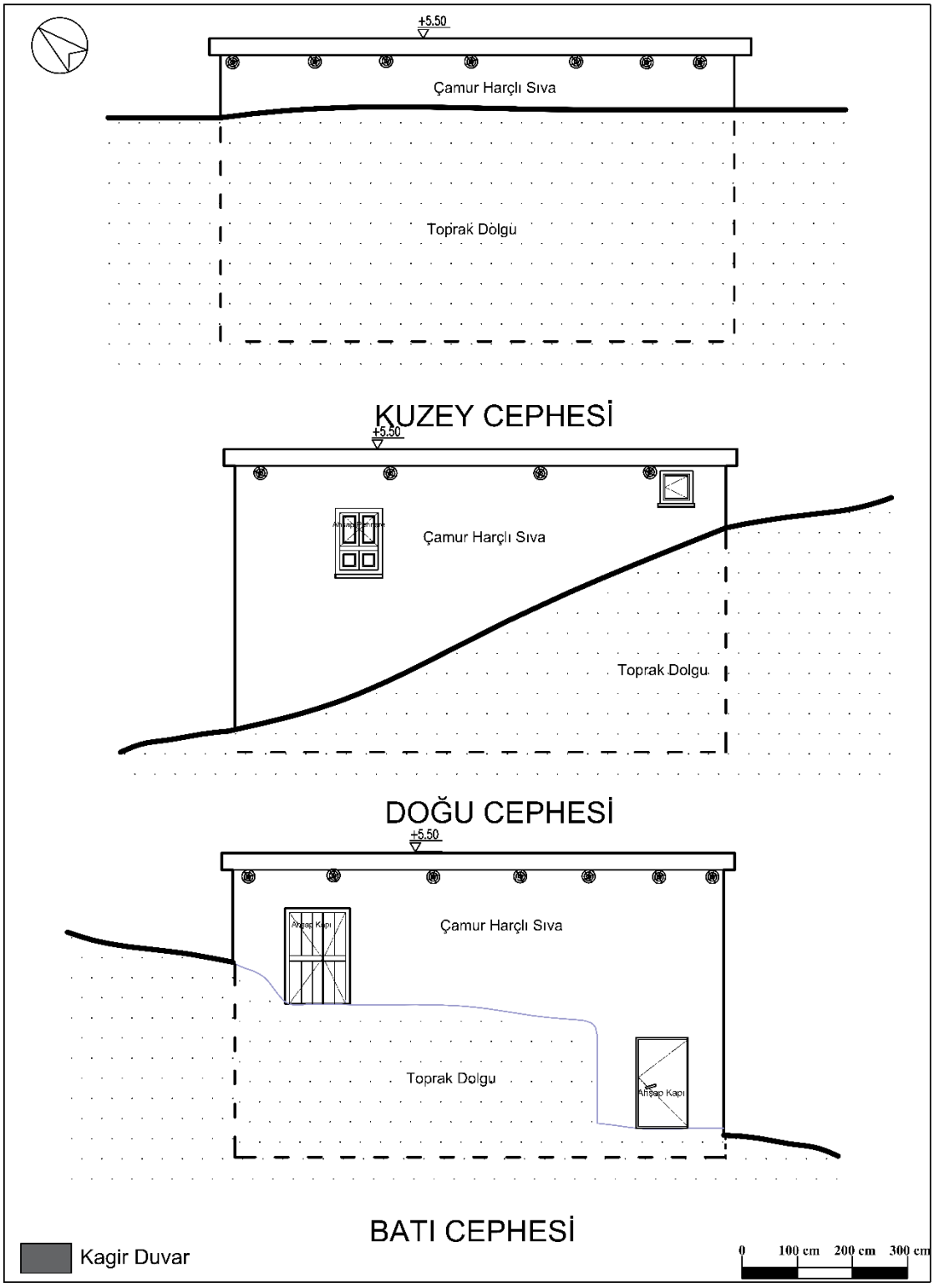

Şekil 6.4.1.4. Hediye Malgaç Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

6.4.2. Muhsin Aydın Evi Restorasyonu

Muhsin Aydın Evi yapı sahipleri köye belli aralıklarda gelmektedir. Fakat köyde yaşayan akrabalarının yapı ile ilgilenmesi ile yapı günümüze dek ayakta kalmıştır. Alt katta yer alan tandır başka haneler tarafından ortak bir şekilde kullanılmaktadır. Tandır mekânı özgünlüğünü günümüze dek korumuş ve herhangi bir muhdes öğe içermemektedir. Üst katta yer alan oda biriminde ise damın çökmemesi için kirişler üzerine muhdes öğe yerleştirilmiştir. Mekânda başka bir muhdes öğe bulunmamaktadır.

Muhsin Aydın yapısının restorasyon projesinde yapı kafeterya ve tandır olarak değerlendirilmiştir. Yapının özgünlüğünü koruması ve köy içerisinde bulunduğu konumu bu konuda önemli olmaktadır.

Yapının gerekli bakım ve onarım çalışmaları yapıldıktan sonra alt katta bulunan tandır alanında işlev bakımından herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bunun nedeni köy içerisinde alanı başka hanelerinde kullanmasından kaynaklanmaktadır. Fakat alanda yer alan pencere boşluğuna kısmen yerleştirilmiş ahşap dikmeler kaldırılıp yerine kış aylarında mekânın soğuk olmaması için ahşap pencere yerleştirilmiştir. Bu mekân üst katta yer alan kafeteryaya ekmek çıkararak değerlendirilebilir.

Yapının üst katında bulunan oda kafeterya olarak düşünülmüştür. Alanda yer alan nişe ahşap kapaklar eklenerek malzeme dolabı yapılmıştır. Tavan döşemesinde yer alan muhdes malzeme kaldırılmış ve tavan özgün bir şekilde çözülmüştür. Zemin doğal taş döşeme yapılmıştır.

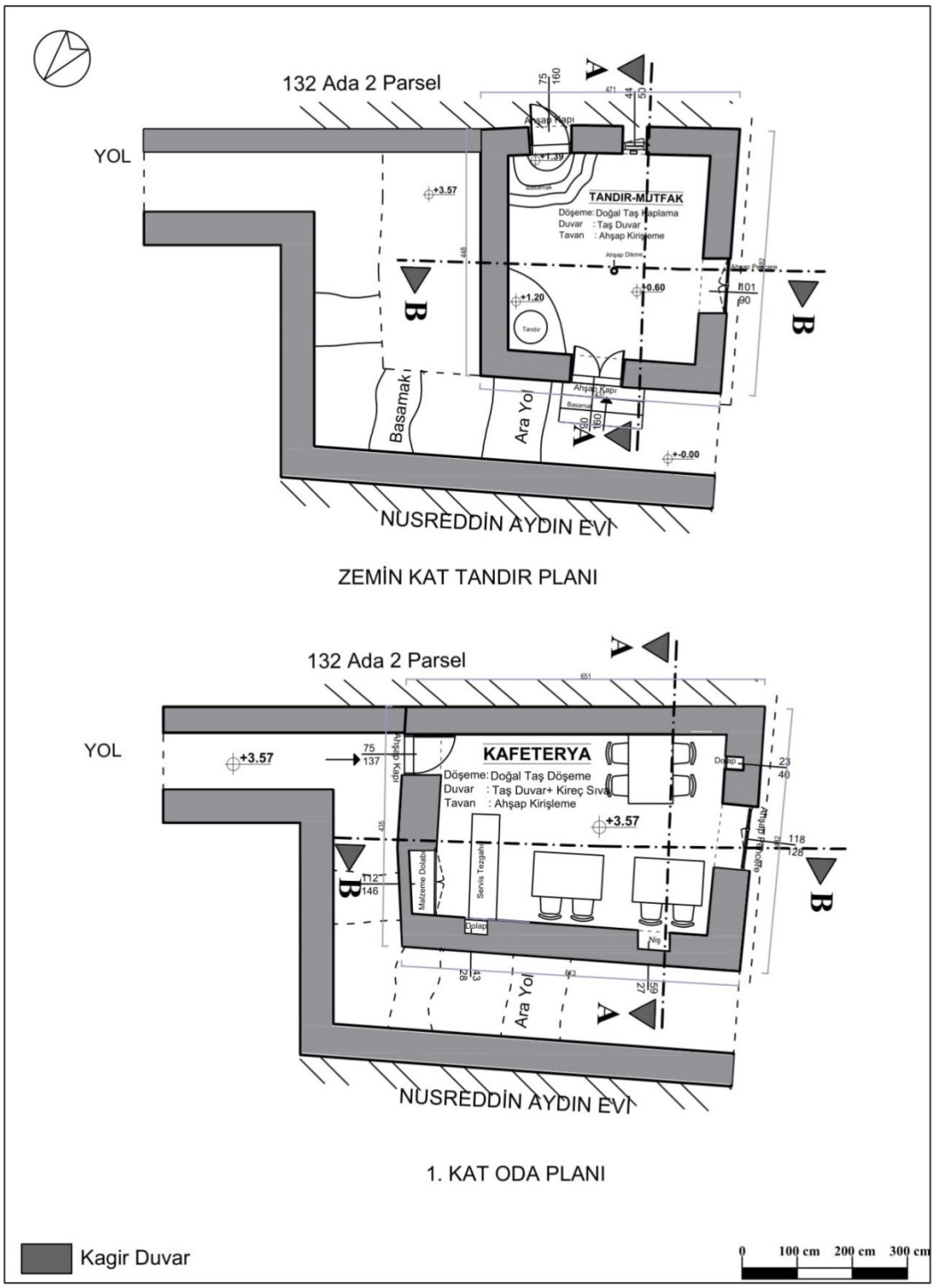

Şekil 6.4.2.1. Muhsin Aydın Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

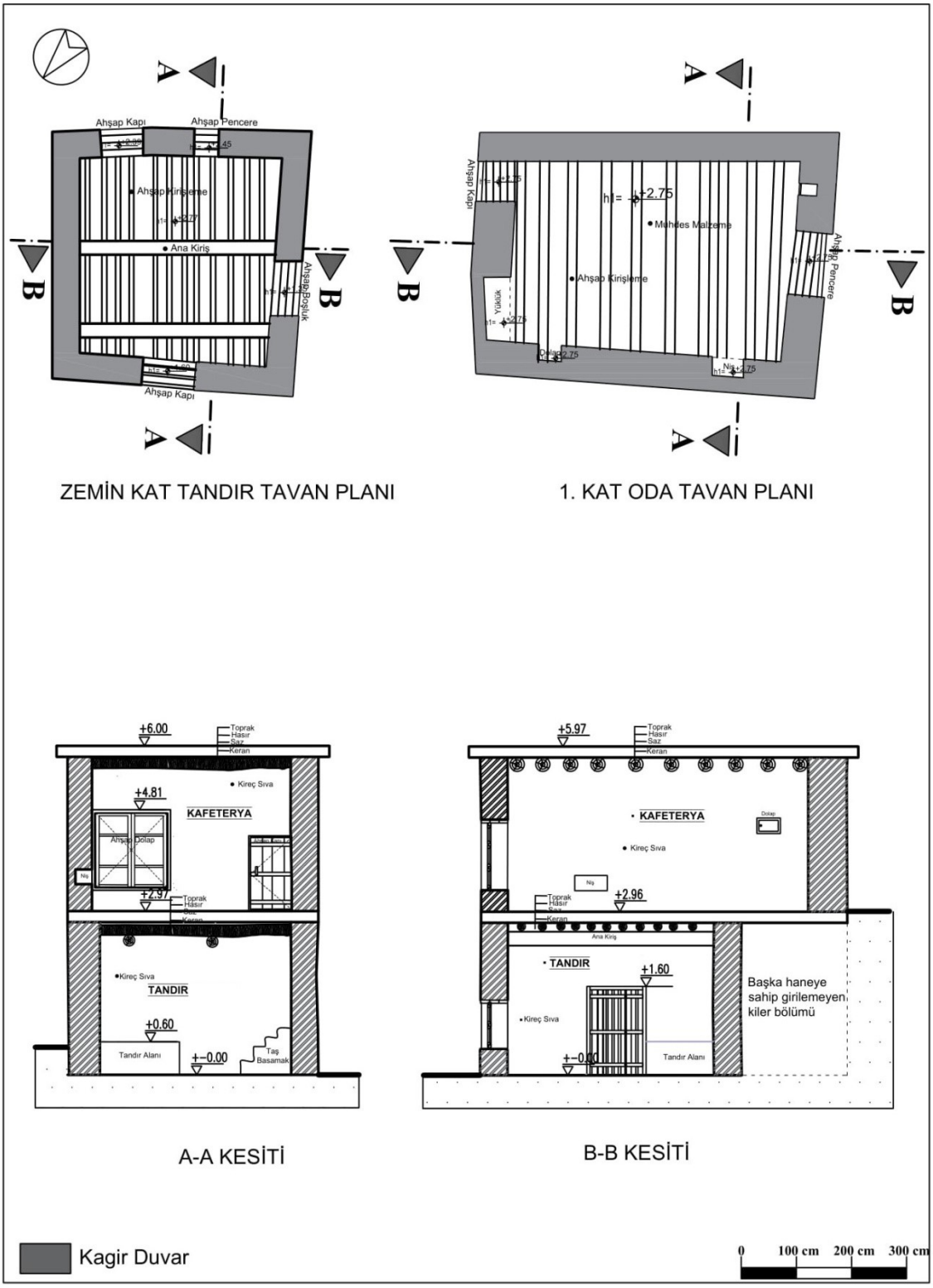

Şekil 6.4.2.2. Muhsin Aydın Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

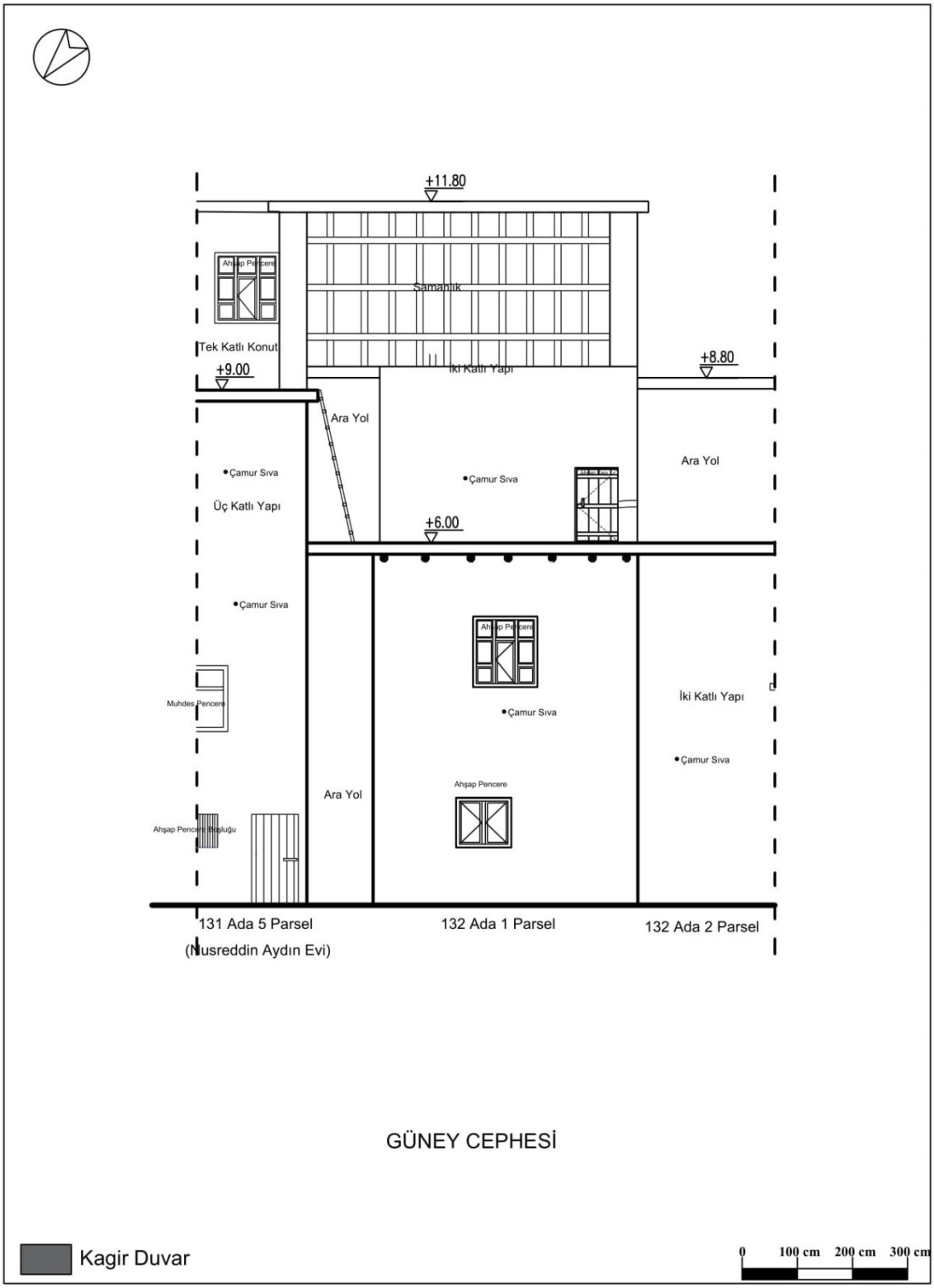

Şekil 6.4.2.3. Muhsin Aydın Evi restorasyonu (Taşdelen, 2021).

6.5. Teknik Uygulama Önerileri

Uzuntaş Köyü ve civarında yapı ustaları zamanla azalmış, genç nüfusun köyden göç etmesi ile de yapı ustası bulmak artık güç bir duruma gelmiştir. Hane sahipleri zaman zaman ihtiyaçları doğrultusunda yapılara eklemeler yapmış ya da ömrü bitmiş olan malzemeler güncel olan malzemeler ile değiştirilmiştir.

Köy içerisinde bu yapılarda öncelikle geleneksel usullerle kullanılmış olan malzemelerin analizleri yapılıp daha sonra teknik olarak uygulama yapmaya başlanılmalıdır. Yapım ve onarımda malzeme olarak ahşap, taş, toprak gibi malzemeler temin edilmeden önce uygunluğu kontrol edilip daha sonra uygulanmalıdır. Köy içerisinde en çok değişim yaşayan malzeme ahşap olmuştur. Bu sebeple kullanılacak ahşabın kuruluk ve kesiti önem taşımaktadır.

SONUÇLAR

Özgün mimari karakterinin büyük ölçüde korunduğu ve kırsal doku bütünlüğünün bozulmadığı Uzuntaş Köyü geleneksel bir yerleşim yeri olmuştur. Köyün kolay bir şekilde ulaşılabilir olmaması çevre güzellikleri açısından bozulmasını engellemiş ve şehir yerleşimine göre köy içerisinde değişiklikler az ve daha geç bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu da köyün doğallığını korumasında önemli bir etken olmuştur. Eski bir yerleşim olması köyü daha da değerli bir duruma getirmiştir. Fakat zamanla köyün nüfusunu kaybetmesi ve yapıların sahipsiz kalması ile köy, bakımsız ve dış etkenlere karşı açık duruma gelmiştir. Çalışmanın amacında köyün kırsal mimari mirasının belgelenmesi, yapı ve yerleşim ölçeğinde kırsal dokunun korunarak sonraki nesillere aktarılmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Köy içerisinde ki değişimlerin büyük oranının nüfusun azalmasına bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Bozulmaların bir diğer nedeni ise ekonomik nedenlerdir. Bu nedenlerden dolayı köyde koruma ve sürdürülebilirlik anlamında çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Yapılarda koruma çalışmaları yapılırken, dokuyu bütün olarak ele alıp, tek ölçekli değil, çevresel öğeler olarak sokak, meydan gibi birimlerle birlikte çözüm yoluna gidilmelidir. Dokuyu bütün olarak ele almak yapıyı çevresinden soyutlaştırmayıp, bir bütün olarak önümüze serebilecektir.

Tez çalışması kapsamında çalışılmış olan 27 konut köyde yapılacak olan bakım, onarım çalışmalarında ele alınmalı ve konutlarda gerekli çalışmaların yapılması köy için önem teşkil etmektedir.

Yapılacak her türlü onarımlarda ve yeni düzenlemelerde, evlerin konfor şartlarının çağdaş yaşam ihtiyaçlarına uygun hale getirilme çabasında yapıya uygun çözümler aranmasına dikkat edilmelidir. Özellikle yapılacak olan bakım onarım çalışmalarında alt yapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Onarımın basit ya da

donanımlı yapılmasına yapının taşıyıcı sisteminin durumuna göre karar verilmelidir. Muhdes eklere sahip yapılar bu eklerden arındırılmalıdır.

Mevcut durumda köy içerisinde bulunan niteliksiz yapıların cepheleri köydeki bütünlüğe ayak uyduracak şekilde düzenlenmelidir. Köy içerisinde yeni yapılacak yapılarda ise köyün bütünlüğünü bozmayacak şekilde yapı kararları alınıp, yapıların buna göre yapılması gerekmektedir.

Köyün bağlı olduğu il merkezi olan Bitlis'te Bitlis Valiliği ve Bitlis Belediyesi tarafından SODES projesi ile işçilik eğitimleri verilmektedir. Bu eğitimler taş, ahşap ve metal teknolojisi üzerine olmaktadır. Bu durum geleneksel malzemenin doğru yönlerde kullanabileceği ustaları yetiştirmektedir. Böylelikle bakım onarım çalışmalarında bu ustalardan faydalanabilmek gerekir.

Bu çalışmalara ek olarak, köy halkının koruma bağlamında bilinçlendirilmesi geleneksel kırsal mimarinin korunması ve Uzuntaş Köyü'nün kırsal yaşamı sürdürebilmesi açısından tespit ve belgeleme sonrasında yapılması gereken temel bir durum olmuştur. Çünkü koruma yalnızca fiziki olmayıp aynı zamanda sosyal bir yaklaşımdır. Kırsal mimariyi korumada sosyal ve mimarinin birlikte korunması süreklilik açısından önemli olmaktadır.

KAYNAKLAR

Alioğlu, E. S., (2003). *Mardin Şehir Dokusu ve Evler*, 2. Baskı, İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını.

Akkaya D., Usman E. (2012). *Ortak Kullanım Mekanlarının Sürdürülebilirliğe Etkisinin Eskişehir Kırsalında İncelenmesi*, 2. Uluslararası GreenAge Sempozyumu, İstanbul.

Aydın, S. (1967). *Bitlis Tarihi*, İstanbul.

Aylar, M. (2019). *Orta Çağ İslam Coğrafyalarına Göre Bitlis-Ahlat ve Çevresi, Tarihi ve Kültürel Yönleriyle Bitlis,* 1. Baskı, Ankara: Kalkan Matbaacılık.

BİUM, (1929). *Umumi Nüfus Tahriri, Fasikül* I, Sayı IV., Ankara: Hüsnütabiat Matbaası.

Doğanay, H. (1994). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Ankara: Gazi Büro Kitapevi.

Ebû'l-Fidâ, (2017). *Ebü'l-Fidâ Coğrafyası,* Çeviren Ramazan Şeşen, İstanbul: Yeditepe Yayınları.

Eldem, S. H., (1955). *Türk Evi Plan Tipleri*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.

El Hamevî, Y., El Rumi, A. (1995). *Mu'cemü'l-Büldân*, C. I-V, Dârü's-Sâdr, Beyrut.

Elmastaş, N., Şahinalp, M. S., Günal, V. (2011). *VII. Uluslararası Van Gölü Havzası Sempozyumu,* Bitlis.

Eres, Z. (2013). *Türkiye'de Geleneksel Kırsal Mimarinin Korunması: Tarihsel Süreç Yasal Boyut*, Academia Dergisi.

Ertürk, K. İ. (1996). *TheTraditionalTurkish House Types in Anatolia*, Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Uluslararası Sempozyumu, Sayfa 159-169, İstanbul: Ege Yayınları.

Gökçeer, F. (1984). *Türk Yer Adları Sempozyumu Açılış Konuşması,* Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Kültür ve Turizm Bakanlığı, No 17, Sayı 1-5., Ankara: Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.

Güler, K., (2016). *Türkiye'de Nüfusunu Yitirmiş Kırsal Yerleşimlerin Korunması İçin Bir Yöntem Önerisi; Ödemiş-Lübbey Örneği*, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. Erişim Adresi:https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Havkal, İ., El-Arz, S. (2014). *10. Asırda İslam Coğrafyası,* Çeviren Ramazan Şeşen, İstanbul: Yeditepe Yayınları.

Karpat, K. (2010). *Osmanlı Nüfusu (1830-1914),* İstanbul: Timaş Yayınları.

Küçükerman, Ö. (1991). *Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi,* İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu

Küçükerman, Ö., Güner Ş. (1995). *Anadolu Mirasında Türk Evleri*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Nişanyan, S. (2010). *Adını Unutan Ülke,* İstanbul: Everest Yayınları.

Nişanyan, S. (2011). *Hayali Coğrafyalar: Cumhuriyet Döneminde Değişen Yer Adları,* Ankara: Tesev Yayınları

Payaslı Oğuz, G., Aksulu, I. B. (2016). *Geleneksel Bitlis Evleri: Koruma Sorunları ve Öneriler*, ss. 63-77 Megaron, İstanbul.

Raymond, H. K., Paul B. P. (2012). *1915 Öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermeniler,* İstanbul: Aras Yayıncılık

Sayan, Y., Öztürk, S. (2001). *Bitlis Evleri*, Bitlis: Nadir Kitap.

Serdar, M. (2017). *Bitlis Erenleri*, Bitlis: Sümer Basım.

Sertel, S. (2014). *1927 Genel Nüfus Sayımı Sonuçlarına Göre Bitlis'in Nüfus Fonksiyonlar,* Sayı 9/4, Sayfa 1015-1034, Ankara.

Tunçel, H. (2000). *Türkiye'de İsmi Değiştirilen Köyler,* Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, ss. 23-24, Elazığ.

Uluçam, A. (2002). *Orta Çağ ve Sonrasında Van Gölü Çevresi Mimarlığı-1* Van: Ankara Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yınanç, M. H. (1961*). Bitlis*, İA, II, İstanbul.

Yurt Ansiklopedisi, (1984). Cilt 10, Fasikül 132, 133, İstanbul.

Coğrafya Harita Kaynağından 10.04.2021 tarihinde http://cografyaharita.com/turkiye-cografi_bolge-haritalari.html adresinden erişildi.

Yer Bilimleri Harita Görüntüleyici Kaynağından 22.04.2021 tarihinde http://yerbilimleri.mta.gov.tr/anasayfa.aspx adresinden erişildi.

AFAD Kaynağından 12.04.2021 tarihinde https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi adresinden erişildi.

Salt Araştırma Kaynağından 27.04.2021 tarihinde https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/101253 adresinden erişildi.

Salt Araştırma Kaynağından 30.04.2021 tarihinde https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/101560 adresinden erişildi.

EKLER

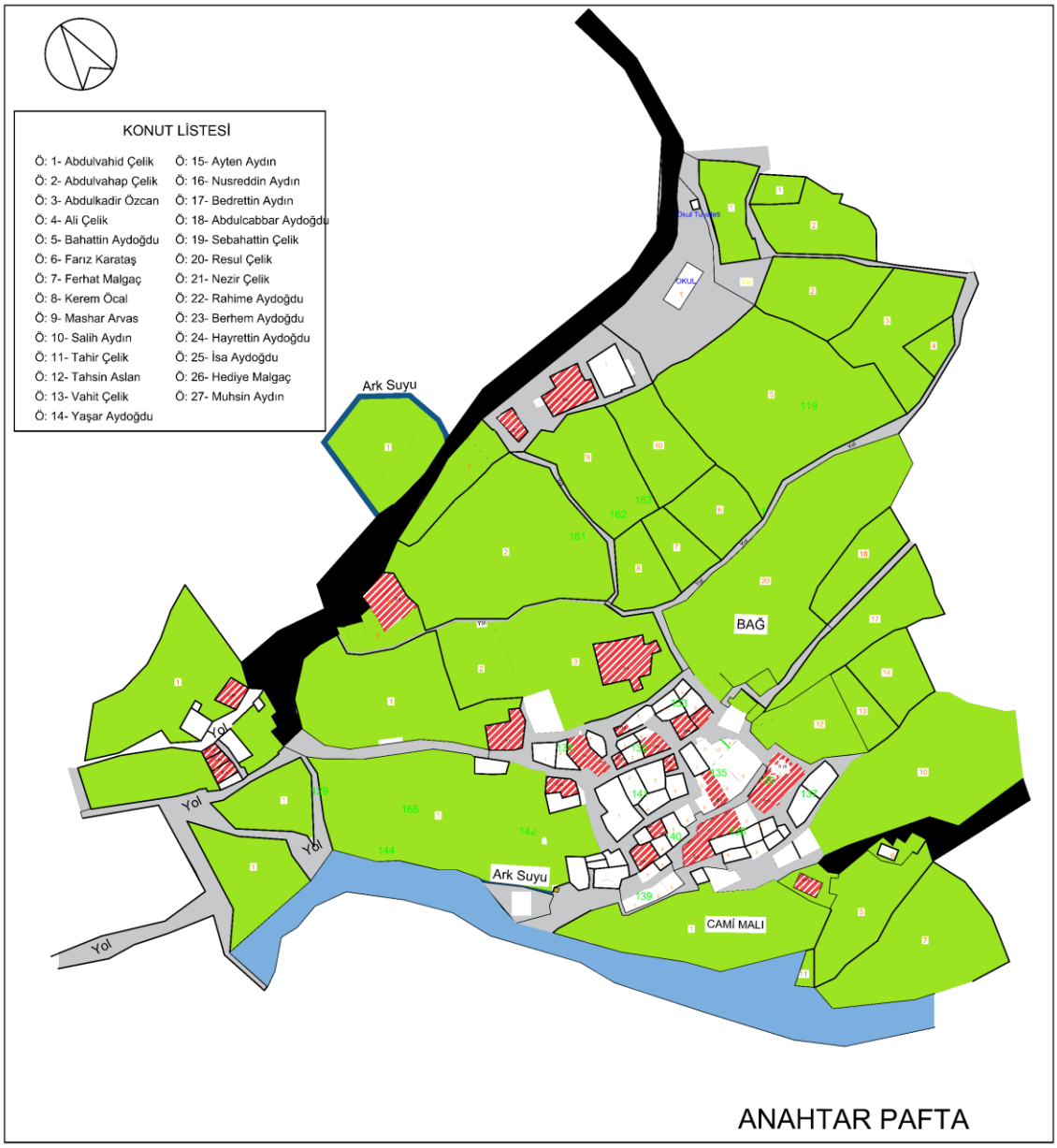
KONUT LİSTESİ
Ö: 1- Abdulvahid Çelik
Ö: 2- Abdulvahap Çelik
Ö: 3- Abdulkadir Özcan
Ö: 4- Ali Çelik
Ö: 5- Bahattin Aydoğdu
Ö: 6- Fırız Karataş
Ö: 7- Ferhat Malgaç
Ö: 8- Kerem Öcal
Ö: 9- Mashar Arvas
Ö: 10- Salih Aydın
Ö: 11- Tahir Çelik
Ö: 12- Tahsin Aslan
Ö: 13- Vahit Çelik
Ö: 14- Yaşar Aydoğdu
Ö: 15- Ayten Aydın
Ö: 16- Nusreddin Aydın
Ö: 17- Bedrettin Aydın
Ö: 18- Abdulcabbar Aydoğdu
Ö: 19- Sebahattin Çelik
Ö: 20- Resul Çelik
Ö: 21- Nezir Çelik
Ö: 22- Rahime Aydoğdu
Ö: 23- Berhem Aydoğdu
Ö: 24- Hayrettin Aydoğdu
Ö: 25- İsa Aydoğdu
Ö: 26- Hediye Malgaç
Ö: 27- Muhsin Aydın
Ark Suyu
BAĞ
Yol
Yol
Yol
Yol
Ark Suyu
CAMİ MALI
ANAHTAR PAFTA

	Öneri No:1 Abdulvahid Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 135
Parsel: 7	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19-20 yy.	

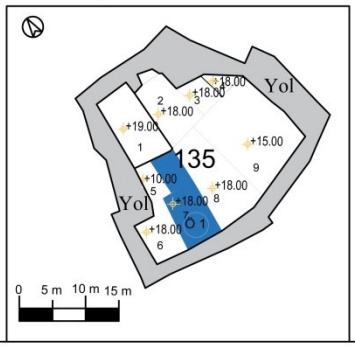

Yapının Tanımı: Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Yapı iki katlı olup eğim üzerinde yer almasından dolayı güneybatı yönünde evin girişi yer alırken bir alt katta kuzeydoğu girişinin olduğu yerde ahır bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok [X]	Var [ ]	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel [X]	Hazine [ ]	Vakıf [ ]	Diğer [ ]			
Kat Adedi	Tek Katlı [ ]	2 Katlı [X]	3 Katlı [ ]	Çok Katlı [ ]			
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~ [X]	KÖTÜ	Üst Yapı	~~İYİ~~ [X]	ORTA	KÖTÜ
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ [X]	İç Yapı	İYİ	~~ORTA~~ [X]	KÖTÜ
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~ [X]	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ [X]

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	[X]
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	[X]	[X]	Soba	[X]	Kroki	[X]
									Harita	[X]
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		[X]	[X]		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapı içinde muhdes elemanlar bulunmaktadır. Tuvalet ve banyo daha sonradan odunluk alanında oluşturulmuştur.				[X]	[X]	[X]	[ ]		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	~~Kötü~~	İşlevsel Özgünlük	~~Kötü~~	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
		~~Orta~~		~~Orta~~	[ ]	[X]	[ ]	[X]		
		İyi		~~İyi~~ [X]						

Tespit Fişini Hazırlayan: Gizem TAŞDELEN	Tarih Aralık 2020	Danışman: Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

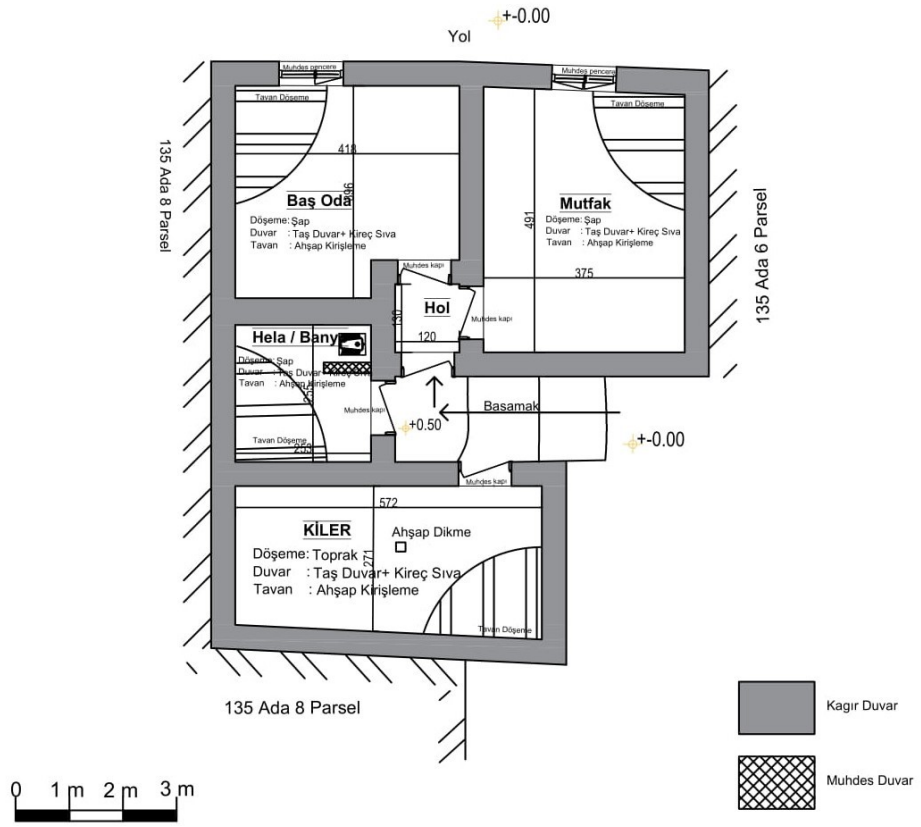

EYLÜL-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 1
ABDULVAHİD ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:1 ABDULVAHİD ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda Oturma Alanı

Mutfak Bölümü

Baş Oda Ahşap Kirişleme Tavan

Banyo Bölümü Muhdes Tavan

Hela

Odunluk

Baş Oda Deprem Kaynaklı Çatlak

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Aralık 2020	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:2 Abdulvahip Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 162
Parsel: 1	Mahalle: Yukarı Mahalle	Yapım Yılı:19-20 yy.	

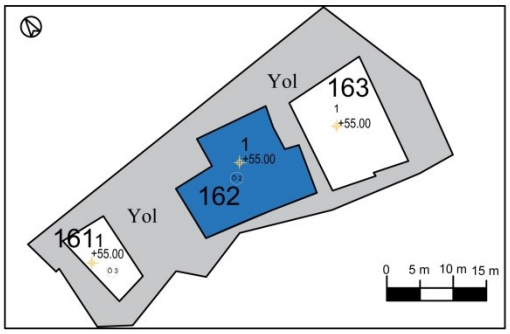

Yapının Tanımı: Yapı iki katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Alt katta ahır bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	İç Yapı	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	
Dış Yapı	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	Rutubet	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var ☒	Var ☒	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba ☐	☒	Kroki	☒
		☐	☐						Harita	☒
		Yok ☐	Yok ☐		Müdahaleler					
					Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana		Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)	
					☒		☒	☐	☐	
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya sonradan hela, banyo birimi eklenmiştir. Yapı içinde muhdes elemanlar bulunmaktadır.				Yapı Ölçeğinde					
					Kat Eki		Kütle Eki		Yenileme	Çatı Değişimi
					☐		☒		☒	☐
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ☐	İşlevsel Özgünlük	Kötü ☐						
		~~Orta~~ ☒		Orta ☐						
		İyi ☐		~~İyi~~ ☒						

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

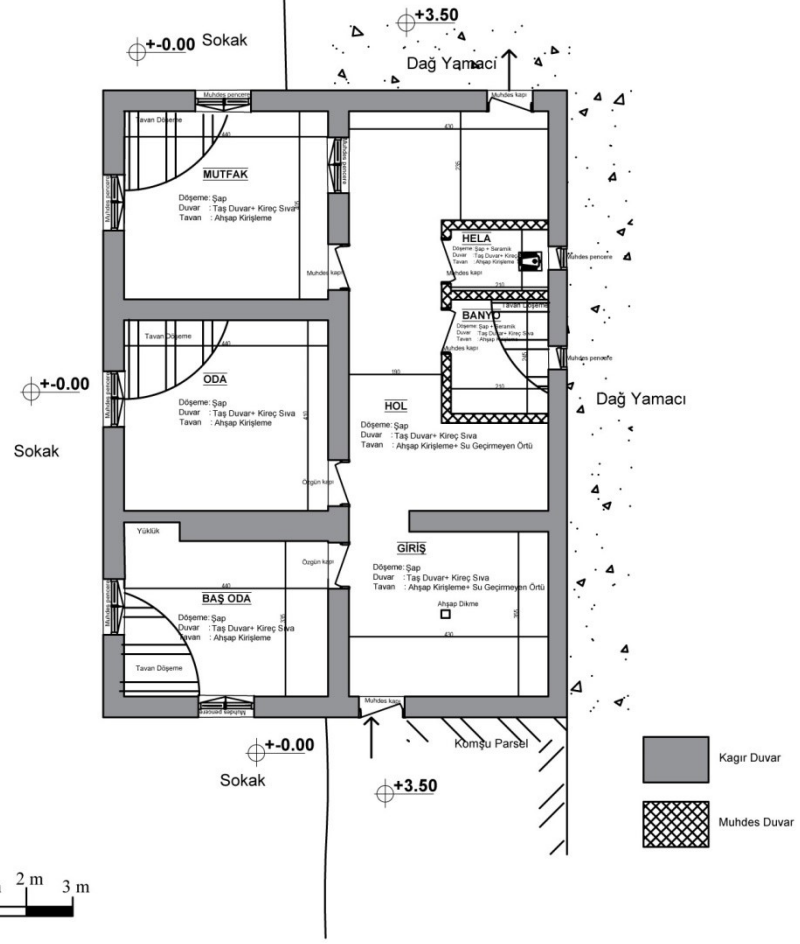

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 2
ABDULVAHİP ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:2 ABDULVAHİP ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Mutfak Bölümü Oturma Alanı

Kış Aylarında Soba Kullanımı

Banyo Bölümü

Baş Oda

Pencere Üstü Ahşap Kirişleme

Evin Giriş Alanı

Oda Bölümü Tavan Ahşap Kirişlemesi

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:3 Abdulkadir Özcan Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 161
Parsel: 1	Mahalle: Yukarı Mahalle	Yapım Yılı:20 yy.	

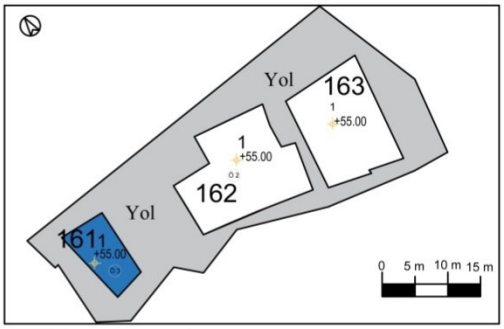

Yapının Tanımı:Yapı iki katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Yapının alt katında ahır bulunmaktadır. Ahır girişi ile konut girişi ayrı kotlarda yer almaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	İç Yapı	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	
Dış Yapı	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet, banyo ve mutfak birimi eklenmiştir. Yapı içinde muhdes elemanlar bulunmaktadır.				☒	☒	☐	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ İyi	İşlevsel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ İyi	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☒	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

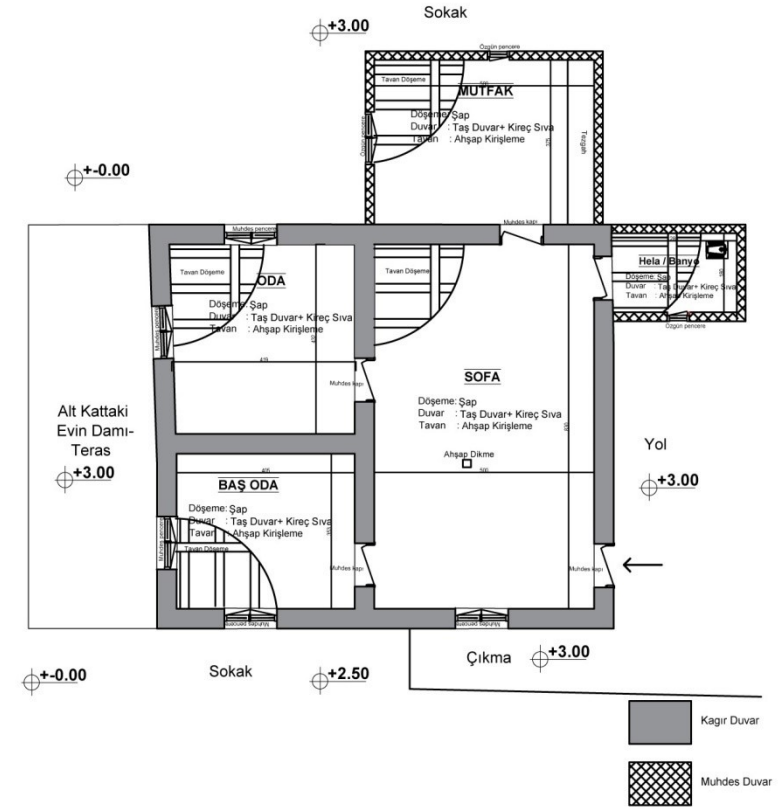

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 3
ABDULKADİR ÖZCAN EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:3 ABDULKADİR ÖZCAN EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Mutfak Bölümü

Mutfakta Yer Alan Küçük Pencere

Baş Oda Oturma Alanı

Sofa

Baş Oda Ahşap Kirişleme Tavan

Konut Girişi

Oda

Sofa

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:4 Ali Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 129
Parsel: 1	Mahalle: Orta Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

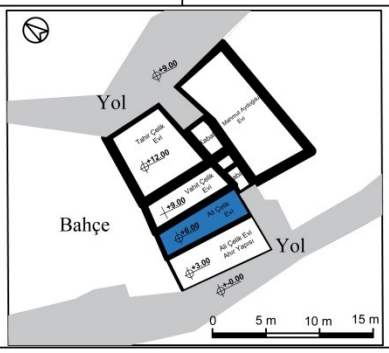

Yapının Tanımı: Yapı tek katlı ve teraslama sistemi kullanılarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☒		2 Katlı ☐		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~ ☒	~~KÖTÜ~~ ☒	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Özgün Malzeme
			☒	
		Yok	Yok	
		☒		

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler			
Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☒	☐
Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir. Tavan örtü ile kapanmıştır				
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü Orta ~~İyi~~ ☒	İşlevsel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ ☒ İyi	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

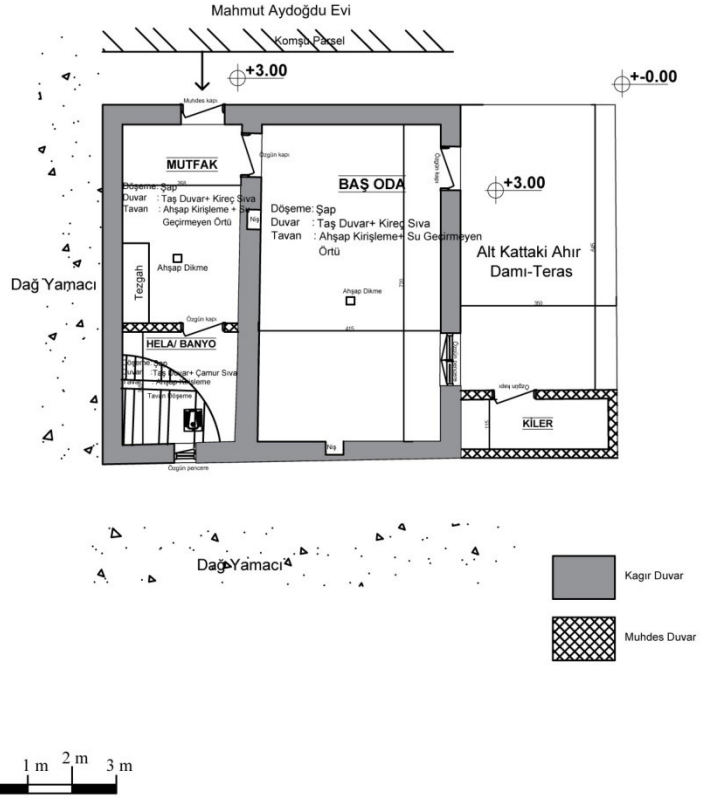

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 4
ALİ ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:4 ALİ ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda

Baş Oda

Baş Odada Tavanında Yer Alan Su Geçirmeyen Örtü

Tuvalet/Hela

Mutfak/Giriş

Teras/Dam

Baş Oda Teras Çıkışı

Ahşap KirişlemeTavan

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:5 Bahattin Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 138
Parsel: 1	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

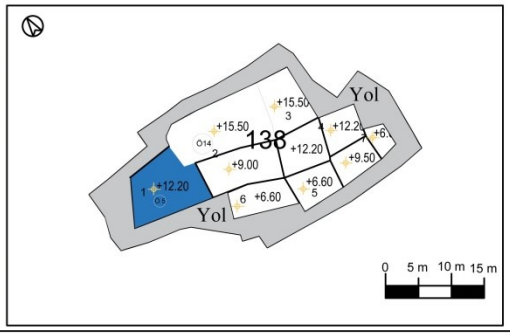

Yapının Tanımı: Yapıiki katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Yapının alt katı konut olarak kullanılırken üst katta kiler bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	Üst Yapı	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	
Taşıyıcı Sistem	İYİ ☐	ORTA ☐	KÖTÜ ☒	İç Yapı	İYİ ☐	ORTA ☐	KÖTÜ ☒	
Dış Yapı	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	Rutubet	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
					☒	☒	☐	☐		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				Yapı Ölçeğinde					
					Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☐	☐		

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ☐	İşlevsel Özgünlük	Kötü ☐	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
		Orta ☒		Orta ☒	☐	☒	☐	☐		
		İyi ☐		İyi ☐						

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

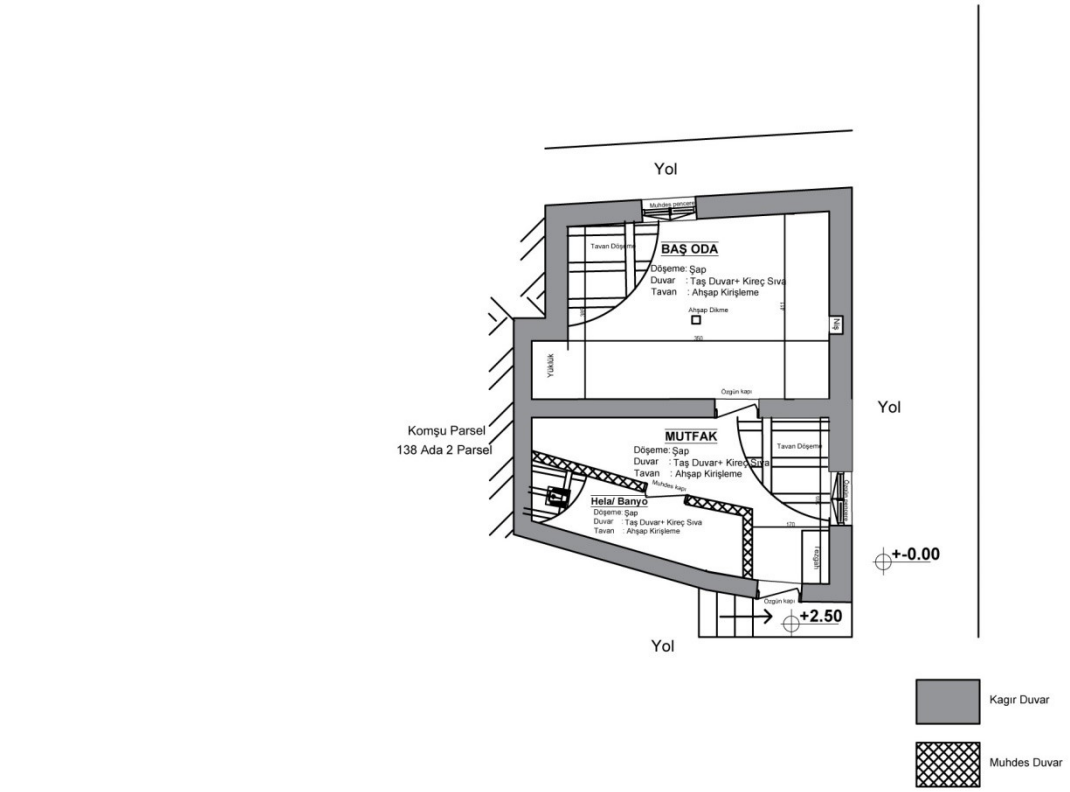

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 5
BAHATTİN AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:5 BAHATTİN AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda Yüklük

Baş Oda

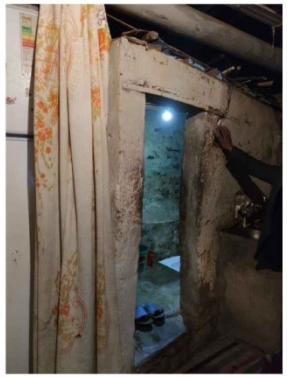

Tuvalet/Hela-Banyo Girişi

Mutfak/Giriş

Baş Oda Özgün Dolap

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:6 Farız Karataş Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 126
Parsel: 3	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:20 yy.	

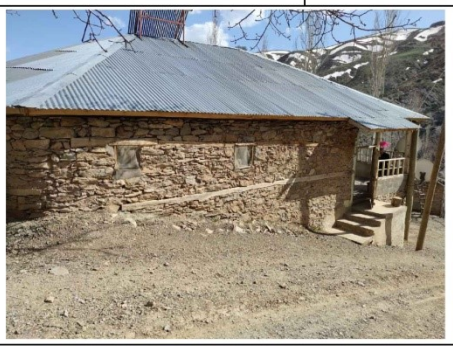

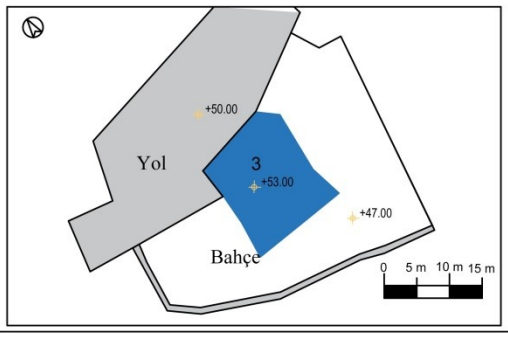

Yapının Tanımı: Yapıiki katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Yapının alt katı kiler olarak kullanılırken üst kat konut olarak kullanılmaktadır. Konut girişi yol kotundan biraz yüksektedir.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	KÖTÜ	Üst Yapı	☒ İYİ	ORTA	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	☒ İYİ	ORTA	KÖTÜ	İç Yapı	☒ İYİ	ORTA	KÖTÜ	
Dış Yapı	☒ İYİ	ORTA	KÖTÜ	Rutubet	☒ İYİ	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var ☒	Var ☒	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba ☒	☒	Kroki	☒
		Yok ☐	Yok ☐						Harita	☒
					Müdahaleler					
					Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir. Dam çatı ile örtülmştür.				☒	☒	☒	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü	İşlevsel Özgünlük	Kötü	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
		☒ Orta		Orta						
		İyi		☒ İyi	☐	☒	☒	☒		

Tespit Fişini Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

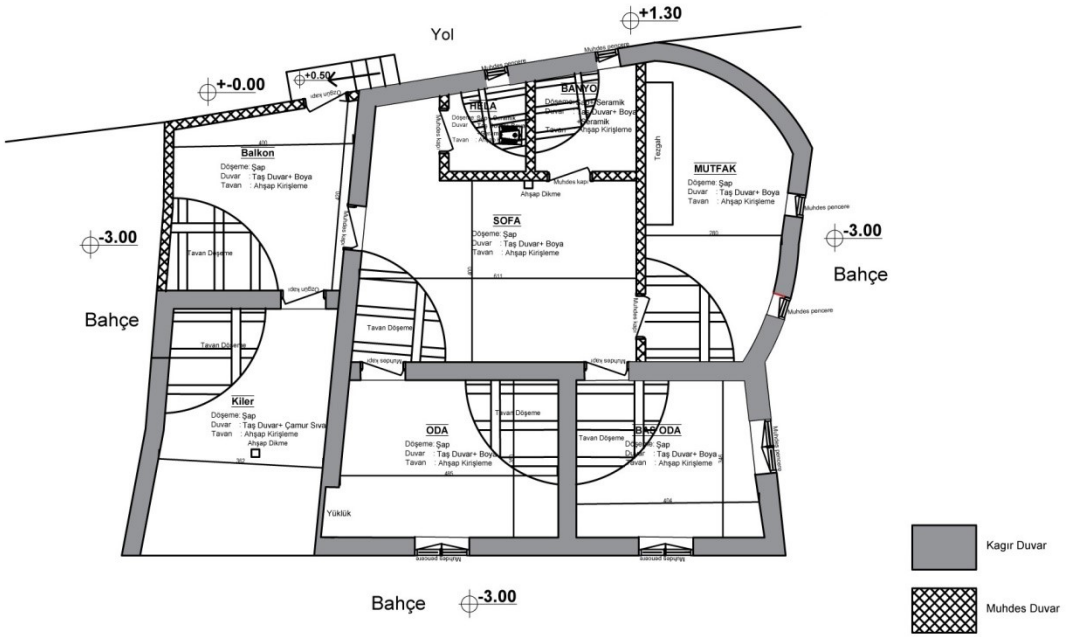

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 6
FARIZ KARATAŞ EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:6 FARIZ KARATAŞ EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Balkon

Sofa Girişi

Açık Kiler

Konuta Giriş

Baş Oda

Baş Oda Tavanı

Sofa

Banyo

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

Öneri No:7 Ferhat Malgaç Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 130
Parsel: 1	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:20 yy.	

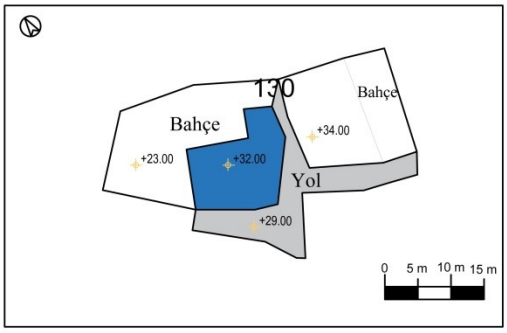

Yapının Tanımı: Yapı üç olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı güneybatı yönünde 3 katlı olarak görülürken kuzeydoğu yönünde arazi eğiminden dolayı tek katlı görünmektedir. Giriş kat kiler olarak kullanılırken diğer katlar konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐	Vakıf ☐		Diğer ☐		
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐	3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐		
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Üst Yapı	~~İYİ~~	ORTA	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	~~İYİ~~	ORTA	KÖTÜ	İç Yapı	~~İYİ~~	ORTA	KÖTÜ	
Dış Yapı	~~İYİ~~	ORTA	KÖTÜ	Rutubet	~~İYİ~~	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme
		Yok	Yok	
		☒	☒	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler			
Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☒	☐
Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☒

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir. Dam çatı ile örtülmüştür.

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük		İşlevsel Özgünlük	
	Kötü		Kötü	
	~~Orta~~		~~Orta~~	
	İyi		İyi	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

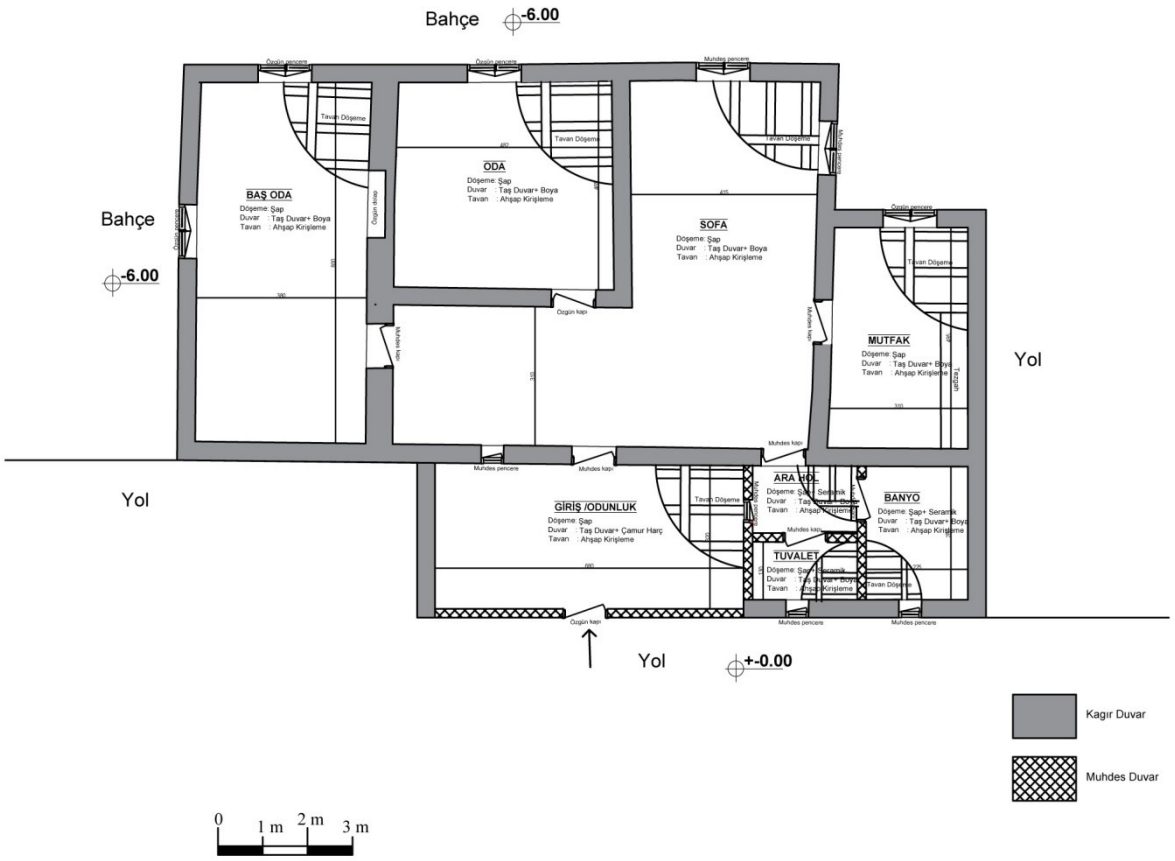

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 7
FERHAT MALGAÇ EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:7 FERHAT MALGAÇ EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda Özgün Dolap

Baş Oda

Baş Oda Ahşap Kirişleme Tavan

Baş Oda Kapısı

Evin Girişi- Odunluk

Konut Giriş Kapısı

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:8 Kerem Öcal Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 133
Parsel: 1	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

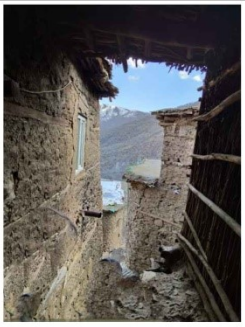

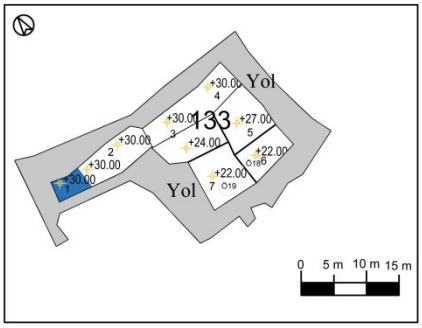

Yapının Tanımı: Yapıiki katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Yapının alt katı kiler olarak kullanılırken üst kat konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA ☒	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	ORTA ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	KÖTÜ ☒	İç Yapı	İYİ	ORTA	KÖTÜ ☒	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	KÖTÜ ☒	Rutubet	İYİ	ORTA ☒	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Özgün Malzeme
		Yok	Yok	
		☒	☒	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler			
Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☐	☐
Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☐	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıda sonradan eklenilmiş tuvalet, banyo ve mutfak bulunmamaktadır.						
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü Orta İyi ☒	İşlevsel Özgünlük	Kötü Orta ☒ İyi			

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

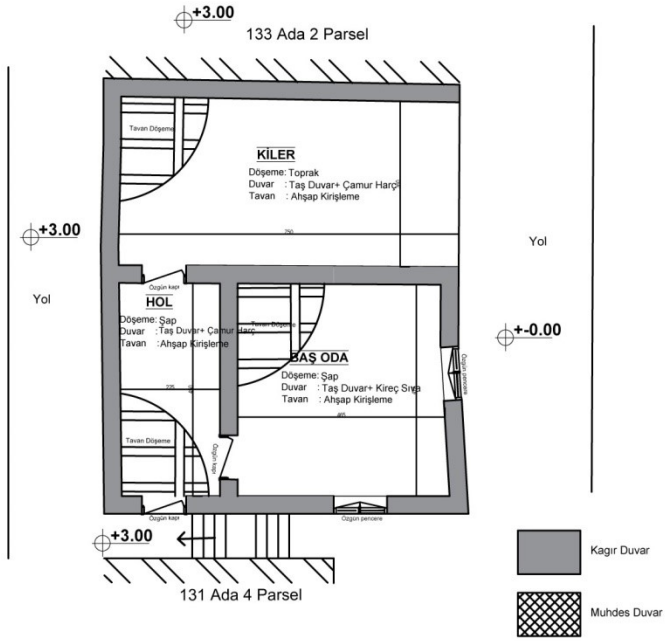

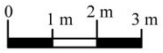

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 8
KEREM ÖCAL EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:8 KEREM ÖCAL EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

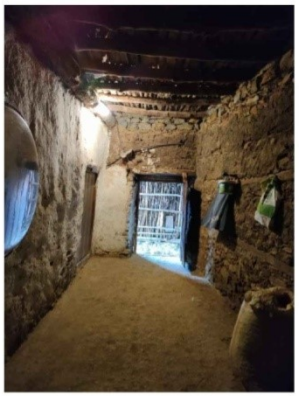

Konut Giriş Kapısı

Kiler Kapısı

Kiler

Baş Oda Kapısı ve Özgün Dolap

Baş Oda

Baş Oda Kapısı

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:9 Mashar Arvas Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 130
Parsel: 3	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:20 yy.	

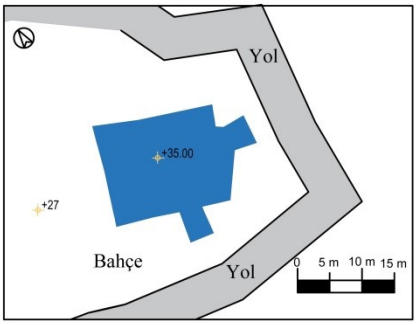

Yapının Tanımı: Yapı 3 katlı olarak inşa edilmiştir. En alt katta kiler bulunurken konuta giriş bir üst kattan olmaktadır. Konutun içerisinde merdiven bulunup konut 2 katlı olarak kullanılmaktadır. Islak birimler giriş katında yer almıştır.

Tescil Durumu	Yok [X]	Var [ ]	Tescil Numarası:					
Mülkiyet Durumu	Özel [X]	Hazine [ ]	Vakıf [ ]	Diğer [ ]				
Kat Adedi	Tek Katlı [ ]	2 Katlı [ ]	3 Katlı [X]	Çok Katlı [ ]				
Koruma Durumu	İYİ	ORTA [X]	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ [X]	ORTA	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ [X]	ORTA	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	ORTA [X]	KÖTÜ	
Dış Yapı	İYİ [X]	ORTA	KÖTÜ	Rutubet	İYİ [X]	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	[X]
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var [X]	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	[X]	[X]	Soba	[X]	Kroki	[X]
									Harita	[X]
		Yok	Yok		Müdahaleler					
			[X]		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
					[X]	[X]	[X]	[ ]		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir. Damda çatı bulunmaktadır.				Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü Orta İyi [X]	İşlevsel Özgünlük	Kötü Orta [X] İyi	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					[ ]	[X]	[ ]	[X]		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

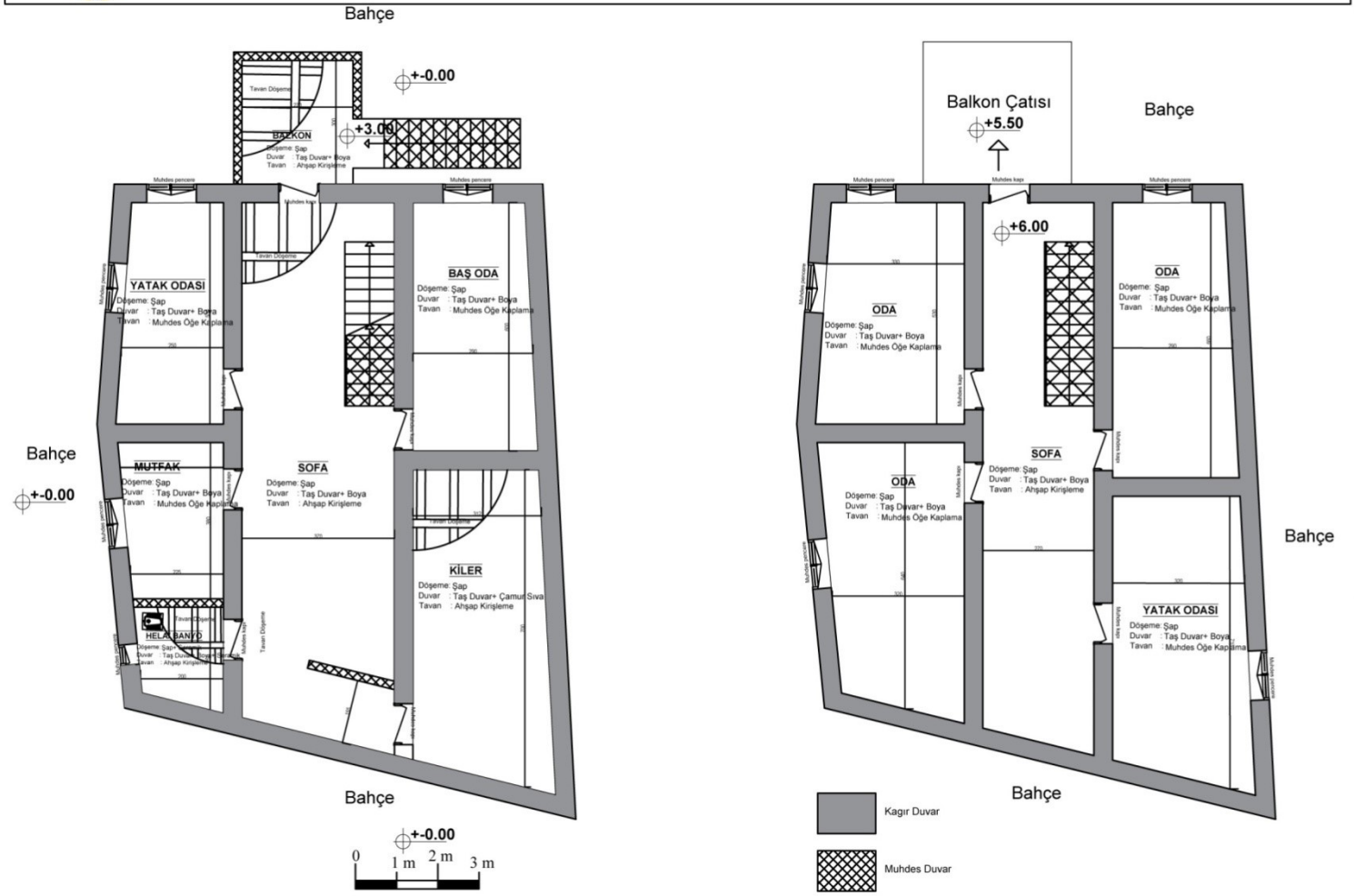

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 9
MASHAR ARVAS EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:9 MASHAR ARVAS EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda Ahşap Kirişleme Tavan

Balkon Ahşap Kirişleme Tavan

Kiler

Alt Kat Sofa

Kiler Bölümü

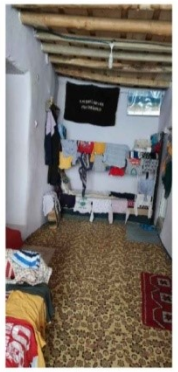

Üst Kat Sofa

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:10 Salih Aydın Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 132
Parsel: 5	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

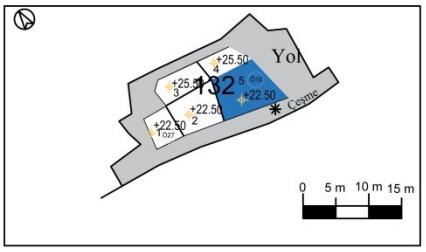

Yapının Tanımı: Yapı üç katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Yapının iki alt katı kahır olarak kullanılırken üst kat konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐		3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Rutubet	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme
		Yok	Yok	
		☒	☒	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler

Malzeme Ölçeğinde

Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☐	☐

Yapı Ölçeğinde

Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük		İşlevsel Özgünlük	
	~~Kötü~~		~~Kötü~~	
	Orta		Orta	
	İyi		İyi	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

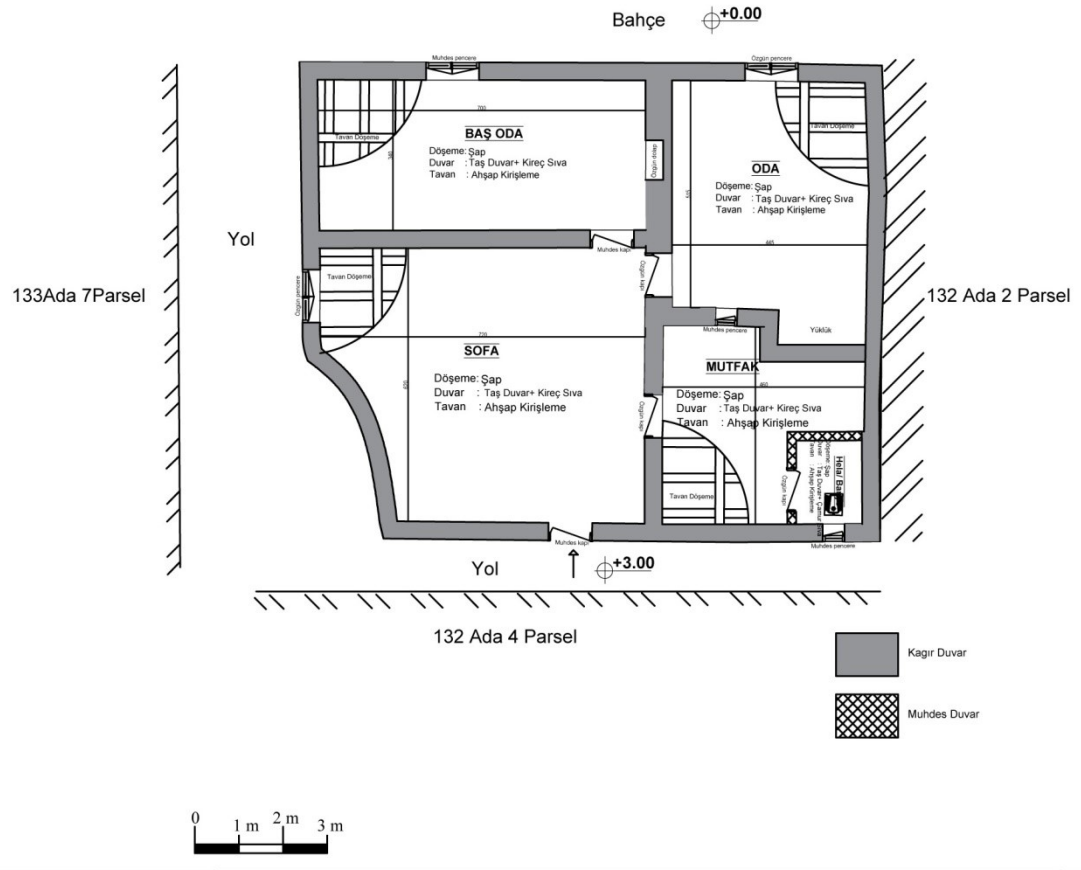

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 10
SALİH AYDIN EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:10 SALİH AYDIN EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Odada Yer Alan Özgün Dolap

Odada Yer Alan Yüklük ve Mutfağı Aydınlatan Pencere

Sofayı Aydınlatan Pencere

Baş Oda Ahşap Kirişleme Tavan

Baş Odayı Aydınlatan Pencere

Tuvalet/Hela Kapısı

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:11 Tahir Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 129
Parsel: 1	Mahalle: Orta Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

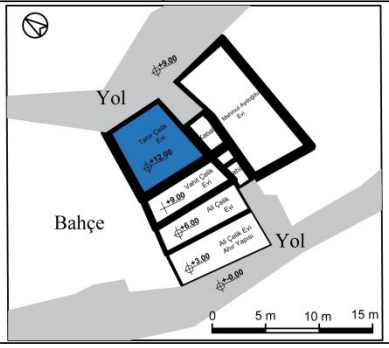

Yapının Tanımı: Yapıçok tek ve teraslama sistemi kullanılarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☒		2 Katlı ☐		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	Üst Yapı	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	
Taşıyıcı Sistem	İYİ ☐	ORTA ☐	KÖTÜ ☒	İç Yapı	İYİ ☐	ORTA ☐	KÖTÜ ☒	
Dış Yapı	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	Rutubet	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var ☐	Var ☐	Özgün Malzeme	☒	☒	Soba ☐	☒	Kroki	☒
			☒						Harita	☒
		Yok ☐	Yok ☐		Müdahaleler					
		☒			Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir. Tavan örtü ile kapanmıştır				☒	☒	☐	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ☐	İşlevsel Özgünlük	Kötü ☐	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
		Orta ☐		Orta ☒						
		İyi ☒		İyi ☐	☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

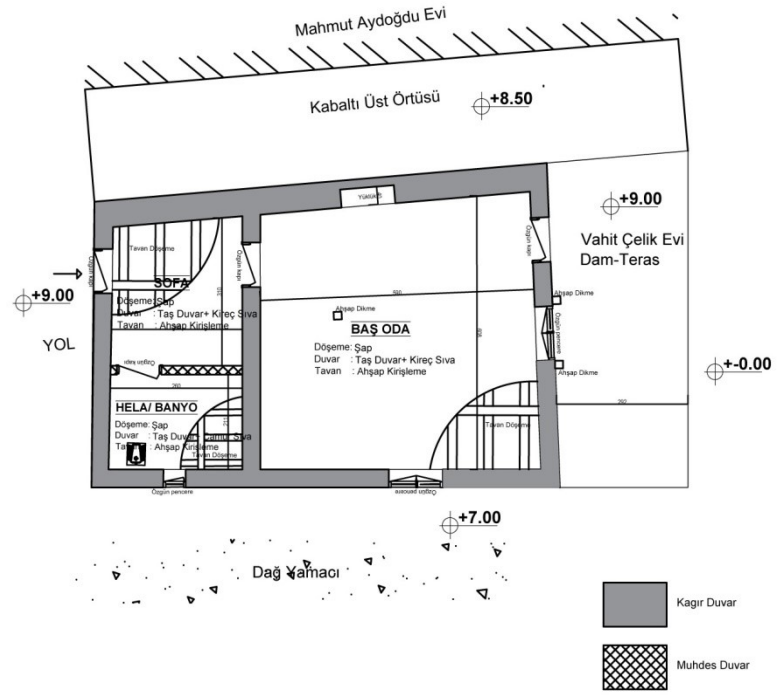

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 11
TAHİR ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:11 TAHİR ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Odada Yer Alan Yüklük

Baş Odada Yer Alan Terasa Çıkan Kapı

Baş Odada Özgün Pencere

Giriş Kapısı

Ahşap Kirişleme Tavan

Tuvalet/Hela Kapısı

Çiçeklik

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:12 Tahsin Aslan Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 142
Parsel: 4	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

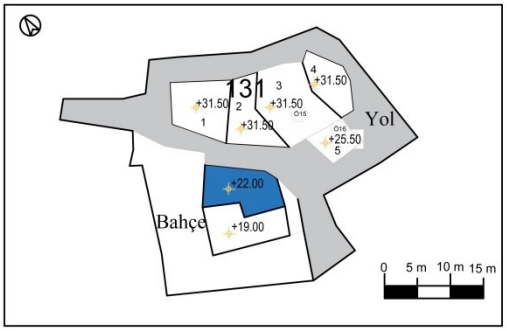

Yapının Tanımı: Yapı iki katlı olarak yapılmıştır. Yapının girişi kuzeydoğu yönünde olurken pencere yönü güneybatıya bakmaktadır. Konut üst katta yer almıştır. Alt katta kiler bulunmaktadır. Kiler girişi güneybatı yönündedir.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				☒	☒	☐	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü Orta ~~İyi~~	İşlevsel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ İyi	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

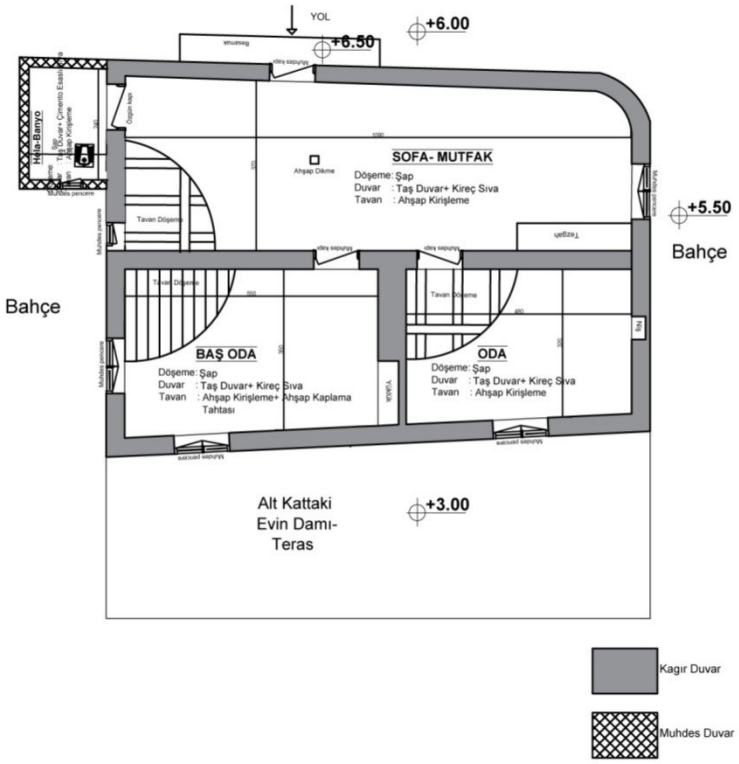

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 12
TAHSİN ASLAN EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:12 TAHSİN ASLAN EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Evin Giriş Kapısı

Sofa/Mutfak

Mutfak Tezgahı

Hela/Banyo Kapısı

Oda Bölümü

Baş Oda ve Yüklük

Odada Yer Alan Niş

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ 1982	Öneri No:13 Vahit Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 129
Parsel: 1	Mahalle: Orta Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

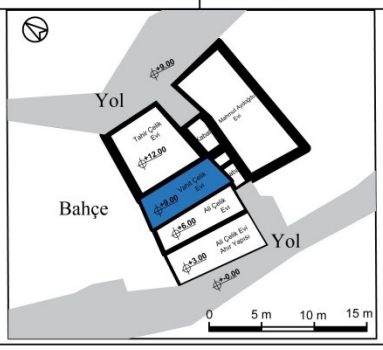

Yapının Tanımı: Yapı tek katlı ve teraslama sistemi kullanılarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☒		2 Katlı ☐		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	İç Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Özgün Malzeme
			☒	
		Yok	Yok	
		☒		

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler

Malzeme Ölçeğinde

Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☐	☐	☐

Yapı Ölçeğinde

Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük		İşlevsel Özgünlük	
	Kötü		Kötü	
	Orta		~~Orta~~	
	~~İyi~~		İyi	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

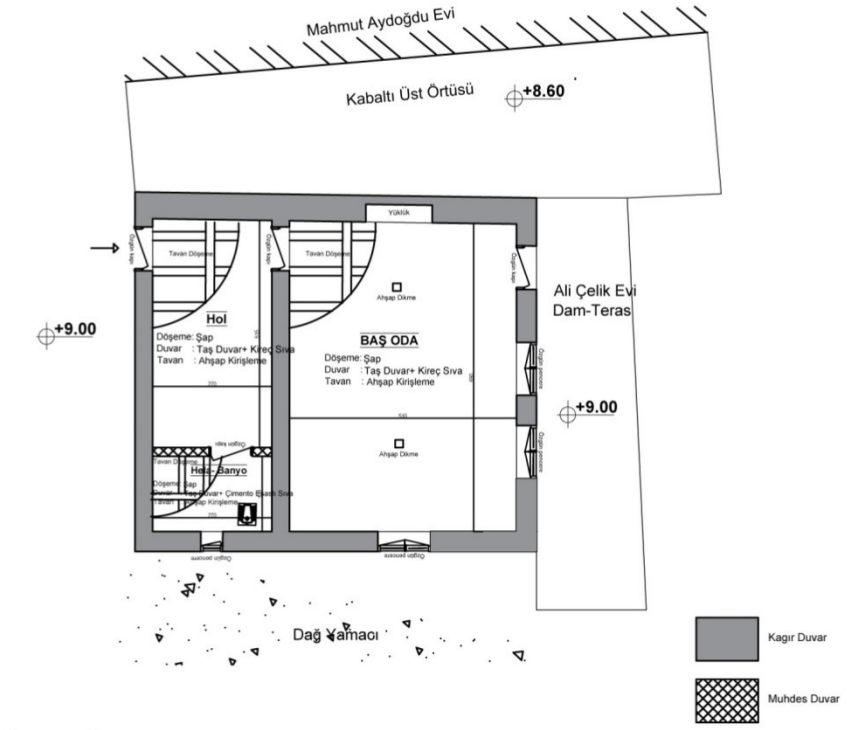

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 13
VAHİT ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:13 VAHİT ÇELİK ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda Bölümü

Baş Odada Yer Alan Özgün Ahşap Pencereler

Baş Odada Yer Alan Yüklük

Hol Bölümü Ahşap Tavan Kirişleme

Dam/Teras

Hela/Banyo

Dam/Teras Kapısı

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:14 Yaşar Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 138
Parsel: 2	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

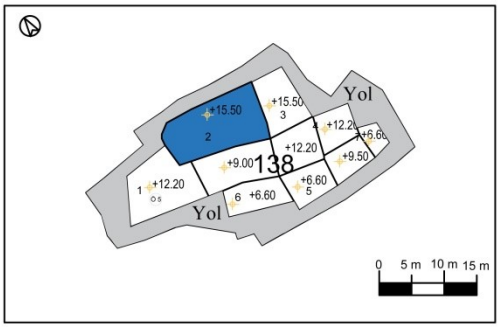

Yapının Tanımı: Yapı üç katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐		3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	Üst Yapı	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	
Taşıyıcı Sistem	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	İç Yapı	İYİ ☐	ORTA ☐	KÖTÜ ☒	
Dış Yapı	İYİ ☐	ORTA ☐	KÖTÜ ☒	Rutubet	İYİ ☐	ORTA ☒	KÖTÜ ☐	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Özgün Malzeme	☒	☒	Soba ☐	☐	Kroki	☒
		☐	☒						Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☐		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
					☒	☒	☐	☐		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ☐ Orta ☒ İyi ☐	İşlevsel Özgünlük	Kötü ☐ Orta ☒ İyi ☐	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

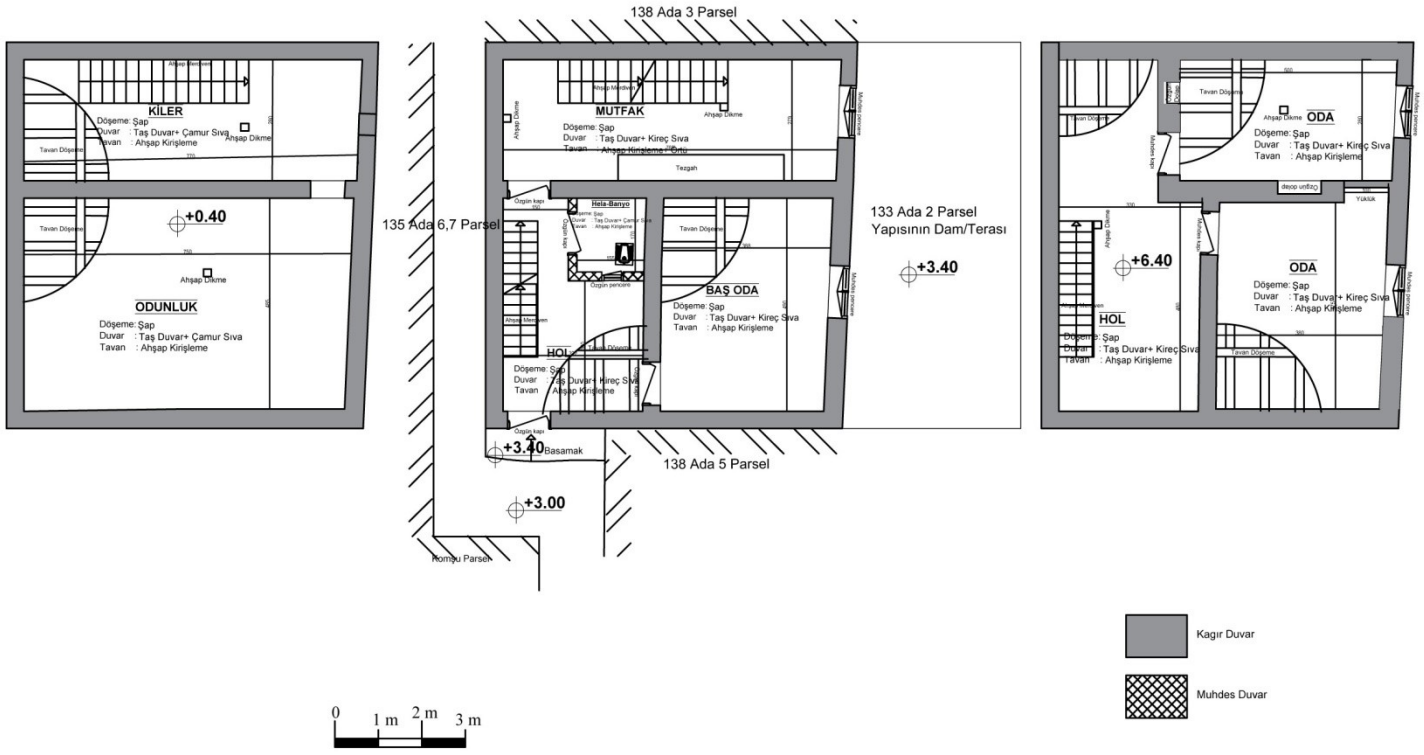

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 14
YAŞAR AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:14 YAŞAR AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ- BODRUM ve GİRİŞ KAT

Kiler Bölümü Ahşap Kirişleme Tavan

Kiler Bölümü

Odunluk Bölümü

Giriş Kapısı

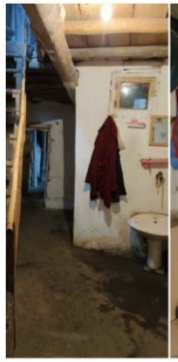

Hela/Banyo

Mutfak ve Alt Kata İnen Merdiven

Muhdes Pencere

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

ÖNERİ NO:14 YAŞAR AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ- ÜST KAT

Tasın İçinde Ateş Yakılıp Kış Aylarında Yorganların Üst Üste Bırakılarak Isıtılması Amacı İle Kullanılan Malzeme

Oda Bölümünde Yer Alan Yüklük

Hol Bölümü

Özgün Ahşap Kapaklı Niş

Odada Yer Alan Özgün Ahşap Kapı

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:15 Ayten Aydın Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 131
Parsel: 3	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

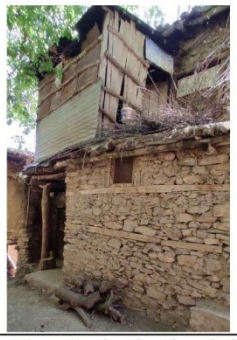

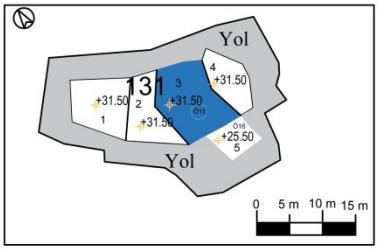

Yapının Tanımı: Yapı üç katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapı günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. 3 katlı olarak yapılan yapının en üst katı konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐		3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Rutubet	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				☒	☒	☐	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	~~Kötü~~	İşlevsel Özgünlük	Kötü	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
		Orta		~~Orta~~	☐	☒	☐	☐		
		İyi		İyi						

Tespit Fişini Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

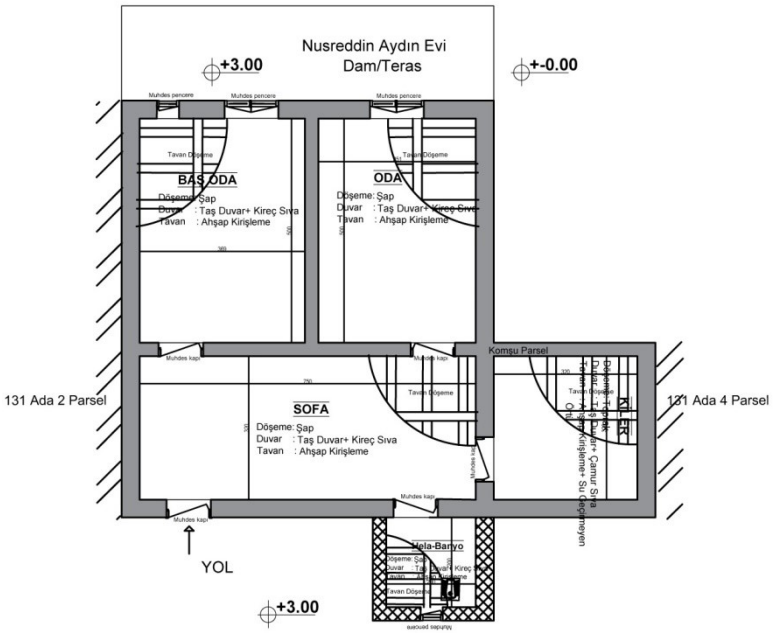

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 15
AYTEN AYDIN EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:15 AYTEN AYDIN EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda Aydınlatma Pencereleri

Oda Bölümü

Kiler

Ahşap Tavan Kirişlemesi

Özgün Ahşap Dolap

Baş Oda Kapısı

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Nisan 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:16 Nusreddin Aydın Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 131
Parsel: 5	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

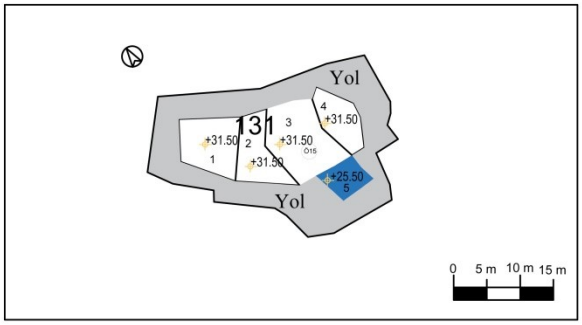

Yapının Tanımı: Yapı üç katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir taş yığma olarak yapılmış yapının en üst katı konut olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐		3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Özgün Malzeme	☒	☒	Soba ☒	☒	Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				☒	☒	☒	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ İyi	İşlevsel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ İyi	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

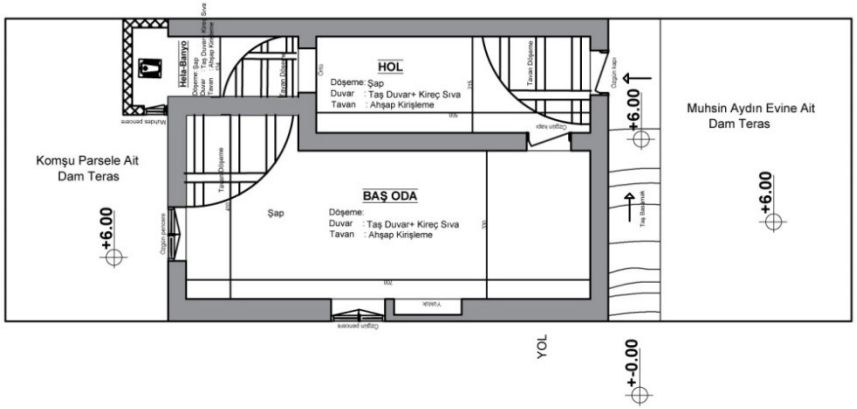

Kagır Duvar

Muhdes Duvar

0 1 m 2 m 3 m

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO:16
NUSRETTİN AYDIN EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:16 NUSRETTİN AYDIN EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Odada Yer Alan Pencere ve Yüklük

Hol Tavanı

Baş Oda

Hela Kapısı

Giriş Kapısı

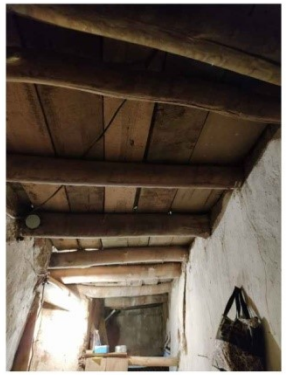

Hela/Tuvalet

Depremden Kaynaklı Çatlama

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

Öneri No:17 Bedrettin Aydın Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 141
Parsel: 5	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

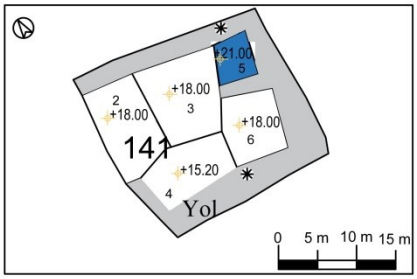

Yapının Tanımı: Yapı tek katlı olarak inşa edilmiştir. Yapının girişi güneydoğu yönünde olmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☒		2 Katlı ☐		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme
		Yok	Yok	
		☒	☒	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler			
Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☐	☐
Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük			İşlevsel Özgünlük		
	Kötü	~~Orta~~	İyi	Kötü	~~Orta~~	İyi

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

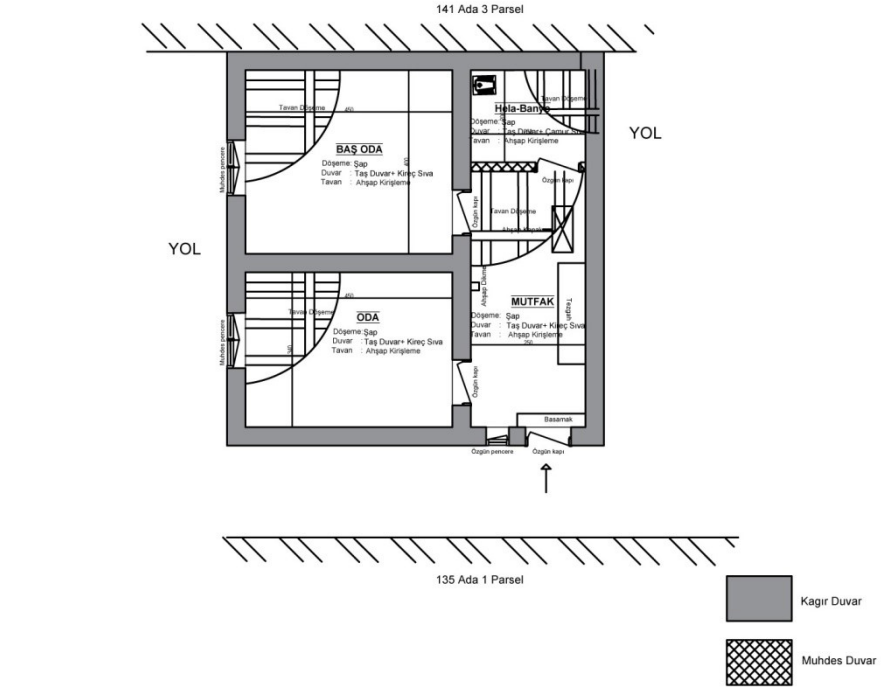

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 17
BEDRETTİN AYDIN EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:17 BEDRETTİN AYDIN EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Sofa/Mutfak

Ahşap Kirişleme Tavan

Kiler Kapağı

Giriş Kapısı

Oda Kapısı

Baş Oda Kapısı

Oda

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:18 Abdulcabbar Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 133
Parsel: 6	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:20 yy.	

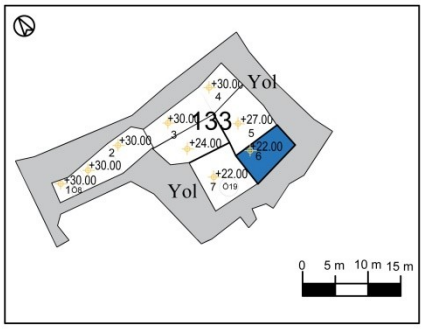

Yapının Tanımı: İki katlı olarak yapılmış yapının üst katı konut olarak kullanılmaktadır. Konut girişi kuzeybatı yönünden olmaktadır. Yapının alt katında ahır bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Rutubet	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var ☒	Var ☒	Muhdes+ Özgün Malzeme ☒	☒	☒	Soba ☒	☒	Kroki	☒
		☐	☐						Harita	☒
		Yok ☐	Yok ☐		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				☒	☒	☐	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ☐	İşlevsel Özgünlük	Kötü ☐	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
		~~Orta~~ ☒		~~Orta~~ ☒						
		İyi ☐		İyi ☐	☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

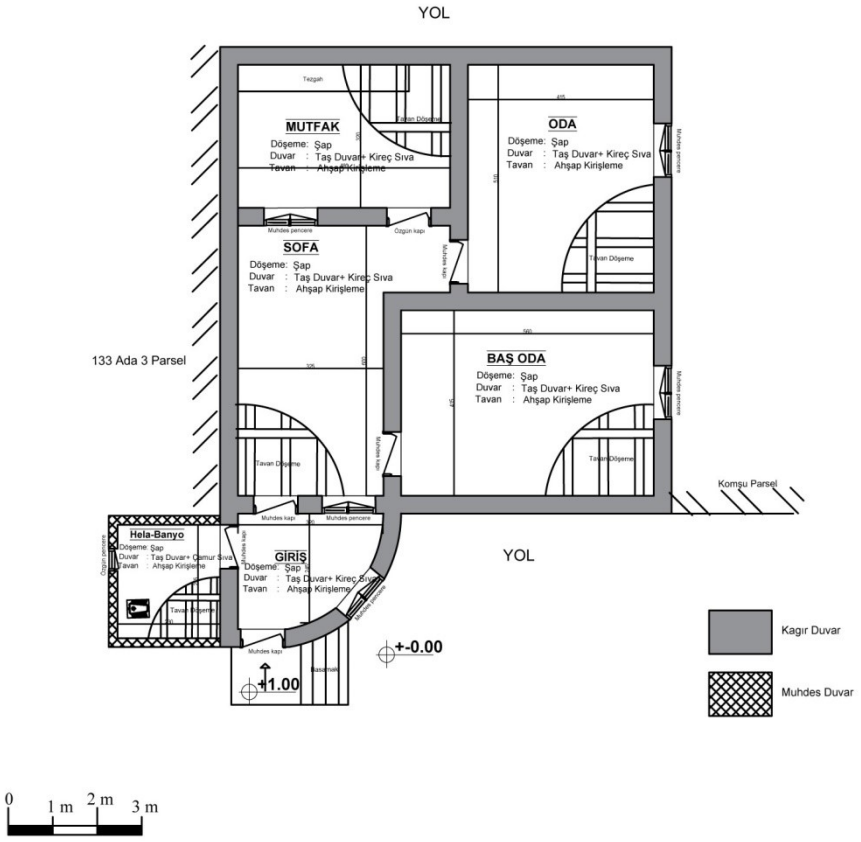

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 18
ABDULCABBAR AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:18 ABDULCABBAR AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Mutfak

Baş Oda Ahşap Tavan Kirişlemesi

Baş Odada Yer Alan Niş

Baş Oda

Oda Kapısı

Giriş Kapısı

Özgün Ahşap Pencere

Sofa Aydınlatma Penceresi

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Mayıs 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:19 Sebahattin Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 133
Parsel: 7	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

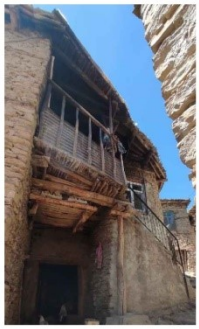

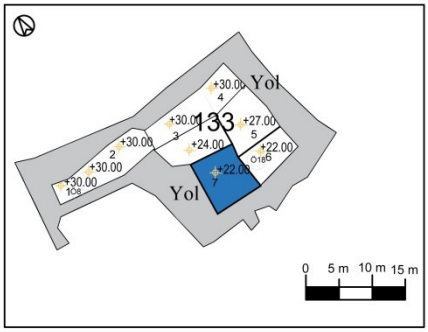

Yapının Tanımı: İki katlı olarak yapılmış yapının üst katı konut olarak kullanılmaktadır. Yapının alt katında kiler bulunmaktadır. Yapının girişi kuzeydoğu yönünde olmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf ☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki ☒
		☐	☒						Harita ☒
		Yok	Yok		Müdahaleler				
		☒	☐		Malzeme Ölçeğinde				
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)	
					☒	☒	☒	☐	
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya içerisinde kiler ve mutfak muhdes öğe ile bölünmüştür. Tuvalet, banyo sonradan eklenmiştir.				Yapı Ölçeğinde				
					Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi	
					☐	☒	☐	☐	

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	~~Kötü~~ ☒	İşlevsel Özgünlük	~~Kötü~~ ☒	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi	
		Orta		~~Orta~~ ☒					
		İyi		İyi	☐	☒	☐	☐	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

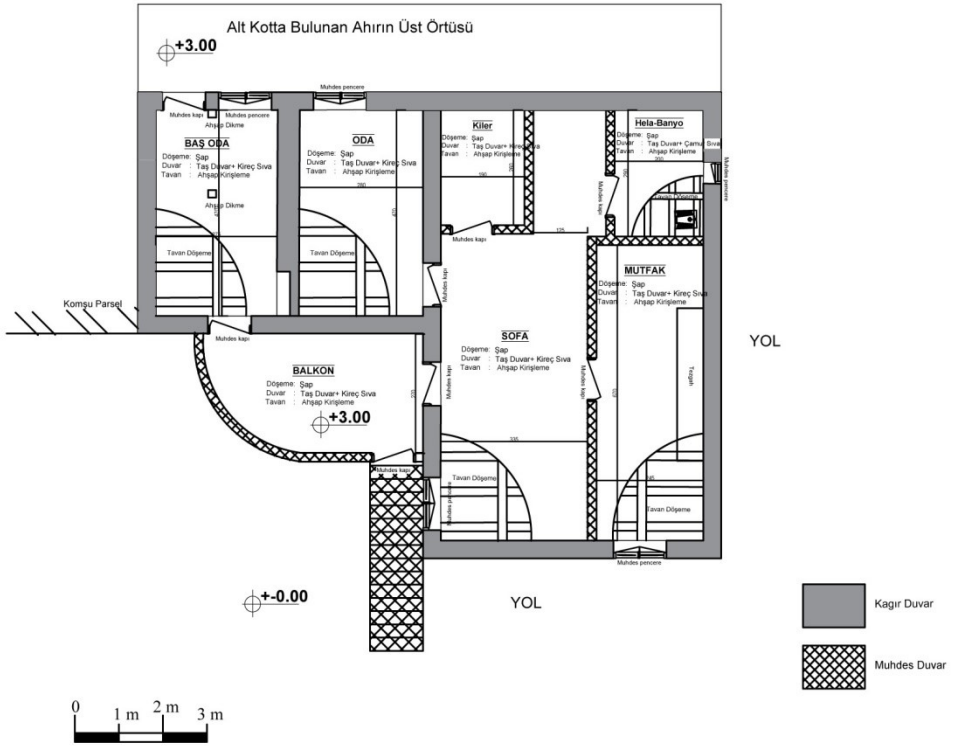

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 19
SEBAHATTİN ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:19 SEBAHATTİN ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Mutfak

Baş Oda

Dam/Teras

Balkon Giriş Kapısı

Oda

Dolap

Ahşap Kirişleme ve Muhdes Öğe

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Mayıs 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ 1982	Öneri No:20 Resul Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 136
Parsel: 2	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

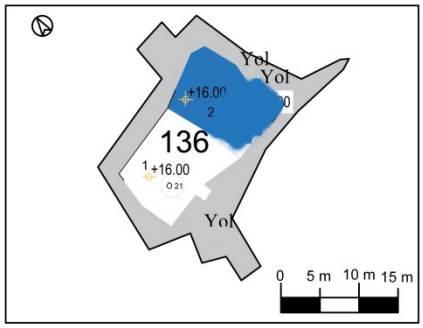

Yapının Tanımı: Üç katlı olarak yapılmış yapının girişi kuzeydoğu yönünde olmaktadır. Yaşam katı yapının en üst katında yer almaktadır. Yapı oturduğu arazinin eğimi nedeni ile kuzeydoğu yönünden tek katlı olarak görünmektedir.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐	Vakıf ☐		Diğer ☐		
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐	3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐		
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	İç Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Rutubet	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba ☒		Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok ☒	Yok ☒		Müdahaleler					
					Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet ve banyo birimi eklenmiştir.				☒	☒	☐	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ ☒ İyi	İşlevsel Özgünlük	Kötü ~~Orta~~ ☒ İyi	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

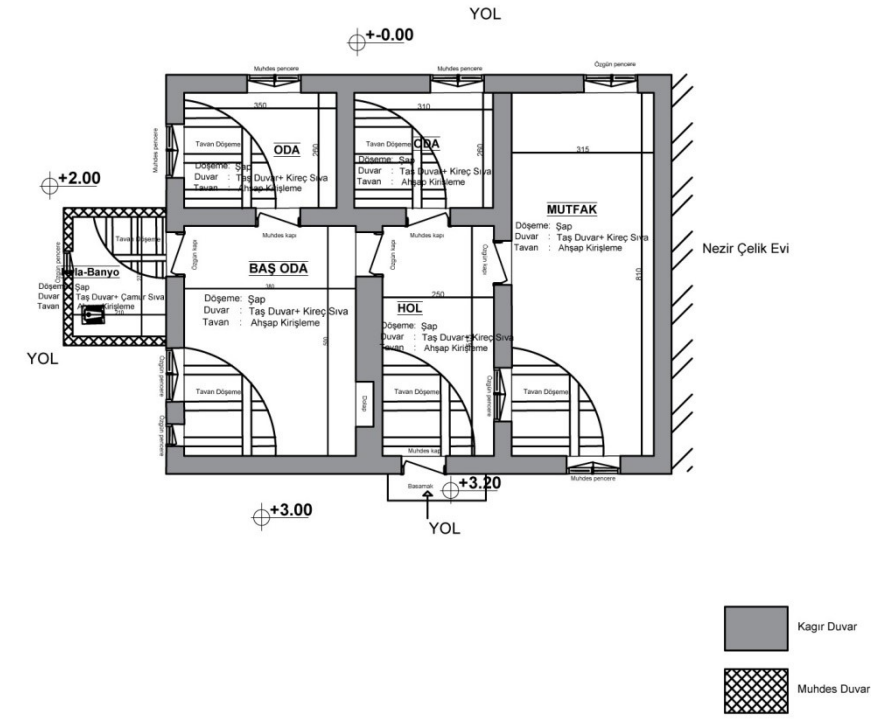

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 20
RESUL ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:20 RESUL ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Oda

Mutfak

Özgün Ahşap Aydınlatma Penceresi

Hela-Banyo Kapısı

Baş Oda

Oda Kapısı

Mutfak Penceresi

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:21 Nezir Çelik Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 136
Parsel: 1	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20 yy.	

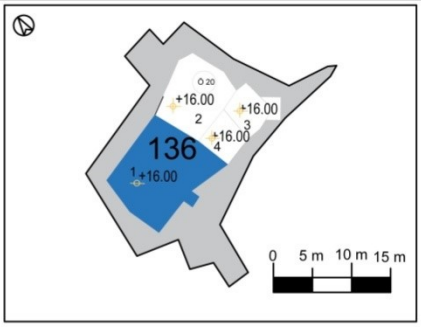

Yapının Tanımı: Üç katlı olarak yapılmış yapının girişi kuzeydoğu yönünde olmaktadır. Yaşam katı yapının en üst katında yer almaktadır. Yapı oturduğu arazinin eğimi nedeni ile kuzeydoğu yönünden tek katlı olarak görünmektedir. Yapının yanında Resul Çelik yapısı bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☐		3 Katlı ☒		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Dış Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme
		Yok ☒	Yok ☒	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik ☒	Su ☒	Isıtma Soba	Alt Yapı ☒	Fotoğraf	☒
				Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler			
Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☐	☐
Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet, banyo ve mutfak birimi eklenmiştir.

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü	İşlevsel Özgünlük	Kötü
		~~Orta~~ ☒		~~Orta~~ ☒
		İyi		İyi

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

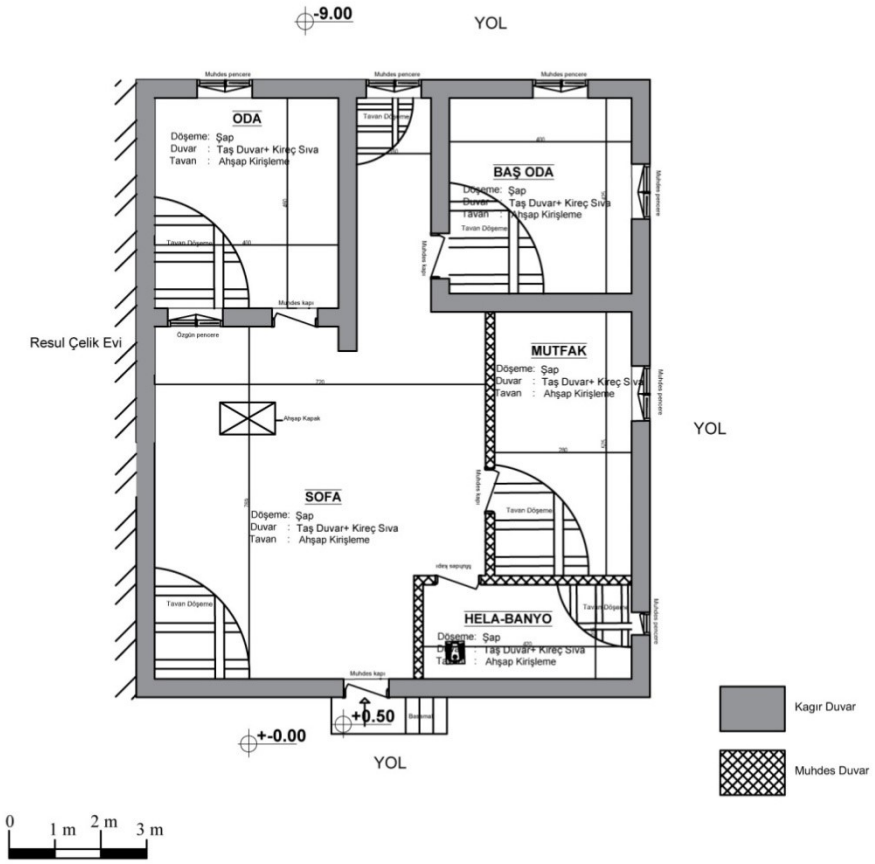

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 21
NEZİR ÇELİK EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:21 NEZİR ÇELİK EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Oda

Sofa Bölümü Aydınlatma Penceresi

Kiler Kapağı

Kiler Merdiveni

Hela-Banyo Kapısı

Mutfak

Mutfak Kapısı

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ 1982	Öneri No:22 Rahime Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 140
Parsel: 3	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

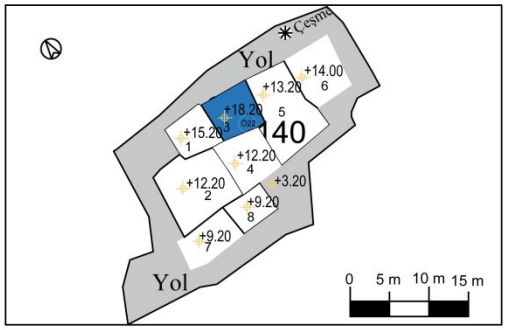

Yapının Tanımı: İki katlı olarak yapılmış yapının girişi kuzeydoğu yönünde olmaktadır. Yaşam katı yapının en üst katında yer almaktadır. Yapının alt katında ahır bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Rutubet	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme
		Yok	Yok	
		☒	☒	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler

Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☒	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan tuvalet, banyo ve mutfak birimi eklenmiştir.

Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	Kötü	İşlevsel Özgünlük	Kötü
		~~Orta~~		~~Orta~~
		İyi		İyi

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

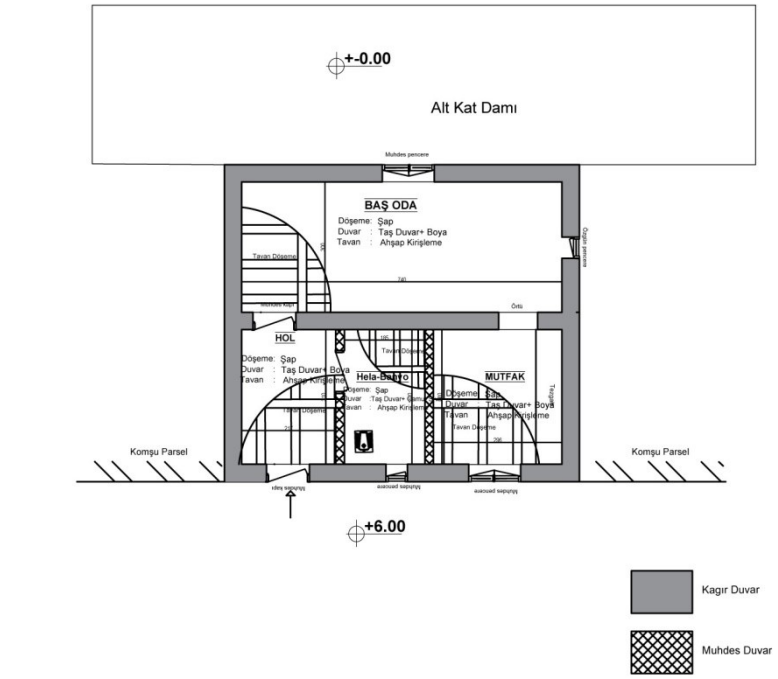

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 22
RAHİME AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:22 RAHİME AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda

Mutfak

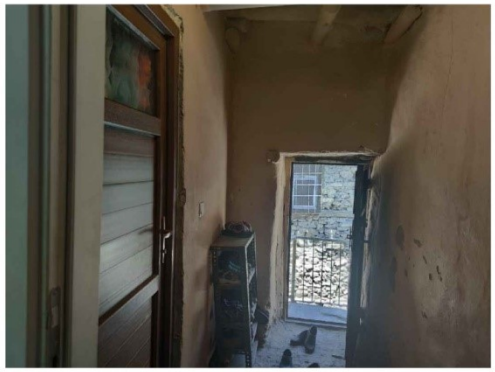

Giriş Kapısı

Baş Oda Tavanı

Ahşap Özgün Kapaklı Pencere

Hazırlayan Gizem TAŞDELEN	Tarih Mayıs 2021	Danışman Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:23 Berhem Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 140
Parsel: 3	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:19 yy.	

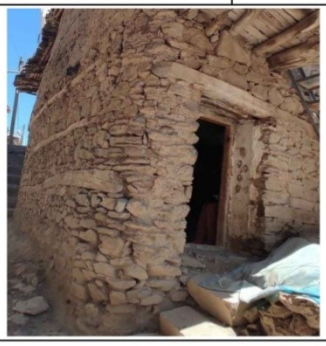

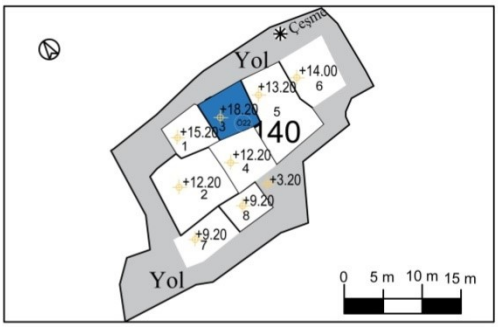

Yapının Tanımı: İki katlı olarak yapılmış yapının girişi kuzeydoğu yönünde olmaktadır. Yaşam katı yapının giriş katında yer almaktadır. Yapının üst katında kiler bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒	Var ☐	Tescil Numarası:					
Mülkiyet Durumu	Özel ☒	Hazine ☐	Vakıf ☐	Diğer ☐				
Kat Adedi	Tek Katlı ☐	2 Katlı ☒	3 Katlı ☐	Çok Katlı ☐				
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	Üst Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	Rutubet	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~ ☒	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf ☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki ☒
			☒						Harita ☒
		Yok	Yok		Müdahaleler				
		☒			Malzeme Ölçeğinde				
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)	
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan banyo eklenmiştir.				☒	☒	☒	☐	
					Yapı Ölçeğinde				
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	~~Kötü~~	İşlevsel Özgünlük	~~Kötü~~	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi	
		Orta		Orta					
		İyi		İyi	☐	☒	☐	☒	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

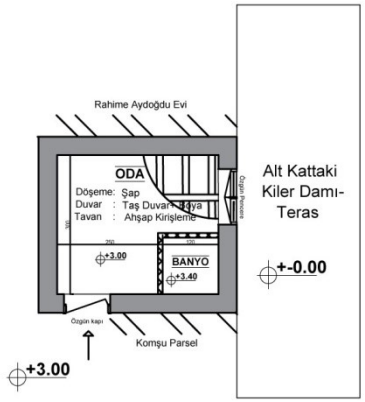

Kagır Duvar

Muhdes Duvar

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 23
BERHEM AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:23 BERHEM AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Oda

Aydınlatma Penceresi

Özgün Ahşap Pencere

Banyo Bölümü

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:24 Hayrettin Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 140
Parsel: 2	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20yy.	

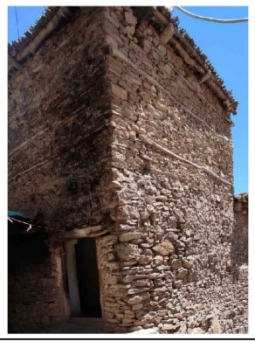

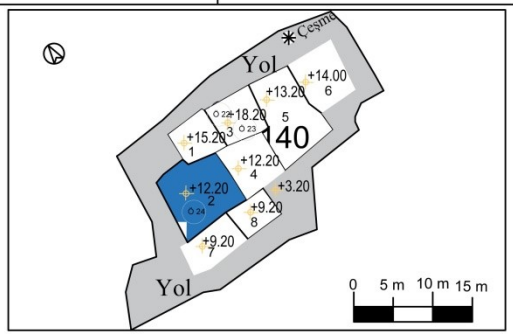

Yapının Tanımı: İki katlı olarak yapılmış yapının girişi kuzeydoğu yönünde olmaktadır. Yaşam katı yapının üst katında yer almaktadır. Yapının alt katında kiler bulunmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	~~ORTA~~	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	
Dış Yapı	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	Rutubet	İYİ	ORTA	~~KÖTÜ~~	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere	Teknik Bilgiler				Ekler	
					Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme	☒	☒	Soba	☒	Kroki	☒
									Harita	☒
		Yok	Yok		Müdahaleler					
		☒	☒		Malzeme Ölçeğinde					
					Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)		
Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan hela banyo eklenmiştir.				☐	☒	☒	☐		
					Yapı Ölçeğinde					
Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük	~~Kötü~~ Orta İyi	İşlevsel Özgünlük	~~Kötü~~ Orta İyi	Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi		
					☐	☒	☐	☐		

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

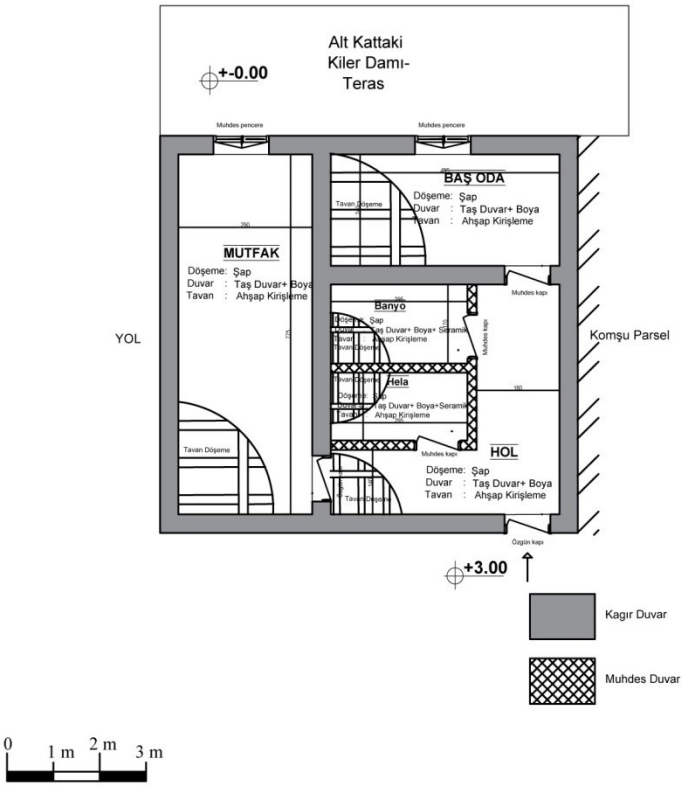

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 24

HAYRETTİN AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:24 HAYRETTİN AYDOĞU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Oda

Baş Oda

Muhdes Kapılar

Mutfak

Mutfak Kapısı

Hol Tavanı

Ahşap Kirişleme Tavan

Giriş Kapısı

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

	Öneri No:25 İsa Aydoğdu Evi	Hizan Uzuntaş Köyü Kırsal Mimari Envanteri

Künye Bilgileri

İli: Bitlis	İlçesi : Hizan	Köy : Uzuntaş Köyü	Ada: 140
Parsel: 2	Mahalle: Aşağı Mahalle	Yapım Yılı:18-20yy.	

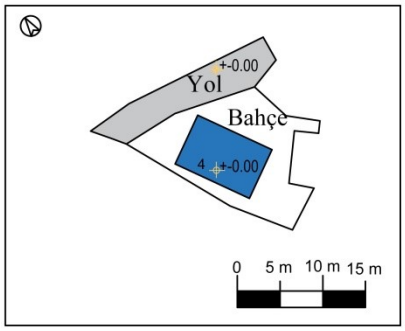

Yapının Tanımı: Eğimli arazi üzerinde yer alan yapı iki katlıdır. Yapının girişi kuzeydoğu yönünde olup konut girişi yol ile aynı hizadadır. Yapının alt katı ahır olarak kullanılmaktadır.

Tescil Durumu	Yok ☒		Var ☐	Tescil Numarası:				
Mülkiyet Durumu	Özel ☒		Hazine ☐		Vakıf ☐		Diğer ☐	
Kat Adedi	Tek Katlı ☐		2 Katlı ☒		3 Katlı ☐		Çok Katlı ☐	
Koruma Durumu	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	Üst Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Taşıyıcı Sistem	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	İç Yapı	İYİ	~~ORTA~~ ☒	KÖTÜ	
Dış Yapı	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	Rutubet	~~İYİ~~ ☒	ORTA	KÖTÜ	

Yapı Hakkında Bilgilendirme	Kaplama Malzemesi	Çıkma	Teras	Kapı Pencere
	Ahşap Kaplama + Sıva	Var	Var	Muhdes+ Özgün Malzeme
			☒	
		Yok ☒	Yok	

Teknik Bilgiler				Ekler	
Elektrik	Su	Isıtma	Alt Yapı	Fotoğraf	☒
☒	☒	Soba ☒		Kroki	☒
				Harita	☒

Müdahaleler			
Malzeme Ölçeğinde			
Boya Badana	Sıva	Üst Örtü	Diğer(Döşeme)
☒	☒	☒	☐
Yapı Ölçeğinde			
Kat Eki	Kütle Eki	Yenileme	Çatı Değişimi
☐	☒	☐	☐

Yapının Plan ve Cephe Özellikleri	Yapıya daha sonradan hela banyo eklenmiştir.

Özgünlük Durumu	Fiziksel Özgünlük		İşlevsel Özgünlük	
	Kötü		Kötü	
	~~Orta~~ ☒		Orta	
	İyi		~~İyi~~ ☒	

Tespit Fişini Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Nisan 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

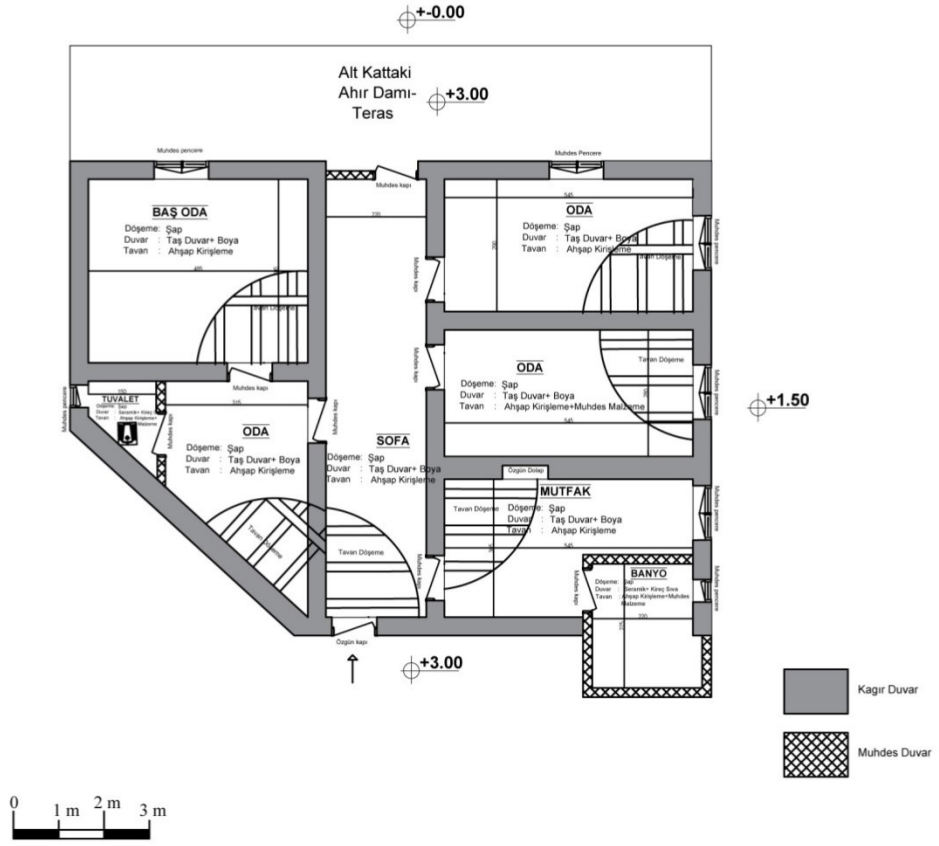

AĞUSTOS-2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİTLİS İLİ HİZAN İLÇESİ UZUNTAŞ KÖYÜNDE KIRSAL MİMARİNİN KORUNMASI

PLAN PAFTASI

ÖNERİ NO: 25

İSA AYDOĞDU EVİ

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi TÜLAY CANITEZ

HAZIRLAYAN

GİZEM TAŞDELEN

ÖNERİ NO:25 İSA AYDOĞDU EVİ FOTOĞRAF ARŞİVİ

Baş Oda

Oda Penceresi

Tuvalet/Hela

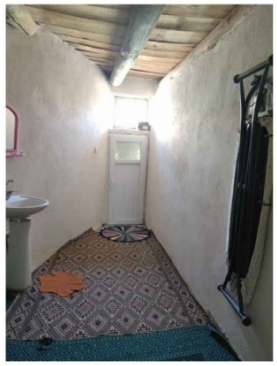

Banyo Kapısı

Özgün Ahşap Kapak

Sofa

Hazırlayan	Gizem TAŞDELEN	Tarih	Mayıs 2021	Danışman	Dr.Öğr.Üyesi TÜLAY CANITEZ

ÖZGEÇMİŞ

Gizem TAŞDELEN İlköğrenimini Gazi Paşa İlköğretim Okulunda okuduktan sonra ortaöğrenimini Yüzüncü Yıl Atatürk İlköğretim Okulunda tamamladı. Bitlis Merkez Anadolu Lisesinde liseyi bitirdikten sonra 2018 yılı Gelişim Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu. 2019 yılında Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı yüksek lisans eğitimine başladı.